German Guzman Campos

Rahip Gerilla Camilo Torres

Görev, Kişilik, Karar

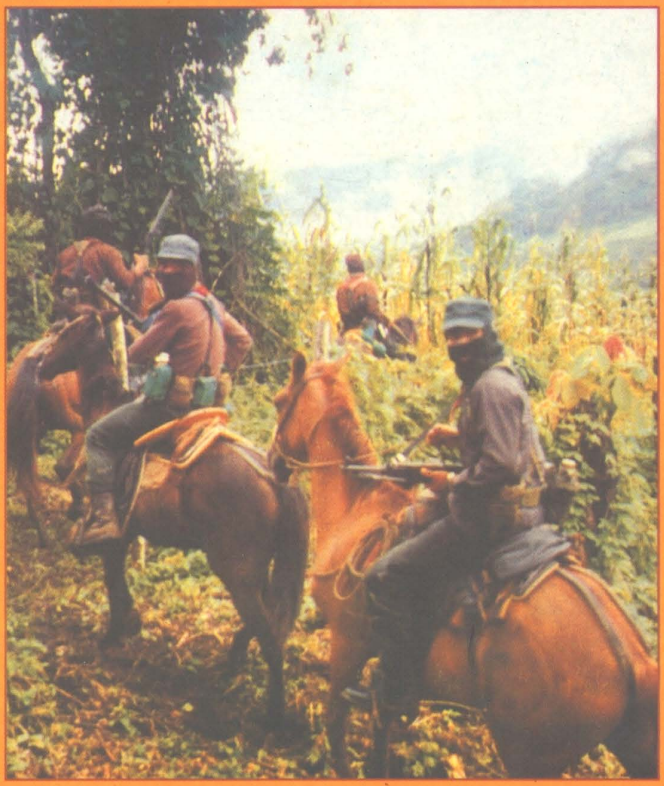

KALDIRAÇ
yayınevi

German Guzman Campos

Rahip Gerilla Camilo Torres Görev, Kişilik, Karar

Çeviri: Selver Erol

KALDIRAÇ
yayınevi

Camilo, El Curo Guerillero - Presencia y Destina
Servicios Esàciales de Prensa, Bogotà, Kolombiya
İlk Basım Tarihi 1967
Almancada Birinci Baskı 1969, Union Yayınevi, Berlin
İkinci Baskı Kösel-Verlag KG, Munich, 1970

Ofset Hazırlık: Ajans D (0212) 528 64 64
Baskı : Eren Matbaası

German Guzman Campos

Rahip Gerilla Camilo Torres Görev, Kişilik, Karar

Çeviri: Selver Erol

KALDIRAÇ
yayınevi
Ankara Cad. No: 68/1 Kartal-İstanbul
Tel&Fax. (0216) 353 1 30

KİTAP ÜZERİNE

Latin Amerika'daki gelişmeleri, sosyal ve politik hareketleri anlayabilmek için kıtanın tarihi, toplumsal dokusu, etnik ve kültürel bileşenlerinin yanısıra emperyalist odaklar açısından ekonomik politik ve stratejik önemini iyi bilmek gerekir. Latin Amerika'nın tarihine acımasız, insanlık onurunu hiçe sayan, köle taciri ve sömürgeci devletlerin çıkar çatışmaları damgasını vurmuştur. Bugün yaşanan korkunç boyutlardaki yoksulluğun nedenleri, sömürgecilik ve sonrası gelişmelerde yatmaktadır. İliklerine kadar sömürülmüş bir kıtanın sürekli başkaldırısı karşısında "bağımsızlık verme" aldatmacalarıyla kıtayı sözde terkeden eski sömürgeciler, yerlerine oligarşiyi bırakmışlardır. Ekonomik ve politik olarak emperyalist odaklara göbeğinden bağlı olan "bağımsız" Latin Amerika ülkeleri oligarşinin eliyle uzaktan kumandalı olarak yönetilmektedirler. Emperyalizm bir yandan her şeyi kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirirken, kirli işlerini işbirlikçi oligarşiye ve onun kolluk kuvvetlerine hallettirip, diğer yandan evrensel değerler, insan hakları diye bağırabilmektedir ve daha avantajlı bir konuma geçmiştir. Onların çıkarlarıyla uyum içerisinde çalışan yerli işbirlikçiler sayesinde ellerini kirletmelerine gerek kalmamıştır. Duruma muhalif olan çevreler de işbirlikçilerin hiçe saydığı evrensel değerleri ve insan hakları ihlallerini yine aynı merkezlere şikayet ederek aynı değirmene su taşımaktadırlar. Böylelikle hem düzenden çıkar sağlayanları hem de düzene "karşı" olan kimi kesimleri aynı merkezler yönlendirebiliyorlar.

Latin Amerika'nın tarihine damgasını vuran diğer bir gerçek ise,

kıta halkının sömürgeciliğe ve onun insanlık dışı sömürü mekanizmasına karşı verdiği amansız mücadeledir. Başka hiç bir kıtada bu kadar çok halk ayaklanması yaşanmamıştır. Bu ayaklanmaların çoğu başarısızlıkla sonuçlanmış ve arkasında daha büyük acılar bırakmıştır. Buna rağmen umutsuzluğa kapılmayan halk, her defasında yeniden ayağa kalkmış ve direnmiştir. Zaman zaman kısmi başarılar elde etmiş ise de yoksulluğunu, ezilmişliğini ve sömürüyü yenememiştir. Bu ayaklanmaların çoğu halkın içinden çıkan önderler tarafından başlatılmış ve yönlendirilmiştir. Latin Amerika'da sömürgeciliğin yayılmasında ve gelişmesinde önemli misyonlar üstlenmiş olan katolik kilisesinin politikasını, bazı din adamları hıristiyanlığı sosyal öğretilerine aykırı bularak reddetmişler. Bunlardan bazıları halk ayaklanmalarına katılmış hatta kimi zaman ayaklanmalara önderlik etmişlerdir. Bugün özgürleşme teolojisi diye nitelendirilen hareket bu geleneğe dayanmaktadır. Hıristiyanlığın sosyal içeriğini Latin Amerika'nın ve üçüncü dünya ülkelerinin özgün koşullarına göre yorumlayan, kapitalist-emperyalist sisteme karşı dini temelde başkaldıran ve özellikle altmışlı yılların başından itibaren ortaya çıkan ve seksenli yılların ortalarına kadar Latin Amerika'da geniş yığınları etkileyen bir harekettir. Küba, Meksika, Kolombiya, Nikaragua, El Salvador ve diğer bazı Latin Amerika ülkelerinde çok sayıda din adamı bu hareket içerisinde yer almıştır. Aynı dönemlerde de özgürleşme teolojsi hareketi ile sol hareketler ve devrimci gerilla hareketleri arasında anti-emperyalist ve anti-kapitalist temelde birlikte hareket etme girişimleri başlıyor ve gelişiyor. Örneğin, Nigaragua'da Sandisitlerle bütünleşen, Özgürleşme Teolojisi taraftarlarından Kardinal Ernosto Cardenal Sandinistlerin iktidarı ele geçirmesinden sonra Kültür Bakanlığı'na getirilmiştir. Latin Amerika ülkelerinde, halkın dine olan doğal eğilimi, dini temelde örgütlenen anti-kapitalist, anti-emperyalist bir hareketin yayılmasını kolaylaştırıyordu. Özgürleşme teolojisi yandaşlarının marksist hareketlerle eylem birliği yapma durumu hakim sınıflar açısından daha da tehlikeli kılıyordu ve asla müsamaha gösterilemezdi. Bu nednele, özellikle yetmişli yıllarda ciddi gelişmeler gösteren gerilla ve halk hareketlerinin güçlü olduğu ülkelerde, devletin ek kolluk güçleri olarak görev yapan, vurucu timler ve kontra güçler tarafından çok sayıda rahip ve üst düzeyde din adamı öldürüldü.

Latin Amerika'da ellili yıllardan seksenli yıllara kadar siyasal, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarında önemli gelişmeler yaşanıyor. Birçok ülkede, o ülkenin özgün toplumsal gerçeklerinden yola çıkan, yeni toplumsal yapılanmalara gidilmesi için açılımlar gelişirken işçi, köylü ve öğrenci hareketleri de güçleniyor. Peru, Brezilya, Şili ve diğer birçok ülkede geniş çaplı halk eğitim programları ve okuma yazma seferberlikleri düzenleniyor. Ezilenlerin Pedagojisi, Ezilenlerin Tiyatrosu ve Özgürleşme Teolojisi gibi önemli teorik çalışmalar ortaya çıkıyor. Bu teoriler, halkla yapılan pratik çalışmalar esnasında yeni açılımlar kazanıyor ve gelişiyor. Latin Amerika'nın tarihini, kültürünü araştıran birçok eser yaratılıyor. Kendi kimliğini, kültürünü ve gerçeklerini araştıran aydın çevreler, toplumsal uyanışın önünü açıyorlar. Sosyal hareketlerin güçlenerek tüm kıtayı baştan aşağı sarmasından ve özellikle Küba Devrimi deneyinden sonra, durumun ciddiyetini gören hakim sınıflar, Latin Amerika ülkelerinde arka arkaya askeri darbelerle, iktidarlarının devamını sağlamaya, şiddet ve terörle, sosyal hareketlerin önünü kesmeye çalışıyorlar.

Nikaragua, El Salvador deneyimlerinin arkasından, sadece askeri diktatörlüklerle sorunu çözemeyeceklerini anlayan hakim sınıflar, ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan "Demokrasi Projesi"ni yürürlüğe koyuyorlar. Diktatörlüklerin üzerine geçirilen demokrasi kılıfları ve sınırlı sosyal reformlarla politik yönelimi kendi denetimleri altında şekillendirmeye ve devrim rotasından çıkarmaya çalışıyorlar. "Demokrasi güçleri" ya da "ulusal birlik" veya "İlerleme için ittifak" adı altında diktatörlüklere karşı mücadele eden geniş kesimler bir araya getirilerek "toplumsal uzlaşma" ortamı yaratılmaya çalışıyor. Özellikle sosyalist sistemin çözülüşünün ardından, sarsılan sol hareketlerin önemli bir kesimi de toplumsal uzlaşma girişimlerinde yer alarak sistemin denetimi altına giriyor. ABD bütçesinden milyonlarca dolar "Demokrasi Projesi" için ayrılıyor. Sistem çizgisindeki politik partilerin önde gelen kadroları, üst düzey askeri yetkililer, sendikacılar ve "sivil toplum örgütlerinin" içine sızdırılan birtakım kimseler geniş çaplı bir "demokrasi" eğitiminden geçiriliyor. Basında tekelleşme hızlanıyor ve yine sistem çizgisindeki bir kaç güçlü basın yayın organına büyük miktarlarda destekleme kredileri ya da teşvik primleri veriliyor. Bu teşvik primlerinden yerel basın-yayın organları da paylarına düşeni alıyor ve

böylelikle kontrollü bir "haberleşme" ve "enformasyon" ağı neredeyse ülkelerin bütününü kapsayacak biçimde yaygınlaştırılıyor. Öğrenciler arasında ön plana çıkan ve lider olabilecek yetenekteki kişilere de burs adı altında parasal olanaklar sunulurak kontrol altına alınıyor ve burs veren kuruluşlar tarafından eğitimden geçiriliyor.

Yukarıda sözünü ettiğimiz çalışmaların, sistemi korumak ve emperyalist merkezlerin çıkarlarının devamını sağlamak için süreç içerisinde yeterli olamayacağı da dikkate alınarak, paralel olarak "düşük yoğunluklu çatışmalar" konsepti uyulamaya konuluyor. Her ülkenin dini, etnik ve kültürel özellikleri derinlemesine araştırılarak, hangi temelde iç çatışma çıkabileceği tespit ediliyor. Örneğin Latin Amerika aydınlarının çoğu, ulusal kurtuluş düşüncesinin yanısıra kıtanın tümünün bağımsızlığını savunuyor ve bu temelde bir Latin Amerika kimliğinden sözediyorlar. Buna karşılık, seksenli yıllardan bu yana ABD'de yürütülen "çok kültürlü toplum" tartışmalarına baktığımızda, daha önceden Latinos ve Hispanikler olarak nitelendirilen Latin Amerika'lı göçmenlerin, kültürel ve etnik kimliğe saygı adı altında farklılıkları ön plana çıkartılarak, Latin Amerikan kimliği anlayışı yıkılmaya çalışılıyor. Diğer yandan özellikle Kızılderililer arasında ABD merkezli tutucu, otoriter ve bireyselliği ön planda tutan tarikatlar yaygınlaştırılarak, hem etnik hem de dini kökende -gerekli olduğu anda- harekete geçirilebilecek yeni potansiyel sorunlar için hazırlık yapılıyor. Aynı zamanda Özgürleşme Teolojisi'nin Latin Amerika'daki etkileri de böylesi tarikatlar aracılığıyla azaltılmaya ve bertaraf edilmeye çalışılıyor. Ekvator, Guetemala gibi ülkelerin halklarının yaklaşık üçte biri bu tarikatlarca örgütlenmiş durumda ve diğer ülkelerde her geçen gün etkinlikleri artıyor. "Düşük yoğunluklu çatışma" konseptinin bir de ekonomik yönü olduğuna dikkat çekmekte yarar var. Düşük yoğunlukla savaş ortamında emperyalist odaklara doğrudan bağlı, o ülkedeki egemen güçlerin denetiminde mafya besleniyor ve büyütülüyor. O mafya ki devletle içiçe geçmiştir.

Latin Amerika'daki bu gelişme ve faaliyetlere baktığımızda, gerek ülkemizdeki gerekse bölgemizdeki gelişmelerle büyük benzerlikler taşıdığı dikkat çekiyor. Özellikle son yıllarda olan bitenleri gözönünde bulundurduğumuzda, birtakım gelişmelerin pek tesadüfi

olmadığını, bilinen ellerin ve onların yerli uzantılarının iş başında olduğunu görmemek için kör olmak lazım. Hele hele 1980 öncesi ve sonrasını şöyle bir gözümüzün önüne getirdiğimizde, ülkemizde de benzeri planların uygulamaya koyulduğu açıkça görülüyor.

Dünyadaki gelişmeleri anlamadan, ülkemizde ve bölgemizde olan biteni anlamak ve yerli yerine oturtmak mümkün değildir. Gözümüzü dört açmak, Türkiye'den dünyaya, dünyadan da Türkiye'ye bakmaya öğrenmek zorundayız. Bu nedenle çeşitli ülkelerde gelişmeleri izlemeli ve analiz etmeliyiz. Latin Amerika şimdiye kadarki konumuyla Amerika'nın arka bahçesi diye nitelendirilir ve çeşitli politikalar uygulamaya konularak denendikten sonra, dünyanın başka bölgelerinde de uyarlanırdı. Bu durum özellikle son yıllarda yeni boyutla kazanmıştır. Avrupa sermayesi ile Amerikan sermayesi arasında dünyanın diğer bölgelerinde olduğu gibi Latin Amerika pazarının paylaşılmasında da kıyasıya bir mücadele başlamıştır ve önümüzdeki yıllarda bu mücadele Latin Amerika'nın siyasal ve sosyal yapısına damgasını vuracaktır. Bunun ipuçları yavaş yavaş görünmeye başlamıştır.

Bu gelişmeleri anlamadan politika yaptığını sanmak, bir yerlerde birilerinin işine yaramaktan öteye geçmeyecektir. Atılan he adamın, izlenilen her politikanın bu çatışmalar dikkate alınarak değerlendirilmesi ve hayata geçirilmesi acil bir gerekliliktir. Bu yenilginin arkasından yüreklere umutsuzluk kök salmış olsa dahi, bugün devrimci yükseliş eskisinden çok daha şanslı bir konumdadır. Kendi ülkesinin ya da bölgesinin gerçeklerini araştıran ve bu temelde dünya dengelerini de dikkate alarak politikalar üretebilen devrimci hareketleri, kimse kolay kolay belirli merkezlerin beşinçi kolu diye niteleyemeyecektir. Bugün ihtiyaç duyulan, günün gerçeklerini anlayan, yaratıcı, yapıcı ve tutarlı bir devrimci kimliğin yaratılmasıdır.

Bu anlamda, marksist olmadıını söyleyen ama marksistlerle birlikte hareket edebilme ve onların saflarında ülkesinin, Latin Amerika'nın bağımsızlığı, halkların kardeşliği ve sosyalizm için mücadele etme cesaretini gösteren ve anti-emperyalist, anti-kapitalist temelde sol hareketlerle diyalog arayışısan girerek "asrın diyaloğu"nu başlatanlardan biri olan Rahip ve gerilla Camilo Torres'in yaşamından öğrenebileceğimiz çok şey olduğu düşüncesindeyim.

Elinize aldığınız bu kitap hepimize ayna tutmaktadır ve inandığı

yolda kararlı bir şekilde ölümüne direnen, kendi dünya görüşü içinde tutarlılığın özgün örneğini sergileyen bir insanın öyküsüdür. Bu öykü heryerde devrimci değerlerin erezyona uğradığı, kaypaklığa, dönekliğe, yılgınlığa ve teslimiyete övgülerin düzüldüğü, "bükemediğin bileği öpeceksin" sözünün politik yaşamımızın teorisine temel oluşturduğu bir dönemde, teslim olmayanların, yolundan dönmeyenlerin, gerçeği kendisine göre yorumlamak yerine, kendisini varolan nesnelliği değiştirmeye göre yönlendirmenin kaygısını taşıyan ve bu uğurda çaba sarfedenlerin zevkle okuyacakları bir yaşam öyküsüdür.

Camilo Torres'in yaşam öyküsü ve özgürleşme teolojisinin sol hareketlere yaklaşımı, ülkemizin içinde yaşadığı ortam açısından da bir gerçeğe işaret ediyor. 1980 cuntasının sol hareketlere vurduğu büyük darbenin arkasından, sosyalizmin dünya ölçeğinde yaşadığı ağır yenilgi, bazı sol sloganları ve örgütlenme modellerini üstlenen islami hareketin işini kolaylaştırmıştır ve gelişmesine önemli katkıda bulunmuştur. O günlerde iç düşman olarak belirledikleri sol hareketlere karşı, dini grupları besleyip büyüten devlet, bugün kendi beslediklerini siyasal islamı, yeni iç düşman olarak karşılarına, "solu"da yanlarına alarak yeni senaryolar üretme peşindedirler. Kürt-Türk çatışması halklar düzeyinde tutmamıştır. Arkasından Sıvas ve Gazi Olayları ile denen Alevi-Sünni çatışması da tam anlamıyla (yukarıda sözünü ettiğimiz düşük yoğunluklu çatışmalar) tutmamıştır. Geriye kalan laik-anti-laik çatışmasıdır ve bu, şimdilik tutmuşa benziyor. "Elbette ki, sorumluların hep söylediği gibi bu çatışma ve gerginlikler dış kaynaklıdır. (Eskiden dış kaynaklı denildiğinde gönderme yapılan merkezler belliydi, bugün bu merkezler olmadığına göre, dış merkezlerle kastedilen nedir?) Ve burada kendilerine sorulması gereken soru, yıllardır bu dış kaynakları neden bulup ortaya çıkarmadıklarıdır. Veya dış merkezlerin oyunlarını bozacak, geri teptirebilecek yasal, siyasal, ekonomik, yapısal ve kültürel önlemleri neden almadıklarıdır. Daha ne kadar süre binlerce, yüzbinlerce yurttaşı hain ilan ederek, baskı ve şiddetle üzerlerine giderek durumu idare edeceklер?" Yoksa bizi yönetenler bu dış merkezlerin bir parçası mıdır? Devrimci sosyalistler emperyalizmin halklar üzerinde oynadığı oyunları bölgemizdeki dini, mezhebi, etnik ve kültürel dokuya göre politikalar üretmeli, bu sorunlar üzerinde politika

üretmeyi, sözkonusu "dış kaynakların" ve onların bölgedeki uzantılarının tekelinden çıkarmalı ve sözünü söylemelidir. Gerek Türkiye gerekse bölgemizde dinin rolünü ve etkinliğini görmezden gelerek politika yapılamaz. Devrimci sosyalistler, siyasal islamle kesişen ve ayrılan noktaların ciddi bir analizini yaparak bu konuda da konumunu belirlemelidir. Latin Amerika'daki Özgürleşmc Teolojisi hareketleri ile sol hareketlerin anti-emperyalist ve anti-kapitalist temeldeki eylem birliği deneyimi bize bu konuda bazı ipuçları verebilir.

Özgürleşme Teolojisinin önde gelenlerinden ve ilk pratik adımlarını atan Camilo Torres'in bir duruşu, bir karakteri ve kararlılığı sergileye yaşam öyküsünü okurken, sanki olay bizim ülkemizde geçmiş gibi bir duyguya kapıldım. Olayın kahramanı bir rahipti, fakat toplumsal gerçekler ve politik yaklaşımlar bizlerin yaşadıkları ve deneyimleri ile neredeyse birebir benzerlikler taşıyordu. Daha o dönemlerde gerçekçi politika yapmak adına, düzenin dümen suyunda yüzen ve devrimci hareketlerin önünü kesmede önemli bir tampon görevi üstlenen, "İlerleme İçin Birlik İttifakları"nda (Böylesi ittifakların arkasında hangi güçlerin hünerli ellerinin olduğunu kitapta açıkça görmek mümkündür) yer alan -real politikalarla ne kadar ilerleme kaydedildiği de ortadadır- çeşitli sol kesimlere yönelik değerlendirmeleri, bugünün koşullarında da aynen geçerliliğini koruyordu. İşte böylesi düşüncelerle bu kitabın türkçeye çevrilmesi gerekir diyerek, ben bu işi bir deneyeyim diye düşündüm ve hemen işe koyuldum.

Her şeyin bir ilki vardır. Biraz acemice de olsa, bu ilki başardım ve bu çeviri sayesinde, uzun yıllardır yurtdışında yaşıyor olmamın ve bu süre içinde kısa bir kaç dilekçe dışında türkçe bir şey yazmamış olmamın, türkçemi ne kadar gerilettiğini, çeşitli imla işaretlerinin yerlerinin bile birbirine karıştığını gördüm. Benim, dil ve imla yanlışlarımı sabırla düzelten Yıldız Köremezli'ye buradan tekrar teşekkür ediyorum.

Selver Erol
Frankfurt, Eylül 1997

German Guzman
Camilo Torres
Kişilik ve Karar (Seçim)

I. Efsane Değil, Sembol

Jorge Camilo Torres Restrepo, 1929 yılında, Bogotà şehrinde, ikisi de burjuva kökenli olan hekim, Dr. Calixto Torres Umana ve eşi İsabel Restrepo Gaviria'nın oğlu olarak dünyaya geldi. Annesi İsabel Restrepo Gaviria iki kez evlenmişti. Alman olan, Karl Westendorp adındaki birinci eşinden, bugün Şili'de yaşayan Carlos Edgardo ve Gerda Maria adında iki çocuğu dünyaya gelmişti. İkinci evliliğinden ise şu anda, ABD'nin İllinois kentinde yaşayan ve hekim Luis Fernando ve Jorge Camilo adında iki çocuğu daha dünyaya geldi.

Camilo hakkında yaptığım araştırmalar esnasında orta, lise, İlahiyat Fakültesi ve üniversitede birlikte olduğu arkadaşları, akraba ve diğer dostlarıyla görüştüm, konuştum. Sözü ilk önce annesine vermenin doğru olacağını düşünüyorum.

"Camilo iki yaşındayken onu Avrupa'ya götürdük. Üç yıl Belçika ve İspanya'da yaşadı. Barcelona'da kızıl hastalığına yakalandı. Sağlığı konusunda çok titiz davranan babası, olanaklı olan her türlü önlemi almaya ve bakımını sağlamaya çalıştı. Hatta bu nedenle evde okuma yazma öğrenmesi için bir de öğretmen tuttu. Camilo sekiz yaşındayken Bogotà'daki Alman okuluna başladı. İlkokulun ilk yıllarını, İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla kapatılan bu okulda geçirdi. Çocukluğunda çok çabuk öfkelenirdi. Hatırladığım kada-

rıyla savaşın başladığı yıllardı, daha okulun ilk gününde Kolombiya üzerine kötü sözler sarfeden, bir Alman öğrenciye, birkaç dişini kırarak yanıt vermişti. O andan itibaren kendi çevresindekilerin saygınlığını kazanmıştı.

Orta ve liseye "Colegio del Rosario"nun bir bölümü olan "Quinta Mutis"de devam etti. Dersleri dışında birçok şeyle uğraştığı için dördüncü sınıfı tekrarlamak zorunda kaldı. Daha o zaman, gazetecilikle uğraşmaya başlamıştı. Önce bir oyuncak basım kutusu ve sonra bir kız arkadaşı tarafından hediye edilen, tefsir makinası ile sevimli ve küçük bir gazeteyi, basmaya, finanse etmeye ve satmaya başlamıştı. Gazetesine "El Puma" adını vermişti ve başlığı şöyleydi: "Haftalık gazete, aylık çıkıyor." Bu küçücük gazetesinde bütün öğretmenleri eleştiriyordu, çünkü o, asla boyun eğmeyen bir yapıya sahipti. Dördüncü sınıfı, henüz o zaman dini bir okul olmayan Servantes Lisesi'nde tekrarladı ve orada gazetesi "El Puma"yı çıkarmaya devam etti. Altıncı sınıfa geldiğinde ailesinin kötü bir öğrenci olduğu yolundaki suçlamalarına karşılık, iyi bir öğrenci olmaya söz verdi ve sözünü tuttu. Bütün birinciliklerin, hatta Fransız Elçiliği'nin birinci olan öğrenciye verilmek üzere seçtiği kitabın, oy birliği ile ona verilmesi kararlaştırıldı. Çok iyi bir sporcuydu. Yapmadığı spor çeşidinin kalmadığı söylenebilir. Okuldaki birçok spor kulübünün başkanlığını üstlenmişti. Yavrukurt grubunda da yer aldı ve geniş çaplı gezinti ve yürüyüşler organize etti. Muz ağacının dal ve yapraklarından yaptığı bir sal ile Magdelenen ırmağına, aşağı giderdi. Bir defasında yine böyle bir sal ile bitkin bir şekilde Honda'ya vardığında, kendisini görenler bir kaçak olduğunu sanmışlardı.

Daha sonra Ulusal Üniversite'de hukuk öğrenimine başladı ve bir sömestr sonra terketti. Bu sırada Juan Lozano'nun şef redaktörlüğünü yaptığı "La Razon" gazetesinde redaktör olarak çalışıyordu.

Dr. Jose Antonio Motalva ve ailesiyle dostluğunu ilerletmiş ve bu ailenin kızına bir süre gönül vermişti. Aynı aile aracılığıyla Dominikan Manastırı papazlarıyla tanıştı ve manastıra gitmeye karar verdi. Onu manastıra gitmek üzere yola koyulduğunda tren istasyonunda yakaladım ve adeta zor kullanarak geri çevirdim. İlahiyat Fakültesi'ne gitmesi bana göre daha kabul edilebilir bir durumdu. Se-

minerlerin başlamış olmasına rağmen okulun Rektörü Monsenyör Jose Manuel Diaz onu okula kabul etti. Daha sonra önemli bir yanlış yaptığımı anladım. Çünkü manastıra giden bütün öğrenciler üç ay sonra geri döndüler. Aralarından sadece Camilo rahip oldu.

İlahiyat öğrencisi olarak başarı ve disiplini ile dikkatleri üzerine çekmişti. Kardinal Luque bu nedenle onun rahip takdis törenini öne alarak, bir an önce Louvien'e, sosyoloji eğitimine gitmesini sağladı.

Louvien'de bir yıl birlikte oturduk. Orada Latin Amerika Kolejinin müdür yardımcılığına getirildi. Daha sonra kuş yuvası gibi bir evde yoksulluk koşullarında yalnız oturmaya, yemeğini kendisi yapmaya, çamaşırını kendisi yıkamaya başladı. Louvien'de kaldığı süreyi, Avrupa'yı gezip görerek değerlendirdi. Prag'da bir ayin töreni yaptı, Paris'te bir süre Abbe Pierre ile çalıştı.

Ülkeye dönüşünden sonra, Ulusal Üniversite'nin rahipliğine atandı. Burada bütün öğrencilerin sevgisini kazandı. Üniversite kilisesini ve sosyoloji fakültesini kurdu. Üniversiteden haksız yere on öğrencinin atılmasına karşı tavır koyduğu için görevinden alındı ve Veracruz mahallesinin yardımcı rahipliğine atandı. Bu sırada, Kamu İdaresi Yüksek Okulu'nun (ESAP) dekanlığına getirildi. Tunjuelito'da çok sayıda kooperatif oluşturdu ve Kolombiya Ulusal Üniversitesi, Tarım Reformu Enstitüsü'nün (INCORA) yönetim kuruluna seçildi. ESAP'ta çalıştığı dönemde Yopal'da tarım uzmanları yetiştirmek için bir deneme çiftliği kurdu.

Yorulmak bilmeyen bir kitap okuyucusuydu. Küçüklüğünden beri sömürülenler için duyduğu sempatiyi dile getirdi. Henüz çocukken babasının muayenehanesine gönderilen, satılamaz damgalı ilaçları alarak yakındaki bir tuğla fabrikasında çalışan işçilere dağıtırdı. Haftalık sinema parasını, götürür yoksul mahallelerdeki çocuklara verirdi. Sıradan ve yoksul insanlara duyduğu bu büyük ve sonsuz sevgi, onu, ancak halkın iktidarı ele geçirmesiyle, durumlarının düzelebileceği düşüncesine getirdi. ("Frente Popular", 15 Şubat 1967)

Camilo'yu doğru anlayabilmek için, kendimizi onun yerine koyarak düşünmemiz gerekir. Onu anlayabilmek, tam bir dürüstlüğü, klişe ve önyargılardan arınmış özgür düşünceyi gerektiriyor. Dü-

şüncelerini, geride bıraktıklarını, yaşamı ve gelişmesini anlayabilmek, ancak bir bütünlük içinde ele alıp değerlendirmekle münkün olabilir. Ancak böylesi bir yaklaşım tarzı içinde onun dünyasına girebilir ve onu anlayabiliriz. O zaman, ondan etkilenmeden kendi benliğimize geri dönemeyeceğimizi görürüz. Çünkü içimizdeki, saygı, hayranlık ve sevgi duygularının hareketlenmesine, biraz alt üst olmamıza ve hatta biraz da "vicdan azabı" ve suçluluk duygularımızın kabarmasına neden olacaktır.

Çok ısrarlı bir kişiliğe sahip olan Torres'in bize bıraktığı mesaj da, aynı şekilde ısrarcıdır ve alışılmışın dışında bir meydan okuyuştur.

Camilo Torres'i günümüz Kolombiya'sının tesadüfi, tali bir vakası, veya Latin Amerika'nın sorunlarına özgü bir gelişme olarak göremeyiz. Onun eseri günümüzle sınırlandırılamayacağı gibi geleceğe doğru uzanmakta ve ancak o zaman Camilo Torres'in yolu gerçeğin ta kendisi olmaktadır.

Bir değer yargısı mı? Hayır, bir değer yargısı değil, yalnızca tarihin Camilo Torres'e hak vereceğine inananların düşüncesi.

Böylesine birbirine karşıt konumları -papaz ve partizan- bünyesinde barındıran bir insanı anlatmanın ve yorumlamanın zorluğunu belirtmemize gerek yok. Öyle bir insan ki; hayrete düşüren kararları, özgün dinamizmi, namusluluğu, sınırsız insaniyeti, öyle bir insan ki, "adı, belleğimizde cömertliği, sevgiyi, büyüklüğü, cesurluğu, sadakati, açıklığı, samimiyeti, cesareti, dostluğu, kibarlığı, erişkinliği, erdem ve kültürlülüğü çağrıştıracak" (Julian Motta Salas: Zeki Bir Beyefendiden Anılar, Nei[illegible], 1950).

Camilo Torres'in takdiri ve değerlendirilmesi kolay anlaşılamayan ve kolay yanyana getirilemeyecek birçok etkenin kişiliğine ve diriliğine yansımasından kaynaklanıyor. Bununla beraber biz, kişiliği -Porot'a göre- devamlılığı ve psikoorganik bütünlüğü içinde kavramaya çalışıyoruz (A. Porot: "Psikiyatri Sözlüğü" Barcelona 1962)

Camilo Torres'in kişiliği, ırsi ve yapısal etkenli eğilimler, çevrenin etkileri ve eğitim, insanın içinde oluşan savrulmalar, psikolojik etkenler ve duygusal birikimler bütünü içerisine yerleştirilebilir.

Varolan model önermelerini bir yana bırakarak, insanı anlamak

ve onun dünyasına ulaşmak; Camilo Torres'i tanımak ve anlamak için, kim olduğunu, neyi arzuladığını, neyin hayalini kurduğunu ve neyi gerçekleştirmek istediğini incelemek istiyorum. Erdemli kişiliğini dikkate almadan, onu anlamaya ve anlatmaya çalışmak boşuna bir uğraş olurdu. Başarının olduğu kadar, acının da damgasını vurduğu varlığını kavramak için, gerçekte nasıl bir insan olduğuna bakmak gerekir.

Camilo Torres'in çok yönlü kişiliğini incelemek, tek boyutlu veya parçalanmış bir portresini sunmak tehlikesini de içinde barındırıyor. Aynı şekilde kendisine karşı duyduğumuz sempati ya da antipati de, bizi, onu gerçekte olduğundan farklı gösterme yanlışına sürükleyebilir. Bu durumda onu tanımaya ve anlamaya çalışan insanlara da daraltılmış, aldatıcı, kuru ve tahrif edilmiş bir portresi iletilmiş olur.

O, kimileri tarafından değişken, kahraman, eşsiz ve benzersiz, her türlü değerin üzerinde bir şehit, kimileri tarafından ise, zavallı bir çılgın, ıslah olmaz bir deli, hedefsiz bir asi, başarısız bir insan ve hatta asosyal bir unsur olarak görülebilir.

Diğer bir yanılgı ise, Camilo Torres'in söylemediği veya düşünmediği, ya da onun düşündüğü anlamda anlaşılmayan bazı şeyleri ona mal etmek olabilir. Basitleştirerek, ikiyüzlü bir acıma duygusu eşliğinde, onu inatçı bir safdillilikle suçlayan birtakım kişi ve çevrelere ise daha dikkatli bakmakta yarar olabilir. Bu kişiler, yaptıklarını sulandırarak, onu bir anlamsızlığın içine itip, belirsiz ve silik suvenir konumuna indirgemeye çalışıyorlar. Onu, kahramanlıkla efsane, tanrılaştırmakla anlamsızlaştırmak, üstün yeteneklerle budalalık, dikey yükselen büyüklükle kendisini önemseyen çocuksuluk, sürekli ve diri bir mevcudiyetle anlık bir heyecanın, sesle yankı, belirtileri görünen fırtına ile kısa bir deprem, kristal kadar net bir gerçekle karmaşık bir yanılgı, ışıldayan açıkgönüllülükten kaynaklanan asaletle, kendini beğenmişlik arasında doğru yerine koyuyorlar mı? O bir hayalperest ya da yaratıcı mı, bir anlık coşkunun hayranı, kurtarıcı, ateşleyen bir kıvılcım mı yoksa içine düştüğü hayal kırıklığının acınası kurbanı mıydı?

Onunla tam beş yıl birlikte yaşadım. Huzursuzluğun tohumları-

nın kök salıp, içini nasıl doldurduğuna şahit oldum. İçinde olup biten çok şeyi hissediyordum, her an kendi koyduğu yeni hedeflere doğru yöneldiğini görüyordum. Gördüklerim, hissetiklerim ve yaşadıklarım üzerine oturtarak, onu bir insan olarak anlatmak istiyorum: Yalın, gerçek ve güvenilir Camilo Torres'i.

Onu ölümün sessizliğine gömmek, Kolombiya ve Latin Amerika'nın bilincinden silmek isteyenlerin, erken gelen ölümünü, zamanında göstererek üstüne bir sünger çekmeye çalışanların karşısında yer alacağım. Aynı şekilde, kendi çıkarları adına, unutulmamasından yarar uman ve onu anmak adına ona, abartılı ve anlamsız methiyeler düzenleyenlerin de... Tam da burada yanlış ortaya çıkıyor. Herbiri Camilo Torres'e, onun ölüsüne, hayal kırıklığına, yadsınmasına, "ağzının çiçeklerle ve başaklarla süsleneceğini"*(Carlos Castro Saavedra: "Elveda" "El Tiempo" Şubat 1966)* düşünerek ölüsünü dağlarda bırakan, duygusal Camilo Torres'e tutunmaya çalışıyor.

Ona karşı radikal bir tutum sergileyip, ondan nefretle sözeden, onu mezar sessizliğine gömmek isteyen, devletin siyasi, askeri ve dini çıkarları gerekçesiyle adının anılmamasını ve bir hiçlik içinde yokolduğunu görmek isteyen herkesle polemiğe giriyorum. Günün koşullarından ve tarihsel gerçeklerden bağımsız olarak, şehit ve kahraman mertebesine çıkarılmasına, kişilerin ve grupların çıkarlarına alet edilmesine, onun kararlı ve dirençli bir biçimde sonuna kadar gitmesini aşağılayan, onu bir eşkıya, adi suçlu, deli ya da demagog olarak damgalamaya çalışan herkese ve her kesime karşı koyuyorum.

Camilo Torres'in hedefini, kendisini adadığı yolu anlamak ve gün ışığına çıkarmak, Latin Amerika'nın özgürlüğü ve gerçek demokrasi için mücadele veren nesillerin görevi olacaktır.

Onun inançlarının ve düşüncelerinin takipçisi olduklarını öne süren ve tiksinti uyandıran, bazı kesimler bu hakkı nereden alıyorlar diye sormak lazım. Camilo Torres, onların kalıplarına sığdırılamaz.

Camilo Torres'e duyulan saygıdan dolayı, boyun eğenler, sahtekarlar, işgüzarlar, hilekarlar ve özellikle de, tanrı korkusu, hayallerin putlaştırılması, putlaştırılmış şeylere duydukları sahte saygının arkasına saklananlar, bu kitabın sayfalarını dahi açmasınlar.

Camilo Torres'in gerçek mirasçısı halktır ve bütün gerçeği ile onu bağrında saklayacaktır. O, yalnızca Latin Amerika'nın yoksullarına, işçilerine ve köylülerine aittir. Çünkü o, onların yüzyıllardır karanlıklardan yükselen çığlıklarına, açlıklarına, unutulmuşluklarına ve müzminleşmiş sorunlarına verilen bir yanıttır, uğruna baş koyduğu ezilen sınıfların sesidir. Onun kanı hesap soruyor, sessizce kendisini feda etmesi geride kalanları silkeliyor. O, bir çığlıktır. O, özgürlüğün yolunu aydınlatan bir meşaledir.

Camilo Torres, Latin Amerika insanının duygularını dile getirdi ve sonuçta, o bize devrimi yaklaştırdı, nonkonformizmi uyandırdı, konformizmi daralttı. Bu yüzden kimileri ona sahip çıkıp, yolunda yürürken, kimileri de lanetliyor. Daha da fazlası: O bir sentezdi. Latin Amerika'nın gerçek özgürlüğü için, devrimin kaçınılmazlığına açıklık ve dürüstlükle inanan ve bu yola baş koyanların mirasını devralmıştır. Onun kişiliğinde düzenin haksızlığına, zalimliğine ve korkunçluğuna yürekten inanarak kavgada düşenlerin umutları yeniden vücut bulmuştur.

Camilo Torres'in ölümü yeni bir başlangıçtır. Feda ettiği canı, Latin Amerika insanının umutlarını yeniden yeşertmiştir. Çünkü Camilo Torres ruhtur, hayattır, depremdir, çağrı, öğreti, hareket ve kaderdir. Latin Amerika'nın geleceğinin habercisidir, insanların derin umutlarının sembolüdür. Düşüncenin özgürlük yolunda eyleme dönüştürülmesinin ve yaşamda vücut bulmasının adıdır. O, her türlü yabancılık ve yalancılıktan arındırılmış, gerçek Latin Amerika devriminin teminatıdır. Çünkü, bu kıtanın devrimi ya Amerika'nın devrimi olacaktır, ya da asla gerçekleşmeyecektir. Ezilenlerin ve hakları gaspedilmiş olanların istemlerini dikkate almayan hiçbir hareket ve kişi, devrimci hareketi zafere ulaştıramayacaktır. Camilo Torres'in kavradığı, mitten çok sembol, efsaneden çok gerçek olan dinamizmin, aslı bu noktada yatıyor.

Rahip kıyafeti içindeki bu devrimci ve partizan, Latin Amerika gerçeğinin olağandışı ve benzersiz bir örneği olarak görülebilir. Olayı kendi diyalektik süreci içinde ele aldığımızda şu soru ortaya çıkıyor: "Camilo Torres'i yaratan koşullar nelerdi ?"

Kanımca, aşağıda sıralayacağımız ve Camilo Torres'in gelişme-

sinde önemli rol oynayan etkenler, sorunun yanıtını geniş biçimde açıklamamıza yardımcı olabilir.

Onun düşüncesinde, insan yaşamının en yüce değeri sevgiydi ve sevgiyi insanın hizmetine sunmanın en iyi yolunun da hıristiyanlıkta ve buna bağlı olarak da rahiplik mesleğinde gerçekleşebileceğine inanıyordu.

O, bilimsel çalışmaları esnasında ülkesinin sosyo-ekonomik gerçekleri ve sorunlarıyla tanıştı.

Hıristiyan, rahip ve bilim adamı olarak toplumsal sorunların köklü çözümünün, halkın devrim yoluyla iktidarı ele almasıyla mümkün olabileceği sonucuna vardı.

Ona göre, devrimi gerçekleştirmenin en etkin yolu silahlı mücadeleydi.

O, bu uzun ve zorlu yola, mağrur bir kurtarıcı edasıyla değil, sarsılmaz kararlılığı ve kendisine olan saygısından ve samimiyetinden dolayı koyuldu.

II. Hıristiyan ve Rahip

Camilo Torres, özü itibariyla olağanın ve alışılagelmişin sınırlarını zorlamanın ve aşabilmenin sürekli arayışı içindeydi. O, bunun yaşamda şekillenmesini, inanan bir hıristiyan olarak, rahiplik mesleğinde bulduğunu düşünüyordu. 24 haziran 1965'te yaptığı bir basın açıklamasında, bunu şöyle dile getiriyordu: "Hıristiyanlıkta karar kıldığımda, hayırsever bir çalışmanın en temiz biçimini, bu inanç sistemi içerisinde, rahip olarak insanların hizmetine sunabileceğimi düşünüyordum. Sonsuza dek rahip olarak insanların hizmetinde olmanın, bana İsa tarafından çizilmiş bir kader olduğunu ve bu yolda insanlara tüm sevgimi verebileceğim kanısını taşıyordum." Camilo Torres'i değerlendirirken bu iki yönünü gözönünde bulundurmak zorundayız. Eylül 1963'te Bogotà Radyosunda yaptığı bir konuşmada, "iki boyutlu insan" sorusunu kendisine yönlendirerek şöyle diyordu: "Bir hıristiyan, çoğulcu bir toplumda kendisini şüpheye ve çelişkiye düşüren öylesi durumlarla karşılaşıyor ki, kendisine sormak zorunda kalıyor. Beklemeli miyim, harekete mi geçmeliyim?"

Bu sorunun yanıtını ilahi sevgide buldu. Ona göre, hıristiyan tanrıya karşı olan dünyevi görevlerini, hayırseverliği, kendi pratiğinde yaşayarak yerine getirebileceğini görmeliydi.

Camilo Torres, bu tezi 1964 Eylül'ünde "2. Uluslararası Pro Mundi Vita Kongresi"nde daha da netleştirerek şunları söylüyordu: "Gerçek sevgi olmadan, sonsuz yaşam da olmaz. Hayırseverlik, ancak gerçek bir sevginin eseri olabilir. Bu nedenle de yaşamın pratiğine yansımayan hayırseverlik, gerçek bir hayırseverlik olamaz. Günlük ihtiyacını karşılayamayan bir kardeşinize: 'Tanrı yardımcın olsun, karnını doyurup, ısıtsın' derseniz ve ihtiyacını gidermesi veya sorununun çözümü yönünde hiçbir şey yapmazsanız, söylediğinizin ona ne yararı olacak?" *(Jakobus 2, 15 ve 16)*

Camilo Torres, sevginin madde ve ruhtan, doğadan ve doğa üstünden oluşan insan yaşamına damgasını vurması gerektiği düşüncesindeydi. Hıristiyan, dünyevi yaşamda, İsa'nın her insanı mutlu kılabilecek bir dünya için verdiği çabanın devamcısı olmayı, ona karşı sevgisinin ifadesi olarak görmelidir. Bu nedenledir ki, her inananın görevi, tanrının buyruğuna uygun bir dünyevi yaşam biçimi arayışı içinde olmaktır.

Camilo Torres'in, inançlı bir yaşamı; sorumluluk, eylem ve adil yaşam anlayışı olarak yorumlamasının nedeni budur. Bu düşünceden hareketle, kendi yaşamı da hizmete, sorumluluğunu yerine getirme ve gerçeğin elçisi olmaya adanmalıydı.

Onun hıristiyanlık anlayışının ana ilkesi, bireyin ve toplumun sorunlarına duyarlı olmak, her türlü dışlamadan, sınırlamadan ve her türlü fanatizmden arınmış olmaktır. Onun anlayışı, hıristiyanlığı, tanrıya duygusal bağlılık (rutinleşmiş ibadet biçimi, adını zikretme ve biçimsel ayin) ile sınırlayan, hatta protestan ve komünistleri canlı canlı yakacak kadar katı bir fanatizmin sözcüleri olan katoliklerle, taban tabana zıttır. Camilo Torres'in hıristiyanlık anlayışı, dini, politikadan uzak tutma gayretkeşliği ile daraltıp, kiliseyi gericiliğe teslim eden, insanın kendi varlığını sahiplenmesi yerine, dünyevi sorunlardan elini eteğini çekmesini öngören, insanı edilgenleştiren bir katolizm anlayışıyla da çelişmektedir. "İnananların" birçoğu, bu ve buna benzer yaklaşımlarla sorumluluktan kaçmanın teorisini ha-

zırlıyorlar. İnsanı yaşam koşullarından, sosyal ve toplumsal konumundan soyutlayan anlayışlar, sadece sahte hıristiyanların karşıt konumlarda yer tutmalarına gerekçeler sağlamaya yarar.

Torres'e göre, hıristiyanlıkta, hayırseverliğin ve sevginin insana en etkili biçimde ulaştırılmasının yolu rahiplik mesleği idi. Yaşam yolunu gözönüne getirdiğimizde, kararının gerçek inancı aramanın bir biçimi olduğu söylenebilir.

Neden rahip olmaya karar vermişti?

Aralarında Blanchet'in de bulunduğu birkaç Dominikan rahip, ruhun eğitilmesinin acilliğini tartışıyorlardı. Camilo Torres de onların dini talim ve söyleşilerine katılıyordu. Anlattığına göre, Fransız rahiplerin söyleşilerinde yeni bir şeyler sezinledi. Onların, farklı bir dili, insanlara ve dünyaya daha net ve dürüst bir yaklaşım biçimleri vardı. Kendi deyimiyle, bu söyleşilerde tanrının ulaşılmaz varlığı, ulaşılabilir bir hal alıyordu. O zamanlar rahip olma konusunda düşünmeye başladı.

Bir defasında -kendisiyle paylaştığımız çalışma odasında- ona sormuştum: "Neden İlahiyat Fakültesi'ne gitmeye karar verdin? Ailevi ortam, sevgide yaşadığın bir hayal kırıklığı, içsel bir boşluk, ya da dini duygularının baskı altına alınması mı senin böyle bir karar almana neden oldu?" "Saydığın nedenlerin hepsinden biraz" diyerek sorumu yanıtlamış ve şöyle devam etmişti: Yıllar önce bir yaz iznimi, ülkemizin o sonsuz ovası, Liano'da geçirmiştim. O geniş dinginlik, verimli çevre, güneş beni çok etkilemişti. Çevremden uzaklaşmaya başladım, yalnız olmak istiyordum. O zaman, benim anladığım ve yaşadığım biçimiyle hayatın anlamsız olduğunu kavradım. Kendime, topluma yararlı olabileceğim bir iş seçmem gerektiği kanısına vararak, hangi alanda daha yararlı olabileceğimi düşünmeye başladım. Doktorluk, mühendislik, kimyagerlik gibi bir takım meslekleri düşündüm. Hiç biri beni çekmedi." -"Ve İlahiyat Fakültesi?"- "Biliyor musun" dedi. "Sanki Liano'nun uçsuz bucaksız genişliğinde tanrıyı bulmuştum. Çözüm buydu. Bana tek doğru ve mantıklı çözüm gibi göründü. O zaman, Bogotà'ya Dominikan Manastırı'na gitmek kararıyla döndüm"

Camilo bir anlık suskunluktan sonra şöyle devam etti. "Kararım

bir bomba etkisi yaratmıştı. Annem, kulaklarına inanamadı. Ancak Bogotà'daki İlahiyat Okuluna gitmeme razı oldu". Peki, ama Dominikan Manastırında seni çeken neydi?"

"Belki, Liano ovasının dinginliğiyle, onların haçla yürüyüşlerinin sessizliği arasında bir bağ kurmuş olabilirim. Düşünmek istiyordum; sessiz bir ortama ihtiyacım vardı. Fakat beni esas etkileyen, Fransız rahiplerin talimleri oldu." "Okulda kendini nasıl hissediyordun?" "Bana katlandıklarını söyleyebilirim. Senin de tanıdığın arkadaşlarımdan biri, bana okulda çok şımartıldığımı, her istediğimi yapabildiğimi söylemişti. Birkaç arkadaşla 'Los caminos'u kurdum. Birçok planlarımız vardı. Tam bu sırada rahipliğe kutsanma törenim ortaya çıktı" Bundan bağımsız olarak, kendisinin rahipliğe uygun olup olmadığı konusunda soru işaretleri vardı. Bunu rahip Vicente Andrade Valderrama'nın, Mart 1966 tarihli, "Revista javeriana" gazetesinde yayınlanan bir makalesinden öğreniyoruz. "Camilo Torres'in trajedisinin sorumlusu kimdir?" başlığını taşıyan yazıda Valderrama şunlara değiniyordu: "Camilo Torres'in İlahiyat Fakültesi'ndeki yöneticilerinin, şayet bir hataları varsa, o da ona göstermiş oldukları aşırı iyiniyet ve hoşgörüdür. Henüz rahiplik mertebesine gidiş yolunda, bu işe uygun olmadığının belirtileri vardı. Fakat, olağanüstü sempatikliği yaptığı yanlışların affedilmesini sağlamıştır. Derinlikten yoksun, çocuksu yeteneğinden dolayı, İlahiyat Fakültesi'nde yapması gereken felsefe eğitimi yerine, daha önce başlamış olduğu hukuk eğitimi yeterli görülmüştü."

Bu söylentinin açıklığa kavuşturulması gerekir. Rahip Enrique Acosta Rincon'un, 7 Nisan 1966 tarihli yazısında Vicente Andrade Valderrama'ya yanıtı şöyle: "...Camilo Torres'in okul yöneticilerinin onun yetenekli oluşundan dolayı, felsefe eğitimi yerine, daha önce başladığı hukuk eğitimini saydıklarını söylüyorsun. Bu senin ne o zaman, ne de şimdi başrahibin okulunu tanımadığını gösteriyor. Böyle yanlış iddialarda bulunmanı, başka türlü açıklayamıyorum. Seni, dün olduğu gibi bugünde, en yüksek mercii tarafından benimsenmiş olan rahipliğe kabul törenine kadar, her rahip adayının takip etmek zorunda olduğu yolu takip etmeye davet ediyorum. Aynı zamanda, seni Camilo'nun katıldığı seminerlerin kayıtlı olduğu

belgeleri incelemeye çağırıyorum. Onun bütün seminerleri gerekli akademik kurallar içinde bitirdiğini göreceksin"

Diğer yandan, Louvien Sosyal ve Dini Araştırmalar Enstitüsü yöneticisi ve aynı zamanda Pratik İlahiyat Bölümü öğretim üyesi olan Belçika'lı Kanonikus François Houtart'ın iddiasına göre, Camilo Torres rahiplik mertebesini başından beri sorguluyordu. Şayet şüpheye düştüyse, bu seçtiği meslekten dolayı değil, manastır rahibi olarak mı yoksa kilise rahibi olarak mı çalışması gerektiği konusundaki kararsızlığı ve seçimine uygun olarak sarfettiği gayretin yeterli olup olmadığını sorgulamasındandır."

Bunda bizi şaşırtan bir yan yok. Çünkü Camilo Torres'in yaşamı, rahipliğe karar kılmasından, mesleğini pratikte yerine getirmesi de dahil olmak üzere, her şeyin sorgulanmasıdır.

Ama onu çok iyi tanıyan bizler, tamamen içtenlikle karar vererek İlahiyat Fakültesi 'ne gittiğini biliyoruz. Hiç bir art niyeti, ve karanlık işi olmayan bir insana, ikiyüzlülük suçlamasında bulunulamaz. Çünkü o, açık ve dürüst bir insandı.

29 Ağustos 1954'te rahip oldu ve bir gün sonra Cervantes Lisesi'nin kilisesinde ilk ayinini yaptı. Aynı yıl, Kardinal Luque onu Louvien'e sosyoloji eğitimine gönderdi. Bu eğitimi tamamlamasından sonra Bogotà Basrahip'liğince sosyal hizmetlerde çalışması öngörülmüştü.

Daha Louvien'deki eğitimi esnasında, onun sosyal sorunlara yaklaşımı ve antistatükocu tutumu göze batmaya başlamıştı. Genç insanların Kolombiya'daki durumu değiştirmeleri için geliştirilmelerinin acilliğinden, daha da ileri giderek devrimci yoldan, bir takım yapısal değişikliklerin acilliğinden söz ediyordu. 1965 yılında Louvien'e toplantıya giden kilise heyeti, oradaki görüşmeleri esnasında öğretim üyelerinden bu bilgileri almışlardı. Bu görüşmelerde, heyette yer alan, başrahip, İbaque ve Monsignore Jose Joaquin Florez de bulunmuşlardı.

Camilo Torres'in davranışı ruhsal bir bozukluktan mı, yoksa radikal politik gruplarla ilişkisinden mi kaynaklanıyordu? Daha önce sözünü ettiğimiz yazısında, Andrade Valderrama şöyle devam ediyor: "Torres, sosyoloji eğitimi yapmak üzere Louvien'e gönderildi.

Orası ideolojik ajitasyonun merkezidir ve ruhsal durumu yeterince sağlam temellere oturmamış kişilere göre değildir. Orada bir grup marksist öğrenciyle ilişkiye geçmiş, daha doğrusu bir grup öğrencinin, marksist düşüncelerinin tesiri altında kalmıştır. Belki de onun bu durumundan haberdar olan üstleri, kendisini eğitimini bitirmeden Kolombiya'ya geri çağırmışlardır"

Rahip Acosta Rincon yine daha önce sözünü ettiğimiz Andrade Valderrama'ya yazdığı yanıtında şöyle devam ediyor: "Bana özellikle şunları dile getirdiğin paragraf çok ilginç geldi. Camilo'nun güçlü bir katolik sosyal hareketinin varlığından haberdar olduğunu, fakat marksist dünya görüşünde olduğu için bu harekete katılmadığını söylüyorsun. Bu iddianla sadece, kendine kolay bir açıklama yolu seçiyorsun. Camilo bu harekete fazla güven duymuyordu; bu doğrudur. Fakat senin anladığın nedenlerden değil, başka nedenlerden dolayı. Çünkü o bu hareketi bazen aşırı ümmetçi görüyordu. Bu hareket, kilise şeflerinin direktifleri çerçevesinde çalışıyor ve onların "cesur tavırları" hiyerarşi tarafından kontrol altında tutuluyordu. Ya da şöyle diyebiliriz; bu hareketin yöntemleri ona güven vermiyordu. Fakat asla Camilo marksist olduğu için değil. Sen Vicente, bizim gibi düşünmeyen insanlar hakkında konuşurken, onlara daha büyük bir ciddiyetle yaklaşmamız gerektiğine inanmıyor musun ?"

Kanonikus François Houtart ise, rahip Andrade'nin yazısını "America" dergisine gönderdiği bir mektupta şöyle yorumluyordu: "New York'ta bulunduğum bir sırada, "America" dergisinde Camilo Torres 'le ilgili bir yazı okudum. Camilo'nun yakın arkadaşı olarak, bu yazıdan duyduğum üzüntüyü özellikle belirtmek istiyorum. Çünkü, bu yazının bir anlayışı temsil ettiğini düşünüyorum. Camilo'yu Louvien'deki eğitimi esnasında marksist düşüncelerin etkisinde kalmış olmak ve hiçbir zaman gerçek rahip olamamakla suçlamak kolay iştir. Camilo'nun gelişimini anlatmak için, bir mektup yetmez. Fakat, hiç olmazsa bu yazıda yanlış ve eksik olan konulara bir iki örnekle dikkat çekmek istiyorum.

Yazıda, Camilo'nun sosyoloji eğitimini bitirmeden Louvien'den çağrıldığı iddia ediliyor. Bu doğru değildir. Camilo eğitimini bitirdi ve hatta bundan sonra yaklaşık bir yıl Louvien'de kaldı. Bu süre

içinde, Belçikalı rahipler tarafından akademimizde kurulan ve amacı Latin Amerika'ya rahip yetiştirmek olan bölümün müdür yardımcılığını yaptı. Camilo yeniden Louvien'e gelmeyi ve doktorasını yapmayı planlıyordu. Fakat daha önce Kolombiya'da gerekli ön araştırmaları yapmak istemişti.

Onun, Belçika'da Jacques Leclerq, Charles Moeller, Jean Ladriere ve benden başka hangi marksistlerle bir araya gelmiş olabileceğini bilemiyorum. Fakat, Louvien'e sosyoloji eğitimi yapmak için gelmiş bir kişiye, Latin Amerika Bölümü öğretim üyeleri ve yöneticilerinin marksist bir ideoloji doktrine ettiklerini iddia etmek gerçeklerden uzaktır.

Yine bu yazıda iddia edildiği gibi, Camilo'nun döndüğünde 'genç bir rahip için tipik olan yorucu çalışma temposu' yerine Bogotà'daki Sosyal ve Dini Araştırmalar Merkezi'nde araştırmacı olarak çalışmasının kararlaştırıldığı da doğru değildir. O döndüğünde üniversite rahibi oldu ve bu sürede Kolombiya'daki radyo okulları üzerine araştırmalar yaptı. Bu işin genç bir rahip için çok yorucu bir çalışma olduğunu iddia edemem. Bu örnekleri vermemin nedeni, yazıda yer alan bazı iddiaların ne kadar yersiz olduğunu göstermek içindi. Camilo'nun birçok arkadaşı, birçok konuda onunla aynı görüşleri paylaşmıyordu. Ben de onlardan biriydim. Fakat onu dürüst bir insan ve rahip olarak çok iyi tanıyan herkes, gerçek hakseverliğinin ve yoksullara olan büyük sevgisinin şahididir.

Şayet o, fazla ileri gitmişse, bunda ülkesinin sosyal yapısı ve gerçeklerinin yanısıra, kilise önderlerinin çoğunlukla son derece tutucu hatta, gerici olmasının da payı vardır. Bu gerçekleri dikkate almadan Camilo Torres açıklanamaz, anlaşılamaz. Böyle bakıldığı zaman, seçtiği yolu benimsememekle beraber, Camilo Torres'in kendi mantığı içerisinde peygambersi bir yönünün olduğunun vurgulanması gerekir. O, insanlara işledikleri günahları anlatmıştır. Umudumuz, onun hiç olmazsa birkaç kişi tarafından anlaşılmasıdır".

Şili'li Cizvit tarikatı papazı Renato Poblete (Santiago) konuya yaklaşımı ise şöyle:

"Camilo Torres'in Louvien'de birlikte sosyoloji eğitimi yaptığı,

arkadaşı rahip Gustavo Perez'le beraber Berkeley'de bulunmuştum. Rahip Perez, Rahip Andrade'nin yazısının ön yargılarla dolu olduğunu söylemişti. İlahiyat Konferansında karşılaştığım ve Camilo'yu iyi tanıyan, birçok rahip, Valderrade'nin 'America' dergisinde çıkan yazısına şiddetle karşı çıkıyor ve bundan üzüntü duyduklarını belirtiyorlardı.

Biz, 'Mensaje' dergisinde çıkan son yazıdan da anlaşılacağı gibi, Camilo'nun yaptığını haklı göstermeye çalışmıyoruz. Fakat, hiçbir hıristiyan Camilo'nun rahiplik mertebesine layık olmadığını, onu Louvien'de marksistlerin etkileri altına alarak kullandıklarını, ya da kendi enerjisinin, özel yaşamının ve değerlerinin onun rahip olmasına uygun olmadığını iddia edemez. Özellikle bu son iddia tamamen yanlış ve böylesi iddialarda bulunanların acımasızlığını sergiliyor. Ayrıca, Camilo Torres'in özel arşivinde yer alan bazı belgeler, onun üstleriyle olan ilişkileri hakkında önemli bilgiler içeriyor.

'Bogotà Kardinali
Bogotà, 28Temmuz 1958
Ordinatlik
Sayın Rahip Camilo Torres
Louvien

Sevgili Camilo!

Kısada olsa 15 Mayıs tarihli mektubuna yanıt yazabildiğime seviniyorum. Yapacağın doktora araştırmasının, hazırlıklarını getireceği bazı yararlar açısından, burada yapmanın daha doğru olacağı konusundaki görüşüne katılıyorum.

Ekim ayının başına kadar Avrupa'da kalmak istemene ve oradan, bana sözünü ettiğin nedenlerle, Amerika Birleşik Devletleri'ne geçmene de karşı değilim. Bu, senin gelecekteki kariyerini, daha da önemlisi havariliğini tamamlayan önemli bir adım olur.

Seni kutsuyor ve yürekten selamlarımı gönderiyorum.

Tanrı nezdinde baban
Crisanto Kardinal Luque
Bogata Kardinali'

Camilo Torres bir mahalle rahibinin zorlu yaşamını tanımamış olsa dahi, yine de onun rahiplik olarak yaptığı çalışmalara, pratikte yaşanan gerçek sevginin damgası vurulabilir. Camilo Torres'e göre rahip, her seyden önce kendini tam anlamıyla hayırseverliğe adamalıdır. Bu görüş onu sıradan insanlara ve çaresiz yoksul kitlelere sürüklemiş olabilir"

Bir rahip ya sadece yoksullara kendini adar, ya da rahip değildir. "Şayet yoksullara yönelir, onların acılarının ve insanlık dışı yaşam koşullarının nedenlerini araştırırsa, doğal olarak büyük bir sosyal adaletsizliğin varlığını tespit edecek ve kilisenin sosyal fermanlarının gelenegine uygun olarak, sosyal adaleti, gerçek hıristiyan sevgisinin ifadesi olan hayırseverlikte görecektir." *(Inquietudes)*

Camilo Torres, rahibin misyonunun rutinleşmiş bir takdis merasimi bağışlamakla sınırlı kalamayacağını iddia ediyordu. Rahip bundan öteye sosyal adaletsizliğe karşı açık ve net tutum almalıydı. Sömürenlerin ve sömürülenlerin vicdanlarına seslenebilmek, dünyevi baskılardan kopmuş ve arınmış olmayi gerektirir.

Camilo Torres, ezilenlerin sorunlarını çözmek için yürüttükleri aktif kavganın -bu kavga toplumun bir kesiminin çıkarlarına zarar verse dahi - içinde yer almanın, rahibin görevleri arasında olduğuna inanıyordu. Bu yüzden de, kilise hiyerarşisine ve iktidarı kötüye kullanan mutlu azınlığa karşı kaypaklıktan uzak, cesur, açık ve net bir tutum koymak gerektiği kanısındaydı.

Vicdanına ve inançlarına sadık bir biçimde, "2. Uluslararası Pro Mundi Vita Kongresi"nde düşüncelerini şöyle dile getiriyordu: "Ben halk yığınlarının önderi değil, aksine onların hizmetçisiyim." Vurgulayarak "havariliğin mantığı her insanın yaşamının uhrevi zenginliklerle dolu olması için çalışmaktır." Konferansta devamla şunları söylemişti: "Fakat uhrevi anlamda zengin bir yaşamın farklı şekilleri vardır. Bu görüşünü İncil'e dayandırarak şu alıntıları yapmıştı. Matthäus 5, 6, 7, 16, Johannes 10, 18 Römer 12, 10, Jakobus 5, 15, 16, ve diğerleri. Bütün bunlar kendisinin, İncil'i iyi bilmediği iddialarının yersizliğinin kanıtıdır. Camilo Torres'in kararı ne halka karşı oportünist bir tutum, ne de onların tanrıya bağlılığını kullanma olarak değerlendirilemez.

Bütün Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi Kolombiya'da da insanların dine doğal bir eğilimi vardır. Kilise şimdiye kadar bu eğilimi, sürekli dini ayin ve gelenekleri canlı tutarak desteklemiş ve çalışmalarının ağırlığını biçimsel olarak bu alana vermiştir. Sonuç olarak rahiplik mesleği gerçek hıristiyanlıktan uzaklaşmış, sofuluğun taşıyıcısı durumuna gelmiştir.

Tam da burada, toplumun, rahibi neden büyük bir sihirbaz gibi gördüğünün açıklaması yatıyor. Bu anlayış ise hıristiyanlık inancının klerikalizmle (ümmetçilik) karıştırılmasına ve şu deyimin doğmasına yol açmıştır: İnsan fanatik bir ümmetçi olduğu sürece iyi bir hıristiyandır. Bu gözle görülür tahribatin sonucu olarak, üç tarihsel sabit bileşim ortaya çıktı:

a) Feodal ve ümmetçi bir yapının egemenliği

b) Kilisenin dokunulmaz imtiyaz ve ayrıcalıkları

c) Dünyevi düzenin güç merkezlerinin bileşkeni oligarşi veya küçük bir azınlığın çıkarlarına dayanan birliktelik

Camilo Torres kamuoyundaki genel ve yaygın düşüncelere karşı asla ödün vermeyen bir rahipti. O, mesleğini her türlü ayrıcalıktan ve fanatizmden, dokuz günlük anmalardan, sofuca tavırlardan, mitleri koruyup yaşatmadan yerine getirmeyi yeğledi. Ve güçlülerle ortaklık ederek kilisenin alt düzeylerinde hizmet verenleri sömürmedi. Ayrıca insanları kendisiyle birlikte hareket ettikleri, çıkar ortaklıklarını korudukları sürece ve ince hesaplanmış amaçlarına ulaşmak için kullanmadı.

Camilo Torres kendini, tamamen inançları doğrultusundaki şu hedeflerin gerçekleşmesine adamıştı :Bütün insanlara, mevkilerine, ırk, din, geldikleri yere, dil, düşünce ve ideolojilerine bakmaksızın sevgiyle hizmet etmek. En büyük hizmeti, bu sevgiyi kendi yaşam pratiğiyle bütünleştirmiş olmasıdır. Tam da bu noktada, onun ahlaki değer yargılarının mesajını aramak gerekir.

Bazı kesimler, insanların onun düşüncelerine ve verdiği mesajlara güven duymasını, üzerinde taşıdığı rahip cübbesine bağlıyordu. Bunun mantığa uygun bir açıklama olduğu söylenebilir. Çünkü bizim coğrafyamızda, insanlar sembollere büyük değer biçer. Kutsal kitabın insanların yüreklerine, duygularına seslenen yorumuyla, bu

semboller yükseltildiğinde, kişi ve verdiği mesaj ikinci planda kalır. Yani kişi ve rahip olarak Camilo, bir sembolü temsil eden rahip cübbesinin önemi yanında ikincildir. Bu, kendisinin sayılmasına, ona değer verilmesine ve sözünün dinlenmesine neden olmuştur. Tanrıya bağlılık ve cübbenin saygınlığı Kolombiya'da kısa bir süre öncesine kadar bir bütünlük oluşturuyordu. Çünkü genel olarak insanlar, kişinin cübbe taşıdığı için rahip olduğunu düşünüyordu. Kolombiya'da çok az insan bir rahip ile onu sembolize eden dış görünüm arasında bir ayrım yapar. Bu ayrımı kendini belirli ölçülerde eğitimli sayan bazı kimseler dahi pek dikkate almazlar.

Bu yaklaşım, Camilo Torres olayının, neden cübbelilerin başkaldırısı olarak değerlendirildiğini daha net bir biçimde açıklıyor. Olayın, aklın ve mantığın özgürleşmesinin sonucunda ortaya çıkan, anlamlı bir eylemden çok, verdiği mesajın pozitif yönlerinin gözardı edilerek, Latin Amerika için "yeni bir gelişme" gibi ele alınması da bu yaklaşım biçiminden kaynaklanıyor. Ayrıca böylesi bir tavır, köklü ve değişmez fanatik ölçütlere koşut bir tavırdır. Camilo Torres rahip cübbesi taşıdığı için, eylemleri bir kesim tarafından alkışlanırken, diğer bir kesim tarafından bir skandal, kutsal düzene karşı başkaldırı olarak değerlendiriliyor, alışılagelmişin dışında davranmaya hakkı olamazmış gibi lanetleniyordu.

Bu farklı tutumlar sonucu şu sorun ortaya çıktı: Camilo Torres cübbesini çıkarmadığı ve rahiplik mesleğini reddetmediği sürece tezleri geçerlidir, çünkü, rahipliği ve de cübbesini bıraktığında, öne sürdüğü tezler ve doktrin de anlamını yitirir. Nasıl bir mantık! Bizde cübbe sahibine prestij kazandırıyor, önünde eğiliniyor, hürmet ve saygı uyandırıyor, öncelikler sağlıyor, öğütler vermesini kolaylaştırıyor ve kişiye övgüler yağdırılmasına neden oluyor. Engelleri ve zorlukları aşmada kolaylıklar sağlıyor, şöhret getiriyor ve nihayet otorite ve güç kazandırıyor, olanaksızı olanaklı hale getiriyor. İşte gerek acil ve zorunlu nedenlerden gerekse insani bir yanılgıdan dolayı cübbeden vazgeçmek, bütün bu saydıklarımı kaybetmek, onlardan vazgeçmek anlamına geliyor.

Camilo Torres yerleşik düzenin güçlü temsilcileri tarafından, ilerici düşünceleri, kapsamlı ve derin inançlarından dolayı kabul görmedi, dışlandı.

Başpiskopos, 18 Haziran 1965'te Camilo Torres'in çalışmalarıyla ilgili açıklamasında şunları söylüyordu: "Rahip Camilo Torres'in çalışmaları, taşıdığı rahip cübbesi ve mesleğiyle bağdaştırılamaz. Onun programında öne sürdüğü, yanlış ve zararlı düşüncelere bazı katolikler ilgi gösterebilirler"

27 Haziran'da, "El Tiempo" gazetesi şu yorumu yapmıştı: "Rahip Torres'in, cübbesinden vaz geçmesi, sadece kesin ve büyük ideolojik inanmışlığına ve bu inanca bağlılığına işaret etmekle kalmıyor, aynı zamanda Kolombiya halkının en zayıf psikolojik yönünün, insanların çekici ve ikna edici dış görünümüne verdiği önemin araştırılmasına da olanak yaratıyor. Politik tartışmalar, röportajlar, yazılı polemikler, ulusal basının baş sayfalarında çıkan haberler (Camilo Torres'in kararıyla ilgili olarak) ve konuyla ilgili parlamento oturumlarındaki görüşmeler, alışılagelmişin dışındaki böylesi bir davranış karşısında nasıl bir tutum alacaklar, bekleyip göreceğiz"

Devrim vaazları veren cübbesiz rahip ile ilgili tartışmalara, Camilo Torres üç açıdan yaklaşıyordu:

Sosyolojik açıdan: "Cübbeyi çıkarma" başlıklı yazısında "rahip bir sihirbaz mı?" diye soruyor ve şöyle devam ediyor. "Ortaçağda öğrencilerin giydiği o kıyafeti, giyme ya da giymeme kararı başrahibe bırakıldı. Benim düşünceme göre rahipler divanının, cübbelerin çıkarılmasının sosyal etkilerinin neler olabileceğini, araştırma konusu yapması lazım. Böylesi bir araştırma ile rahip cübbesinin hangi ölçüde sihirli bir unsur, sosyal bir medyum olarak dine hizmet ettiğinin ya da tam aksine dini unsurları yok ettiğinin ortaya çıkarılması gerekir..."

Disiplin açısından: Torres, politik çalışmalarından dolayı mesleği ve kilise gelenekleriyle çelişkiye düştü. Bu çelişki, onun tanrı tarafından takdis edilmiş bir kişi olduğunun görünen kanıtıdır. Ortaya çıkan durum karşısında atabileceği en doğru adım, rahiplik mesleğinden azledilmesini istemekti ve bunu yaptı.

İnsani açıdan: Rahip cübbesi politik çalışmalarında Camilo Torres'i halktan ayırıyor, önüne engeller çıkarıyor ve yanlış anlamalara neden olabiliyordu. Torres devrimin gereklerini son aşamasına kadar yerine getirmek zorunda olduğunu düşündüğünden, mesleğin-

den azledilip, sıradan inanan statüsüne geri dönerek, görevlerini yerine getirmek istiyordu.

Yalnızca üçüncü noktayı gözönüne aldığımızda, Camilo Torres'in alışılagelmiş, tesadüfi ortaçağ gelenekleriyle olan bağını koparark, halkın saflarında mücadele etmek ve günün koşullarının gereklerini yerine getirmek için bu kararı aldığını görürüz.

III. Ulusal Gerçek

Bu bölümün başlığı dahi, bir soruyu ortaya atıyor: Burjuva kökenli Camilo Torres Kolombiya toplumunun tarihsel gerçeklerini ve ülkenin içinde bulunduğu durumu doğru değerlendirebilmiş miydi?

Toplumsal bilimler tarafından kabul edilen bir öğretiye göre, bireylerin içinde yaşadıkları sosyal çevrenin, tutum ve davranışları üzerinde etkileri olduğunun dikkate alınması gerekir. Çok az insan bu etkilerden kurtulmayı basarabiliyor. Camilo Torres disiplin, bilimsel eğitim, ahlaki değer ve meslek ahlakı, öz eleştiri, kendi değer yargılarıyla tam bir özdeşleşme ve en önemlisi gerçeklerin tarafsız değerlendirilmesiyle, içinden çıktığı sınıfın değerlerinin etkisinden kurtulmanın münkün olabileceğini göstermiştir.

Onun sosyolojik yazılarını dikkatle okuduğumuzda, sürekli olarak gerçekleri bilimsel normlar içinde değerlendirme ve yorumlama çabası içinde olduğunu görürüz. Bu çabaları, dönemin filozofik, anlatımcı, tanımlayıcı, folkloristik ve terminolojiye önem veren bilimsel kriterlerden uzak sosyoloji konseptleri ile çelişiyordu. Diğer yandan Latin Amerika'da, ABD ve Avrupa'da ortaya çıkan sosyoloji ekolleri çabucak yandaşlar buluyor ve onlar bu tezleri ülkelerinin gerçeklerine göre yorumlamak yerine onlara özeniyor ve taklit ediyorlardı. Dr. Orlando Fals Borda 1963 yılında Bogotà'da "Kolombiya ve Latinamerika'da Tarım Sosyolojisinin Gelismeşi" adlı kitabında şu iddialarda bulunuyor ve Kolombiya'da sosyolojinin gelişmesini üç aşamaya ayırıyordu:

Felsefi Avrupai sosyoloji

Geçis süreci ya da Avrupai ve Kuzey Amerikan yaklaşımı

Günümüzdeki süreç, yani önceki iki sürecin olgunlaşma ve gelişme süreci

Ben kişisel olarak, Alberto Predas'in Camilo Torres'in entellektüel gelişme sürecinin aşamalarını ayırdığı dört noktayı, aynı zamanda Kolombiya sosyolojisinin gelişme aşamaları olarak da değerlendiriyorum:

Ampirik araştırma süreci, 1958 Louvien'de sosyoloji eğitiminden 1961'e kadar sosyolojik konulara yönelik çalışmaları,

Sentezci bir yaklaşımla 1961 1964 yılları arasında yürüttüğü çalışmalar,

Geçiş süreci 1964 - 1965, doğrudan politik çalışmaya yönelme,

1965 - 1966, katı bilimsel analizleri terk edip, ülkenin sosyal sorunlarına kesin çözümler arama süreci.

Birinci aşamada Camilo Torres, daha çok Louvien Üniversitesi'nde ders veren öğretim üyelerinden, Leclerq, Ladriere ve François Houtart gibi birkaç kişilikten pozitif olarak etkileniyor. 1959 yılında, Bogotà Ulusal Üniversitesi'nde, Sosyoloji Fakültesi'ni kuranlar arasında yer alıyor. Kurucular, dekanlığa getirilen Dr. Fals Borda'nin yönetiminde, eğitim planının modern ampirik metodlara göre düzenlenmesi, araştırma ve yorumlamaların ulusal gerçekleri dikkate alarak, bilimsel metodlara dayandırılması için çaba sarfediyorlar.

İkinci aşamada, Camilo Torres, üniversitedeki nonkonformist entellektüel çevreyle tanışıyor. Yürütülen çok sayıda yuvarlak masa söyleşisi ve ülke içinde yaptığı gezilerdeki gözlemleri ve bu gözlemlerin bilimsel teorik yöntemler ışığında analizinden sonra, Kolombiya'nın gerçek sorunlarına duyarlılık kazaniyor. Tutum ve eylemlerini bilim - teknik - gerçek üçgeni içine oturtmaya başlıyor.

1957'de Louvien'de yapılan konferansta "her türlü sosyal aksiyon, doktrinel temelinin yanısıra, mutlaka gerçeğin pozitif araştırılması temeline dayandırılmalı" *(C. Torres, Günümüz Gerçekleri ve Sosyal Sorunlar, Bogotà, 1957)* saptamasını hayata geçirdi. Kendi katılımını aktif bir çalışmaya dönüştürmek için, Tunjuelito'da, yerel yapılanmanın geliştirilmesi için objektif metodlar kullanarak, kamu yararına aksiyonlar düzenlemeye başladı. Tunjuelito deneyi düşüncesi, Camilo Torres'in oluşturduğu, MUNIPROC-Grubunda gelişti. Grupta, toplumun yeniden yapılanması gerektiğini savunan, öğren-

ci ve aydınlar yer alıyor, ileriye yönelik önemli ve güçlü bir hareket yaratmak amaçlanıyordu.

Camilo Torres 1962 senesinde üniversiteyi terketti. Nedeni: Haklarında herhangi bir soruşturma yapılmadan üniversiteden on öğrencinin atılmasına karşı düzenlenen boykottu. Camilo Torres fakültenin o zamanki dekanıyla birlikte tüm öğretim üyelerine akılcı bir çözüm önerisi sundu. Önerdiği çözüm; ideolojik kovuşturmadan vazgeçilerek, objektif gerçeklere dayanan bir soruşturmadan sonra öğrencilerin durumlarına karar verilmesiydi. Üniversite Rektörü, öğrencileri palyaçolar diye nitelendirerek üniversitenin "tamamen kapatilmasını" en uygun çözüm olarak öneriyordu. Öğrenciler yanıt olarak, Camilo Torres'i üniversite rektörlüğüne önerdiler. Bunun üzerine Kardinal Concha Cordoba, Camilo Torres'i üniversitedeki rahiplik ve öğretim üyeliği görevini bırakmaya çağırdı.

Camilo o dönemde "Üniversitede Bir Rahip" başlıklı makalesinde şunları yazıyordu:

"Kilise hiyerarşisi içindeki yüksek rütbeli şefimin arzusu üzerine, bu yılın şubat ayından beri, otonom bir devlet kurumu olan ve Dr. Guillermo Nannetti'nin sorumluluğundaki, Yüksek İdari Bilimler Fakültesi'nin (ESAP) dekanlığını yürütmekteyim. (El Catolisismo, 28 Haziran 1962)."

Camilo Torres, Yüksek İdari Bilimler Fakültesi'ndeki çalışmalarını dört önemli alanda geliştirdi:

- Sosyo-ekonomik çevrelerden, üst düzeyde uzman yöneticilerin katılacağı, "sosyal kurumların organizasyonu ve idaresi" seminerlerinin düzenlenmesi.
- Sosyal İdare Enstitüsü'nün kurulması.

Camilo Torres, 12 Mayıs 1965'te hazırlanan değerlendirme raporunda Enstitünün genel çerçevesini şöyle çiziyor :

"Sosyal İdare Enstitüsünün amaçları:

Sosyal politika, hükümet politikasının bir parçasıdır ve halkın sosyal refahının sağlanmasını içerir. Sosyal idare, sosyal politikanın yaşama geçirilmesidir. Sosyal politika bir bütünlük içinde, yani şehirleşme ve kırsal alan bağlamında ele alınmalıdır. Genel olarak az gelişmiş ülkelerde ve özelde Kolombiya'da toprak reformu, sosyal

reformların ekseni olarak görülmelidir. Buna rağmen, toplumsal gelişmeyi hızladırmak için, bir yandan, ekonomik çalışmanın kırsal sektörden, başka sektörlere kaydırılması, diğer yandan tarım ürünlerine olan taleplerin artırılması ve ülkenin sanayileşmesinin yolunun açılması, kaçınılamaz bir zorunluluk olarak görünüyor. Ülkemizin sosyal politikası bu gerçeği gözönünde bulundurarak, sorunları kent ve kırsal alan bağlamında ele almak zorundadır.

Enstitü, kendi personelini yukarda belirtilen hedefler doğrultusunda yönlendirebilmek için, önceliği diğer kamu kuruluşlarıyla sözleşmeler çerçevesinde, kentsel ve kırsal alanda, halkın refah düzeyini yükseltmeyi hedefleyen çalışmalar yapmaya ve planlamaya vermelidir. Bu anlaşmalar özellikle Kolombiya'nın sorunlarını bir bütünlük - yani, kentsel ve kırsal alan bağlantısında gören kurumlarla yapılmalıdır. Tarım sektörü alanındaki plan ve projeleri, Kolombiya Sosyal Tarım Reformu Enstitü'sü ve İçişleri, Tarım ve Sağlık Bakanlıkları ile işbirliği içinde geliştirir. Kentsel alandaki projeler ve planlar ise, Adalet Bakanlığı, Eğitim Bakanlığı ve Bogotà Bölge Valisi ile birlikte geliştirilir. Ayrıca her iki sektördeki çalışmaları da destekleyen, Konut Yapımı için Latin Amerika Merkezi (CINVA), UNICEF, Birleşmiş Milletler'e bağlı Sosyal Sorunlar Dairesi gibi kuruluşları da söylemeden geçemeyiz elbette." Camilo Torres'in raporunda yer alan bazı noktalar bunlar. Enstitü içinde ayrıca eğitim ve araştırma için iki ayrı bölüm de öngörülüyordu. Araştırma Bölümü, kırsal alandan kentlere göçen köylülere yönelik önemli araştırmalar gerçekleştirdi. Bu çalışmanın temelini oluşturan, bir dizi belge, Camilo Torres'in Dekan olarak kendisi tarafından kaleme alınmış ve bir kısmı da yine kendisi tarafından gözden geçirilmiştir.

Tarım reformu üzerine bilgilendirme kursları: Camilo Torres, değişik alanlarda kullanabilecek, çok spezifik bir yöntemle köylüleri ve önderlerini, öğrencileri, yeni yetişen aydınları ve birçok yetişkin aydını kapsayan kurslar düzenledi. Bu kursları Bogotà, Medellin, Popayan, Palmira, Manizales, Ibahue, Cartegena, Pasto, Monteria, Yopal, Paipa, Pamplona ve Cali'de düzenledi. Bu program dahilinde, tarım reformunu konu alan uluslararası bir toplantının yanısı-

ra, kamu yararına aksiyonların örgütlenmesi konulu üç aylık uluslararası bir seminer de gerçekleştirildi. Enstitü aynı zamanda kamu kuruluşlarında çalışan personele yönelik eğitim çalışmalarına da katılıyordu.

"Yopal Toprakları Aksiyon Birliği'nin (UARY)" örgütlenmesi. 1961 yılında çıkarılan bir yasanın 135. maddesinin, 2. paragrafı, ülke çapında tarım reformunu gerçekleştirmek üzere bir enstitünün oluşturulmasını öngörüyordu. Enstitünün görevi " kırsal alanda aksiyon birliklerinin kurulmasını hızlandırmaktı" Camilo Torres'in daha önce alıntılar yaptığımız raporunda bu konuya yönelik görüşleri: "Bu program tarım Bakanlığı ile imzalanacak bir anlaşmayla gerçekleştirilecek. Yıllık gider olarak 847.000 Peso'ya gereksinim var ve üç seneyi kapsayacak. Bunun iki senesi finanse edilmiş durumda. Program Yopal yakınındaki (Boyaca ili) deneme alanında gerçekleştirilecek. Özde sosyal yapılanmanın gerçekleştirilmesine yönelik olan program şu temel hedefleri içeriyor.

Yarı çapı 15 kilometreyi bulan ve içerdiği alanda 286 ailenin yaşadığı, yerleşme biriminin yeniden yapılandırılması.

Genç çiftçilerin, yerleşme birimini yönetmek ve eğitmek üzere eğitimden geçirilmesi (Kapasite 60 öğrenci için)

Tarım, kooperatiflesme ve yerleşim biriminin geliştirilmesi yönünde teknik yardım sunulması, elde edilen deneyimlerin diğer Siribina, Paloma, El Pedregal, ve Tacarimena gibi yerleşim birimlerine de aktarılması.

Söz konusu programı kapsayan yerleşim birimlerinde, orta ve küçük toprak sahiplerini kooperatiflerde örgütlemek. (Bu kooperatifler daha sonra üretim, transport, kredi ve tüketim alanlarını da içine alan geniş kapsamlı kooperatiflere dönüştürülebilir.)

Tarımın makineleştirilmesi ve ekilen ürün çeşitlerinin üreticilerin ihtiyaçlarına veya tüketime yönelik olarak artırılması.

Çesitli ödevlerin yerine getirilmesi için bölge sakinlerinin, var olan kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde örgütlenmesi (yol, okul, sıhhi tesisler ve kilise yapımı, sağlık kurumlarının yapımı gibi.)

Mevcut kamu kuruluşlarının daha etkin görev yapabilmesini sağlayacak koordinasyon biçimlerinin geliştirilmesi için araştırmaların yapılması.

Yopal Enstitüsü'nün personeli, bir yönetici, bir tarım mühendisi, tarım eğitimcisi, bir sosyal hizmet uzmanı, bir ilkokul öğretmeni, bir muhasebeci, odacı, bir ekonomi uzmanı, iki yardımcı çalışan ve bir sekreterden oluşur. Bunların yanına bir tarım mühendisi ve ikinci bir tarım eğitimcisi daha atanmalıdır. Proje yöneticisi, dekana karşı, dekan ise yüksek okulun yöneticisine karşı sorumludur.

Deneme projesi, çiftçilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeni tarım eğitmenlerinin yetiştirilmesini hedeflemektedir. Şu anda Yopal'da yaşları, 15 ile 20 arasında değişen 60 genç çiftçi, aşağıda belirtilen dersleri parasız olarak almaktadırlar.

Temel dersler: Coğrafya, tarih, matematik, yurttaşlık bilgisi, okuma-yazma ve din bilgisi. Tarımsal dersler ise: Hayvancılık ve tarım dersi.

Sosyal bilimler: Kamu yararına aksiyonlar, kooperatifleşme ve sendikalaşma UARY 'Yopal Yerel Gelişim Kooperatifi'nin kuruluşu, 15.000 Peso sermaye ve ortalama günlük üretimin pazarlanmasından sağlanan 1.000 Peso ile gerçekleştirilmiştir. Kooperatif yasa önünde tüzel kişiliğe sahiptir."

Camilo Torres projeye ruh vermişti. Projenin gerçekleştirilmesi için yeni ve pratik yöntemler, eğitim programları geliştirdi. Yörenin gençlerini toparlayarak, küçük yerleşim birimlerinde çalışmalar yaptı. Üniversiteliler, teknik elemanlar ve köylüler arasında bağlar kurdu. Olumlu, yapıcı bir dille konuşuyor ve gerçekleri olduğu gibi ortaya koyuyordu. En sıradan insanlar bile onu rahatlıkla anlayabiliyorlardı.

Bütün bunlara rağmen, o, Yopal'da gerilla eğitimi için kamp kurmakla suçlanmıştı. Bu suçlamar üzerine ESAP'in yönetici kadrolarından, gizli servis ve hükümet görevlilerinden oluşan bir heyet bölgeye gönderildi. Camilo tarafından, korucu olarak nitelendirilen ve UARY projesine yönelik düşünceleri yayan ve halkla sürekli ilişkiler içinde olan böylesi unsurlar elbette vardı.

Enstitünün dekanı olarak Camilo Torres, Katolik Sosyal Organizasyonu'nun temsilciliğine getirilmişti. Görevi üstlendiği andan itibaren, bilimsel temelde oluşturulan sosyal kriterlerin ve hiç bir ayrıcalık gözetmeden - örneğin büyük toprak sahiplerine ayrıcalıklar

saglanmasına olanak tanımadan- yasal düzenlemelerin dikkate alınması için amansız bir mücadele yürüttü.

Camilo Torres, INCORA müdürlüğündeki görevi süresince, kırsal alanda insanlık dışı yaşam koşullarını doğrudan ve bütün açıklığıyla tanıma fırsatı buldu. Köylülerin korkunç yaşam koşulları karşısındaki tepkisini halâ hatırlıyorum. O, köylülerle ilişkilerinde öylesine zorlamasız, öylesine içten ve yalındı ki, köylüler ona yüzyıllar boyu süren trajedilerinin bütün boyutlarını süslemeden açık ve net olarak anlatıyorlardı. Camilo Torres onlara, bazı sorunlarının çözümünün pratik yollarını ve adil bir düzenin gerekliliğini anlatmaya çalıştı. Kırsal alandan her geri dönüşünde daha da keskinleştiği, karşı koyma, bir şeyleri değiştirme duygusuyla sabırsızlandığı ve bir an önce geri dönerek halk için daha olumlu girişimlerde bulunma arzusunun arttığı gözleniyordu.

Onun bir sosyolog olarak teorilerinde ısrar ettiği, kanıtladığı, yoğun olarak yaşadığı ve algıladığı gerçekler; ezilenlerin, sömürülenlerin acıları onun hümanist duyarlılığını daha da güçlendirdi. İnsanların sorunlarına duyduğu ilgi, bunları sadece istatistik verilere ve araştırmalara yansıtmaktan çok, bir varoluş motifinden kaynaklanıyordu. Daha etkili ve akılcı çözümler araştırmaya başladı ve bu aşamadan sonra ABD ekonomi uzmanlarının hipotezlerini bir yana bıraktı. Prades bu konuda; "Torres ekonomiyi, bilincinin ateşlediği politik anlayışına göre yorumluyor. Politik nedenlerin analizi ise ona politik çözümler arattırıyor" diyordu.

Bu yöntemle Torres şu sonuca ulaşmıştı: "Dünya sosyolojisini dikkate almadan, Kolombiya sosyolojisi geliştirilemez. Kolombiya sosyolojisi iki doğrultuda geliştirilmelidir. Birincisi: Sosyolojinin genel teori ve metodlarının bizim kendi somut gerçeğimiz üzerinde kullanımı, ikincisi ise, bu metod ve teoriye, bizim kendi gerçeğimizden ortaya çıkan analizlerle katkıda bulunmak olmalıdır. Biz yalnızca böyle hareket etmeliyiz, aksi takdirde bizim sosyolojimiz başarısızlığa mahkumdur. Çünkü ampirik araştırma ve teorik genelleştirmeler eksiktir. Bizim araştırmalarımız bu son değindiğim noktaya bir katkı olmalıdır." *(C.Torres, Şiddet Kullanma, Kolombiya Sosyoloji Kongresi Belgeleri).*

Camilo Torres, doğrudan gözlem ve tespitlerini, görüştüğü ve konustuğu birçok din adamının görüş ve düşüncelerini de alarak olgunlaştırdı ve geliştirdi. Görüştüğü kişilerin bazılarının bir çözüm bulmak gerektiği görüşünde birleştiğini, bazılarının ise konformist bir anlayış içinde saplanıp kaldıklarını, var olan durumu korumaktaki gayretliliklerini ve kendilerine karşı sorumlu oldukları insanların sorunlarından habersiz olduklarını görüyordu.

Bu etkenlerin toplamı, Camilo Torres'in içinde, görevini yerine getirmek için kendini tam ve kesin olarak bu yola adama kararını olgunlaştırmaya başladı. Bu karar, doğrudan ve etkin bir çalışma içerisinde netleşti.

IV. Durdurulamayan Yürüyüş

Kolombiya halkının en yoksul ve ezilen kesimleri, her gün biraz daha açık ve net olarak bir sınıf oluşturduklarını ve ülkenin kaderinde kendilerine düşen rolü oynamaya hakları olduğunu kavramaya başlamıştı. Yavasça gelişen bu sürecin akışı içinde geniş halk kesimleri, insan onuruna aykırı yaşam koşullarının bilincine varmaya başladılar. Halkı yeni düşünceler sarıyordu. Düzeni ciddi biçimde sorgulayan, ayıplarını ve çirkinliklerini ortaya çıkaran ve buna bağlı olarak, değişime duyulan özlemi uyandıran bir ortamın geliştiği açıkça gözlenebiliyordu. İçinden çıkılmaz ve düzelmesi olanaksız görülen bu düzene bir son vermek için, birliğe ve kararlılığa gereksinim olduğu duygusu yayılıyordu.

Yığınların bilinçlenmesiyle orantılı olarak, devrimci düşünceleri algılama eğilimleri de gelişir. Hakim sınıflar bu gerçeği görmezden gelseler de, halk yığınlarının sosyal değişime olan yönelimlerini engelleyemezler. Kitlelerin istemleri ve huzursuzluğu gittikçe artarak, bilinçlerine işlemeye devam edecektir. Elbette bu gelişmeler sadece büyük şehirlerin yoksul bölgeleriyle de sınırlı kalmayacaktı. Ülkenin birçok bölgesinde işçiler ve köylüler "yeniyi görmek, hissetmek, dokunmak, boğucu durumu aşmak ve yaşamın sadece bir varoluş mücadelesi olarak sürmesinden kurtulmak" istiyorlardı.

Diğer yandan, "işçi-işveren ilişkisini belirleyen ataerkil ve kutsallaştırılmış biçimlerin" çöküşü gözle görülür hale geliyordu. Bü-

yük toprak sahiplerinin hakim pozisyonları sallanmaya başladı. Ülkedeki güçler dengesinde şaşılacak değişimler dikkate değer nitelikteydi.

Cumhurbaşkanı Dr. Alberto Lleras dahi bir makalesinde durumu şöyle yorumluyordu: "Halkın yıllardır biriken beklentileri taşmaya başladı ve her konuda haklılar. Yetersiz beslenmeden konuta, okuldan hastaneye, ilaçtan resmi hizmetlere hatta mezara kadar eziyet çeken insanlarımız, yoksulluktan kurtulmak istiyor ve artık acıyı, açlığı, haksızlığı sineye çekmek istemiyor." *(Documentos Politikos, Ağustos 1966)*.

Bu durum, hareketliliğin ve heyecanın derecesindeki farka, netliğe ve kararlılığa rağmen, feodal baskı döneminden özgürleşmeye doğru gidişin haberini veriyordu.

Kitleler geleneksel hoşgörülerini bırakarak, içinde yaşadıkları insan onuruna aykırı koşulları tamamen reddediyorlar. Her kim ki, halkın ilerleme yolundaki çabasını yanlış ve çaresiz önlemlerle durdurabileceğini sanıyorsa, yanıldığını anlayacaktır. Adalet ve özgürlüğe doğru giden bu yürüyüş, aşağıda birkaç tanesine değineceğimiz, gayri ciddi gerekçelerle durdurulamayacaktır.

1. Din

Din, ülkemiz anayasası tarafından da tanınmış olup, toplumsal yapının önemli bir unsurunu teşkil ediyor. Kilise, inananları dünya sorunlarından uzak, sadece ve sadece ahreti düşünen itaatkar yaratıklar haline getirmeye uğraşıyor ve yeryüzünde hüküm süren haksız düzeni değiştirme görevinden kaçıyor. Bu şekilde ulaşılmak istenilen en önemli hedef: Kilise dünyanın bu günkü durumuna sessiz kalmalı, olanı biteni yılgın biçimde seyretmeli, yığınlar üzerindeki etkisine dayanarak, süregelen düzeninin korunmasına hizmet etmeli. Bu anlayışla, kilisenin günümüzdeki geniş çaplı rolü inkar edilmekte, uluslararası kiliseler birliğinin bu konuda önemli görüşler sunmasına karşılık, bunlar görmezlikten gelinmektedir. Bugünkü görünümüyle kilise, gerçeklerle doldurularak bir kaya kütlesi üzerine oturtulmuş bir kale görünümünden çok, deneyimlerin ve gerçeklerin ötesinde bir teolojiden, insana ve gerçeğe yönelen teolojik anlayışa doğru hareket halindeki bir kaya kütlesini andırıyor.

Günümüzde yoksul kesimler, itirazsız her şeyi kabullenenlerin yanında yer almıyorlar. Kilisenin görevi yoksulluğun ve haksızlığın üzerini örtmek olamaz. Kilisede önemli değişimler olacaksa, ilk adım otoriter anlayıştan, çoğulcu anlayışa doğru yönelmek olmalıdır. Bu nedenle uluslararası kiliseler toplantısından çok, ondan sonraki dönem verimli olacaktır.

İnanç ve vicdanlarının kendilerine yüklediği sorumluluğun ayırdına varan kimseler, günümüz dünyasındaki değişime kayıtsız kalamazlar ve biz bugün Latin Amerika'da, yeni gelişmelerle yüzyüze olduğumuz bir dönemi yaşamaktayız: Latin Amerika bağımsızlığını elde ettiği tarihten beri, Batı Avrupa medeniyetinin ve özelliklede Fransız Devrimi'nin etkisi altında kalmıştır. Artık, bu insanların kendi ayakları üzerine dikilmelerinin ve her alanda kendi kültürlerini yaratmalarının zamanı gelmiştir. Bağımsız araştırma ve çalışma yoluyla kendi gerçeklerini anlatma çabası içinde olan, yeni düşünsel güçler işbaşındadır ve ikinci kez özgürlüğümüzü kazanmak, ancak yeni kültürel yapılarla mümkün olacaktır. Bugün dünyayı saran hareketler içinde, kendi çok yönlü çalışmalarımız ve gayretlerimizle yer almayı başarmış olmamız bunun garantisidir.

Bunaltıcı azgelişmişliğin içinden, yeni ufuklar ve yeni yanıtlar arayan, yeni bir insan doğuyor. Bu yeni insan, Latin Amerika'yı kendi dilinde duymak, anlamak ve yorumlamak isteyenlere kulak veriyor. O, düşünceleri ve duyguları ile halâ Avrupa ve Kuzey Amerika değerlerine bağlı, azınlıktaki aydınlara karşı duruyor. Günümüzün din görevlisi, II. Vatikan Birliğinde dile getirilen, kilesenin yenilenmesini öngören düşüncelerden ve kıtalar arası yeniden doğuştan etkileniyor. Bu yüzden genç din adamlarının güçlü bir sosyal ayaklanmadan etkilendikleri ve yeni duruma göre tutum aldıkları saklanamaz. Bu bir jenerasyon sorunu değildir. Yeni tip din adamlarını, uzak görüşlülükleri, ve insani değeri yüzünden "yeni dalga" diye nitelendirip, liberal ve komünist olmakla suçlayamayız.

2. Toplumsal Huzur ve Düzen

Değişim gereklidir, fakat iktidarı sahiplenen azınlığa dokunulamaz, çünkü toplumsal huzur ve düzen bozulur, deniyor. Bir sahte id-

dia daha! Sürekli ekonomik sıkıntılar ve ağır sorunlar altında yaşayan kitlelerin olduğu bir toplumda, düzenin ve huzurun sürekli olamayacağını görmek istemiyorlar. Kolombiya'nın geniş halk kesimleri arasında hoşnutsuzluk her gün biraz daha yaygınlaşıyor. Açlık, sosyal adaletsizlik, sosyal güvencesizlik, günden güne artan hayat pahalılığı, emperyalist güçlerin baskısı, kamu idaresindeki kargaşa ve insan kayarma gibi bunca çirkinlik karşısında, halk sessizce bekler mi? Sistemde yanlış olan bir şeyler var. Bir düzensizlik hüküm sürüyor. Bu durum devam ettiği sürece huzur değil; huzursuzluk artacaktır. Halkın istem ve düşüncelerini baska altına almak için basvurulabilecek çeşitli yöntemler, kamu düzenini korumaktan çok, tepkileri daha da artıracaktır.

Kolombiya oligarşisinin, onun yabancı efendilerinin ve başkalarının emeğinden geçinen kesimlerin sahip oldukları imtiyazlardan ve mevkilerden, amansaz bir kavga vermeden, "ordularına", "sınıflı yargı sistemlerini", "satılmış basınlarını" baskı ve şiddetin her türünü harekete geçirmeden, barışçı yollardan tarih sahnesinden çekilmeyeceklerini halk biliyor.

Bu koşullar altında kolektif huzur ve düzenden söz edilemez. Gerçek bütün çıplaklığıyla budur.

3. Kamu Düzeni

Gösteri ve protestolar yığınsal boyutlar kazanmaya görsün, hakim çevreler bunu hemen kamu düzenine saldırı olarak nitelendiriyorlar. Gerçekte ise, düzen adı altında, demokrasi kokulu merhemlerle sıvanmış, bir düzensizlik gizleniyor. İçinde bulunduğumuz bu durumdan çıkış yolları arama kaygısı, bizi burjuva reformizminin dışında, acımasız bir arayışa yöneltiyor. Çünkü reformist çerçevedeki arayışlar kesin ve etkili değil, daha çok durumu hafifletici çözümler öneriyor. Ayrıca çaresizlik, halkın karşı koyma ve mücadele gücünü tüketiyor. Çaresizliğin hüküm sürdüğü yerde ise, kamu düzeni gelişmez, çözüm ancak çok büyük bir dönüşümle mümkün olacaktır. Peki, bunu kim gerçekleştirecek? Eski idoller bunu gerçekleştirebilecekler mi? Neden sadece seçimlerden ve değişimin gerekliliğinden konuşuluyor ve sonra bunu yapmayı deneyen hükümetler

engelleniyor? Ulkemizin insanları bir değişim bekleyişi içinde ve buna acilen ihtiyacı var. Eğer bu vatanseverlik görevi yerine getirilemezse, sonuçları önceden tahmin edilemeyecek sosyal sarsıntılarla karşı karşıya kalabiliriz. Bunu Cumhurbaşkanımız Dr. Carlos Lleras Restrepo'da, 7 Ağustos tarihinde görevi devralırken yaptığı konuşmada dile getirdi.

Ekonomik ve sosyal sorunlar gittikçe derinleşiyor. Bir çeyrek asırda nüfusu iki katına çıkan, her yıl yarım milyon daha artan halk, daha hızlı gelişmeler, ulusal gelirin eşit paylaşımı ve kabul edilebilir bir refah düzeyi istiyor.

Gelişmelere baktığımızda, kritik bir dönemden geçtiğimizi, olayların hızlı akışını, zamanımızın darlığını görüyoruz. Zamanında müdahale edemediğimiz takdirde, gelişmeler kontrolümüzden çıkabilir. Kanımca, büyük çaba sarfedilmesinin gerekliliği açıkça ortada ve her türlü gecikme ya da duraksama sonuçları bakımından büyük rizikolar taşıyor.

Bütün bunlara rağmen Kolombiya'da kamu düzeni sorgulanıyor, çünkü hakim sınıfların olağan düzeninden çok, bir kuşatma dönemi hüküm sürüyor. Süngülerin şiddetiyle, akan kanlarla, duruma hakim olmaya çalışmak, kamu düzenini korumak olarak kabul edilemez. "Süngü birçok işe yarayabilir, ama üstünde oturulmaz."

4. Ulusal Bağımsızlığımız

Bizim bağımsız ve demokratik bir ülke olduğumuz iddia ediliyor. Bu doğru değil, çünkü bizim ülkemize ABD hükmediyor. Evet, biz kuzeydeki devin ekonomik sömürgesi haline geldik. Bu yüzden istediğimiz ülkelerle ticaret yapamadığımız gibi çeşitli aşağılayıcı tutumlarla da karşı karşıyayız. Aldığımız borçlar, Amerikalı yatırımcıların hedeflerine göre, yine onların uzmanları tarafından planlanıp, onların çıkarlarına göre harcanıyor. Bu uzmanların maaşları da bize verilen kısa vadeli yüksek faizli kredilerden karşılanıyor. Birçok kişinin ortak görüşü endüstri, polis, ordu, eğitim kurumları, işyerlerinin önemli bir bölümü, bakanlıklar, sayıları pek de az olmayan üniversiteler, doğrudan ya da dolaylı bir biçimde Amerikan emperyalizmi tarafından, kontrol edildiği yolundadır.

Geri kalmışlığımızı aşmamıza yardımcı olmak için ülkemize

çok sayıda "teknik misyoner" geliyor. Durumu dikkatle izleyenler, kalkınma ve teknik yardım adı altında, ülkemizde bir ajanlık ağının örüldüğüne dikkat çekiyorlar. Daha önceki Cumhurbaşkanı Valencia, bu uygulamalara karşı, tutum almak zorunda kalmıştı.

Birleşik Devletler, bizim ülkemizin ham maddelerinin fiyatlarını düşürüyor. Bu maddeleri onlara ucuza satıyoruz ve onların ürünlerini yüksek fiyatlara satın alıyoruz. Halâ az gelişmiş bir ülkeyiz ve doğal kaynaklarımız ucuza peşkeş çekilirken, insanlarımızın emeği de ucuza satılıyor. Ama protesto etmiyoruz. Geleneksel alçak gönüllülüğümüz ve "dayanışma" anlayışımızla, kendimiz yoksulluk içinde yaşarken, "özgür dünyayı" kalkındırıyoruz.

Cumhurbaşkanı Dr. Carlos Lleras Restropo 29 Kasım 1966 tarihli konuşmasında Kolombiya'nın bağımsızlığı konusunda şunları söylüyordu. "Ülkenin kaderini belirleme, ekonomik ve ticari çıkarlarının gerektirdirği biçimde dış ilişkilerini düzenleme, sosyal barışın ve normal politik koşulların yaratılması, Kolombiya Cumhurbaşkanı'nın ve Hükümeti'nin görevidir. Bu görevin uluslararası organizasyonlara verildiği kanısında değilim. Durumun bundan ibaret olduğuna ve uluslararası kuruluşların da olayı böyle görmeleri gerektiğine inanıyorum. Biz onlara, görüşlerimizi dayatmıyoruz. Aynı şekilde, halkımızın verdiği yetkiyi kullanarak ülkemizin çıkarları doğrultusunda aldığımız kararlar karşısında, bize kendi karar ve çıkarlarını dayatmalarına izin veremeyiz. Hükümetimiz, ulusal bağımsızlığımızın sınırlarının zorlanmasına karşı çıkıyor ve buna hakkı var"

5. Sınıfsal Harmoni

İster açık, ister kapalı bir biçimde yürütülsün, sınıf mücadelesinin varlığı gizlenemez, yadsınamaz. Bu mücadeleyi, gizlemek, oyalamak veya bastırmak için yukardan belirlemelerle, geçici yardımlara başvurulmaktadır. Emek-sermaye çelişkisini, buna bağlı olarak sosyal çelişkileri bu yollarla önleyebileceklerini sanıyorlar. Bu sadece Kolombiya'nın değil bütün Latin Amerika'nın sorunudur. Sosyolog Bigot, Cizvit rahibinin, "çelişkiler öylesine derinleşmiştir ki, Latin Amerika bir patlama aşamasına gelmiştir" sözlerine dikkat çekiyor.

Papa, XXIII. Johannes fermanında, dünyanın birçok ülkesinde ve kimi kıtaların tümünde, sayısız işçinin acı kaderine ve onlara layık görülen ücretlere dikkat çekerek, kendilerinin ve ailelerinin insan onuruna yakışmayan koşullarda yaşadıklarını belirtmişti. Bu ülkelerin bazılarında ise, aşırı lüks içinde hayasızca yaşayan mutlu azınlıkla, inanılmaz yoksulluk içinde yaşayan sayısız insan, korkunç bir tezat oluşturuyor.

Paranın değerinin önlenemez düşüşü karşısında, işsizlik, çaresizlik, umutsuz açlık ve yoksulluk içinde kıvranan geniş halk yığınları bir yanda, bankalardan ve sanayi işletmelerinden aldıkları kârların yanında satılmış, rüşvetçi memurların yardımlarıyla vergi indirimlerinden yararlanan ve devlet kasaları keyfi bir biçimde hizmetlerine sunulan, mutlu ve imtiyazlı azınlık bir yanda. Bu koşullar altında toplumun üst ve alt katmanları arasında bir harmoniden, sosyal simetriden söz edilemez. Mutlu azınlığın utanmazca sergilediği lüks içindeki yaşamıyla, halkın çoğunluğunun tarif edilemez yoksulluk içindeki yaşamı nasıl bir araya getirilebilir?

Gerçek nedir?

Ezilen ve sömürülen sınıflar durumun farkına varıyorlar. Durumu inceliyor ve bu düzenin değişmesi, yeni bir düzen kurulması gerektiği sonucuna varıyorlar. Diğer yandan, şunun da bilincindeler, "yeni bir düzen onlar olmadan veya onlara rağmen kurulamaz."

Bir diğer gizlenemez nokta ise bizim bir gerçeğimize işaret ediyor: Halkımız uzun süreden beri bir hareket içinde. Yavaş yürüyor ama yürüyor, mükemmel ve hayranlık unyandıran bir halk. Halkımızın yürüyüşüne, yeni fikirler, kendi düşünce biçimindeki değişim ve temel özlemleri eşlik ediyor. Hiç bir sahte gerekçe onu yolundan alıkoyamayacaktır.

Camilo Torres, bu yürüyüşün ve gelişen sürecin birçok sosyal faktör tarafından hızlandırıldığının ve halkın bu süreci benimseyerek, uğursuz durumuna karşı koymaya başladığının farkına vardı. Bu durumla ilgili bazı gerçekleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Toprak mülkiyeti

Ülkenin tarıma elverişli topraklarının %64.2'si toprak sahiplerinin %3.6'sına aitken, toprak sahiplerinin %56'sini oluşturan büyük çoğunluğu ise işlenebilen toprakların sadece ve sadece %4.2'si aittir. Bunun anlamı şudur: Toprakların büyük çoğunluğu bir avuç insanın elinde toplanmışken, büyük çoğunluğa da bir avuç toprak düşmüştür.

Kasım 1966'da Cumhurbaşkanı Dr. Carlos Lleras Restropo parlamentoya bir yasa tasarısı sundu. Yasa tasarısı, ülke topraklarının 1.200.000 hektarının mülkiyetinin - bu ülkemizdeki işlenebilir toprakların %35'ni kapsıyor- bu toprakları işleyen 200.000 yarıcı çiftçiye devredilmesini, Kolombiya tarım reformu için ayrılan destekleme fonunun 100 milyondan 300 milyon Peso'ya çıkarılmasını, 1.8 milyar değerinde tarım borçlanma senetlerinin çıkarılmasını, toprakları devlet sulama tesisleri sınırları dahilinde yer alan ve devlet destekli sulama alanlarından yararlanan toprak sahiplerinin haklarının sınırlandırılmasını, toprakların hızlı biçimde kamulaştırılması için yasal yolların kısaltılmasını ve toprak ağalığının kaldırılmasını öngörmekteydi.

Bazı bölgelerde işledikleri toprakların tapusunu almak isteyen çiftçiler, hapsedilmek tehdidiyle yüzyüze geldiler. Toprak ağaları yasanın uygulanmasını ve mülkiyet hakkının değiştirilmesini engellemek için keskin bir mücadele yürüttüler. Cumhurbaşkanı Dr. Carlos Lieras Restropo sunduğu yasa tasarısı ile, "İlerleme için Birlik" girişimininin önemli ölçüde ABD yörüngesinde bir anlayışla INCORA çerçevesinde aldığı ve topraklardan büyük kârlar sağlama amacına yönelik girişimlerini aşarak, geniş çaplı bir toprak reformunun yolunu açmaya çalıştı.

2. Ulusal Gelir

Ulusal gelirden 673.772 kişi 8.314.443.400 Peso pay alırken, 12.958.828 kişinin aldığı pay %59 dahi değildir ve bundan memnun olmaları beklenmektedir. Küçücük asalak bir azınlık ise, neredeyse ulusal gelirin yarısına yakınını almaktadır.

3. Konut Sorunu

Köylülerin %68'inin evlerinin tabanı çıplak toprak, %92.6'inin

su tesisatı, %88.7'inin sıhhi tesisatları, %97,4'ünün banyosu ve %85,8'inin elektriği yoktur.

4. Sağlık Hizmetleri

Yaklaşık 10 000 kişinin sağlık hizmetine üç doktor düşmezken, yine 1.000 kişiye üç hastane yatağı dahi düşmemektedir.

5. Eğitim

Okul çağındaki 1.686.000 köylü çocuğundan 1.086.782'si, 1959 yılında okul eğitimi görmedi. Okula giden çocuk sayısı 600 000'ni dahi bulmuyordu. 1965 senesinde ise okul yaşındaki çocukların yalnızca %50'si okula gidiyordu. Yine bu okul yaşındaki çocukların yalnızca %14'ü ortaokula ya da liseye giderken, yüksek öğrenim yapanların sayısı ise %3'tür. İlk kez 1967 bütçesinde eğitim için 1.037.473.364 Peso, yani bütçenin %16, 5'i Eğitim Bakanlığı'na ayrıldı. Yine 1959 yılında, köy okullarında, herhangi bir pedagojik eğitim görmemiş 11.000 kişi öğretmen olarak çalışıyordu. Günümüze yani 1967 yılına kadar durumda önemli bir değişiklik olmadı. Yalnızca bu bile, köylü çocuklarına gereken ilginin gösterilmediğini ve açık bir şekilde haksızlığa uğradıklarını gösteriyor. Daha fazla örnek vermeye gerek var mı?

6. Hayat Pahalılığı

Burada bir yoruma dahi gerek yok. Çünkü alt ve orta sınıflar için temel gereksinimleri karşılamak dahi imkansız hale gelmiştir. Ücretler yerinde sayarken, birçok gerekli tüketim maddesinin fiyatları sürekli artış gösteriyor. 1955 yılından 1966 yılının ekim ayına kadar fiyat artışları dikkate alındığında, durumun ciddiyet ve vahameti açıkça görülmektedir.

Yıl	Memur	İşçi
1955	100,6	100,1
1956	106,0	105,6
1957	121,9	124,0
1958	137,9	140,4
1959	149,6	151,9
1960	158,6	160,5
1961	171,1	174,1

1962	180,6	181,6
1963	224,9	231,1
1964	260,1	272,1
1965	282,8	291,3
1966 (Ekim)	341,1	349,1

7. İşsizlik

Ulusal Endüstri Birliğinin (ANDI) verilerine göre 1966 yılında 225.000 genç insan istihdam edilecekti. Bunlardan yalnızca 81.000'i iş bulabildi; geri kalan 144.000 genç işsizdir.

Kolombiya'nın üç büyük kentindeki işsizlerin sayısına bir göz atacak olursak:

Şehir	Çalışan Sayısı	İşsizlerin Sayısı
Bogotà	514.300	59.000
Medellin	220.000	26.400
Cali	191.100	25.500
Toplam	925.400	110.900

Çalışma Bakanlığı kısa bir süre önce ülkede, 500.000 kişinin işsiz olduğunu açıkladı. Kolombiya endüstrisinin, çalışan nüfusun bir kesimini olsun istihdam etmesi için, her yıl yaklaşık olarak 230.000 kişiyi istihdam etmesi gerekiyor. Ulusal İstatistik Dairesi'nin verilerine bakılırsa yılda sadece 8 467 kişi işe alınıyor.

8. Dolara Yatırım

Amerikan yatırımları için şunları söylemekte yarar var:

a) Amerika yatırdığı her dolar için yılda 2,27 Dolar kâr elde ediyor.

b) 1951 ve 1961 yılları arasında yapılan devalüasyonlarla her bir Dolara karşılık 4 Dolar kazandılar. Paranın değerinin düşürülmesinin nedenleri açık...

c) Sadece 1965 yılında Kolombiya, Amerika'dan aldığı her bir dolar karşılığında 1,5 dolar faiz ve ek gider ödedi.

9. Devrim sürecini hızlandıran diğer faktörler

Birleşmiş Millet'ler için yazdığı pek çok proje ile tanınan katolik ekonomist Jacques Chonchol, Cizvit tarikatı rahibi ve sosyolog Vekemans ve yine ekonomist Zanartu tarafından yönetilen ve çıkarılan "Mensaje" dergisinin 115. sayısında bu faktörler şöyle sıralanıyor.

A) Ekonomik Sistemin Bozukluğu

Kâr amacına dayanan ekonomik sistem, son derece geniş alanlarda yaşayan, yoksulluk ve açlıktan kırılan insanları üretime katmadı. Sadece birkaç kişinin mülkiyetinde toplanan büyük tarım alanlarında çalıştırılan topraksız köylülere verilen son derece düşük ücretler, zenginliğin belirli ellerde yığılmasına yol açarken, çalışanların daha da fakirleşmesine neden oldu. Aç yığınlar toprağın kirasını ödeyemiyorsa, neden tüm alanları değerlendirmeye ve yoğun tarıma gerek duysunlar?

B) Politik Düzenin Bozukluğu

Kolombiya'da politik rejimler şiddetin yayılmasına yol açtılar. Onların kurbanları kırsal alanda yaşayan sade insanlardı.

Politik kadrolar halkın kurtuluş mücadelesine fırsat tanımayarak, çıkarlarını daha akılcı ve kurnazca korumayı deneyecek.

Chonchol'e göre politik kademelerin başarısızlığı "Latin Amerika devletlerinin sürekli olarak demokrasi ile diktatörlük arasında gidip gelişinden" kaynaklanıyor.

C) Hakim sınıfların kendine güvenini kaybetmesi

Chonchol'e göre, hakim sınıfların ve onların temsilcilerinin çoğunluğunda, korku ve suçluluk duygusu genel bir belirti halini aldı. Korkuları dolayısıyla, halkın sosyo-ekonomik durumundaki her türlü değişimi ve gelişmeyi engelliyor ve mahkum ediyorlar.

İçinde yaşadıkları suçluluk duygusuyla, bazı acil yapısal değişimlerin gerekliliğini görüyor ve söylüyorlarsa da gerçekleştirmeye yanaşmıyorlar. Neden? Çünkü gerek kişisel çıkarları, gerekse ABD finans kapitaline karşı üstlendikleri yükümlülükler ellerini kollarını bağlıyor.

D) Halk, içinde yaşadığı koşullar nedeniyle bu düzenin haksız olduğu ve değişmesi gerektiği sonucuna varmıştır. Yoksulluk içinde

yaşamak tanrının lütfu olamaz ve doğal bir düzen değildir. Hıristiyanlığın, yoksulluk ve adaletsizlik karşısında, teslimiyet ve itaatkârlik öğütlediği doğru değildir. Tam tersine, her türlü adaletsizliğe ve her türlü yoksulluğa karşı, mücadele etmek hıristiyan olmanın kaçınılmaz gereğidir.

E) Küba devrimi sonuçları ve etkileri bakımından tartışma götürmez bir gelişmedir. Tutucu bir katolik olduğu bilinen Chonchol, Küba Devrimi ile ilgili şu ilginç sonuçlara varıyor:

"Latin Amerika, ABD dış politikasinin önemsiz arka bahçesi olmaktan vazgeçiyor. Sosyalist sisteme ve marksizme yönelen Küba Devrimi'yle birlikte, soğuk savaş Amerika kıtasına da doğrudan yayıldı. Bu savaş, Küba'ya saldırılarak sistemi yıksa dahi askeri alanda başarıyla sonuçlanamaz. Er ya da geç, yeni devrimci bir topluluk çıkacaktır. Çünkü bu mücadele, geri kalmış ülkelerin sorunlarına çözüm arayan farklı sistemlerin mücadelesidir. Derin toplumsal değişimlere yol açan her hareket gibi Küba Devrimi de sadece varlığı ile uluslararası alanda önemli etkiler yarattı. Küba Devrimi olmasaydı, Kolombiya'da "İlerleme için Birlik" oluşmaz; ABD, kıtamızdaki gerici güçleri desteklemeye devam eder, bu güçleri gerileterek toplumsal ilerlemenin önünü açmaya çalışan güçleri desteklemezdi.

Elbette ki, değişim amacına yönelik bu baskı, bugün her ne kadar, iyi niyetli birçok kişi tarafından anlaşılmıyorsa da, ilk etapta olumsuz bir karakter taşımaktadır. Bu yöntemle ilk önce komünizmin önü kesilmektedir. Gerek Birleşik Devletler, gerekse diğer batılı gelişmiş ülkeler bu sorunla ciddi bir biçimde uğraştılar. Sömürgeci kapitalizm sistem olarak, geri kalmış ülkelerin hızlı kalkınması, demokratik ve ileri bir toplum olması için uygun bir sistem olamaz.. "Serbest pazar" ekonomisi sistem olarak geri kalmış ülkelerin kalkınması için tek çare değildir.

Bu gerçekler belki de hiç anlaşılmayacak, belki de çok geç anlaşılacak. Çünkü, özünde zengin ve kalkınmış ülkeler tutucudurlar; doğaları ve çıkarları gereği her türlü devrime karşıdırlar. Süper güçler bunu istese de istemese de, Amerika'da hızlı bir değişimi gerekli kılan koşullar gelişiyor." *(Mensaje, Sayı 115)*

Yukarda sözü edilen faktörler, Küba'daki devrim sürecini hızlandıran ve devrimin gerçekleşmesini sağlayan faktörlerdi. David'in sıcak ülkesi, küçük ada Küba, Calut'un yenilmez gücüne rağmen, hem radikal bir değişimin gerçekleştirilebileceğini, hem de bunun yolunu Latin Amerika'nın geri kalmış ülkelerine göstermiştir.

Gerçek kabul edilsin veya edilmesin, Küba devrimi Latin Amerika politikasını halâ derinden etkilemeye devam ediyor. Küba'da yapılan kıtasal konferanslar büyük tedirginliklere neden oluyor. Kolombiya cumhurbaşkanı, Dr. Carlos Lieras Restropo, 26 Ekim 1966'da yayınladığı 2686 nolu kararnamenin 6. maddesinde şu konuya dikkati çekiyordu: "Kolombiya resmi dairelerinin vermiş olduğu pasaportlar, gelecekte Küba Cumhuriyeti'ne seyahatler için geçerli değildir. Kararnamenin yürürlüğe girmesinden sonra, pasaportuyla Küba'ya gittiği tespit edilen Kolombiya'lı veya Kolombiya'da yaşayan bir yabancının, pasaportuna el konacak, yeni pasaport talep edilmesi durumunda, bu kişilere ancak Dışişleri Bakanlığı'nın yazılı izniyle Ulusal Güvenlik Dairesi tarafından pasaport verilecektir."

Küba Devrimi, Latin Amerika'da özgürleşme sürecini hızlandırıyor. Camilo Torres bunun tamamıyla farkındaydı ve sadece teori üretmekle yetinmedi; harekete geçti ve harekete geçilmesi için çağrıda bulundu. Hiç zaman kaybetmeden, tam anlamıyla kendini bu işe verdi. Mutlaka çarmıha gerilecekti, çünkü halktan yana tavır koyan, halkın yanında yer alan herkes kovuşturmalara uğradı veya hainice öldürüldü. Hıristiyanlar veya diğer insanlar, kim ki bu kavgaya giriyor, tutucu çevrelerin komünizm suçlamasıyla karşı karşıya kalıyordu. Torres, gericilerin bu taktiğini kendi objektif anlayışı ile açığa çıkararak şunları söylüyordu: "Hakim sınıfların hazırda resmi ve gayri resmi sistemleri var. Hele hele, halkın hoşlanmadığı mutlu azınlık ve onun çığırtkanları, karşıtlarını kamuoyu önünde karalamak için daha etkin sistemlere başvururlar. Kamuoyu derin filozofik düşüncelerden çok, basit sloganlarla yönlendiriliyor. Bir köprüden geçişi azaltmak ya da engellemek istiyorsanız, çürük olduğunu

yaymanız lazım. Bir köpeği yakalatmak istiyorsanız, iyi cins bir köpek dahi olsa, onun kuduz olduğunu söylemeniz yeterlidir. Bizim takvimimize temel aldığımız zamanın başında, bir bireyin hıristiyan olduğunu söylediğinizde, onu yasaların dışına itmiş oluyordunuz. Roma İmparatorluğu'nun düşmanı olanlarda, "barbar" diye nitelendirilerek kovuşturulurdu. Fransız devriminden önce özgür düşünenler, liberaller, demokratlar, v.s. kovuşturmaların kurbanlarıydı. Günümüzde, hakim sınıflar açısından tehlike arzeden bütün unsurlara karşı sürdürülen baskı, şiddet ve kovuşturma ise, onlara yöneltilen komünizm suçlaması altında en iyi biçimde organize ediliyor. *(Kilisede Komünizm, "La Hora" Mayıs 1965)*

Kolombiya hükümetini kararlar almaya zorlayan ve çok tartışılan bu gelişmeler, toplumsal yapının değişmesine yol açıyor. Bu değişimin barışçı ya da şiddete yönelen karakteri yine üç faktöre dayanıyor: Hakim sınıfların çıkarlarına, (deseo), aldıkları önlemlere (prevision) ve halkın baskısına (presion).

Camilo Torres bu düşünceleri şöyle geliştirmişti.

"Örgütlü grupların çoğunluğunun yaptığı eylem ve aktiviteler, bir takım önemsiz, yapısal olmayan değişimlerin gerçekleştirilmesi için baskı oluşturmaktir. Reformist değişimlerin yapılması yönündeki baskılar, geçici çözümleri yani burjuvazinin ve halkın ortak çıkarlarını temel alır. Böylesi girişimler toplumsal yapıyı değiştirmiyor, tam tersine her iki tarafın da çıkarlarına uyuyor ve aynı zamanda toplumu temel bir takım değişimlere hazırlıyor. Örnek olarak toprak reformu yasalarını gösterebiliriz, bu yasalar ülkenin sanayileşmesine hizmet ediyor.

Devrimci değişimin olabilmesi için kurulan baskı ise, toplum yapısının değiştirilmesine yöneliktir. Burada önemli olan ve değişmesi gereken, mülkiyet durumu, gelir dağılımı, yatırım ve tüketim politikası, eğitim sistemi, politikanın ve idari yapının yeniden düzenlenmesidir. Ayrıca, hedef politik, ekonomik ve kültürel alanlarda da uluslararası ilişkilerin değiştirilmesidir. Hakim sınıfların politikası, çıkarları ve aldıkları önlemler; halk yığınlarının, üzerlerinde kurduğu baskının yoğunluğuna göre değişkenlik gösteriyor.

Bu güçlerin çatışmasından ortaya çıkabilecek alternatif gelişmeler ve sonuçları aşağıda şematik biçimde özetleyebiliriz.

Toplumsal yapının değiştirilmesine yol açacak olası değişim biçimleri:

HAKİM SINIFLAR		HALK			
Yoğunluk	**Çıkar**	**Önlem**	**Baskı**	**Sonuçlar**	**Örnek**
a=maksimal	b	a	a	Barışçı devrim	Şili
b=ortalama	c	c	a	Şiddetle devrim	Küba
c=minimal	c	b	b	Reformizm	Kolombiya
	c	a	b	Sağ diktatörlük	Brezilya
	c	a	c	Baskı	Venezüella
	b	b	b	Durum korunuyor	Uruguay
	a	a	a	İdeal barışçı devrim?	

Toplumsal yapının değişmesinden önceki durum

Şemanın açıklaması:

Yoğunluk: Yoğunluğu maksimal, ortalama ve minimal olmak üzere üç derecede ele alabiliriz.

Çıkar (deseo): Çıkarlar, yalnızca genel anlamda geleneksel ve duygusal tutumları yada bireylerin tutumlarını kastetmiyoruz. Çıkar, ekonomik nedenlerden ya da grup çıkarlarından kaynaklanabilir. Burada "çıkar" grup ya da sınıf olarak ortadan kaldırılma tehlikesinden korkmayı bir kategori olarak dikkate almıyor. Bu korku önlem kategorisinde dikkate alınıyor.

Keyfi bir biçimde genelleştirme tehlikesine rağmen, tespit edilebilir ki, hakim sınıfların çıkarlarının derecesi sayılarına, ekonomik bağımsızlıklarına, ulusal bilinçlerine, işveren mentalitelerine bağlıdır. "İlerici burjuvazi", toplumsal yapının değişmesinden yana tutum koyabilir. Ancak, burjuvazinin ilerici karakteri de toplumsal güçlerin genel gelişmesine bağlıdır.

Önlem (prevision): Önlem, esasen akla ve mantığa uygun bir tutumdur. İlginizi çekmiyor olsa da, gelişmeler önceden görülebilir. Toplumsal yapının değişmesi tehlikesine karşı alınan önlem, gelişmenin önceden görülmesine önemli ölçüde bağlıdır. Hakim sınıflar

birçok kararı "bazı şeyleri kurban edip, bütünü kaybetmeme" mantığından yola çıkarak belirlemeye başlıyorlar. Alınan önlemler iki önemli faktöre dayanıyor: Analiz yeteneğine ve bilgi toplamaya. Analiz etme yetenekleri doğrudan liderlerinin zekasına, kapasitesi ve becerisine, bilgi toplama ise iletişim kanallarına bağlıdır. Bu faktörlerden bir tanesi işlemezse, önlem alınması da olanaksızlaşır. Bu durumda hakim sınıfların aldığı önlemlerle, halkın baskısı arasında bir çeliski doğar. Fakat geri kalmış ülkelerde her iki faktörde işlemeyebilir. Çoğu zaman yönetim kadrolarındaki kişilerin eğitimleri düşüktür. Sömürgecilik döneminden kalma, efendi uşak ilişkileri ülkenin yönetim anlayışına ve dışilişkilerine yansıyabilir. Yeteneksiz ve de genel eğitim düzeyi düşük liderler, yukarda sözünü ettiğimiz durumlarda gerekli iradeyi gösteremeyebilirler - bu da az gelişmiş ülkelere özgü bir durumdur-. Yetişmiş ve iyi eğitim görmüş kişilerin gelişmiş ülkelere göçü bu durumu daha da vahim bir hale getiriyor.

Azgelişmiş ülkelerde bilgi sorunu, yan yana yaşayan iki kültürün varlığından kaynaklanıyor. Genel olarak hakim azınlık bu kültürün birini, geniş halk yığınları ise diğerini temsil ediyor. Bu kültürel bölünme bilgi akışının önündeki ana engeli oluşturuyor. İletişim araçları yavaş yavaş halkın yaşamına giriyor ve halkın beklentilerinin ekonomik ve sosyal ilerlemelerin sağlayabileceğinden daha fazla artmasına yol açıyor. İletişim araçları (basın, radyo, televizyon vs.) hakim sınıflar tarafından kontrol ediliyor. Halk çok az sayıda iletişim aracına sahip. Bu durum, halkın hakim sınıfların izlediği tutumla ilgili epeyce bilgi sahibi olmasını sağlayabileceği gibi tam tersine bunu engelleyebilir ya da hakim sınıfların halkın içinde ne olup bittiğini öğrenmesini zorlaştırabilir. Sözünü ettiğimiz kültür farklılığı nedeniyle, çok kez aynı kelime farklı anlamlarda kullanılabilir. Ortaya çıkan durum karşısında konuşulan aynı dil, birliği pekiştireceği yerde tam tersine ayırıştıran etken olabilir. Böylelikle hakim sınıflar, yığınlardan gelen güçlü baskıyı göremeyebilir.

Baskı (presion): Baskının halk tarafından gerçekleştirilen değişik biçimleri üzerinde daha önce durmuştuk. Burada tekrarlamayacağız. Baskının yoğunluğu (a, b, c) sadece, yapısal değişimin hangi ölçüde hedeflendiği ve bu değişim hedefinde hangi ölçüde ısrarlı olunduğunu göstermek içindi.

Sonuç: Şüphe götürür bir değerlendirme veya ciddi bir olasılık olarak da görülebilir.

Örnekleri ise Latin Amerika'dan seçildi belki tam yerine oturmuyor fakat yine de açıkça görülüyor.

Belirttiğimiz olasılıklardan aşağıdaki sonuçlara varmak mümkün.

A) Azgelişmiş ülkelerde toplumsal değişimler halkın baskısı olmadan gerçekleştirilemez.

B) Barışçı yoldan bir devrim tümüyle hakim sınıfların aldığı önlemlere bağlıdır.

C) Devrimin şiddet yoluyla gerçekleştirilmesi olasılığı daha yüksek, çünkü hakim sınıfların çıkarlarını gözetmek pek olanaklı değil. *(Camilo Torres," Programmation Economique et Exigences Apostoliques" II. Uluslararası "Pro Mundi Vita" kongresi, Louvien 1964)*

Camilo Torres haftalık "Frente Unido" gazetesinde "Oligarşiye çağrı" başlıklı yazısında çok açık bir dille şunları söylüyordu. "Özellikle de Kolombiya oligarşisinin, anavatana karşı melanetini inanılmaz derecede ortaya koyduğu bir dönemde, ne görmek, ne de duymak isteyenlere bir mesaj vermek çok zorlu, ama tarihsel bir görev.

Yaklaşık 150 yıldır ekonomiyi ve ülke zenginliklerini elinde tutan az sayıdaki aile, politik iktidarı tamamen kendi çıkarına kullandı. Halka ihanet pahasına, her türlü hile ve kötülükle, sahip olduğu iktidarı korumaya çalıştı.

Onlar, halk tarafından anlaşılamayan ve halkı bölüp birbirine düşman eden, 'liberaller ve muhafazakârlar' yapay bölünmesini icat ettiler. Çok eskiye giden ve babadan oğula geçen, bu düşmanlık, sadece oligarşinin işine yarıyor. Ezilenler birbiriyle boğuşurken, onlar kendi çıkarlarını koruyorlar. Halk zenginlerin politikasını anlamıyor, fakat biriken öfkesinin, açlığının, eğitim olanaklarının kendisine kapalı olmasının, hastalığının, evsizliğinin, topraksızlığının ve işsizliğinin acısını, yoksul liberallerden, yoksul liberaller ise yoksul muhafazakârlardan almaya çalışıyor. Bütün bu yoksulluktan ve sefaletten sorumlu oligarşi ise, muhafazakârı veya liberaliyle, bu kav-

gayı kenardan hınzırca seyredip, ülkeyi kendi çıkarlarına göre yönetiyor ve paralarına para katıyor. Yalnızca devlet malının ve resmi görevlerin paylaşımı söz konusu olduğunda birbirleriyle kıyasıya bir mücadele sergiliyorlar. Onları ne devlet bütçesi, ne de kamu emeklilikleri doyuruyor. Bu yüzden de birbirleriyle iktidar mücadelesi veriyorlar. Boşalan seçim kasalarının doldurulması, kamuya ait paraların ve görevlerin paylaşılması mücadelenin odak noktasını oluşturuyor ve seçimi kaybeden taraf eli boş kalıyor.

Tam 40 yıl boyunca liberaller bu yemliklerden paylarını alamadılar. Ondan sonra liberallerin iktidara gelmesiyle 16 yıl muhafazakarlar aynı durumu yaşadılar. Politik yada dinsel farklılıklar önemini kaybetti. Artık kavga, oligarşinin kavgası olmaktan çıkarak, hükümet paralarının ve kamu görevlerinin paylaşılması kavgasına dönüştü. Fakat bu arada, halk yavaş yavaş, hangi tarafa oy verirse versin kendi durumunun sürekli kötüleştiğinin farkına varmaya başladı. Zenginler, halkın kendilerinden bıktığının farkına bile varmadılar. Jorge Eliécer Gaitan cumhuriyet ahlakının yeniden sağlanması için bayrak açtığında, oligarşinin hem liberal hem de muhafazakâr kanadına karşı tutum aldı. Muhafazakâr oligarşi 1948 yılında Bogotà sokaklarında Gaitan'i öldürttükten sonra, oligarşinin liberal kanadı Gaitan'a sahiplendi. Oligarşi, iktidarını korumak için şiddete başvurmaya alıştıktan sonra bununla da yetinmeyerek, liberal köylüleri, muhafazakâr köylülere karşı kışkırtıp, onları birbirine kırdırmaya başladı.

Ezilenlerin kini, öfkesi ve şiddeti birleşerek bütün ülkeyi sarmaya başlayınca, oligarşiyi de bir korku aldı ve askeri diktatörlük tezgâhlandı. Askeri diktatörlük de oligarşinin beklentilerine tam anlamıyla yanıt veremedi. Böylelikle oligarşinin liberal kanadının temsilcisi, Dr. Alberto Lleras Camorgo ve muhafazakâr kanadın temsilcisi Dr. Laureano Gomez kendi aralarındaki çıkar kavgasının oligarşinin hakimiyetine mal olacağını anladılar ve aralarındaki kavgayı bitirmeye karar verdiler. Ülkeyi, bir çiftlik gibi yarı yarıya paylaşmak üzere bir anlaşmaya vardılar. İktidarı sıraya koyarak, nimetlerinden eşit oranda yararlanmak için, yeni bir parti kurma kararı aldılar. Böylelikle oligarşinin ilk yeni sınıf partisi 'Ulusal Cephe' doğdu. Bu işten eli boş çıkan yine halk oldu. Alberto Lleras'ın 'Ulusal

Cephe'sinin referandumuna katılmak üzere halk yine sandık başına gitti. Sonuç eskisinden daha da karmaşıktı. Şimdi, birleşen oligarşi halka karşı yönetecekti. Kolombiya halkının beklentilerinin tam tersi bir durum ortaya çıktı. 'Ulusal Cephe' barış teklifi yaptı. Fakat köylüler öldürülmeye devam edildi. Santa Barbara'da şeker işçileri kana boğuldu. Üniversiteler işgal edildi, askeri harcamalar arttı.

"Ulusal Cephe" ekonomik darboğazın aşılacağını ilan etti, ama bir yandan dış borç iki katına çıkarken, diğer yandan paranın değeri üç defa düşürüldü. Böylelikle, Kolombiya halkının gelecek nesilleri de yoksulluğa mahkum edildi. "Ulusal Cephe" toprak reformu sözü vermişti. Fakat çıkardığı yasa ile zenginlerin haklarını, yoksullara karşı garanti altına aldı. Cumhurbaşkanlığına lâyık olmayan bir adayı halka dayattı. Seçime katılma oranı, tarihimizde benzeri görülmemiş ölçüde düşüktü. Bu başarısızlık sonucu oligarşi ne yaptı? Yine şiddet yoluna başvurdu. Sıkıyönetim ilan edildi ve halk yine kuşatma altına alındı. Ülke, ABD'ne teslim edildi. Lüks otellerde Cumhurbaşkanı adayı belirlendi. Salonlarda halkın ve ülkenin kaderine karar verildi. Tamamen körleşmiş bu insanlara benim son alarm çağrım:

"Oligarşinin sayın temsilcileri: Halk artık size inanmıyor, sizi seçmek istemiyor. Halkın artık sabrı tükendi. Oligarşi tarafından düzenlenen seçimlere katılmak istemiyor. Ne Carlos'u, ne de Alberto Lleras'i nede sizin başka adaylarınızı istiyor. Halk eziliyor ve herşeyi yapmaya kararlı ve sizinde herşeye kararlı olduğunuzun farkında. Bu yüzden size tavsiyem: Gerçekçi olun! Eğer, halkı yeni politik oyunlarla kandırabileceğinizi düşünüyorsanız ve halkın yine size inanacağını sanıyorsanız, aldanıyorsunuz. Artık bu kavganın son safhasına kadar götürüleceğini biliyorsunuz. Yaşanan acı deneyimlerden sonra, halk herşeyini gözden çıkarmış durumda. Siz, halktan soyutlanmış, kör ve kendini beğenmiş oligarşinin temsilcileri, Kolombiya halkının devriminin artık durdurulamayacağını ve halkın kendi iktidarını kurana kadar mücadeleye devam edeceğini halâ anlamak istemiyorsunuz." *(Frento Unido, 18. Aralik 1965.* Yazarın notu: Politik tutuklulara ve Halkın Birlik Cephesine ve de Oligarşiye Çağrı, yazıları büyük olasılıkla Camilo Torres tarafından yazıl-

madı. Hemen ilk bakışta dikkati çeken stil farklılıkları kendi iş arkadaşları tarafından onun düşünceleri doğrultusunda yazılmış izlenimini veriyor. Kendi imzasıyla yayınlanan bu çağrıyı tekzip de etmedi).

Camilo Torres halka bir çağrı yapmadı, çünkü o kendisi başlı başına bir çağrıydı.

V. Devrime Doğru

Camilo Torres ile 1959 yılında, zamanın İçişleri Bakanı'nın bürosunda karşılaştım. Şiddete karşı alınacak önlemler konusunda öne sürdüğü görüşler bana çok akılcı, net ve olumlu geldi. Önerileri, onun hareket halinde, çıkış yolu arayan ruhunu yansıtıyordu. Camilo Torres rahat ve özgür düşünen bir insandı. Fakat düşüncelerini başkalarına aktarmak, daha geniş bir kesimle görüş alışverişinde bulunmak ve onlara ulaşmak istiyordu. Tartışmaya herkes katılabilmeli, kendi düşüncelerini açıklayabilmeli, tek tek öne sürülen düşünceleri yorumlayarak mantıkî sonuçlara ulaşabilmeliydi. Camilo Torres, bu süreç içinde de bir direnişçi miydi? Sanmıyorum. Görüşme esnasında onun yapıcı nonkonformist anlayışına tanık olmuştum. Nonkonformizm başkaldırının, direnişin birinci aşamasıdır. Nonkonformist, çevresinde olan-bitenle çelişkiye düşen, bunları kendi anlayışına sığdıramayan ve akılcı bulmayan insandır. Bu yüzden de, gerekçeler ister, sorularına yanıt arar ve yaratıcı çözümler için uğraşır. Nonkonformist duygusal olmaktan çok gerçekçidir, pragmatist yaklaşımlardan çok, köklü çözümlere yönelir, olumsuzluk yaratmaktan çok, sabırsız ve ısrarcıdır, düşüncelerinin yankı bulmaması durumunda radikal kararlar alabilir.

İgnazio Silone, "insan ruhunun yaratıcılığı üzerinde oluşturulan baskıyla doğru orantılıdır" demişti. Nonkonformist, hakim sınıfların, gerçeğin ortaya çıkmasını önlemek için, binbir bahane ile yürüttükleri her türlü oyalama taktiğine karşı, gerçeğin anlaşılması için kararlı bir biçimde karşı koyandır. Hakim sınıflar ise her zaman, "ihtiyatlı" olmak zorundadırlar. Bu formüle dayanmalarının esas nedeni, aslında içinde bulundukları o çekilmez bayağılığı, gizlemek içindir.

Nonkonformist kuralları dışlamıyor, fakat bunların zaman zaman içinde yaşanılan durumun gerisinde kaldığını ve yeni duruma uydurulması gerektiğini savunuyor; değişim için, toplumun çıkarları, sosyal ve insani değerler için mücadele veriyor.

Rasyonel nonkonformizm felsefi ilkelere dayanan, çeliskilerin ortadan kaldırılması için mücadele etmeyi gerekli gören bir zihniyettir. Camilo Torres nonkonformist döneminde çıkış yolu olarak teknik çözümler önerdi ve bilimsel çerçeve içinde görüşlerini dile getirdi. O yapılması gerekenleri söyledi. Başkaldırı aşamasına geldiğinde, daha doğrusu politik eylem içine girdiğinde, yapılması zorunlu olan şeyler üzerinde konuştu. Bilimi, objektif ve acil olarak yapılması gereken işlerin hizmetine sundu.

Başkaldırı, nonkonformizmin harekete dönüşmesidir. Nonkonformizm başkaldırının beslendiği temeldir. Başkaldıran kişi nonkonformizmden vazgeçtiğinde, inandığı düşünce ve değer ölçüleri geçerliliğini yitireceğinden, kolayca bir demagog, bir şaşkın veya büyüklük kompleksi içinde bir kişilik, hatta karamsar biri dahi olabilir.

Nonkonformizmin dile getirilmesinin çeşitli biçimleri olduğu gibi, direnişin de birçok aşamaları vardır. Direnen insan, karşı olduğu şeyleri açık bir biçimde protesto edendir. Camilo Torres'de gittikçe radikal bir tutum aldı. Onu böylesi bir tutum almaya götüren nedenlerle doğru orantılı olarak, kavradığı çeliskiler karşısında tavır almasını engelleyen ve içinde yeni çelişkilere yol açan kurallara da karşı koymaya başladı.

"Camilo Torres olayın"da, olağandışı ve çelişkili olan, onun esas itibarıyla, katolik bir rahip olarak, ezen, sömüren ve bütün iktidar araçlarını elinde bulunduran azınlığa karşı, ülkesinin ezilen ve sömürülen insanlarını, tek çıkış yolu olarak, devrime çağırması ve bu çemberin ancak bu yolla kırılabileceğine inanmasıdır.

Oligarşinin yüzlerce yıllık hakimiyeti tarihimize damgasını vurmuştur. İspanyol Krallığı'nın hakimiyetinden kurtulduktan sonra, iktidarı ele geçiren feodal sınıf, sömürü düzenini sağlamlaştırmak uğruna, ülkenin teknik ve sanayi alanında kalkınmasını bir yana bıraktı. Büyük arazilerin kutsallaştırılmış ve dokunulmaz mülkiyet

hakkı temelinde yürütülen medeniyet süreci, halkın geniş kesimlerine henüz ulaşmış değildir. Tembellik ve içine kapanıklık 19. Yüzyıla damgasını vurmuştu. Sadece ülke içinde üretilen mallar son derece pahali satılıyor çok az miktarda mal, ihraç ediliyordu. İkinci dünya savaşı esas dönüm noktasını oluşturdu. Fakat Latin Amerika sanayi çağına diğer ülkelerin yüzyıl gerisinden girdi. İnanılmaz derecede nüfus artışı, halk arasında artan huzursuzluk, kırsal alanlardan kentlere göç, şehirlerin artan nüfusu ve çarpık şehirleşme, terkedilmiş, bakımsız köyler, kentlerde yığınsal işsizlik bütün Latin Amerika ülkelerinin o dönemine ve bugününe damgasını vuruyor. Üretken olmayan sektör gittikçe büyüyor. Yoksullaşan orta sınıflar adeta, hakim sınıflarla yoksul kesimler arasına sıkıştırılmış bir durumda ülke politikasına dahil edilmeyi bekliyorlar. Sıraladığımız bu koşullar ve iç huzursuzluk, Latin Amerika'nın, emperyalizmin çekim alanına girmesiyle daha da ağırlaştı. Yabancı sermayenin ülkeye girmesi, ulusal sanayinin gelişmesini engelledi. Zengin ile yoksul arasındaki uçurum, gelişmiş ülkelerle Latin Amerika arasındaki mesafe gün geçtikçe açılıyor ve erişilmez bir hale geliyor. İletişim araçlarının yaygınlaşması, geniş kesimlerin yaşanan sorunların farkına varmasına ve böylelikle devrimci durumun oluşmasına katkıda bulundu. Latin Amerika öyle bir yaşamın içine taşındı ki, Toynbee'nin deyimiyle, bu üçüncü devrimci dalga, üçüncü dünya ülkelerinin devrimidir *(A. Toynbee, Amerika ve Dünya Devrimi, Rio de Jenario, 1963)*. Gelişme, bir ulusun dışlanan kesimleri kendi yapısi içinde entegre edilmeden; temel yapısal değişiklikler, sosyal devrimler yapılmadan, az gelişmiş ülkeler dünya halkları ailesine entegre edilerek tarihi birlikte belirlemelerine fırsat verilmeden gerçekleştirilemez. Bu yaklaşım, Latin Amerika halklarının önemli kesimi ve sayıları saşılacak kadar çok olan birçok Latin Amerika aydını tarafından da paylaşılmaktadır. Sosyal devrim düşüncesinin bir çok inançlı hıristiyan arasında da hızla yayıldığını görmek kıvanç verici bir gelişmedir. Bu gelişme hiç şüphesiz, Şili'de yayınlanan "Mensaje" dergisinin çıkardığı, iki özel sayıda, çok açık ve kesin bir dille Latin Amerika'da devrimin gerekliliğini vurgulamasından da güç aldı.

Şu anda Kolombiya'da politik, ekonomik, kültürel, dini ve askeri iktidar bütünüyle bir grubun elinde toplanmış durumdadır. Bu grup geniş kesimlerin çıkarlarından çok, kendi dar çıkarları için değişiklikler yapmakta ve son derece güçlü bir politik yapıyı kendi keyfine göre kullanmaktadır. *(Camilo Torres, İşçilere, Vanguardia Sindical, 23 Haziran 1965).*

Camilo Torres bu durum karşısında devrimin tek çıkış yolu olduğuna işaretle, kendi konumunu şöyle belirledi :

"Ben bir Kolombiyalı, sosyolog, hıristiyan ve rahip olarak devrimciyim. Kolombiyalı olarak halkım mücadele ederken ben kenarda duramam; sosyolog olarak, bilimsel araştırmalarım sayesinde gerçekle karşı karşıya geldim ve ancak devrimle etkili çözümlerin gerçekleştirilebileceği sonucuna vardım. Hıristiyan olarak, hıristiyanlığın özünün başkalarını sevmek olduğunu ve çoğunluğun mutluluğunun ancak devrim yoluyla sağlanabileceğinin bilincine vardım. Rahip olarak, kendini başkaları için feda etmenin ve kardeşçe paylasmanın yolu, tek tek kişiler için çözüm aramak değil, bütün inananların eşitliği için mücadele etmektir." *(Camilo Torres, özel belgeler).* Camilo Torres'in bu düşünceleri nereden kaynaklanıyor du? Her şeyden önce meselenin düşünsel çözümlemesinden, hıristiyanlığa ve rahipliğe bakış açısını insanlara hizmet olarak algılamasından, ikincisi ise, sosyolog olarak toplumsal sorunlar konusunda vardığı sonuçlardan. Bu noktalardan hareketle, Louvien'deki öğrenim yıllarından bu yana, kafasında hep var olan bilimsel metodlarla çalışan, araştırma grupları kurarak, Kolombiya'nın sorunlarını ve gerçeklerini araştıran, sosyal değişimleri gerçekleştirebilecek bilimsel kadrolar oluşturmaktı.

Camilo Torres'i etkileyen diğer faktörler, gerçekleri görmüş olması, düşünen öncülük eden bir çok kişiyle olan bağlantıları, üniversite yaşamına aktif katılımı, işçilerle olan ilişkileri, kırsal alanlarda yaptığı araştırmalarda elde ettiği sonuçlar ve deneyimler, kilise hiyerarşisinin hakim çevreler arasında var olan geleneksel etkisini ve bir anlamda söz hakkını, her türlü pozitif çözüm önerisine karşın, kullanmamakta direnmesiydi. Aynı zamanda Camilo Torres'in sol güçlerin birliği için verdiği, sonuçsuz mücadeleyi de söylemeden geçemeyiz. O, işçi ve köylü liderleriyle ilişkiye geçti. Hükümet

içinde, politik çevrelerde ağırlığı olan kişilerle ve üst düzey kilise görevlileriyle görüşmeler yaptı. Bütün açıklığı ve acilliği ile radikal değişimlerin gerekliliğini gözler önüne sermeye çalıştı. Hepsi sessiz kalmayı yeğlediler. Bu noktada o, şu sonuca varmıştı, yalnızca halk gerekli olan radikal değişimi gerçekleştirebilir ve bunun için tek yol devrimdir.

Böyle bakıldığında devrim nedir?

Devrim, legal otoriteye karşı, ne bir saray ayaklanması, ne askeri bir darbedir, ne de iktidar heveslisi bir militarist kliğe ya da grubun hükümete karşı giriştiği devirme hareketidir. Devrim, geniş halk yığınlarının katılımı ile girişilen silahlı başkaldırı ya da ihtilal de değildir.

Devrimin ilk ve ana hedefi ulusal düzeyde yaşanan ayıbı ve kötülüğü ortadan kaldırmak, hakimiyeti pozitif ve ilerici anlamda ele geçirmektir. Devrim silahlı mücadeleyle olur, ama bu zorunluluk olarak görülmemelidir. Devrim, yaşayan her organizmanın mutlak evrimleşmesine benzemez. Her organizma gelişir, bu anlamda toplumlar da birer organizma gibi görülebilir. Evrim süreci yavaş işler ve her zaman olumlu gelişmeleri içermeyebilir; bozulma ve çürümeyi de getirebilir. *(Mensaje, Aralık 1962).*

Devrim, bir reform olmadığı gibi, evrimle arasındaki fark, hızlı ve bilinçli bir şekilde ortaya çıkmasıdır. Devrim hızlı, radikal ve her alanı kapsayan, ideolojik bir temele dayanan, düşünülmüş ve bilinçli olarak uygulanmaya konulmuş değişimdir.

Devrim, politik, hukuki, sosyal ve ekonomik yapı olmak üzere toplumsal yapının her alanını kapsar, kökten bir değişimdir ve acil karakterdedir. Her gerçek devrimin ideolojik bileşenleri ve geleceğe yönelik bir programı vardır. Bu yüzden devrim, içinde sarsılmaz bir kararlılığı barındırır ve kimine göre düzen kimine göre düzensizlik olarak nitelendirilen, yürürlükteki duruma karşı radikal bir çıkıştır. Yığınlar için, onların ihtiyaçlarına yanıt verecek, gerçek, hakça ve tamamen yeni bir düzene kavuşmaktır.

Devrim esnasında, belirli bir an ile ritm arasındaki farkı kavramak, yani çürümüş, ömrünü doldurmuş, geçerliliğini yitirmiş ve ulusun gelişmesi önünde engel teşkil eden, süregelen düzene karşı

radikal çıkış anını yakalamak gerekir. Varolan sistemle bağları koparmak, çoğu zaman ani olarak gelişir. Bu an tarihin akışı içerisinde bir durak gibidir. Yeni düzenin kurulmasını da aynı ritme uygun olarak çok çabuk gerçekleştirmek ve yavaş bir dönüşüm sürecine sokmamak zorunludur. Bu durumun ortaya çıkması halinde devrim amacından sapmış ve başarıya ulaşamamış demektir.

Devrim gökten zembille inmez, onu gerçekleştirenler başarısından da sorumludurlar. Gerçek bir devrim, daha geçiş süreci içinde hedeflerine ulaşmak için seçtiği yöntemlerde adil olmak ve devrimin ruhuna uygun davranmak zorundadır.

Kim nasıl iddia ederse etsin: Devrim, ne bir maceracının kurtarıcı jesti, ne de seçim başarıları için toparlanıp sunulan bir programdır; tam tersine ürpertici ve çekilmez duruma karşı, halkın kader birliği ve kararlılık içinde özgürlüğe ulaşmak amacıyla bir araya gelmesidir. Devrim halkın bağrında büyüyen huzursuzluktan, sosyal baskıdan ve sürekli gerginlikten yeşerip gelişir. Bu huzursuzluk, gençliği ve hakim sınıfların eğitim görmüş kesimlerini de sarar ve onların da halkın saflarında mücadeleye katılmasına hatta işin başını çekmelerine neden olabilir.

Camilo Torres, halk arasında huzursuzluğun arttığını, durumu toparlayabilecek, kesin çözümler getirebilecek güçlerin hazırlıklı olması gerektiğini öne sürüyordu. Çünkü, bizim tarihimizde dışlanmışların, hazırlıksız ortaya atılanların başını çektiği ve başarısızlıkla sonuçlanan çok sayıda ayaklanma vardır.

Camilo Torres, sihirbaz, büyük oyuncu yeteneklerine sahip ve geçici çözümlerle kendini bitiren haddinden fazla sahte önderlerin olduğu kanısındaydı. Onlar, sadece halkı aldatmaya yarıyor ve devrimi sofizmle karıştırıyorlardı.

Camilo Torres'in verdiği devrim vaazı, barışçı bir devrimi mi yoksa şiddete dayanan bir devrimi savunuyordu?

"Pro Mindi Vita Kongresi"nde, bir hıristiyanın görevleri üzerine yaptığı konuşmada şu tespiti yapıyordu. Bir devrimin barışçı karakteri, hakim sınıfların hangi önlemleri aldığına bağlıdır. Demek oluyor ki: İktidar araçlarını yalnızca kendi çıkarları doğrultusunda kullananlar, çıkarlarının devamlılığını garanti altına almak için ellerinde bulundurdukları, askeri yöntemler de dahil olmak üzere, bütün

olanakları seferber edeceklerdir. Sonuç olarak, yığınların baskısı arttıkça ve halk haklarını istedikçe, devrimin şiddet yoluyla gerçekleşme seçeneği de kaçınılmazdır.

Yine, Almanya'nın Bavyera eyaletinde sendikalı işçiler önünde yaptığı bir konuşmada; Camilo Torres düşüncelerini açıkça şöyle ifade ediyordu.

"Benim şiddete dayalı devrimi savunduğum söyleniyor. Fakat hakim sınıfların, beni, neden böyle karalamak istediklerini anlamaya çalışmak ilginç olacaktır. Siz de farkına varmış olmalısınız ki, benim açıklamalarım, hükümetlerin kararlarının bir avuç azınlığın çıkarlarından çok, halkın çoğunluğunun çıkarlarına uygun alınmasını öngörüyor. Hepimiz şunu da biliyoruz ki, benimde dile getirdiğim gibi bu hedefe ulaşmak pek de kolay görünmüyor. Bu nedenle azınlığın elinde bulundurduğu olanakları, çoğunluğun çıkarlarına karşı harekete geçirebileceğini dikkate alarak hazırlıklı olmalıyız. Buna rağmen ben burjuva basını ve kilise önde gelenleri tarafından, şiddeti savunmakla suçlanıyorum. Peki, hakim sınıfların gerçek durumları nedir?

Onlar, devrimin kanlı mı yoksa kansız mı olacağının, kendi tutumlarına ve aldıkları önlemlere bağlı olduğunu pekalâ biliyorlar. Bu kararı halk değil, tersine onlar veriyor. Halk cesurca, disiplinli ve kararlı bir biçimde örgütlenmeye başladığında, -tabii ki seçimler için değil-, hemen aceleyle bizim şiddet yoluyla devrimi organize ettiğimizi iddia ediyorlar. Bu da gösteriyor ki, hakim azınlık çoğunluğun haklı istemlerini önlemek için şiddete başvurma niyeti ve hazırlığı içindedir. Fakat şiddet kullanmak için, panzer, silah ve bomba gibi son derece pahalı bir takım araç gerece ihtiyaç vardır. Bu nedenle şiddetin kullanılıp kullanılmayacağına ancak bunlara sahip olanlar karar verebilir. Bir köylü, çocuklarını sütüyle beslediği bir ineği, birileri gelip çocuklarını makinali tüfeklerle öldürmediği sürece, bir makinalı tüfekle değiştirmeyecektir. Eğer köylüler silahlanıyorlarsa, bunu niye yapıyorlar, kimden korunmak istiyorlar?

Biz, ortak düşünceler etrafında toplanıp bir halk hareketi oluşturmaya çalışıyor ve iktidara yürüyoruz, hakim sınıflar ise üstlerini başlarını parçalayarak bağrışıyorlar. Bu sahtekar azınlığın, şiddete

ilk önce kendilerinin başvurduklarını görmezden gelerek, çoğunluğu şiddet kullanmakla suçlamaya hakkı yoktur. Yıllardır onların baskısı altında yaşayan insanlar, artık şiddet ve baskıdan gerçekten bıktılar ve istemiyorlar.

Biz, Kolombiya halkına gerçekleri göstermek ve onlara neden kararlı olmak, sonuna kadar mücadele etmek ve neden bir adım dahi geri atmamak gerektiğini anlatmak zorundayız. Düşman, simdiye kadar kararlı olduğunu ve her şeyi yapabileceğini gösterdi. Eğer bizlerde her şeye kararlı olduğumuzu gösteremezsek daha baştan yenilgiyi kabul etmiş oluruz. Bu yüzden hedefimiz iktidarı ele geçirmektir.

Hakim azınlık bize iktidarı bırakmak istemiyor, bu hiç de demokratik bir tutum değil. Eğer biz çoğunluk isek ki, öyleyiz ve demokrasiye de inanıyorsak, iktidarı ele almak bizim hakkımızdır. Eğer bu küçük azınlık Kolombiya demokrasisine ihanet ediyor ve şiddete başvuruyorsa, şunu bilmelidir ki, biz de şiddete şiddetle yanıt vermeye hazırız. *(Vanuardia Sindiçal, 23 Haziran 1965).*

Kolombiya'da devrimin adı dahi ortalığa korku salıyor. Fakat herşeye rağmen hem sözcük olarak hem de ideolojik olarak, bizim hedeflerimizi, sorunlarımızın çözümü için izlenecek şekil ve biçimi en iyi şekilde anlatıyor. Piskopos Concha 15 Ağustos tarihli beyannamesinde devrim sözcüğünün kullanılmasını mahkûm ediyor ve bu kelimenin çifte anlamlı ve "iki yüzü keskin bir kılıç" (beyanname bu başlıkla yayınlanmıştı) kadar tehlikeli olduğunu söylüyordu. Hatta öneride bulunarak: "Devrim sözcüğü ile evrimi kastediyorsak o zaman onun yerine evrim sözcüğü kullanılamaz mıydı, bu daha yerinde, daha barışçı ve daha doğru olamaz mıydı? "

Latin Amerika'da, çok büyük bir sosyal adaletsizlikten kaynaklanan devrim, gelişiyor. Şili'li Cizvit tarikati rahipleri bu tartışma üzerine: "Biz mürekkep, kağıt ve keskin zekâmızı, devrim sözcüğünü kullansak mı kullanmasak mı tartışması için harcamak istemiyoruz" diyor ve devam ediyorlar: "Halk artık belirsiz evrimlere inanmıyor. Onlar artık durumun radikal, kesin ve hızlı biçimde değişmesini istiyorlar. Bunun adı 'devrim' değil de nedir?"

Senatör Fulbright "Old Myths and New Realities" adlı kitabında şu görüşü savunuyor:

"ABD'nin Latin Amerika politikası, sosyal devrimlerin silahlı ayaklanmalar olmadan gerçekleştirilebileceği savından yola çıkarak oluşturuldu. İlerleme İçin Birlik girişimi de bu prensibi benimsiyor ve zamanın haklı olanı göstereceğini düşünüyordu. Biz ümit edelim ki böyle olsun, akılcı ve acil bir biçimde bütün gücümüzle barış içinde düzenli reformların gerçekleşmesi koşullarını destekleyelim. Ayrıca, uzun zamandan beri iktidara yerleşmiş bulunan oligarşiye karşı mücadele eden hareketlerin, az ya da çok, şiddete başvurmadan onların iktidarına son verebileceklerini düşünme hayalciliğine kapılmamalıyız. Tarihsel gerçekler barışçı yollardan bir sosyal devrimin gerçekleşmesi olasılığının azlığına işaret ediyor. Böylesi durumların ortaya çıktığı veya çıkabileceği ülkeler var. Barışçı yollardan köklü değişimlere yatkın olan Kolombiya, Venezuella ve diğer bazı ülkeler vardır. Meksika'da, başlangıcı şiddete dayanan bir devrimden sonra, barışçı yollardan çözüm olanakları doğmuştur. Bazı Latin Amerika ülkelerindeki oligarşik yapı öylesine yerleşmiş ve öylesine körleşmiş ki bu ülkelerde iktidardaki otoritenin, şiddet yoluyla devrilmesi kaçınılmaz olabilir. Bunu dile getirirken, Latin Amerika'da ya da başka yerlerde, devrimin kaçınılmaz olduğunu söylemek istemiyorum; böyle olmasını da asla savunmuyorum. Sadece, çoğu Latin Amerika ülkesindeki feodal oligarşinin, barışçı yollardan değişimlere karşı tutum alması sonucunda, sosyal devrimin şiddet yoluyla gerçekleşeceğine dikkat çekmek istiyorum. 'Punta del Este Anlaşması'nda yer alan demokratik yöntemlere öncelik verilse bile, bu yöntemlerin, bazı ülkelerde tutmayacağını ve şiddetli sosyal sarsıntılara yol açacağını dikkate almalıyız.

Barışçı yollardan değişimleri gerçekleştirme çabalarımızı "İlerleme İçin Birlik Cephesi"yle sürdürmemiz iyi olurdu ve gerçek sosyal devrimlerin bir çok Latin Amerika ülkesinde patlak vermesi durumunda nasıl davranacağımızı bilirdik. Böylesi bir devrim Bolivya'da gerçekleşti ve biz bunu sessizce sineye çektik. Fakat Latin Amerika'nın, büyük ülkelerinden birinde böylesi bir devrim olsaydı ne yapacaktık? Küba ya da Sovyetler tarafından desteklendiğinden emin olabilir miydik? Yerleşmiş otoritenin yanında mı yer alırdık? Veya komünist olmayan Nasır'ın Mısır'daki devrimi ya da Meksika

devrimi gibi devrimleri destekler miydik? Hatta Kennedy dahi söylemişti: 'Kim barışçı yoldan devrimi engellerse, şiddet yoluyla devrimi kaçınılmaz hale getirir.'"

Burada yakıcı bir soru ortaya çıkıyor Bir hıristiyan devrimci olabilir mi?

Yanıt son derece açık. Genel olarak söylenebilir ki, yalnızca olabilir değil, olmak zorundadır. Hıristiyanlık ortaya çıkışında bir devrimdi ve bugün de öyledir. İnsanların haklarını gaspedenler, insanları sömürenler, halkları köleleştiren başka halklar varolduğu sürece hıristiyanlık da devrimci olmaya devam edecektir.

Hıristiyanlığın dinamiği, daima kararlılıkla, kimilerine imtiyaz kimilerine yoksulluk ve acılar getiren, haksızlığı ve sosyal adaletsizliği yaratan yapıları yıkmaya yönelen devrimci bir güçten kaynaklanıyor. Özü itibarıyla gerçek hıristiyanlık, potansiyel politik güçlerden bağımsız olarak ezilenlerin ve mazlumun yanında yer almaktır. Eğer hıristiyanlık merhamete dayanıyorsa, merhamet insana hizmet etmekse ve insanlığın büyük bölümü, insanlık dışı koşullar altında yaşamak zorunda ise, hıristiyan devrimci olmak zorundadır! Bu durumda hıristiyan bir gerçekle karşı karşıyadır; o bunu görmek, analiz etmek ve eleştirmek zorundadır.

Objektif bir analiz, hıristiyana, bir düzenin yapısını ve insanların o düzen içindeki temel yerini gösterir. Bu temel yapılanma, sömüren ve sömürülen toplumsal sınıf ve katmanlardan oluşur. Sömüren kesim azınlık olmasına rağmen, bütün iktidar araçlarını elinde bulundurur ve mükemmel bir baskı sistemi oluşturmuştur. Sömürülenler ise esas çoğunluğu oluştururlar, düşüncelerini ve çıkarlarını koruyacak ya da etkin bir biçimde savunacak karar mekanizmalarından yoksundurlar. Sömürülenlerin, adaletsiz ve haksız sistemden kaynaklanan acıları ve sosyal gerçeklikleri devam ettiği sürece, hıristiyanın görevi haksız düzene hizmet etmek değil, sömürülenlerin saflarında yer almaktır.

İnsan sadece görev ve sorumlulukları olan bir varlık değil, aynı zamanda temel bir takım ihtiyaçları da olan bir bireydir. İhtiyacı olan şeyler görevlerinden önce gelir. Fernandez de Castro'nun "Devrim Üzerine Teori" yazısında dile getirdiği gibi insanların ihti-

yaçları, yaşadıkları ortamı, güçlerini, mükemmelleşmeye uzanan düzeni belirleyen etkendir ve her türlü hukuki düzenden, her türlü yasal üst yapıdan önce gelir."

Buradan hareketle gerçek toplumsal yapılanmanın bir değerlendirmesini yapacak olursak: Sosyal bir yapının mükemmel oluşu veya olmayışı, yararı veya yararsızlığı, insanların en temel ihtiyaçlarını karşılamaları için yarattığı olanaklar veya önüne çıkardığı engeller temelinde değerlendirmeliyiz.

Eğer toplumsal yapılanma insanın bir varlık olmasından kaynaklanan istemlerine ve ihtiyaçlarına yanıt veremiyor ise, hıristiyanın görevi, durumu teorik olarak değerlendiren bir tutum değil, aksine devrimci eyleme dönüştüren bir tutum almaktır. Yeryüzünde yoksulluk içinde yaşayan yığınlar ve adaletsizlik olduğu sürece, devrimi gerçekleştirecek kapasite ve konumda güçler de varolacaktır. Gerçek hıristiyan da yoksulların yanında, yoksulluğa neden olan toplumsal yapıya ve politik sisteme karşı konum alacaktır. Bu gerçeği, ne hıristiyan olduklarını düşünen ve halâ burjuva bencilliklerini hıristiyan idealleri ile uyum içine getirebilenler, ne konformistler ne de açlıktan habersiz olan toklar engelleyebilirler.

Kilise hiyerarşisinin bir çok temsilcisinin bu konudaki tutumları korkak, rahat ve çıkarcıdır. Onların, son derece yumuşak vesveseleri, babacan ve işe yaramaz iyi niyetli öğütleri, çok sayıda dağınık ve karmakarışık belgeler içinde kaybolup gitmektedir. Bu tutumlarıyla, hıristiyanlığın gelişmesini ve tarihin akışını engelleddiklerinin farkında dahi değiller.

İnsanların görevleri, kendi temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek, evrensel düzeyde sosyal ve insancıl bir düzen kurmaktır. Bu kendiliğinden oluşabilen bir durum değildir, gerçekleştirilmesi gereken bir iştir. Hıristiyanlığın vurgu yapması gereken esas nokta da buradadır. Eğer radikal değişimler yapılması gerekiyorsa, bunun zorlu olacağı ve yeni yaralar açacağı da bilinmelidir.

Buna itiraz edenler, böylesi bir yöntemin, diğer bir kesimin haklarına saldırıyı kaçınılmaz kılacağını iddia edenlerdir. Kim böyle konuşuyorsa, haklarla imtiyazları birbirine karıştırıyor demektir. Ve kim böyle bir iddiada bulunuyorsa, aynı şekilde karşı taraftan saygı

ve takdir, kabul ve her türlü nonkonformist tutumdan vazgeçmesini, duruma razı olunmasını istiyor demektir. Bunlar, kendilerinin korunması için, devleti, polis ve ordu beslemeye zorlayanlardır; silah zoru ve şiddetle yönetim sisteminin değişmesini engellemeye çalışan, özünde zulmün devamını isteyen, kamu düzeninin olanaklarını kendi konumlarını korumak için kullanan çıkarcılardır. Zalim, bazen tek bir insan olabileceği gibi bir rejimin tamamıda olabilir. Burada yanıltan nokta, bir zalimin devrilmesi, teolojik ahlak açısından kabul edilebilirken, adına demokrasi (süregelen düzen) denilen fakat özünde zalimliğin gizlendiği bir rejimin yıkılmasının kabul edilmemesidir.

Son bir noktaya daha dikkat çekmek gerekiyor: İnançlarından dolayı devrimci göreve sıcak bakmayan hıristiyanlar var. Neden? Esas neden, onların ruhi önderlerinin, toplumsal yapının değişmesine karşı çıkmalarıdır. Bunlar da süregelen düzenin değişmesini ne pahasına olursa olsun istemeyen çıkar çevrelerinin etkisindedirler. Camilo Torres'in deyimiyle, bu insanlar tanrının bir yansıması olarak, kendi çalışma alanları içindeki insanların kaderlerinden sorumlu olduklarını unutmuşlardır. Bu tutumlarının diğer bir nedeni ise, hıristiyanlığın gerçek özünü kavrayamamış olmalarındandır. Onlar, var olan kötü düzenin onlara benimsettiği, karanlık ile şafağın parlaklığı, sihirli korku ile görev arasında gidip gelenler, gerçek hayırseverliğin içeriğini anlayamayanlardır. Onlar zekat verilmesinin koşullarını yaratan bir düzeni ortadan kaldırmak yerine, zekat vererek görevlerini yaptıklarını düşünüyorlar. Devrime karşı hıristiyan nasıl bir tutum almalıdır? Bu soruya katolik kilisesinin yayın organı "Mensaje"nin şu satırlarıyla yanıt verelim:

"Hıristiyan gerçeğin oğludur ve tutumunu gerçek sevgisiyle belirlemelidir. O, ne yel değirmenlerinin kanatlarına karşı koşar, ne de deve kuşu gibi başını kuma gömer. O, ne çocuksu bir hayale, ne de korkak bir faydacılığa kapılmalıdır. Hıristiyan olmanın gerçek anlamı, sonu çarmıha dahi götürse, yaşamını korkusuzca ve tamamiyle gerçeğe adamaktır...

'Yürüyüşe geçmiş bir devrime' karşı tarafsız kalmak olanaksızdır... Devrim toplumsal yapının acil ve radikal biçimde değiştiril-

mesini hedefler, biz, gerçek bir hıristiyanın gerekli olan bu değişimi destelemek yerine, bağnaz bir karşı devrimci tutum almasını kabul edemiyoruz.

Halkın önemli bir kesimi, toplumsal yapının temelden değişmesinin kaçınılmazlığının bilincindedir, bu değişimin sağlanması için baskı unsuru oluşturmaya hazırdır, hatta bunu gerçekleştirmek için yola koyulmuştur. Bu yürüyüşe katılmak ve devrimin gerçekleşmesi için destek vermek birçok rizikolar taşımaktadır. Çünkü, bir devrimin nasıl sonuçlanacağını kimse önceden kestiremez. Fakat yaşamın kendisi bir rizikodur. Hıristiyanlık dini, insanlara rahatlık ve güvence sunan bir din olmaktan çok, derin değişimleri önerir ve öncülüğünü yapar. En önemlisi ise- bu günümüzde hıristiyanlığın en yüksek yasası olmalıdır - dürüstlük, gerçekçilik ve sadakattir *(Mensaje, Nr. 115)*.

Torres'e göre devrimci olmak, Kolombiya'da yığınların yeterli beslenemediğinin, yeterli konut ve giyeceğin olmadığının bilincinde olmaktır. Bu gerçeğin dayandığı ana nokta ise ekonomik iktidarı elinde tutan bir avuç azınlığın politik, kültürel, askeri ve hatta dini yapılanmalara da hakim olmasıdır. Şiddeti ve hakimiyeti sistemleştiren bu yapıya karşı mücadele etmek gerekir. Devrimci olmak, ekonomik gücü olmayan kesimlerin eğitim ve kültür hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamaktır. Dini anlamda devrimci olmak ise, yoksulluğu kabullenmemek, herkesin hakkına düşeni tanımak, suç işlenmesine gözyummamak, dini inanışlarından bağımsız olarak her vatandaşı şiddete ve haksızlığa karşı korumaktır. Hıristiyan olmak toplumun bütün kesimlerini desteklemek, her türlü baskıyı ve zulmü reddetmek, insanların gelişmesi ve eğitilmesi için mücadele etmek, eşitlik ve adalet temelinde girişimlerde bulunmak, işe yaramaz kurumlar yerine halkın ihtiyaçlarına yönelik hizmet veren kendi organlarını oluşturmak, dürüstçe halkın yanında mücadele edenleri desteklemek ve en önemlisi maddi değerler, kişisel çıkarlar ve verilen vaatler için davasını satmamaktır. Hıristiyan olmak, her türlü sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı durmak, etkin bir sosyal adalet için mücadele etmektir.

Bunun anlamı, bir avuç azınlığın hakimiyeti ve etkisi altında alı-

nan ve gerçekleştirilen kararlara karşı, gerçek demokrasiyi kurmaktır.

Bunun anlamı, açlığa karşı mücadele etmektir. Camilo Torres bize insan ruhunun ölümlü mü yoksa ölümsüz mü olduğu tartışmasının önemli olmadığını göstermiştir. Bir gerçek varsa, o da açlığın ölümsüz olduğudur. Camilo Torres, José de Castro'nun "zıtların çatışmasının yaşandığı bir dünyadayız, kimileri 70 yaşına kadar yaşarken, insanların önemli bölümü 35 yaşına dahi ulaşamıyor" görüşünü paylaşıyordu. Dünya, özünde açlar ve yiyiciler olmak üzere iki büyük grup arasında paylaşılmıştır. Yiyiciler, açların başkaldırısından duydukları korkudan dolayı, rahat uyku uyuyamamaktadırlar. Dünyamızda her gün, onbine yakın insan açlıktan ölmektedir ve tarihte bu sayı hiçbir zaman bu kadar yüksek olmamıştır. Yaklaşık birbuçuk milyar insan ise açlık sınırında yaşamaktadır: Karınları, yürekleri ve beyinleri açtır. Birleşmiş Milletler'e bağlı Tarım ve Beslenme Organizasyonu'nun açıklamasına göre, dünya nüfusunun yarısı yetersiz beslenmekte ya da açlık sınırında yaşamaktadır.

Dünya nüfusu bugünkü verilere göre, üç milyar insandan oluşmaktadır. Bu nüfusun 1980 yılına kadar dört milyar, ikibin yılına kadar ise yaklaşık altı milyar olacağı hesaplanıyor. Az gelişmiş ülkelerin nüfus artışı dikkate alınacak olursa, dünyadaki yiyecek maddeleri üretiminin iki buçuk, üç katına çıkması gerekir ki, insanların ihtiyaçlarına yanıt verilebilsin.

Camilo Torres, gerçekçiliği, bir devrimcinin temel özelliği olarak görürdü. Büyük şehirlerde, gerçek devrimcilerin yanında, kahvehane, masabaşı, sokak ve meydan devrimcileri, ucuz kundakçı, oportünist, kendini beğenmiş asalak devrimciler, devrimci yaygaracılar, teorisyenler, çıkarlarından, bohemliklerinden ve züppeliklerinden dolayı devrimci olanlar ve nihayet bürokrat devrimcileri tanıyoruz. Bunların hiç birisi gerçek devrimci değildir. Onların bütün çığırtkanlıkları sahte ve sorumsuzcadır. Onlar kendi rahat yerlerinden, kahvehanelerden ve sistem içerisindeki sağlam konumlarından, halkı direnişe çağırırken kaybedecekleri bir şey yoktur.

Fakat halk kendi gerçeği içinde, kendi iddiasında, kendi inancında ve kendi yaşamında son derece sade, dürüst ve tutarlıdır. Gerçek-

çi ve samimidir, çünkü günlük yaşamındaki trajediyle her an içiçedir. Bazıları ise halka yönelerek, onlara devrimi önermektedir. Bu yaklaşımları ciddi olarak incelediğimizde, bunun da halkı sömürmenin başka bir yolu, sahtekarlığın başka bir boyutu olduğunu görmekteyiz.

Halka, işçilere ve köylülere karşı, yoksulların umut ışığı kadar açık, temiz ve dürüst olmak gerekir. Artistçe yaklaşımlarla, halkın dertlerine, sıkıntılarına ve içinde yaşadığı koşullara bir turist gözüyle bakanlar, skandal arayanlar, çığırtkanlar ve halka jest yapanlar sahtekârlardır.

Aslolan devrimdir ve devrimin vücut bulduğu gelenek, kızılderililere, melezlere, işçilere ve köylülere dayanmaktadır. Onların ortak bileşenleriyse, bizim ulusal karakterimizi oluşturuyor. Bir defasında birisi şöyle dile getirmişti: Ulusal ruh içinde bütün devrimler yer bulur, bunun dışında aranan bir devrim ise anarşidir. Bizim trajedimiz ise ulusal bir ruha sahip olmayışımızdan kaynaklanıyor. Bizim eksikliğimiz ulusal bir hedefimizin olmayışıdır, devrime karşı evrimi savunanlar da, bu hedefi kendi çıkarları doğrultusunda belirlemişlerdir. Biz henüz benliğimizi bulamadık, esas sorunumuz burada yatmaktadır.

Kavga geliştikçe Camilo Torres'in düşünce ve eyleminde bir radikalleşme de gözlenmektedir. O, artık bir isyancıdır..

15 Haziran 1965'te, Büyük Kolombiya Üniversitesi'ndeki konuşması esnasında salonu şu sloganlar dolduruyordu: "Tek bir adım geri atılmayacaktır! Kahrolsun yanki emperyalizmi! Kahrolsun oligarşi! Halk iktidarı için ölüme kadar kavga! Yaşasın cübbeli Gaitan'lar! Salon duvarlarında asılı kızıl pankartlarda ise, İsyancılar bölgesi, bağımsız bölge, yabancılar dışarı" sloganları yer alıyordu.

Kürsüden devrimin yapıcı olması gerektiğini söylüyordu. Halkı içinde toplayan bir hareketin yaratılması gerektiğini vurguluyordu. Böyle bir hareket ise dar parti çıkarlarından uzak, çalışanların, aydınların ve üniversitelilerin temsilcilerinden oluşmalıydı.

O, Kolombiya'yı 24 aileden oluşan bir gücün yönettiğini savunuyordu. Bütün ekonomik, politik, kültürel, askeri ve dini güçler bu 24 ailenin çevresinde dönüyordu. Ulusal Cephe'de bu 24 ailenin çı-

karlarını savunmak üzere oluşturulmuştu. Ulusal Cephe, Kolombiya'da kurulan ilk sınıf partisiydi ve "savaş ganimeti" ile devlet dairelerini, muhafazakârlar ve liberaller arasında paylaştırmak amacıyla oluşturulmuştu.

Yukarıda verdiğimiz alıntıları şu cümlelerle tamamlamanın yararlı olacağı kanısındayız: "Ekonomik, askeri, dini ve siyasi güçler, kıpırdanan ve devrime yönelen halka karşı büyük bir meydan savaşı hazırlığı içindedirler, ki bu devrim sadece toplumsal yapının değişmesinden ibarettir. Bu değişim hakimiyeti elinde bulunduranların şiddeti meşru kılmasıdır. Fakat, hıristiyan ahlak anlayışı şiddeti dışlamıyor. Eğer, düzelmesi ya da ortadan kalkması imkansız görünen haksızlığa, insanların içinde yaşadıkları sefalete ve baskıya son verecek ve onlara insanca bir yaşam getirecekse, bir avuç azınlığın ezen ve sömüren iktidarına şiddet yoluyla son vermek, ahlaki değerler açısından doğrudur." *(El Tiempo, 16. Haziran 1965).*

19 haziran'da Medellin şehrinde yaptığı konuşmada vurgulayarak şunları söylüyordu: "Ben burjuva kökenliyim. Fakat, beni kabul etmeleri ricasıyla Kolombiya devrimini gerçekleştirecek yığınların saflarına geçtim. Buradan onlara, iyi bir devrimci olacağıma dair söz veriyorum. *(El Vespertino, 19 Haziran)*

20 haziran'da ise şu açıklamayı yaptı: "Kolombiya'da sisteme karşı çıkan herkes komünistlikle suçlanıyor. Fakat sisteme karşı çıkmadığı sürece, kimse kimseyi komünistlikle suçlamıyor. Eğer dinsizlikle suçlayacak olurlarsa da pek sakıncası yok" *(El Vespertino, 21 Haziran 1965).*

Yine 10 ağustos tarihinde Medellin'de şöyle diyordu: "Elbetteki en doğru yol, barışçı yollardan devrimin gerçekleştirilmesi olurdu. Fakat devrimin barışçı yollardan gerçekleşmesinin olanakları yoksulların ve yardıma muhtaç insanların ellerinde değildir. Ben bu sorunun, iktidarı elinde tutan azınlığa sorulması gerektiğine inanıyorum. Onlar, iktidarı çoğunluğu oluşturan kesimlere nasıl devredecekler? Onlar, iktidarı barışçı yollardan mı terkedecekler yoksa, teslim etmemek için şiddete mi başvuracaklar? Ben, barışçı yöntemleri sonuna kadar zorlamakta kararlıyım. Fakat hedefim daima halkın iktidarı ele geçirmesi olacak."*(El Espeçtador, 11 Agustos 1965).*

Torres, eylül ayında, Kolombiya devriminin artık bir realite olduğunu vurguladı: "Kolombiya devrimi artık bir realitedir. İktidarı ele almak ise halk yığınlarının süratle örgütlenerek güçlerini birleştirmelerine bağlıdır." *(Muchedumbres, No 6, Eylül 1965)*

Bütün bu gelişmeler, Kolombiya'da bir sorunun yaşandığını ve bu sorunun çözümü için bir tavır konulması gerektiği düşüncesini güçlendiriyordu. Camilo Torres, sorunun çözümü konusunda görüşünü herkes önünde açıkça belirtti ve tutumunu belirledi. O, bunu büyük bir dürüstlükle yaptı. Aldığı karar kendisini tamamıyla düşüncesine adayacağını gösteriyordu ve gerçekler onun kararına bütünüyle sadık kaldığını kanıtlamıştır.

VI. Birlik Cephesi Politik Platformu

Camilo Torres, ne zamandan beri politik bir platform temelinde bir grup oluşturmayı düşünüyordu?

Bu soruya yanıt aramak amacıyla, Camilo Torres'le on yıllık çalışma arkadaşlığı olan ve onu çok yakından tanıyan, üniversite profesörü Jaime Qiujano-Cabellero'yu aradım. Yukardaki soruya yanıt olarak, profesör Quijano Cabellero'dan alıntılar yapmak istiyorum.

"1954 yılının sonlarına doğru Louvien'de Camilo Torres'in çevresindeki Kolombiyalı öğrenciler bir grup oluşturdular. Grup, kendi bilgi ve yeteneklerini ülkelerinin hizmetine sunmak isteyen herkese açıktı. Gruba dahil olan öğrencilerin idealleri 1956 yılında Louvien'de ilk defa kamuoyuna açıklandı ve grup, o zaman 'Kolombiyalı öğrenciler Sosyo-Ekonomik Sorunları Araştırma Gurubu' (ECISE) adını aldı.

O zaman bir takım başka düşüncelerin yanında, şu düşünceler ortaya kondu: 'Birliğimiz, bütün ideolojik ve politik ayrılıklarımızın ve herşeyin üstündedir. Bizi ayıran tüm etkenleri dışarda bırakarak, dikkatimizi birleştiren etkenlere yoğunlaştırmalıyız.'

Kolombiya gençliğinin, enerjisini ve edindiği bilgileri, bölücü çekişmelerle boşuna harcamaması yolundaki kararlılığının altı çizildi. Bütün Kolombiyalılar 'ilk önce kendi ülkelerinin gerçeklerini araştırma' konusunda birleşmeliydiler. Bu hedeften yola çıkarak grup son derece objektif çalışma yapmak ve çalışmalarının sonuçla-

rını kamuoyuna duyurmak üzere bir araştırma meclisi oluşturmayı karara bağladı. Bu düşünceleri daha geniş biçimde aktaran, 1 numaralı bülteni, 1956 haziran ayında yayınladık.

Grup, o tarihten başlayarak, ülkenin gerçeklerine uygun bir araştırma tekniğinin acilen oluşturulması gerektiği düşüncesini dile getirdi ve bu yönde çalışmalara başladı. Elde edilen her türlü bilimsel veri ve bilgi hiç bir çıkar gözetmeksizin anavatanın hizmetine sunulacak, ülkenin sorunlarına uygun çözüm yolları aranacaktı. Aynı zamanda bu hedeflerin gerçekleştirilmesine katkıda bulunacak bilim adamları ve teknik elemanların eğitimine de önem verilecekti.

18 Eylül 1956 tarihinde Camilo Torres, bir toplantı düzenledi. Toplantının sonunda Bogotà seksiyonu diye nitelendirdiğimiz grup ortaya çıktı. Toplantının ön hazırlık çalışmalarında ben de bulunuyordum ve ilk buluşma yeri olarak, benim evim belirlenmişti. 1956 yılının kasım ayında, ECISE'nin 2 numaralı bülteni çıkarıldı. Bültende Bogotà, Paris, Londra ve Louvien'deki toplantı ve buluşmalardan haberler yer alıyordu.

Rahip Camilo Torres'in baştan itibaren, gözünü ayrımlara neden olabilecek noktalara dikerek, birleştiren etkenler üzerinde yoğunlaşmaya önem verdiği söylenebilir. Ayıran etkenler bu birlikteliğe zarar vermemeliydi. Onun esas ideali, politik temellere dayanan bir platform oluşturmaktı.

Louvien'ki buluşmanın, orada konuşulan konuların ve alınan kararların öneminden yola çıkarak, 2 numaralı bültende yeralan bazı pasajlara değinmenin yararlı olacağı kanısındayım.

"Hareketimiz, ulusal gerçeğimizin bilimsel öğrenimine ve araştırılmasına verdiği önemi yeniden vurgular. Çünkü ancak bu gerçekler üzerinde objektif bir tutum oluşturulabilir ve ideolojik farklılıklar yine bu temelde aşılabilir."

Başka bir pasajda:

"Yine bu araştırmalarla sorunlar belirlenerek, bilimsel çerçevede çözümler üretilebilir. Çözüm önerileri çeşitli bilim adamları ve filozoflarla birlikte gözden geçirilebilir. Birbiriyle çelişen düşüncelerin ortaya çıkması kaçınılmaz olmakla beraber, birbirine yaklaşan noktaları bulmak ve bu noktalar üzerinden birliğe ulaşmaya çalışmak küçümsenemeyecek kadar önemlidir"

Bülten'de devamla:

"Ülkenin yaratıcı güçlerinin birliği sağlanmadan, sorunlara uzun vadeli çözümler bulmak da mümkün olmayacaktır. Fakat bu birlikteliği sağlayacak, ortak noktaların, bir yönüyle var olan gerçeklerden, diğer yönüyle bilimsel çözüm önerileriyle saptanması gerekir ki, her ideolojik anlayış kendi doğrultusunda katkılarını sunabilsin."

Benim kanımca, değinilen bu noktalar, Camilo Torres'in 1956'dan 1965 yılına kadar süren gelişme sürecine yönelik önemli ipuçları veriyor. O zamandan beri ayırıcı noktaları bir kenara bırakarak, birleştirici noktaları ön plana çıkarma biçiminde gelişen tutumu, daha sonraki polititik birlik çabalarında da önemli bir rol oynuyor.

Söz konusu grup, çalışmalarının ilk adımlarını Avrupa'da atmaya başladı ve 'Avrupa'da Okuyan Kolombiyalı Öğrenciler Kongresi'yle dikkatleri üzerine çekti. Bu kongre, aralık 1957'de çıkarılan üç numaralı bültende duyuruldu ve 1 Ekim 1958'de, Jaima Garcia Parra'nın başkanlığında Louvien'de gerçekleştirildi. Kongreye Batı Almanya, Belçika, İngiltere, Fransa, İtalya, İspanya ve Hollanda'dan öğrenci temsilcileri katıldı. Kongrenin sekreterliğini Camilo Torres üstlendi.

Kongrede şu ana hedefler saptandı:

Öğrenciler ve aydınlar arasında işbirliği sağlanmalı, bilimsel ve teknik elemanların yetiştirilmesi için gerekli olanaklar yaratılmalı, bilimsel araştırmalar desteklenmeli, asgari koşulları yerine getiren ve eğitim olanaklarından yararlanmak isteyen her Kolombiya'lıya olanaklar açılmalıdır. Kongre hazırlıklarını destekleyen ve birlikte düzenleyen, 'Eğitim ve İlerleme İçin Kolombiya'lı Öğrenciler Grubu' (ECEP), doğrudan hedeflerinden biri olarak, Kolombiya'lı üniversite öğrencilerinin, Kolombiya gençliğinin ve işçilerinin Avrupa'da uzmanlıklarını geliştirmeleri için ekonomik yardım olanaklarının yaratılmasını belirlemişti. Camilo Torres'e göre ECEP'in kuruluşuyla Avrupa'da bunun maddi temelleri oluşturulmuştu ve sıra bu tür bir örgütlenmenin Amerika'da da gerçekleştirilmesindeydi. Kongre bu görevi Camilo Torres'e verdi.

Onun gruplarla, politik bir platform temelinde çalışma arzusu özellikle bu dönemde belirginleşmeye başladı.

1958 yılı kasımında Ulusal Üniversite'nin sekreterlik görevine getirildim. Sanıyorum bu üniversite ile sıkı ilişkileri olan Camilo Torres'de, 1959 yılında çalışmalarında önemli bir aşamaya ulaşmıştı. Yıl sonuna doğru ilginç bir gelişme oldu. Dava arkadaşlarımızdan Nemesio Camacho Rodrigez, Eğitim Bakanlığı müsteşarı ve Eğitim Bakanı Dr. Abel Naranjo Villegas'in girişimiyle Gustavo Perez, Orlando Fals Borda, Leonor Martinez de Rocha, Cezar Garces, Gerardo Tamayo, isimlerini hatırlamadığım diğer üç kişi, ben ve Camilo Torres olmak üzere bir grup, yerel aksiyonları desteklemek ve geliştirmek için bir komite oluşturma görevi ile bakanlığa çağrıldık. Kolombiya'da ilk defa böyle bir görevle ulusal düzeyde bir organ oluşturuluyordu.

Orlando Fals Borda, Camilo Torres, Gustavo Perez ve ben bakanlığın bize verdiği görevi ve bu görevin içeriğini belirleyen, bakanlığın resmi belgesi olan 'Yerel Aksiyon Platformu' belgesini hazırladık. Belgeyi hazırlayanların isimleri açıklanmamıştı. Belge ülke çapında yerel aksiyonların tanıtım çerçevesini çiziyordu. Bu kampanya, platform metnini hazırlayan grup üyeleri ve zamanın eğitim bakanının da katıldığı bir televizyon programı ve 1959 yılında, 1761 numaralı hükümet kararnamesinin açıklanmasıyla, 'Kolombiya Yerel Aksiyon Hareketi'"olarak resmen başlatılmıştı. Benim Ulusal Üniversite'deki son görevim, yerel yönetimleri geliştirmek için bir seminer programı hazırlanması ve 1960 yılı eylül ayından itibaren uygulamaya konulmasıydı. Bu projeye, ülkenin bir çok başka üniversitesi de katılmıştı. Böylesi bir seminerin gerekliliğini, 1960 yılının başından beri vurgulamıştım. Seminer Kolombiya Üniversitesi'ne yeni yükümlülükler getirmeliydi. Semineri ben, Camilo Torres, Orlando Fals Borda ve UNESCO görevlisi, konuk doçent Andrew Pearse ile birlikte hazırlamıştık. Seminerin uygulamaya konulmasıyla, altı yıl önce Louvien'de, Camilo Torres'in deneyim ve arzuları doğrultusunda alınan kararlardan farklı bir gelişme ortaya çıktı.

MUNIPROC, Camilo Torres tarafından oluşturulan ve Kolombiya'nın üniversite öğrencilerini ve aydınlarını yerel yönetimlerin geliştirilmesi için biraraya getiren bir çok organizasyondan birini

oluşturuyordu. Bu organizasyonda insanları ayıran etkenleri bir yana birakarak, aynı idealler etrafinda birleştirmeyi hedefliyordu.

Politik platform yaratma hedefi, belki temelde aynı kalmakla beraber, bu platformların oluşturulması için seçilen yol ve yöntemlerdeki farklılıklar, sosyal grupların karakterlerini değiştirmeye başlamıştı. Kanımca, bu gelişme bir süre devam etti. Hedefleri aynı kalmakla beraber, yapılan çağrılar, belirli gruplarla sınırlı kalmıştı. Bu durum, Camilo Torres'in halka yönelmesine kadar devam etti.

Bence, ortak hedeflerin gözden geçirilerek altının çizilmesi, Camilo Torres'in 21 Eylül 1965'de INCCA-Enstitüsü'nün büyük salonunda yaptığı konuşmayla gerçekleşti. Onu konuşma yapmak üzere üniversiteye ben davet etmiştim. Amacım, düşünce ve görüşlerini açıkça ortaya koymasını sağlamaktı. Yine kendi anlayışım içinde, zamanın devlet başkanı Dr. Carlos Lleras Restrepo'yu da aynı toplantıya davet etmiştim. Devlet başkanının üniversiteye gelmesi olaylara neden oldu; ıslıklar ve sloganlarla karşılandı ve konuşmasını yapamadı.

Camilo Torres, benim açılış konuşmama istinaden şunları söylemişti:

'Jaime Quijano'nun da söylediği gibi, ben de, onun küçücük evinde marksistler, hıristiyanlar ve çeşitli ideolojilerden insanlar olarak biraraya gelip, toplandığımız bu enstitünün temelini attığımız ve üzerinden on yıl geçen o toplantının önemine değinmek istiyorum. Toplantıda farklı görüşlerden insanlar olarak, ülkemizin acil sorunlarına bilimsel ve teknik olanakları değerlendirerek, birlik içerisinde ne gibi çözümler üretebileceğimizi görüşmüştük. Ben bugün, o küçücük evin, Bogata sokaklarına ve üniversitesine dönüştüğünü görüyorum...'

Burada, Camilo Torres'in hedeflerini gerçekleştirmek için yürüttüğü mücadelenin karakterinin ana çizgilerini görmek mümkün. Diğer yandan, Camilo Torres'le enstitümüz tarafından yapılan röportajdan alıntılara dikkat edecek olursak, kanımca onun ideallerini gerçekleştirmek için sürekli bir arayış içinde olduğunu ve seçtiği yol ve yöntemleri zaman içinde sürekli bir biçimde özenle gözden geçirerek geliştirdiğini görebiliriz.

Kendisiyle röportajı yapan kişinin, 'oligarşinin içinde yer alma-

yan diğer burjuva kesimler' üzerinde etkisi olup olmadığını sorması üzerine verdiği yanıt:

'Kolombiya'da oligarşi içinde yer almayan unsurların sayısı çok azdır, bunu da ülkemizde ulusal burjuvazinin olmayışına bağlayabiliriz. Kolombiya sermayesi önemli ölçüde yabancı sermaye ile iç içedir...

Bizim burjuva sınıfının yabancı olan herşeyi benimseme ve taklit etme eğilimi çok belirgindir. Örneğin, onlar için yurtdışında eğitim görmek, birkaç yabancı sözcük kullanmak ve yabancı kültürü biraz tanıyor olmak, kendi öz kültürünü küçümsemek için yeterlidir. Sonuç olarak burada ulusal bir burjuvaziden söz edilemez. Diğer yandan burjuvazinin tamamı oligarşi ile bütünleşmiş durumda ve iktidara ortaktır. Orta sınıflar içinde burjuva kökenli gruplar varsa da, bunlar malını mülkünü herhangi bir biçimde kaybedenlerden oluşmaktadır. Kanımca, bu gruplar içindeki etkilenme dikkate değer. Bildiğiniz gibi ben de burjuva kökenli bir insanım.'

Aynı röportajda kendisine, hareketinin nasıl örgütlendiği sorulduğunda verdiği yanıt:

'Bu hareket, birçok Latin Amerika ülkesinde olduğu gibi üniversite içinden gelişen bir harekettir. Benim altı yıldan bu yana, işçi ve köylülerle, 'Yerel Yönetimleri Geliştirme Aksiyonları' için hazırladığım programlar ve sendikal eğitimler üzerinden gelişen bir ilişkim var. Hareketimizin temel aldığı kesimler işçiler ve köylülerdir. Amacımız tabanı örgütleyerek yukarıya doğru yönelmektir. Ben hareketimizin, işçilere ve köylülere dayanan, geniş tabanlı bir halk hareketi olduğunu düşünüyorum.'

Yine kendisine sorulan 'siz, pek çok marksist unsuru içeren, devrimci tutumunuzla rahip kimliğinizi nasıl bağdaştırıyorsunuz' sorusuna ise, şu yanıtı veriyor.

'Ben, dinsel inançları çok katı olmayan bir aileden geliyorum. Hıristiyanlıkta hayırseverliğin, kendinden başkalarını sevmenin ve bu sevginin başka bir biçiminin gerçekleştirilebileceğini gördüm. Bu anlayış içerisinde, sevginin yaşamsal önemini kavradığımda, kendimi ve hayatımı bu sevgiye adamaya karar verdim. Bu yüzden rahiplik mesleğini seçtim. Eğer bu gerçek sevgi ise, kendini yaşam

biçimi olarak ortaya koymalıydı. Bunu gerçekleştirmek ise bilimsellikle mümkündü. Bu yüzden sosyolog oldum. Sosyoloji eğitimim esnasında, bu görevin sadece din görevlisinin iyi niyetiyle yerine getirilemeyeceğini, iyi niyetin insanlara yiyecek, giyecek ve eğitim olanakları vermediğini gördüm. Toplumsal yapımızın değiştirilmesi gerektiğini gördüm. Bütün gücümle, bu değişimin katolikler tarafından gerçekleştirilmesi için uğraştım. Onlar bütün inananların çıkarları doğrultusunda bu durumu değiştirmeliydiler. Çabalarım sonucunda, değişimi istemediklerini ya da bunu saglayacak gücü kendilerinde bulamadıklarını gördüm. Bundan sonra muhalefet politikacılarına yönelerek onlara düşüncelerimi anlatmaya çalıştım. Sonunda doğrudan halka yönelmeye karar verdim.'

Camilo Torres, Louvien'deki döneminden, belki de bundan daha öncesinden beri, politik bir platform temelinde örgütlenen ve belirli eylemler gerçekleştirebilecek yetenekte, eğitim görmüş uzman kişilerin gerekliliği üzerinde duruyordu. Uzman kişilerin yetiştirilmesi gerektiği yönündeki görüşlerine -bu konuda son resmi açıklamasıdır- bir kez daha kulak verecek olursak, sayın Hindrichs ve Foncillas'ın 'Hareketiniz, devrimden sonra iktidarı ele aldığında işleri yürütecek gerekli uzman kadrolara sahip midir?' sorusunu şöyle yanıtlıyor:

'Kolombiya, bugün yeterli uzmana sahip değildir: Ülkenin sahip olamadığı olanaklara bizim hareketimiz nasıl sahip olsun? Fakat bu şeytan çemberini bir yerinden kırmamız gerekiyor. Ben yeterli uzman olmayışını, toplumsal yapının ve eğitim kurumlarının bu ihtiyaca göre örgütlenmemiş olmasına bağlıyorum. Üstelik yeterli uzman olmayışı, yeni uzmanların yetiştirilmesini de engelliyor. Daha önce de belirttiğim gibi, bu şeytan çemberini bir yerinden kırmamız gerekiyor, öyleyse nereden mümkünse oradan kırmalıyız. Bir Kolombiya atasözünün de ifade ettiği gibi 'yola koyulduktan sonra, yükü de sırtımızda taşıyacağız'. Az sayıda uzmanla ya da akademik derecesi olmayan ama belirli nitelikleri olan insanlarla da bir ülkenin yeniden yapılanmasının gerçekleştirilebileceğini düşünüyorum. Yapılacak iş, uzmanları pratik iş içinde eğitmek olmalıdır. Elbette eğitim ve öğretim alanının her derecesinde gerekli itina ve özenin gösterilmesi koşuluyla.'

Camilo Torres, en tepeden halkın düzeyine kadar inmiştir. Louvien'de oluşan, Eğitim ve İlerleme İçin Kolombiya'lı öğrenciler Grubu'nda (ECEP) yer alanların hepsi, tutumlarını terketmişlerdir. Onlardan yalnızca Camilo Torres hedeflerine bağlı kalmıştır."

Benim bu bölümün başında yönelttiğim soruya yanıt olarak özetlediğim Prof. Dr. Jaime Quijano-Cabellero'nun görüşleri bunlardı.

ECEP, hakim sınıfların içinde işlevini sürdürdüğü sürece övgüler aldı. Camilo Torres halka yöneldiği andan itibaren öfke ve sövgülere hedef olmaya başladı. Yukarıda söylenenler de, Camilo Torres'in Louvien'de başlattığı çalışmanın "Birlik Cephesi"nin oluşum süreçinde belirli ölçülerde bir deneyim kaynağı oluşturduğu görülüyor.

Camilo Torres tarafından 1965 yılında açıklanan "Birlik Cephesi Programı" nasıl oluştu? Bu sorunun yanıtı için 1964 yılının son aylarına dönmekte yarar görüyorum.

O günlerin karmaşık politik ortamında birçok insan, duruma soldan hernangi bir müdahalenin olmayışına şaşıyor ve anlam veremiyordu.

Bir gün Camilo Torres'e şu sorular yöneltilmişti: Kolombiya solu nedir ve onu kim temsil ediyor? Savunduğu devrim düşüncesi nedir? Solun temsilcilerini tanımak ve görüşlerini dinlemek gerekir. Neden bu çevrelerin öncüleri ile biraraya gelmeyi sağlayacak bir girişimde bulunmuyorsun?

Camilo Torres bu soruları not aldıktan sonra derhal telefona sarıldı. Tanıdığı, bildiği kişilere böyle bir girişimin gerekliliğini ve acilliğini anlatarak yer, zaman ve saati de tespit edip çağrıda bulundu. Sonuç son derece olumluydu.

Toplantı tarihi yaklaştığı sırada "La Nueva Prensa" gazetesinin bir temsilcisi Camilo Torres'le, gazete müdürünün evinde bir görüşme yaptı. Bu görüşmede toplantının hedefi, amacı, çeşitli politik grupların tutumu ve zamanlaması üzerine ayrıntılı olarak tartışıldı. Sonuçta görüşmeye katılanlardan beşinin Camilo Torres'le önemli ölçüde aynı görüşleri paylaştıkları fakat kişisel nedenlerden dolayı toplantıya katılmayı göze alamayacakları ortaya çıktı. Aynı günün

akşamı Camilo Torres'in evinde önemli ilerici grupların tanınmış liderlerinin katıldığı, tek tek gurupların politik tutumları konusunda diyalog ortamında gerçekleşen, olumlu bir görüşme daha gerçekleştirildi. Ortak yaklaşımların tespit edilerek devrimci karakterde bir eylem birliği, legal yollardan bir girişim başlatılması kararlaştırıldı. Vurgu yine birleştirici etkenlere yapılıyordu. Hareketin birliğini engelleyecek hiçbir görüş üzerinde, hiçbir grup, hiçbir dayatma yapmayacaktı.

Üç noktada genel bir anlaşmaya varıldı:

1. Antiemperyalizm, 2. Bütün ülkelerle dış ticaret ilişkileri, 3. Küba gerçeğine yaklaşım.

Bundan kısa bir süre sonra Camilo Torres çağrılı olduğu, "Pro Mundi Vita Kongresi"ne katılmak üzere Avrupa'ya gitti.

1965 yılı başlarında birliği sağlamaya yönelik yeni ilişkiler arayışı içine girildi. Bu arada ilerici güçlerin önemli kişiliklerinin katıldığı bir buluşma daha gerçekleştirildi.

Camilo Torres, "kontra tutumlardan ve dar grup egoizminden vazgeçip, devrimci bir ruhla meseleye yaklaşarak, hareket noktalarımızın altını çizmeliyiz" diyordu. Kolombiya gerçeğinin analizinden yola çıkarak, amaca uygun ortak bir tutum belirlemek üzere aşağıdaki konuları içeren bir anlaşma metni, toplantıda Camilo Torres tarafından tartışmaya sunuldu. Metinde yer alan ana başlıklar şunlardı:

Tarafsızlık ve otonomi (Bağımsızlığa saygı), uluslararası ilişkiler ve Küba'ya yönelik tutum, devletleştirme, sanayileşme, tarım ve toprak reformu, kentsel reform, işyeri reformları, vergi reformu, para politikası, devlet bütçesinin planlanması, yatırım politikası, planlama, kooperatifleşme, asgari yaşam giderleri, işsizlik, sendikal yapılar, yerel yönetim aksiyonları, sosyal sigorta sistemi, sağlık hizmetleri, şiddet kullanma, toplumsal suça bakış, politik partiler (Mc Carthysmus), aile politikası, ordu, eğitim (üniversiteler), hukuk sistemi, basın özgürlüğü, din özgürlüğü ve kadının bağımsızlaşması.

Oluşturulan çalışma grupları bu konulara yönelik araştırmalar yapmak ve görüşler belirlemek üzere görevlendirildi. Hazırlanan görüşler ve bildirgeler gruplar arasında değiştirilerek incelenecek,

eleştiriler dikkate alınarak son haline getirilecekti. Bu çalışmaların bir kitap haline getirilerek yayınlanması, çeşitli politik görüşlerin temsilcileriyle de tartışmaya açılması ve bu temelde politik bir platform oluşturulması için çalışılması yönünde karar alındı. Camilo Torres'e redaksiyon görevi verildi. Ve o, hemen çalışmalarına başladı.

Camilo Torres mart ayında bağımsız muhafazakâr gençlik kuruluşunun davetlisi olarak Medelli'ne çağrıldı. Orada yaptığı görüşmeler esnasında politik platform için hazırladığı taslağı, görüşlerini almak üzere bir kaç arkadaşına göstermesiyle beraber, resmi bir biçimde taslak elinden alınarak, orada okunması için zorlanmıştı. Taslak adeta bomba etkisi yarattı. İlerici grupların çoğu onun sloganlarını bayraklarına yazarken, karşıtları da ona karşı savaş gerekçesi haline getirdiler. Yine ilericiler ve tutucular (geleneklere bağlı olanlar) olmak üzere iki cephe karşı karşıya gelmiş. Camilo Torres'in Bogotà'ya dönmesinden sonra bir arkadaşıyla arasında şu konuşma geçti.

Torres: Bomba patladı! Platform Medellin' de açıklandı. Etkisi çok büyüktü. Çoğu kişi beraberinde alıp götürdü ve dağıtmaya başladı. Bu konuda ne diyorsun?

Diğer kişi: Bu bir hataydı. Senin tutumun taktik olarak yanlış ve aceleci, ayrıca o, sadece bir taslaktı.

Torres: Öyleyse, bir deyime göre; ben bir teke vurdum.

Diğer kişi: Evet aynen öyle. Bu durumda düşündüğümüz planı uygulamaya geçmeliyiz.

Torres: Bir gün böyle bir aptallığın olması kaçınılmazdı. Yalnızca iki çalışma grubu bir sonuç bildirgesi hazırlamıştı. Gerçek ortada ve kimse durumu değiştiremez.

Diğer kişi: Ne zaman oldu.

Torres: Martın 12'sinde

17 Mart 1965'te "Halk Cephesi" platformu yayınlandı. Camilo Torres, 22 Mayıs 1965'te orijinal platform metni diyebileceğimiz metni resmen yayınladı. Resmi açıklama Bogotà Üniversitesi öğrencilerinin kendisi onuruna düzenledikleri bir toplantıda okundu ve orijinal platform metni aynen şöyleydi:

"Halk Cephesi Platformu:

Bütün Kolombiya'lılara, halk yığınlarına, yerel aksiyon organizasyonlarına, sendikalara, kooperatiflere, karşılıklı yardımlaşma organizasyonlarına, köylülere ve kızılderili kabilelerine, işçi organizasyonlarına, durumundan hoşnut olmayan ve geleneksel partilerin yandaşı olmayan herkese! Sizlere, Kolombiya halkının bütün katmanlarına seslenen ve somut hedeflere yönelen platformu sunuyoruz.

Gerekçeler:

Kolombiya politikasında, alınacak her türlü kararın, azınlığın değil çoğunluğun çıkarlarına göre şekillendirilmesi.

Bugün ülkemizde iktidarı elinde bulunduranlar azınlıktadır ve ulusal politikamızı ilgilendiren bütün önemli kararlar bu azınlık tarafından alınmaktadır.

Bu azınlık, hiçbir zaman kendi çıkarlarına ya da iç içe geçtiği yabancıların çıkarlarına karşı kararlar almayacaktır.

Ülkenin sosyo-ekonomik gelişmesi, bağımsızlığı ve çoğunluğun çıkarları doğrultusunda alınacak her karar bu hakim azınlığın çıkarlarına dokunmak zorundadır.

Bu durum, gelecekte kararların halk yığınları tarafından alınabilmesi için, politik iktidarda yapısal değişikliklere gidilmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

İçinde bulunduğumuz süreçte, halk yığınları gerek politik sistemi gerekse politik partileri reddetmektedir. Fakat onların yerine geçecek ve iktidarı ele alacak gerekli politik yapıya da sahip değildir.

Bu nedenle oluşturulacak politik yapı, herşeyden önce yığınların desteğine dayanmayı esas almalı, bütün teknik ayrıntıları hesaba katmalı, bu yapı içinde yer alacaklar ise liderlerin ötesinde politik eylem ilkeleri etrafında birleşmeli, demagoji ve kişilere tapma eğilimine fırsat vermemelidir.

Hedefler

I. Tarım reformu

Toprak, onu işleyenlerin olmalıdır. Hükümet tarım görevlileri atayarak, köylülere gerekli tapu belgelerinin verilmesini sağlayacaktır. Aynı zamanda hükümet, toprağın kullanımının kooperatif ve toplumsal çıkarlar temelinde yapılandırılması için ulusal tarım planlaması kapsamında kaynak yardımı ve teknik yardımlar yapacaktır.

Toprak hiç kimseden satın alınmayacak. Toplumun genelinin çıkarları gözönünde tutularak gerekli tarım alanları herhangi bir ödeme yapılmadan kamulaştırılacaktır.

Kızılderililerin yerel organizasyonları, yaşadıkları toprakların sahipleri olarak tanınacak, ekonomik ve kültürel gelişmelerine yönelik gerekli destekler sağlanacaktır.

II. Şehir reformları

a.) Herkes oturduğu evin sahibi olarak tanınacak. Kiraya verdikleri bir evin gelirinden yaşayanlar bu evin sahibi olarak kalacak, fakat bu kiradan yaşadığını kanıtlamakla mükellef olacaktır.

b.) Hükümetin görüşüne göre, yeterli biçimde kullanılmayan evler için sahiplerinden, yetersiz kullanım vergisi alınacak ve bu vergi, sosyal konut yapımında kullanılacaktır.

III. Planlama

İthalatın azaltılması, ihracatın artırılması, ülkenin sanayileşmesinin sağlanması için kalkınma planı yapılacak. Her türlü kamu yatırımı veya özel yatırım, ulusal yatırım planı çerçevesi içinde değerlendirilip hayata geçirilecek. Yabancı parayla işlem yapma hakkı yalnızca devlete ait olacaktır.

IV. Vergi politikası

Bir Kolombiya ailesinin insanca yaşaması için gerekli miktarın üstünde gelire sahip olan kişilerden (örneğin, 1965 yılı itibarıyla yılda 5.000 Peso'nun üstünde gelire sahip olanlar) gelir vergisi alınacak. Bu limitin üstünde olan miktarlar, yatırım planı dahilinde öngörülen alanlara yatırılmadığı takdirde, devlet bu paraya el koyacaktır. Her kurum vergi ödemekle mükelleftir. Sadece yıllık kazancı (1965 yılı itibariyle 5.000 Peso'yu asmayan) kişiler vergiden muaf tutulacaklardır.

V. Devletleştirme

Bankalar, sigorta kurumları, hastaneler, klinikler, ilaç üretim ve dağıtım firmaları, kamu ulaşım araçları, radyo ve televizyon kurumlarının yanısıra, ülkenin doğal kaynakları da devletin mülkiyetidir.

Devlet her Kolombiya vatandaşına, ortaokulun sonuna kadar ailenin dünya görüşüne göre, ortaokuldan sonrası için gençlerin kendi ideolojileri doğrultusunda parasız eğitim olanakları sağlamakla yü-

kümlüdür. Zorunlu okul eğitimi liseyi veya mesleki eğitimi bitirene kadar sürer. Bu eğitim olanaklarından çocuklarını yararlandırmayan aileler para cezasına çarptırılır. Eğitim için gerekli kaynaklar yatırım planı içinde vergilerden sağlanacaktır.

Doğal kaynakların mülkiyeti devlete aittir. Petrol çıkarma giderlerini devlet karşılar ve yine petrolden elde edilen gelir, ülkenin kalkınmasına harcanır. Yabancı firmaların ülkemizde petrol çıkarmasına, yalnızca şu koşullar altında izin verilir.

Petrolün çıkarılması, işlenmesi ve dağıtılması ancak devlet kontrolü altında çalışan firmalar tarafından yapılabilir.

Devletin ortaklık payı %75'in altında olamaz.

En geç 25 yıl sonra işletmelerin gerekli araç-gereç ve makinelerin karşılıksız olarak devlete bırakılmasının kabul edilmesi gerekir.

Kolombiyalı işçilerin ücretleri işletmede çalışan diğer yabancı işçilerin ücretlerinin altında olamaz.

VI. Uluslararası ilişkiler

Kolombiya, bütün dünya ülkeleriyle ilişkilerini sürdürecek, ticari ve kültürel ilişkilerini eşitlik ve karşılıklı çıkar temelinde geliştirecektir.

VII. Sosyal Sigorta Kurumları ve Sağlık Hizmetleri

Devlet iş kazası, hastalık, yaşlılık, işsizlik ve ölüm durumlarını gözönünde bulunduran geniş kapsamlı bir sosyal sigorta ağı oluşturacak. Halkın her türlü sağlık hizmetinden parasız olarak yararlanmasını garanti altına alacak. (Doktorlar mesleklerini serbest olarak yürütebilecekler). Sağlık personeli, devlet memuru statüsünde çalışacak ve kendilerine görev yaptıkları bölgedeki insan sayısına (Doktor başına düşebilecek hasta sayısı daha sonra belirlenecek) göre ücret ödenecek.

VIII. Aile politikası

Çocuklarıyla ilgilenmeyen babalar cezaladırılacak. Çocuk ve annenin korunması yasal düzenlemelerle garanti altına alınacak.

IX. Ordu

Askeri harcamalar, Kolombiya halkının sağlık ve eğitim giderlerinin üstünde olamaz. Ulusal savunma, tüm Kolombiya halkının sorunudur. 18 yaşını dolduran kadınlar, devlet hizmetinde bir görev yapmakla yükümlüdürler.

X. Kadın hakları

Kadınlar ülkenin sosyal politik ve ekonomik yaşamına eşit koşullarda katılırlar.

(Frente Unido, 26 Augustos 1965)

Yazarın notu: Daha sonra bazı eklemelerle farklı metinler de ortaya çıktı. Bu metinlerin Camilo Torres'e ait olduğu veya kendisi tarafından incelenip incelenmediği açıklığa kavuşmadı. Bu metinlerin kendisine ait olmadığı yönünde herhangi bir açıklama da yapmadı.

Yukarda görüleceği gibi, Camilo Torres daha önceden belirlenen otuz konudan yalnızca onuna değiniyor.

Platform metni, Camilo Torres'e yakın olan öğrenci ve işçiler tarafından binlerce çoğaltılarak dağıtıldı. Platformun Kolombiya halkının çeşitli kesimlerinde yarattığı etki kısaca şöyle özetlenebilir: Hakim çevrelerde alarm durumu ve itirazlar, oligarşinin açık düşmanlığı, kilise önde gelenlerinin hoşnutsuzluğu, gençliğin ve kırsal kesimde yaşayan insanların sempatisi, hükümet çevrelerinin halka karşı karalama ve gammazlama girişimleri, yüksek askeri çevrelerin komünist unsurları içerdiği gerekçesiyle tamamen karşı çıkması, orta ve alt düzeydeki askeri çevrelerde temkinli bir yaklaşım, karar mekanizmalarında tamamen bir karşı koyuş, açık ve kesin muhalefet, ilerici çevrelerde destek ve mücadele kararlılığı, politik örgütlülüğü olmayan çevrelerde bekleyiş veya olumlu yaklaşım, öğrencilerin büyük çoğunluğundan açık ve tam destek, bağımsız örgütlü işçi çevrelerinden destek, köylülerde sempati ve beklentiler, büyük basın organlarından tepki ve Camilo Torres'i karalama kampanyaları.

Platform, Kolombiya halkının önünde tartışmaya açıldı. Hedef; eleştirilmesine, öneriler geliştirilmesine ve tamamlanmasına olanak yaratmaktı. Fakat tam ve bitmiş bir program olarak algılandı. Kimileri için fikir koleksiyonunda bir parça, kimileri için dokunulmaz tezler, gerici çevrelerin ağır otoriteleri için tehlike çanlarının işaretiydi.

Buna karşın Camilo Torres'in niyetleri açık ve netti: "Bu bilim adamları tarafından tartışılacak ve tamamlanacak bir taslaktır" diyor ve şöyle devam ediyordu: "Ne yazık ki bu platform -gerçek ile-

rici çevreler dışında, yöneldiği kesimlerde biraz duygusal bir reaksiyona yol açtı. Ne ciddi anlamda eleştirilere, ne de eksikleri tamamlayıcı yönde önerilere ortam yaratamadı."

Bu kadar geniş yankı bulan teklif, kabul edilebilir bir teklif olsa gerek *(La Republica, 23 Haziran 1965)*

Günümüz Kolombiya'sında sistemin eksiklerine, ABD'nin hükümranlığına ve bürokratik kapitalizme karşı düşünceler öne süren her türlü politik program, gericiler tarafında mahkum edilecektir.

Camilo Torres tarafından hazırlanıp açıklanan platform, büyük ilgi topladı. Çünkü o, halkın protestosunu, memnuniyetsizliğini, adil bir düzene duyduğu özlemi dile getiriyor ve acil değişimlere gerek olduğunun altını çiziyordu. İşçi ve köylülerin sınırlı olanakları dahilinde sürdürdükleri girişimler sayesinde, platform metni bütün ülkeye şaşılacak bir hızla yayıldı.

İlk defa Camilo Torres'in tezleri ulusal düzeyde ve ülke çapında geniş yığınların desteğini kazanıyordu. Platformun arkasında, insancıl kişiliğinin ağırlığıyla rahip Camilo Torres duruyordu. O, özlenen liderdi, oligarşiye karşı çıkma cesaretini göstermiş, kellesini koltuğuna almış bir rahip olarak, hergün biraz daha fazla insanın saygı ve sempatisini kazanıyordu.

Camilo Torres'in ülkenin politik arenasına çıkması "büyük bir skandal" yarattı. Yığınlar ona güveniyor ve kendilerini temsil ettiğini görerek, arkasından gidiyorlardı.

O, Kolombiya'da, propaganda için milyonlar harcamadan, şehirlerde duvarları devlet ya da hükümet başkanlarının afişleriyle donatmadan, yabancı uzmanlara kamuoyunun eğilimlerini araştırtmadan, yüksek ücretler ödeyerek radyo programları yaptırmadan, en geniş kitleleri harekete geçiren adamdı. Bunun nedeni: Halkın dürüstlüğü ile onun politik dürüstlüğü arasındaki karşılıklı etkileşimdi.

Camilo Torres, Cali gezisinden geri döndüğünde, bir arkadaşı ona şu soruyu yöneltmişti.

Cali'de kendini nasıl hissettin?

"Aslında düşündüğümden çok daha iyi geçti. Orada geçirdiğim

üç gün içinde, bir dakikam dahi boş geçmedi. Şimdiye kadar hiç yaşamadığım büyüklükte bir miting gerçekleşti."

"Peki, insanlara nasıl seslendin?"

"Şimdiye kadar nasıl seslendimse öyle, henüz kendime başka bir dil bulamadım" diye alaylı bir gülümsemeyle yanıtladıktan sonra devamla: "Birçok şeyi tekrar etmek zorundayız. Ayrıca halk benim kendilerini kandırmadığımı biliyor"

Camilo Torres yaşamını, entrikalar ve demagojik spekülasyonlarla yığınları kandırarak geçiren bir politikacı değildi. Güncel konular üzerinde konuşurdu. Fakat bu konular, çözümü bugünden yarına mümkün olmayan konulardı ve geleceğe yönelik çözüm önerileri üzerinde açık ve net konuşuyordu.

Politik platform, mücadelenin merkezi haline geldi. Camilo Torres'in sunduğu program, çevresinde sürekli genişleyen bir destek ağı örerken, iktidarı gaspeden azınlığı rahatsız ediyordu.

Her insanın onuru ve dokunulmaz hakları vardır. İnsanların yokluk içinde yaşamak zorunda bırakılması, açlığa mahkum edilmesi veya kötü beslenme sonucu yaşamını yitirmesi, eğitim haklarından yoksun bırakılması veya sömürülmesi, insanlık onuruyla bağdaştırılamaz. Hıristiyanlık sefalet, açlık, ve insanın insan tarafından sömürülmesi değildir. Hıristiyanlık sömürgecilik, emperyalizm ve baskı değildir.

Tanrının yarattığı her varlığın, başının üstünde bir çatıya ve işleyebileceği bir karış toprağa ihtiyacı vardır ve bu temel ihtiyaçlarının giderilmesi en doğal hakkıdır. Mülkiyet hakkı ve üretilen değerlerden yararlanma hakkı, bir azınlıkla sınırlı kalamaz.

İnsanın, kölelik zincirlerini kırarak özgürleşmesi, sefaletten kurtularak temel ihtiyaçlarını karşılayabilir duruma gelmesi, sömürülmekten kurtularak kendisini ve değerlerini geliştirme hakkı, vazgeçilmez insanlık haklarıdır. İnsan konformizmden, yaratıcı ve yapıcı bir antikonformizme doğru ilerlemek zorundadır. Tam bu noktada adalet ve merhamet gündeme gelmektedir. Adalet; çünkü insanın hakkı olanı savunmaya ve almaya hakkı vardır. Merhamet; çünkü tanrının yarattığı bir varlık olarak insan, insanlık onuruna sahip çıkmalı ve merhameti içinde taşımalıdır. Bu iki unsur toplumsal refa-

hın temelini oluşturuyor. Fakat, burada şu soruyu sormakta yarar var. Toplumsal refahtan ne anlıyoruz?

Bu soruyu yanıtlarken, Papa XXIII. Johannes'in "Pacem in terris" fermanına değinmekte yarar var. Fermana göre, iyi örgütlenmiş bir toplumda birlikte yaşamanın temel koşulu, her "bireyin" akıl ve irade sahibi bir varlık olduğunun kabul edilmesidir. Bu ilkeyi esas aldığımızda, her bireyin, evrensel ve vazgeçilmez temel hak ve yükümlülükleri olduğunu da kabul etmemiz gerekir.

Aynı iyi Johannes yine "Mater et Magistra" fermanında, toplumsal refahı; varlık olarak insanın, kişiliğinin her yönüyle gelişmesinin ortamını yaratan ve destekleyen sosyal koşulların toplamıdır, diye tanımlamaktadır.

Camilo Torres'in hazırladığı politik platformun sosyal içeriği neydi? Hepsi reddedilebilir miydi? Temel ilkeleri itibarıyla eleştirileri hak etmiş miydi? Kolombiya gerçeğinin sınırlarını aşıyor muydu?

Halkın yaklaşımı, gösterdiği ilgi ve verdiği yanıt ortadadır. Politik lafazanlıktan bıkan halk, programın sosyal içeriğinin gerçekleştirilmesi yönünde mücadele içine girdi.

Politik platformun esas hedefi, "Halkın Birlik Cephesi"nin temelini atmaktı. Camilo Torres, platformu ve birlik cephesini nasıl değerlendiriyordu?

Camilo Torres'in kendi ağzından: "Halkın Birlik Cephesi uzun yılların deneyim ve düşüncelerinin bir ürünüdür. Bu birlik, muhalefet grupları ile durumlarından hoşnut olmayan Kolombiyalılar açısından iki soruna dikkatle eğilmelidir. Bu sorunlardan birincisi, hareketin darlığı, ikincisi ise açık ve net hedeflerin belirlenmemis olmasıdır. Zorunlu ve gerekli olan, politik düşünceleri ve inançları farklı da olsa, bütün Kolombiya'lıların birliğini ortak hedefler çerçevesinde sağlamaktır. 'Halkın Birlik Cephesi'nin yayınladığı platformda yer alan hedefler, ancak cephenin iktidarı ele geçirmesinden sonra gerçekleştirilebilir. Platformda yeni olan şey, parti politikaları ve dini eğilimler arasındaki farklılıkları ön plana çıkarmadan, devrimci bir anlayış içinde ortak noktaları bulmaya çalışmasıdır. Katolik olanlar ya da olmayanlar, yoksul liberaller ya da yoksul muhafa-

zakarlar, Devrimci Liberal Hareket'in (MRL) devrimci öğeleri, Komünist Partisi, Ulusal Halk Birliği (ANAPO), Hıristiyan Sosyal Demokratlar ve diğerleri, özellikle de devrimci unsurlar ve gruplar bu platformu destekleyebilirler. Elbetteki şu noktayı açıkça belirtmemiz gerekir. Bu platformun eğilimi, "sosyalizmi" yalın ve net bir biçimde, teknik ve pozitif anlamda, her türlü ideolojik unsurlarından arınmış olarak algılamak ve bu anlayış çerçevesinde, sosyalist bir devlet kurmak yönündedir. Söz konusu olan teorik bir sosyalizmden çok pratik sosyalizmdir.

Eğer devrimci bir platformdan söz ediyorsak, çok sayıda taraftar bulabiliriz. Fakat durumu biraz daha netleştirip, devrimden, çoğunluğun çıkarları doğrultusunda, bilim ve tekniğin yardımıyla, devletin temel yapısının yeniden örgütlenmesini anlıyoruz, dediğimizde, birçok kişi geriye çekiliyor.

Politik platformun taraftarları olarak, siyasal iktidarı ele geçirmeyi kaçınılmaz ve vazgeçilmez hedefimiz olarak görüyorsak, o zaman taktik bir seçim yapmak, yani iktidarı ele geçirmek için sonuna kadar kararlılıkla gitmek, oligarşinin açık bıraktığı her yolu değerlendirmek zorundayız. Bu tutum aslında ideolojik kaliteyi göstermiyor. Çünkü, çok az "devrimcinin" sonuna kadar kararlı bir tutum içinde mücadeleye devam ettiğini görmek zorundayız.

Sosyalist bir yapıyı ve Kolombiya'nın ABD emperyalizminden kurtulmasını hedefleyen bir platform karşısında, aynı şekilde sosyalizmi hedefleyen ve ABD emperyalizmine karşı olan diğer hareketler kayıtsız kalamazlar. Bu hareketlerle aramızda, ideolojik konularda farklılıklar olsa dahi, bilimsel, pozitif ve pratik anlamda bize en yakın olanlar da yine onlardır. Bu dayanışma, ideolojiye devrimden daha çok önem veren, birçok "korkak devrimciyi" pratikten uzaklaştırıyor. Şu açıktır ki, "Birlik Cephesi Hareketi" kısa zamanda ortaya çıkan bir kitle hareketidir. Bu nedenle çok sayıda insan harekete, daha yeni katılmıştır. Onların bu harekete katılmalarının çeşitli nedenleri var. Bazıları burada bir yerlere gelmeyi umuyordu. Bu gerçekleşmeyince hayal kırıklığına uğradılar. Bir kısmı ise, yeni bir parti düşüncesiyle geldiler, öyle olmadığını gördüler ve geldikleri gibi gittiler.

Önemli olan Kolombiya halkının, her türlü eksikliğe, kötü niyet-

li söylentilere ve ihanete rağmen, bir adım dahi gerilemeden, ileriye doğru yönelmiş olmasıdır. Artık, sonuç, ilerde devrimci görevlerini yerine getirmek için tarihsel bir fırsatı kaçırdıkları suçlamasını çocuklarından duymak istemeyen, yoksul kesimlerin kararlığına bağlıdır. Onlar, benim yanımda sadece bir avuç kararlı insan dahi kalsa, sonuna kadar mücadeleye devam edeceğime güvenebilirler. Bu çok uzun bir mücadele olacaktır ve burada birşey çok önemlidir: Kim bu mücadele içinde yer almayı düşünüyorsa, aynı zamanda sonuna kadar kararlılıkla gitmeyi de göze almalıdır. *(Frente Unido, 15 Ekim 1965).*

Kolombiya tarihinde hiçbir programın, halk arasında bu kadar çabuk yaygınlaşıp benimsendiği görülmemişti. Buna rağmen örgütlü kesimler içindeki etkisi çok zayıftı.

Birlik Cephesi taraftarlarını da, karşıtlarını da hazırlıksız yakalamıştı. Camilo Torres, sadece militan grupların ihtiyaçlarına yanıt vermeye yetişebiliyordu. Çalışma odası, gece gündüz çalışılan bir kumanda merkezine dönüşmüştü. Burada mektuplara ve basına yanıtlar veriliyor, röportajlar yapılıyor, konuşmalar düzenleniyor, buluşmalar ve ülkenin önemli şehirlerini kapsayan geziler organize ediliyordu. Şehirlerdeki mitinglere o çağrılıyor, yığınsal mitinglerde "Birlik" sözcüğü kızıl bayraklara yazılıyordu. Yığınsal gösteri ve mitingler, halkın güçlenmesine, içindeki özgürlük ve sosyal devrim duygularının yeniden canlanmasına yol açmıştı. Fakat bu gelişmeler, düşmanının da alarma geçmesine neden oldu. Halkın Birlik Cephesi Hareketi hızla yayılarak, rahip lideri Camilo Torres'in öngördüğü gibi cadde ve meydanları fethediyordu. Birlik içinde yer alan ilerici politik güçler, bütün iç çekişmelerini bir yana bırakmışlar, özlemini duydukları anın yaklaştığını ve elle tutulur bir biçime büründüğünü görüyorlardı. Şimdi bir adım daha atılmalı, ajitasyon ve propagandayı örgütleyecek, halkı eğitecek, örgütlenmeyi daha da güçlendirecek birlik komiteleri ve gruplar oluşturulmalıydı. Bu noktada ilk sorunlar baş göstermişti. Tabana yönelik çalışmaların içeriğini belirleyecek ve bu çalışmaları yürütecek liderlerin yetersizliği ortadaydı. Başarılı ve mutlu sona ulaşmak için, çekim gücünün kim olacağı iradeyi kimin belirleyeceği konusu açıklığa kavuş-

muş değildi. Durum böyleyken ortaya çeşitli görünümler (kişiler) çıkmaya başladı: Organizasyon gelişemiyor fakat karşıt güçler önlemlerini alıyorlardı. Başta Bogotà olmak üzere ülkenin diğer şehirlerinde hareket şiddetle bastırıldı, harekete öncülük eden kişiler defalarca tutuklanarak işkenceden geçirildi, toplanan kitleler silah dipçikleri ve göz yaşartıcı gazlarla dağıtıldı.

Kısa zamanda Birlik Cephesinin ilericiler arasında henüz sağlamlaşmadığı, yerine oturmadığı ve yenilmez olmadığı ortaya çıktı. Halâ bir takım zavallı grupların, kendi aralarındaki çekişmeler devam ediyor ve harekete önemli zararlar veriyordu. Torres, sol hareketi, partiler içinde örgütlenmemiş, devrimci dalgadan etkilenen, halkın çoğunluğunu oluşturan güçlerle bir araya getirmeye çalıştı. Özellikle şehirlerde örgütlü olan işçi ve öğrenciler, ellerinden geleni yaptılar.

Sonra bazı dönekler çıktı: Daha kuruluş safhasında bulunan Hıristiyan Sosyal Demokrat Parti eyleme geçti. Eski devlet başkanı, general Rojas Pinilla'nın taraftarları karşı cepheden saldırıya geçerlerken, Devrimci Liberal Hareketin liderleri de kendilerini hareketten soyutladılar.

Camilo Torres, bir yandan politikanın kurallarını daha iyi kavramaya başlarken, diğer yandan kendi arkadaşlarının iğneleyici konuşmalarını da sineye çekmek durumunda kalıyordu. Bu bölücü tavır, en büyük ve üzücü yanlışlardan biriydi. Stefan Zweig'in "İnsanların Yıldızlı Zamanları" adlı eserinde yazdığı gibi, "bu yanlışı yapanların pişmanlıkları zamanı geri çeviremeyeceği gibi bir saatte yapılan bir yanlışı belki bin yıl da düzeltemeyecektir."

Ben komünist kardeşlerime bir misyoner anlayışı ile yaklaşmıyor, onları dönüştürmeye, onlara kilisenin düşüncelerini aşılamaya çalışmıyorum. Fakat bir hedefim var, insanların kendi vicdanlarının buyurduğu gibi hareket ederek dürüstçe gerçeği araması, hayırseverlik ve merhamet ruhuyla yaşamasının yolunu açmaktır. Komünistler şunu bilmelidirler ki ben Kolombiyalı, sosyolog, hıristiyan ve rahip olarak onların saflarında yer almayacağım ve asla bir komünist olmayacağım. Fakat onlarla beraber, oligarşiye ve ABD hakimiyetine karşı, halkın iktidarı için aynı amaçlar uğrunda savaşma-

ya hazırım. Kamuoyunun beni komünistlerle aynı kefeye koymasını istemiyorum. Bu nedenle de kamuoyunda kendimi sadece onlarla birlikte göstermek yerine tüm bağımsız devrimciler ve farklı akımlarla beraber görünmeye özen gösteriyorum. Fakat burjuva basını beni komünist olarak damgalamaya devam etse dahi, onların baskılarına boyun eğmektense, inançlarıma sadık kalmayı yeğlerim. Hakim sınıfların değerlerini kabul etmektense, katolik kilisesi önderlerinin değerlerine bağlı kalmanın daha hayırlı olacağını düşünüyorum.

Papa XXIII: Johannes benim komünistlerle işbirliği yapmamı Pecem in Terri fermanıyla haklı kılıyor.:

Devletlerin ekonomik, sosyal ya da eğitim sistemine uygun düzenleriyle ilgilenen hareketler, içeriği, kaynağı, hedefleri ve amaçları bakımından bazı felsefi akımlarla benzerlikler taşımasından dolayı onlarla özdeşleştirmek haksızlıktır. Bilimsel açıdan bir defa kesinleştirilen bir deyim bir daha değiştirilemezken, bu hareketler değişen durumlara göre biçimlenebilir. Ayrıca bu hareketlerin akılcılığın yasalarına uydukları, insanlar için haklı istemler öne sürdükleri ve onların ihtiyaçlarını dikkate aldıkları sürece, içlerinde iyi ve değerli şeyler taşıdıklarını kim inkâr edebilir? Bu nedenle şimdiye kadar pek mantıklı görülmeyen bazı yöntemlerin kulanımının gözden geçirilmesi için konferanslar düzenlenebilir ve gelecek için gerçekten verimli bir adım atılabilir. Fakat bugün o konuma gelip gelmediğimizi, sosyal ve ekonomik alanın, kamu düzeni ve felsefi teoriler bakımından gerçekten hangi araçlarla daha yararlı hale getirilip getirilemeyeceğine bu hareketlerin akıllılığı ve becerisi belirleyici rol oynacaktır.

Eğer halkımız devrimcilerin yardımıyla iktidara el koyabilirse, din ve inanç hürriyeti üzerine gerekli tartışmayı da yürütecektir. Polonya örneği bize hıristiyanlığı kısıtlamadan sosyalizmin kurulabileceğini gösteriyor. Polonyalı bir din adamı şöyle söylemişti: Bizim tanrıya nasıl ibadet edeceğimize karışılmadığı sürece, biz hıristiyanların görevi, sosyalist bir düzeni kurmak için katkıda bulunmaktır. *(Frente Unido, 2 Eylül 1965)*

Camilo Torres hiçbir zaman marksist değildi ve komünist olma-

dığını söylerken de gerçeği dile getiriyordu. Fakat onun hıristiyanlığa dayanan hümanizmi, insanın doğal dünya içinde yaradılışı ve hıristiyanlık bağlamında insanlaşması, kararlılıkla ve sonuna kadar huzur bulma teorisini savunmasını gerektiyordu. *(Diego MontaÒa Cuellar: Camilo - Zincire Vurulmuş Prometheus, Voz Proletaria, 3 Mart 1966)*

Camilo Torres'in eylemi açıklık ve dürüstlüğün örneğiydi. Diyaloğun yolunu açmak için emirler ya da izinler beklemedi, diyaloğun yararları üzerine araştırmalar yapıp incelemedi, o diyaloğu başlattı.

O, Papa IX: Pius'un Syllabus'undan Papa XXIII: Johannes'in Aggiornamento'suna uzanıyordu. Mrio Gozzini'ninde tespit ettiği gibi daha birkaç yıl öncesinde kilise içinde her türlü reforma karşı bir rüzgar esiyordu. *(Asrın Diyaloğu'nun önsözünde Mario Gozzini'nin sunusu, Buonos Aires)*

Camilo Torres iki şeyi ortaya çıkardı, bunlarda birincisi, kilisenin günümüzde diyaloğu reddetmediğini, ikincisi, komünistlerin de diyaloğu geliştirme arzusunda olduklarını. Tarihsel materyalizm ve din arasında felsefi bir paralellik ya da kesişme söz konusu olmadığı için bir marksistle dindar arasında, üzerinde diyalog kurulabilecek bir nokta olmadığından ve her ikisinde birbirlerinin tezlerini çürütme yönünde tavır koyabileceklerinden yola çıkılabilir. Dini ve din adamlarını bir polis gibi gören zihniyet için Papa XXIII. Johannes bir yeniliğin ve farklılığın örneğiydi. Halk onu sevmişti. O hıristiyanlığı her türlü ayrıcalıktan ve egoizmden uzak yaşamak isteyenlerin yüreklerinde iyi yürekli Papaz olarak iz bıraktı. *(Asrın Diyaloğu, Lucio Lombardo Radice, Yeni gerçekler Karşısında Bir Marksist)*

Ülkemizde komünizm dini toplumsal gerçeğin bir unsuru olarak görmezden gelinemez. Hıristiyanlık kendi başına bir değer ve kültürel yapılanmadır. Komünistlerle bir araya gelmeme yönündeki tutumdan bir an önce vazgeçilmelidir. İstense de istenmese de marsistlerle hıristiyanlar arasında, pratik sorunların çözümünden öteye, geniş yığınların ve proletaryanın sorunlarına çözüm üretme konusunda bir yakınlaşma ve diyalog başlamıştır. Koşullar kendiliğinden bu yakınlaşmanın temellerini hazırlayıp geliştirecektir. Bu uzun ve

zorlu bir yol olabilir, fakat denenmesi kaçınılmaz bir gerekliliktir. Camilo Torres bu konuda tarihsel bir örnek oluşturmuştur. Geleneği yada sınırı yaşatmak isteyen, karanlık düşünceli tutucu çevrelere rağmen fanatizm ve düşmanlıktan uzak, anlaşmanın yollarını aradı.

Camilo Torres'in komünistlerle diyalog arayışı, onu yoldaşı olarak göstermeye çalışanların yanısıra, basında onun hakkında Birlik Cephesi'nin baştaki amaçlarından saparak kiliseye ihanet eden, kuzu postuna bürünmüş kurt yalanları uydurmaya ve yaymaya başladı. Bütün karalamalara ve haksız suçlamalara rağmen, inancına olan bağlılığını bütün tutarlılığı ile sürdürdü.

VII. Kilisenin yapısına rağmen

Camilo Torres'in katolik teolojinin hiçbir dogmasını inkar etmediği, büyük bir açık yüreklilikle söylenmelidir. Onun, İsa'ya evet, kiliseye hayır düşüncesinden yola koyulduğu ya da dini inançlarından döndüğü asla iddia edilemez. Kişisel dökümanlarında "Tanrının yardımıyla inançlarıma, rahiplik görevime olan sevgime kiliseme bağlı kalmak istiyorum" diyor.

Torres, genelde katolik kilisesinin Latin Amerika'daki ve özelde Kolombiya'daki yapısına yönelik görüşlerini ve vardığı yargıları dile getiriyordu. Tabii ki burada söz konusu yargılar, din görevlilerini de, inananları da aynı şekilde sınırlıyor ve böylesi bir yaklaşım her iki taraf için de tabu olarak görülüyordu. Kilisenin yanlışlarının ve eksiklerinin kamuoyu önünde eleştirilmesi kabul edilmeyen bir olgudur. Bu yaklaşım otoritenin kilise hiyerarşisi tarafından verildiğini kabullenen feodal yorumdan kaynaklanmaktadır. Bu yoruma göre, soylu toprak ağası, toprakları üzerinde yaşayan ve kendisine bağlı olan hizmetkarlarına karşı her türlü yetkiyi içeren bir otoriteye sahiptir. Din görevlilerinde bu kural daha da kapsamlıdır, onlar rahiplik mesleğine kutsandıkları günden itibaren piskoposlarına itaatle boyun eğeceklerine dair yemin ederler.

Diğer yandan, kilise bünyesinin burjuvalaşan hiyerarşisi ve din görevlileri bir blok oluşturur ve bu blok içinde kapalılığa özel önem verilir. "Başpiskoposun onayı alınmadan hiçbir şey yapılamaz." Birliktelik, evrensellikten öteye, dünyevi hedeflerin erişilmesinde

bir araç olarak anlaşılır. Örneğin, bir politik partinin seçimlerde desteklenmesi, komünistlerin veya protestanların dışlanması ya da baskı ve gözetleme altına alınması gibi durumlarda birlik anlayışı kusursuz işlemektedir. Ya da birlik anlayışı, kilise hiyerarşisine olanaklar sağlayan devlet ve hükümet çevrelerine saygıda kusur edilmemesi gibi konularda kendini göstermektedir. Kolombiya kilisesi, oligarşinin ve kamu düzeninin kendisine tanıdığı önceliklerden daima yararlandı. Politik partiler kiliselerle aralarını her zaman iyi tutmaya özen gösterdiler. Kilisenin bu konumunu ve ayrıcalıklarını korumak için özel bir çaba sarfettiğini söylemeye bile gerek yok. Kilisenin bu tutumu, devletle Papa arasında varılan sözleşmeye (Konkordat-din ve devlet işlerinin ayrılması) dayandırılmaktadır.

Kilisenin genel anlamda, yeni bir kriz yaşadığı konusunda herkes görüş birliği içindedir. Herhangi bir alanda kriz baş gösterdiğinde üç çıkış yolu söz konusudur. Krizin varlığını inkar etmek, varolan bütün yapılardan koparak yeni baştan başlamak veya durumu analiz ederek temel prensiplere dokunmadan çözümler üretmek.

Camilo Torres, temel irdeleme ve analiz etme yolunu seçti. Kolombiya kilisesinin dünyevi yapısının bütün diğer kurumlar gibi, kendi bürokratik organizasyonu ve otoriter yapısını ele alıp bilimsel metodlarla inceleyip analiz edilebileceğine inanıyordu. Onun için diğer bütün kurumlar gibi, kilise de toplumsal yapılanmanın her türlü karakteristik unsurunu içinde barındırıyordu: Kilise kamusal bir yapılanmadır, toplumsal bir statüsü ve işlevi, personeli, malı-mülkü, çoğunlukla içselleştirilmiş değer ve normlar aracılığıyla yönlendirici rolü vardır. Sosyolog Lain Byrou O.P'nin yakın çalışma arkadaşı Lebret, "Sosyoloji ve Din" konusunda şu görüşü öne sürüyor. "Kilise dünyasallaşmıştır. Kendisini dünyevi yaşama, içinde bulunduğu zaman dilimine göre kavrıyor ve belirliyor, bir tarihi var ve toplumsal bir kurum."

Ivan Illich'e göre "Roma Katolik Kilisesi herhangi bir yönetime bağlı olmayan, yeryüzündeki en büyük bürokratik yapılanmadır ve toplam 1.800.000 kişinin işverenidir. Çalışanlarını kooperatif bir yapılanma içinde birleştirmiştir. Kilise, işveren danışmanlığı yapan bir Amerikan firması tarafından 'dünyanın en iyi yönetilen işletme-

si' olarak nitendirilmiştir. Kilise kurumları, Esso veya General Motors firması gibi işlemektedir. Açıkça bilinen bu gerçek, birçok insan için gurur kaynağıdır. Bazıları ise, bu yağlanmış ve çok iyi çalışan mekanizmanın, tam da bu yüzden özünü yitirdiğini ve eleştirilere neden olduğunu iddia ediyorlar. Yine birçok insan bu gelişmeyi tuhaf karşılıyor ve kurumsallaşmış, dünyevi yapılara bürünmüş kilisenin manevi değerlerini yitirdiğini düşünüyor. Müdürleri, memurları, ve diğer çalışanları arasında bir ikircim, bir kararsızlık ve şaşkınlık göze çarpıyor. Bu kocaman yapı adeta fırtınadan önceki sersemliği yasıyor." *(Nesli Tükenen Ruhvanlar, Siempre, Meksika, 12 Temmuz 1967).*

Bütün bu görünüm dikkatle incelendiğinde, kilisenin dünyevi güç odaklarıyla aşırı biçimde iç içe geçtiği, bu yapının değişmesine yönelik her türlü girişime katı bir biçimde karşı koyduğu sonucu ortaya çıkıyor. Bu durumun dışında tutulması gereken bir kesim var ki, onlar da küçük yerleşim bölgelerinde kırsal alanlarda görev yapan, içinde yaşadıkları ve çalıştıkları mülkü veya toprağı kendi malı olarak görmeyen kilise görevlileridir. Şehirlerin yoksul bölgelerinde, varoşlarında görev yapanlar ise kendilerini ruhvan sınıfına ait saymaktadırlar. Özünde gerici, burjuva yanlısı ve halktan uzaktırlar. Bu durum ruhvan sınıfının toplumsal piramidin üst kesimlerinde yer almasına yol açıyor. Dominikan papazı Lebret'e göre "Kolombiya toplumu sınıflı toplumdan çok, bir kast sistemine benziyor."

Yavaş yavaş halkın ruhvan sınıfından uzaklaştığını izlemekteyiz. Rahiplere karşı itaatkarlık ve dalkavukluk daha ne kadar sürebilir? Belki, komünizm öcüsünün, kendi konumlarını, önceliklerini korumak ve köklü toplumsal değişimlerin önünü kesmek için ortaya sürülmüş bir yalan olduğu anlaşılıncaya kadar. Başpiskoposlar, daha 1967 yılının ortalarında kilise topraklarının bir bölümünü, toprak reformu kurumuna kamulaştırılması için sunmuşlardı. Hiç olmazsa bu bir adımdı. Buna karşın Piskoposlar, eğitim sisteminin karlı bir girişim olarak ellerinde kalması için pek önemli bir girişimde bulunmadılar. Kilise halâ çeşitli hayır kurumlarını, yoksullara ilgi ve alakasını göstermek için elinde tutuyor. Fakat duruma daha ciddi biçimde göz atacak olursak bunun da, kulağa hoş gelen boş sözlerden

ibaret olduğunu görürüz. Bir anne, çocuklarını sevdiğini kanıtlamak için uzun konuşmalar yapmak zorunda mıdır? İçimize işleyen duygusallık ve duyarlıklıkla yapılan konuşmalar eşliğinde yurtdışından sağlanan ve yerel düzeyde yapılan yardımlar (çoğu plansız ve geçici) hiçbir sorunun çözümü değildir, reformist bir karakterdedir ve sonuçta işe yaramayacaktır.

Fakat görünen odur ki, çok sayıda rahip halka hizmetini, bu ikiyüzlü ve sahtekar ortamda sürdürmeyi istemiyor. Çünkü, kilise hiyerarşisinin yanlış, inatçı, art niyetli, kaypak ve her türlü devrimci yaklaşıma karşı olan tutumu, rahiplerin hıristiyanlığın gerektirdiği biçimde yoksul halka hizmet etmelerini ve etkili önlemler almalarını engelliyor. Onlar bu durumda hıristiyanlığın gerçeğine sığınmak istiyorlar ve bunu, gerçekten kaçmak için değil, inançlı ve dürüst şekilde istiyor ve yapıyorlar. Son dönemlerde rahipler arasındaki izlenimlerimiz bu tespitin doğruluğunu açıkça gösteriyor. Kilisenin yapısına yönelik bu gözlem ve gerçeklere dayanan Camilo Torres'in önerileri ya da tezleri nelerdi? O, Latin Amerika özelinde şu düşünceyi savunuyordu. "İspanya'dan bağımsızlaşan Latin Amerika'da İncil biçimsel olarak anlaşılmakla beraber, henüz derinliğine kavranmamıştı. Çok sayıda vaftiz edilmiş insan olmasına rağmen, İncil'e gerçekten inanan insan sayısı çok azdı. Ispanyol rahiplerin Latin Amerika'yı terketmesi sonucu, durum daha da kötüleşti. Bu nedenle de Latin Amerika kilisesi özü itibarıyla, inanmışlıktan çok biçimsel yakarışa tutundu. Bugün halâ Latin Amerika'nın bir çok yerinde işçilere, kutsal ekanimi selese (Tanrı, tanrının oğlu olarak İsa ve kutsal ruh) nedir diye sorduğunuzda, emin bir şekilde 'Peygamberimiz İsa'nın annesi' diye yanıtlıyorlar. Her zaman akılcı ve yapıcı olamamakla beraber, biz Latin Amerika'lılar kendimizi seviyoruz. Buna rağmen halk arasında sevgi, dayanışma, misafirperverlik ve özveri yaşıyor. Oysa burjuva sınıfında durum değişik. Genelleştirme tehlikesini göze alarak şu söylenebilir ki, en çok inanır görünenler ve kilise hiyerarşisi ile yakın ilişkileri olanlar, kendinden başkalarını en az sevenlerdir. Kilisenin merasimlerini pek önemsemeyenlerin birçoğu ise din kardeşleri için en çok sevgi ve hayır işi yapanlardır. 'Göründüğü gibi olmayan insanların yanısıra, çok sayı-

da olduğu gibi görünmeyen insan vardır.' Hıristiyan kendinden başkalarını gerçekten sevip sevmediğine, yani hayırseverlik ilkesine göre yaşayıp yaşamadığına göre ölçülür. İnanan insandan söz edildiğinde, birçok kişi sadece dini merasimlere katılan insanı anlıyor. Kiliseyi oluşturanların çoğunluğu, dinin biçimsel gereklerini yerine getiren ama dini bilmeyen ve anlamayan insanlardan oluşurken, belirli bir kesim de dini bilen fakat gereklerini göstermelik yerine getirenlerden oluşuyor. Bu insanları hıristiyan olarak nitelendirebilir miyiz?" *(Dörtyol Ağzındaki Latin Amerika Kilisesi, Sondeos, Sayı 5)*

Ayrıca Camilo Torres'e göre "Latin Amerika kilisesinin şu andaki yapısında konformizm ağır basıyor. Bazı ülkelerde Başpiskoposlar yalnızca bütün ülkenin piskoposları tarafından kabul edilerek seçilebilirler, bu da o adayın kilisenin genel çizgisine uyumlu olmasını beraberinde getirir. Piskopos, başpiskopos veya kardinalliğe kadar ulaşabilen kişi, yalnızca konformist bir tutum içinde bu mevkiye kadar yükselebilir ve hakim çevreler tarafından mevkiinde desteklenir." (Kolombiya'nın kırsal kesimlerinde hakimiyet ve sosyokültürel gelişmeler, Kolombiya Sosyologları Ulusal Kongresi, Bogotà, 1963)

Kilise hiyerarşisinin olumsuz yargılarını ve öfkesini üzerine çekmekten sakınmayan Camilo Torres şu açıklamayı yapmıştı: "Kolombiya Kilisesi'nin zayıf yönü, dünyevi mal varlığı ile politik iktidarı bütünleştirerek bir kambur gibi sırtında taşımasıdır. Bu durum, kilisenin karar alırken tanrının bilgeliğinden çok insanın kurnazlığını temel almasına yol açıyor. Paulus'un da söylediği gibi: Dünyevi mal varlığı ile politik iktidar birlikteliği, yönetenlerin, kiliseye tanıdıkları ekonomik ve yasal ayrıcalıklardan kaynaklanıyor. Bu nedenle kilise, ekonomik ve politik iktidara da el atarak, İsa'nın aynı zamanda iki güce, yani hem tanrıya hem de Mammon'a yakarılamayacağı ilkesine ters düşmektedir. Kolombiya'nın din adamları yeryüzündeki en gerici Ispanyol din adamlarından daha gericidir. Görüldüğü kadarıyla yeryüzündeki en ilerici kiliseler yoksul kiliselerdir..."*(La Patria için yapılmış bir söyleşi, 15.Haziran 1965, El Tiempo gazetesinde yeniden basılmıştır.)* Tutucu gazetelerden biri

olan "El Sieglo" gazetesi kilisenin mal varlığını yaklaşık olarak açıkladı: "Bazı istatistik bilgilere göre, din adamlarının oturduğu evler ve kiliseler dahil olmak üzere Kolombiya Kilisesinin yaklaşık 5 milyar Peso değerinde taşınmaz malı vardır. Bu veriler, Agustin Codazzi Coğrafya Enstitüsü'nün düzenli aralıklarla hazırladığı raporlarla Bogotà ve Medellin Tapu Kadastro Dairesi'nin belgelerine dayanmaktadır. Camilo Torres'in teorilerini dikkate aldığımızda, piskoposların Şili'de yaptıkları gibi kilise mülkünün kamulaştırılması veya topraksız ve yoksul insanlara dağıtılması gerekir.

Başkent Bogotà'ya bağlı bölgede, kilisenin taşınmaz malvarlığının değeri 176.250.330 Peso'dur ve dağılımı şöyledir. Bogotà civarındaki mülklerin değeri 60.936.350 Peso, Bogotà'nın içinde 109.313.980 Peso'dur. Bogotà civarında bulunan 6 kilisenin malvarlığı 614.500 Peso, 25 manastırın değeri ise 16.502.530 Peso civarında tahmin edilmektedir. Bogotà içinde ise, 118 ibadethane bulunmakta ve değeri 66.321.850 Peso, 137 manastırın değeri ise 92.811.450 Peso olarak belirlenmektedir. Bu istatistik verilere şu eklemeleri de yapmakta yarar var.

1. Bu veriler yıllık istatistik raporundan alınmıştır ve 1961 yılına aittir. *(s. 159 ve 327)*

2. Çeşitli kiliselerin arazi varlıkları ve din adamlarının kişisel malvarlıkları dahil değildir.

Şunu herkes biliyor ki, bu mülklerin alım satım değeri, Tapu Kadastro Dairesi'nin tahminlerinden en az dört kat daha fazladır.

Kilise ancak, "hıristiyanların herseyden önce, yalnızca sevgi için yaşamasını, diğer insanları sevgiye yönlendirmesini, inanç kaynağını yalnız tanrıdan almasını ve biçimsel ibadetin yanısıra insanların yürekten inanmasını" sağlayabilirse gerçek misyonunu yerine getirebilir. "Bir kilise gücünü ekonomik ve politik güç yerine, merhamete dayandırdığı ölçüde güçlü bir kilise olabilir" *(Dörtyol Ağzındaki Latin Amerika Kilisesi, Sondeos, Sayı 5.)*

"Kilise ne bir felsefi akımın, ne de politik ya da ekonomik sistemin temsilcisidir. O sadece, tarihsel sürecin bizi getirdiği noktada farklı bir yaşam tarzını temsil edebilir. (Yukarıda belirtilen yazıdan alıntı). "Kolombiya Kilisesi'nin yapısı, feodal bir sistemin düşünce

tarzı ile kapitalist sistemin işleyiş biçiminin birleşimini sergiliyor. Özellikle büyük şehirlerdeki kiliselerin önemli bir bölümü çalışmalarında ve düşüncelerinde kar amacını esas alıyor. *(Kilise ve Komünizm, La Hora, Mayis 1965).* Camilo Torres devamla: "Devrim gerçekleştirilemezse de kilisenin mallarının kamulaştırılmasından yanayım" diyordu.

Kiliseyle devlet arasındaki sözleşme üzerine şu açıklamayı yapmıştı: "Bizim ülkemizde devlet ile kilise ilişkilerini düzenleyen anlaşma, şimdiye kadar hiç bir şekilde reformlardan etkilenmeyen tek alan ve öylece duruyor. Çünkü politik bir araç olarak kullanılmaya son derece elverişli. Bu sözleşme bir tabudur ve kilisenin bölünebileceği korkusu ile asla dokunulmaz ve geleneksel partiler arasında bir tartışma konusudur. *(Söz Direnişçi Rahiplerde, CNP röportaji, Ağustos/Eylül 1965)*

Camilo Torres haklıydı: Muhafazakar partiler bu sözleşmenin dokunulmazlığını savunarak, kilisenin desteğini garanti altına alıyorlardı. Liberal partiler ise kamuoyunun sempatisini kanzanmak için sözleşmenin yenilenmesini istiyorlardı. Kilise hiyerarşisi ise, kendilerine bir takım ayrıcalıklar tanıyan bu sözleşmeye dokunulmasını dahi istemiyordu. Gerçekte ise çoğu çevreler, zamanın çok gerisinde kalan ve 1897 yılında Vatikan ile Kolombiya Devleti arasında imzalanan bu sözleşmenin değişmesini istiyordu. Camilo Torres, eğitim alanında da okulların, kilisenin tekelinden alınması ve inanç temeline dayanan okulların kaldırılması gerektiğini savunuyordu. Buna bağlı olarak, eğitimde özgürlük ilkesi getirilmeli ve yine eğitimde sosyolojik ve psikolojik etkenleri çıkarları için kullanan fırsatçılara eğitimden el çektirerek, kendilerini insan sevgisiyle yönlendirmek isteyenlere olanak tanınmalıydı. Kilisenin ekonomik ve politik gücünü sürdürmek isteyenler sosyolojik ve psikolojik etkenleri kullanıyorlardı.

Açıkça görülüyor ki, Camilo Torres'in ideolojisi ve pratiği, bizim tanıdığımız o genel din adamı tipinden tamamen ayrılıyor ve onlarla açık biçimde çelişiyor. O, Einstein'in "Atomu parçalamak, insanların yüzyıllardır kalıplaşmış görüşlerini ve düşüncelerini değiştirmekten çok daha kolay" sözüne katılıyordu. Camilo Torres,

önyargılardan beslenen sistemi acımasızca zorluyordu. O, tartışılması gerekenlerden kaçmadı, soğukkanlı, hatta provakatif biçimde tezlerine yanıt aradı.

"Benim karşıma, önyargılarla, çifte anlamlı veya anlamsız iddialarla, duygusal vurgularla, gözden geçirilmesinde ve yenilenmesinde geç kalınmış kalıpçı yaklaşımlarla çıkmasınlar" dediğini kulaklarımla duymuştum. Buna karşın o, önünde durulmaz bir güçle her türlü dogmaya karşı tavır koyarken, yöneldiği çevreler diyalogtan kaçınıyorlardı. Böylelikle onu soyutlayarak, mahkum etmeyi ve lanetlemeyi başarabileceklerini umut ediyorlardı.

Katılaşmış ve tabulaştırılmış gerici anlayışları savunan çevreler Camilo Torres'e geçit vermek istemiyorlar, onu yok etmeye çalışıyorlardı. Onların dünyasında alçak gönüllü, kavgacı ve kararlılıkla her şeyin üstüne giden Camilo Torres için yer yoktu. Kendilerini izleyen sürünün uğurlarına kurbanlar sunduğu, sahte saygı gösterilerinde kusur etmediği bir ortama alışmış olan ve bu ortamı korumaya çalışan bazı çevreler onun tutumundan son derece huzursuz oluyorlardı. Bu otoriter yapının korunması uğruna, Camilo Torres'le tartışmaya girilmeli miydi? Hayır, asla! Onu dinlemeden yargılamışlardı bile. Oysa onun düşünceleri, 7 Aralık 1965 tarihinde toplanan II. Vatikan Meclisi'ne, adları açıklanmayan bir grup din adamı tarafından on üç maddelik bir taslak halinde sunulmus ve tartışmaya açılmıştı. Bu belgeden bazı alıntıları burada vermekte yarar olacağı kanısındayım:

"Biz II. Vatikan Meclisi'nde toplanan Piskoposlar, tanrı önünde, zavallı ve kusursuz olmayan yaşamımızın bilincinde olarak, bize ruh ve can veren yolda, kararlılık ve gururla ilerlemek istiyoruz. Efendimiz İsa'nın ve bölgelerimizdeki diğer inanan din kardeşlerimizin, meslektaşlarımızın ve dualarımızın yardımıyla, gücümüzün ve zayıflıklarımızın bilincinde, tanrının affına sığınarak, kendimizi aşağıda belirttiğimiz amaçlara adıyoruz:

Bizler halkımızın yaşadığı, barınma, beslenme ve ulaşım olanaklarına uygun, sade koşullarda yaşamımızı sürdüreceğiz. *(Bkz, Matth‰us 5,3 ; Matth. 6,33.34 ; Matth. 8.20)*

Bizler, zengin dışgörünümden ve zenginliklerden - özellikle

zenginliği vurgulayan şeylerden, gösterişli renklerden-pahalı nişanlardan ve payetlerden vazgeçiyoruz.*(Bkz. Markus, 6,9; Matth‰us 10,9-10; Havari Hikayeleri 3,6)*

Kendi adımıza hiçbir biçimde taşınır, taşınmaz mal ya da banka kontoları istemiyoruz. Eğer sahip olma zorunluluğumuz olan şeyler varsa bunu ruhaniler kurumu, sosyal ve yaratıcı kurumlar adına almak istiyoruz. *(Bkz. Markus 6,19.21; Lukas 12,33-34)*

Olanaklar ölçüsünde bağlı bulunduğumuz kiliselerde, idari ve finans işlerini yapacak, kendi alanlarında uzman, inançlı insanları çalıştıracağız. Bizler muhasebeci ya da yönetici olmak yerine rahip ve havari olarak çalışmayı tercih ediyoruz. *(Bkz. Matt‰us 10,8; Havari Hikayeleri 6,1.7)*

Gerek yazılı gerekse sözlü hiçbir şekilde bizi yüceltmek yada gücümüzü büyütmek anlamına gelen (Ekselans, Eminenz, Monsenyör gibi) ünvanların kullanılmasını istemiyoruz. Bize, tanrının hizmetinde olduğumuzu anlatan "Pater" sözcüğüyle hitabedilmesini yeterli görüyoruz.

Davranışlarımızda ve toplumsal ilişkilerimizde, bize öncelik ya da ayrıcalıklar tanıyan durumlara karşı çıkacağız. Örneğin zenginlere ya da hakim çevrelere verilen yemeklere veya partilere katılmayacağız. (Bizce böylesi yerleri tercih etmek, kilise ayininde sınıfsal farklılık gözetmekle eşanlamlıdır)

Aynı zamanda, birkaç kuruşluk bağış ya da benzeri şeyler için, gösteriş delisi insanların ruhlarını okşamayı ve onlara hoş görünmeyi reddediyoruz. Bizler yardım ya da bağış vermenin inanan insanlar için, bir ibadet biçimi olduğu düşüncesini yaygınlaştırmaya çalışacağız.*(Bkz. Matth‰us 6,2.4; Lukas 15,9.13; !. Korither 12 -14)*

Rahip olarak zamanımızı, düşüncelerimizi, yüreğimizi ve varlığımızı, sosyal ve ekonomik gücümüzü diğer grupları ihmal etmeden, dar gelirli, geri bırakılmış insanların hizmetine sunmaya çalışacağız. Bizler, tanrı yolunda, sıradan inananların, kilise görevlileri ve çalışanlarının yoksullara yönelik çalışmalarına destek olacağız. *(Bkz. Lukas 4,18.19; Markus 11,15; Havari Hikayeleri 18,3.4 ve 20,33.35; 1.Korinther 4,12 ve 9,1.27)*

Adalet ve merhametin gereğinin bilinciyle, hayır ve sosyal refah

kurumlarını, eşit ve adil dağılımın gerçekleştirilmesine çalışan, ihtiyacı olan herkese ve her kesime hizmet sunan kurumlar olarak geliştireceğiz. *(Bkz. Matth‰us 25,31.46; Lukas 13,14)*

Bizler bütün gücümüzle, sorumlu hükümetlerimizin, her bireyin kamu kuruluşlarından ve sosyal yapılardan, adil ve eşit biçimde yararlanmasının ve kendisini insana yaraşır şekilde geliştirmesinin olanaklarını açan, gerekli yasal değişiklikleri yapması için uğraşacağız. Bu yolla tanrının çocuklarının, birer birey olarak, toplumsal yaşamda layık oldukları yeri almalarını sağlayan ve insan onuruna yaraşan bir sosyal düzenin kurulması için çaba sarfedeceğiz. *(Bkz. Havari Hikayeleri, 2,44.45; 4,32 33 25 ve 5,4 ; 2.Korinther 8 ve 9 tam olarak, 1.Timotheus 5,16)*

Piskoposlar olarak bize, İncil'de psikolojik, kültürel ve ahlaki açıdan zor durumda olan ve bugün insanlığın üçte ikisini oluşturan kesim için yüklenen misyonu ve verilen görevi tam anlamıyla yerine getirmek istiyoruz. Elimizde bulunan olanakları, görev bölgelerimizdeki piskoposluğun ve uluslararası kurumların yatırım tercihlerini yoksul ülkelere yöneltmesi yönünde etkilemek istiyoruz. Birleşmiş Milletler toplantısında VI. Papa Paul'un da önerdiği gibi, bu ülkelerde ekonomik ve kültürel yapılanmaların geliştirilmesi, gittikçe zenginleşen bir dünyada, gelişmemiş ülkelere biçilen proleterya toplumu rolü yerine, onları içinde bulundukları durumdan kurtarmak gerektiği düşüncesindeyiz.

Bizler mesleğimize yaraşır biçimde din kardeşlerimiz ve inanan insanlarla yaşamımızı merhamet içinde paylaşmayı en yüce görevimiz olarak görüyoruz. Kendi yaşamımızı onlarla beraber gözden geçireceğiz ve diğer insanları da bu anlamda göreve çağırıyoruz. Böylelikle daha çok insanı doğru yola kazanabileceğimizi umut ediyoruz. Hangi inançta olurlarsa olsunlar, insanları dinlemeye, onlara açık olmaya ve onlardan öğrenmeye özel bir önem vereceğiz. *(Bkz. Markus 8,34.35, Havari Hikayeleri 6,1.7; 1. Timoteus, 3, 8, 10)*

Görev bölgelerimize döndüğümüzde, bölgemizdeki diğer piskoposlara, aldığımız bu kararları ileteceğiz. Onları, bize destek vermeye ve yardımcı olmaya çağıracağız. Tanrı yardımcımız olsun, inancımız bizi korusun!"

Keşke öyle olsaydı...!

Fakat Camilo Torres, sade bir yaşama dönme umudunu kaybetmedi. Onun için de dürüstçe itiraf edilebilmeliydi ki: "Biz Kolombiya'da bazı yanılgılara düştük". Papa dahi, kamuoyu önünde inanan din kardeşlerinden, yapılan yanlışlar için af dilememiş miydi? Camilo Torres oligarşiye, politik güçlere ve dünyevi unsurlara teslim olmuş kiliseye karşı savaştı.

İnanan hıristiyanlar ve din adamları olarak Camilo Torres'le beraber, kilisenin hiyerarşik yapısında nelerin değişmesini istiyoruz? Biz bu konuda "Arjantin Başpikoposluğu'na Açık Mektup" *(Buenos Aires, Kasım 1966)* metninde bazı önemli noktalar bulduk.

"Bizler gerçek anlamda fakir ve sade, her türlü ayrıcalıktan arındırılmış, hakim sınıfların, üretim araçlarını elinde bulunduranların ve ordunun etkisinden kurtarılmış bir piskoposluk bölgesi istiyoruz. Kendisine hizmet edilen bir piskoposluk değil, inananlara hizmet eden, ibadet ayinlerinin parasal kaynakları devlet ya da kamu kurumları tarafından karşılanmayan, her türlü devlet desteğini ve imtiyazları reddeden, lüks arabaları, görkemli evleri, üniversiteleri ya da kiliseleri olmayan, ama yoksulların ve ezilenlerin hizmetinde çalışan, kendisiyle gurur duyabileceğimiz, politik çıkarlarını korumak ve savunmak için her türlü oyuna göz yuman kilise yerine, devletten gerçek anlamda bağımsız, gücünü yalnızca gerçekten ve doğrudan alan bir piskoposluk istiyoruz.

Cesur ve kararlı, gücünü imanından alan, İncil'i tanrının zenginliklerinin hizmetine sunan, din kardeşlerini sömüren ve onlara adil davranmayan, fakat kiliseye önemli bağışlarda bulunan, hatta görkemli kiliseler yaptırırken, işçilerin maaşlarını ödemeyen, ama yaptığı bağışlarla tanrının affını satın almaya, kendi vicdanını rahatlatmaya çalışanları mahkum eden bir piskoposluk istiyoruz. Bizler, bu dünyada hakimiyeti elinde bulunduranlardan bağımsızlaşmış, onların karşına cesurca çıkabilecek, ezilenlerin haklarını savunabilecek konumda bir piskoposluk istiyoruz. Bizler gerçekten ve adaletten yana tavır koymak gerektiğinde, hakim sınıfların baskılarına boyun eğdiği izlenimini uyandıran bir kilise istemiyoruz. Bizim, içinde yaşadığımız güncel gerçekleri kavrayan, kilisenin yenilenmesi ve dünyada sosyal adaletin gerçekleştirilmesi söz konusu olduğunda,

gelişmeler karşısında korkudan donup kalan din adamları yerine, soğukkanlı ve cesaretle tavır koyabilen piskoposlara ihtiyacımız var. Bu cesaret gösterilemez ise, söz konusu değişim girişimleri büyük zorluklarla karşı karşıya kalabilir ve hatta büyük direnişlerle karşılaşabilir. Kilise hiyerarşisi ve inanan insanlar arasında, daha önceleri örnekleri yaşanan ve acı deneyimlerle dolu olan anıların canlanmasına, insanların ya İncil'e ya da gerekli değişimlere önayak olamayan Kilise Meclisi'ne taraf olmak gibi bir ikileme zorlanmasına neden olabilir.

Bizler, II. Vatikan Meclisi'nin aldığı kararlara uyan ve onlara bağlı kalan bir piskoposluk istiyoruz. Aynı zamanda bu bağlılığın tanrının kullarına, özellikle de, işlerinden atılan, açlığa, yoksulluğa, insanlık dışı koşullarda yaşamaya mahkum edilen, baskıya ve şiddete maruz kalan kitlelere karşı bir görev olduğunun bilincindeyiz.

Bizler, gerçek anlamda İncil'e bağlı, güncel gerçekleri, yeni düşünceleri ve çözüm önerilerini anlayan ve hayata geçiren bir piskoposluk istiyoruz. İncil'in bize yüklediği görev anayurdumuz olan Latin Amerika'da, milyonlarca insanın, cehalet, yoksulluk, hastalık ve kötülüğün kaynağı olan sömürünün pençesinden kurtarılmasıdır. Latin Amerika'da batılı hıristiyan medeniyeti adına, binlerce bebek doğar doğmaz ölürken, hayatta kalabilen milyonlarca insan yeryüzünde cehennemi yaşamaktadır. Bizim, herhangi bir nedenle, ya kendilerinin görevlerini belirleyen beyannamenin, II. Vatikan Meclisi'nin ruhuna aykırı olmasından dolayı, ya da suskunlukları ve tarihsel gerçeklerden kopuşlarından dolayı, öğrenmeyen ve öğretmeyen piskoposlarımız vardır. Kitlelerin bir yandan kişisel veya kolektif yaklaşımlarından dolayı, kilisenin yoksulluk ruhuna, alçak gönüllü hizmetlerine karşı çıkmaları, diğer yandan kendilerine sunulan hizmetlere kayıtsız kalmalarının nedeni, bazı din adamlarının görevlerini insanların ve dünyanın somut gerçeklerinden çok uzak bir anlayışla yerine getirmesinden kaynaklanabilir.

Bizim öyle piskoposlarımız var ki, kendi kişisel dar görüşlülükleri nedeniyle bulundukları yerin - yani bir önder ve baba olmanın- kendilerine yüklediği sorumluluğu göremedikleri, birlikte çalıştıkları insanlarla veya sıradan inananlarla diyalog kuramadıkları, gö-

rüş alışverişinde bulunmadıkları gibi, onları dinlemek yerine otoriter yapıyı korumaya çalıştıkları için yönetemez durumdadırlar. Onlar, geleneksel feodal yapıyı aşamadıkları, inananları kendi etraflarında toplamayı başaramadıkları için, kilise içinde sürekli olarak baş gösteren sorunları halâ yasaklarla çözebileceklerini, insanları yasaklarla yönlendirebileceklerini ve yönetebileceklerini sanıyorlar. Bulundukları makam, dünyanın gerçeklerinden öylesine kopmuş ve uzaklaşmış ki, kendilerine emanet edilen yüz koyunluk sürüden, doksan dokuzunu kaybetmişler, ellerinde kalan bir koyuna hizmet verdiklerinin, onun da hıristiyan dahi olmadığının farkında bile değiller.

Öyle piskoposlarımız var ki, varlıklı ve muhteşem görünümleriyle mukaddes bir izlenim bırakmadıkları gibi, İncil'in anlatımlarından, Noel Gecesi kutlamalarına kadar her türlü ibadeti bir çeşit alışkanlık olarak yerine getirdiklerinin ve işin özünden uzaklaştıklarının ayırdına varamamışlar. Görevleri gereği, yoksullara sevgiyle yaklaşmadıkları gibi onları kurtarıcı ve bağışlayıcı yaşam biçimlerinden de uzak tutuyorlar.

Günümüz dünyasında ortaya çıkan ve kiliseye belirli görevler yükleyen koşullar, piskoposları gerçek anlamda yönetmeye, yönlendirmeye ve öğretmeye çağırıyor. Yaşadığımız koşullar, piskoposların ve din adamlarının devletin ya da kilisenin memurları gibi çalıştırılmalarına son vermelerini, rahipler meclisinde alınan kararların ruhuna uygun, yeni bir tutum ve görev anlayışı geliştirmelerini gerektiyor. Daha da ileri giderek, piskoposların, kendilerine yaraşır dürüstlüğü sergilemeleri, söylediklerileyle yaşadıkları arasındaki çelişkilerin ortadan kaldırılması, yoksulların heves ve arzularını kamçılayan gösterişli yaşamlarına son vermeleri ve kendilerine tanınan ayrıcalıklardan vazgeçmeleri gerekmektedir...

Kilisemizi zenginlerle ekonomik birlik, hakim sınıflarla toplumsal birlik içinde, ezen ve sömürenlerle özdeşleşmiş bir yapıda görmek bizlere acı vermektedir. Çünkü, ezilen ve sömürülen insanlar, kilise hiyerarşisinin tutumuna rağmen, halâ bizden umut ve yardım bekliyorlar. Adalete ve eşitliğe susamış insanlar, haksızlığı ortadan kaldırmak için, özgürlük ve devrim mücadelelerinde onların yanın-

da olmamızı arzulamaktadırlar." *(Hıristiyanlık ve Devrim, Reconstruccion, Şubat 1967)*

Yukarıda söylenenler ön bir uyarı olarak algılanmalıdır.

Bir buluşma esnasında birisi Camilo Torres'e şöyle diyordu: "Şayet gelecekte Kolombiya kilisesisinin tarihi yazılacak olursa, içinde yaşadığımız zaman dilimini asla bütünüyle mahkum edemeyecekler. Çünkü, sen Camilo, bu kilisenin görevlisi olarak, sana göre değişmesi gerekenleri cesaretle dile getirdin."

Camilo Torres'in yanıtı: "Ben hıristiyanım, inanan bir insan, bir rahibim ve kiliseyi seviyorum. Benim eleştirim kilisenin yansımasınadır. Fakat benim namuslu ve dürüst olmak gibi bir yanlışım var..." şeklinde olmuştu.

VIII. Camilo Torres - Kiliseye Karşı mı?

Bu soruyu yanıtlamak için, öncelikle çeşitli belgelere dayanan bazı gerçekleri ortaya koymamız gerekir.

Gerçekler

17 Mart 1965 tarihinde Medellin'de politik platformun bazı tezlerinin açıklanmasından sonra, Camilo Torres'in üniversitedeki görevinden atılması için, Bogotà'daki Papa'lık Temsilciliği ve eyalet hükümetine, bilinen çevreler tarafından politik baskı uygulanmaya başlandı. Dayandıkları gerekçe ise son derece önemsizdi: Camilo Torres kamu çalışanı, yani memurdur ve yasalar devlet memurlarının aktif politikaya müdahale etmelerini yasaklar. Camilo Torres bu yasaya aykırı davranmıştır ve dolayısıyla Sosyal ve İdari Bilimler Enstitüsü'ndeki dekanlık görevinden alınmalıdır.

Fakat başka bir takım karanlık işler de dönüyordu. Camilo Torres'e ve onun yakın çalışma arkadaşlarına karşı, bir süredir yoğun bir karalama kampanyası yürütülmekteydi. Dekanı olduğu enstitüdeki odasına ve çalışma arkadaşlarının odalarına bir takım belgeler yerleştirilerek, kendisinin enstitüyü devlete karşı çalışma yapan bir hainler yuvasına çevirdiği öne sürülüyordu. Dost gibi görünüp, onunla ilgili bilgileri taşıyan bir takım gizli servis elemanları da devreye sokuldu. Sonunda ona iki seçenek tanındı. Ya doktorasını yapmak üzere Avrupa'ya gidecekti ya da İlahiyat Fakültesi'nde bir

görev kabul edecekti. Görevinden atılacağına dair çıkarılan dedikodular karşısında Ulusal Öğrenci Birliği, durumu protesto etmek amacıyla Camilo Torres'in onuruna sembolik bir veda töreni düzenledi. Tören için basılan afişte, bağlı olduğu kilise yöneticisinin oligarşinin emrine uyarak, Camilo Torres'in işine son verdiği belirtiliyordu. Olayların gidişi bir takım diğer önemli gerçekleri de ortaya çıkaracaktı:

Camilo Torres, bağlı bulunduğu piskoposun ve enstitü yönetiminin baskıları sonucunda, görevinden ayrılmak zorunda kaldı. Öğrenciler tarafından onuruna düzenlenen veda toplantısına katılarak, politik platformun programını açıkladı. Arkasından da, altı aylığına ülkeyi terketmeye karar verdi. Basında, 25 Mayıs 1965 tarihinde piskoposun bir açıklaması yayınladı. Bu açıklama üzerine Camilo Torres ülkeden ayrılma düşüncesinden vazgeçerek, devrimci kavga içinde aktif yeralmaya karar verdi.

Belgeler:

1. Kamu oyuna açıklanmamış bir mektup:

Sosyal ve İdari Bilimler Enstitüsü'nde (ESAP) ortaya çıkan durum ve kilise yönetiminin, dışardan gelen baskılara boyun eğmesi, Camilo Torres'i açık tutum almaya yöneltti ve hazırladığı ilk açıklamayı arkadaşlarının tavsiyesi üzerine yayınlamaktan vazgeçti. O zaman söylediği şu sözleri çok iyi hatırlıyorum. "En iyisi bu açıklamayı imha etmek olacak." Fakat hemen arkasından "Belki de açıklamayı göndermemek daha iyi olacak. Ama saklamakta yarar var. Kim bilir daha neler olacak." Önemli bir belge olan bu açıklamayı şimdi yayınlıyoruz.

"Bogotà, 20 Mart 1965

Eminenz!

Yüksek müsadelerinizle, rahiplik kutsamamı geri alarak, beni yeniden sıradan inananlar kademesine indirmeniz için, gerekli işlemleri yapmanızı rica ediyorum. Ortaya çıkan gerçeklerin zorunlu sonucu olarak, uzun ve sıkı bir düşünme sürecinden sonra, kendi vicdanım açısından en doğru kararın bu olduğu sonucuna vardım. Rahip olmaya karar verdiğimde, kiliseme ve halkıma en iyi şekilde bu alanda hizmet verebileceğimi düşünüyordum. On yıllık meslek

hayatımdan sonra bu hedefime, gerek kilisenin gerekse Kolombiya'nın içinde bulunduğu tarihsel süreç açısından, sıradan bir inanan olarak daha rahat ulaşabileceğim kanısına vardım. Hatta, bugünkü koşullarda görevime devam etmem, İsa'ya, kiliseye ve Kolombiya'ya olan saygımla bağdaşmayacak ölçülerdedir. Bu kararı kendi vicdanımın sesine uyarak verdiğim konusunda, hiçbir kuşkuya yer bırakmamak için tarafınızdan gerekli ve uygun görülen her türlü açıklamayı vermeye hazır olduğumu belirtmek istiyorum.

Tanrının affına sığınırken, inancımla ve rahiplik mesleğime olan sevgimle yaşama devam etmek istiyorum. Yalnızca, tanrının yarattığı insanlar ve ona sunduğu kiliseye olan sevgimle.

İsa nezdinde oğlunuz P. Camilo Torres Restrepo."

2. Daha önce de sözünü ettiğimiz, Kardinal'in açıklaması ve onun yol açtığı bir dizi önemli olay ve kararlar:

"25 Mayıs 1965

Bogotà Başpiskoposluğu'nun açıklaması:

Kilisenin Camilo Torres'e yurtdışına çıkması için baskı yaptığı yönündeki görüş ya da açıklamalar tamamen gerçek dışıdır. Rahip Torres, Bogotà Baspiskoposluğu'na bir süre önce başvuruda bulunarak, kendisine Louvien'de doktorasını yapmak üzere görevinden izin verilmesini istemiştir. Başvurusuna ilişkin, yanıt almak için tekrar yaptığı girişim sonucu, izin verileceği yönündeki duyuru, Kardinal'in temsilcisi tarafından kendisine iletilmiştir.

Rahip Torres tarafından hazırlanan ve açıklanan platformda, kilisenin öğretisi ile bağdaşmayan politik ve sosyal eylemler öngörülüyor.

Luis Kardinal Concha

Bogotà Başpiskoposu"

3. Camilo Torres'in yanıtı:

"Bogotà, 28 Mayıs 1965

Ekselans Luis Kardinal Concha Cûrdoba

Bogotà Başpiskoposu

Eminenz!

Monsenyör Ruben

Sizin arzunuz üzerine, Monsenyör Ruben İsaza, bana, enstitüde-

ki görevimden derhal ayrılarak, Kurie'deki İlahiyat Fakültesi'nde bazı görevler üstlenmemi önerdi. Ücretimin de şimdikine oranla daha düşük olacağını belirtti, bu durum annemin sağlığını olumsuz yönde etkileyecektir. Monsenyör Ernesto Solano durumu biliyor. Oysa üniversitede öğretim üyeliği, enstitüden ayrıldıktan sonra ortaya çıkan bir takım kişisel sorunlarımı çözebilmem açısından daha uygun olurdu. Fakat Monsenyör İsaza, bana, sizin böylesi bir çözüme karşı olduğunuzu bildirdi. Bu durum karşısında sorunu bir süre ertelemek açısından, sizin de izninizle, ESAP tarafından altı aylığına -daha önce de konuştuğumuz gibi - sosyoloji doktoramı yapmak üzere yurtdışına gönderilmemin doğru olacağı kanısındayım. Böylece, Enstitüdeki işlerim nedeniyle uzun süredir ertelediğim bir hedefimi de gerçekleştirebileceğim.

Başvurumun, tarafınızdan dikkatle ele alınacağını ümit ederek, yanıtınızı bekliyorum.

İsa nezdinde oğlunuz Camilo Torres Restrepo."

4. Kendisine İlahiyat Fakültesi'nde teklif edilen iş hakkındaki görüşlerini Başpiskopos'un temsilcisine yazdığı bir mektupta şöyle dile getiriyordu:

"Ekselans!

Bu mektupta kullandığım resmi dilin, sizinle aramızdaki kardeşlik ruhuyla çelişmediği düşüncesindeyim. Çünkü tanrı sizi, benimle ilgili olarak kendisine temsilci tayin etti ve ben bu nedenle size, durumumu aktarmak istiyorum.

Bana şu andaki görevimden ayrılarak İlahiyat Fakultesi'nde, Ruhvanlik Teolojisi seminerlerinin içerik olarak düzenlenmesi yolunda gerekli koşulların araştırılması görevini üstlenmemi önerdiğinizde, düşünmek için süre istemiştim.

Size, şu andaki durumda insani nedenlerden dolayı görevimi kısa sürede bırakamayacağımı gerekçeleri ile iletmiştim ve bunlar bana göre makul gerekçelerdi. Siz de bu gerekçelerin yerinde olduğu yönünde görüş belirtmiştiniz. Buna rağmen, teklifinizin bende uyandırdığı duygular üzerine yeniden yoğun bir şekilde düşündüm ve kilise yapısı içinde çalışmak için pek istekli olmadığım sonucuna vardım. Bir rahip olarak, böyle bir duyguya kapılmamın pek anlaşı-

lır bir yönü olmadığı gibi yakışık almayacağını da düşünerek, durumu daha derinliğine gözden geçirme gereğini duydum. Ben, on yıldan bu yana Başpiskopos'a bağlı çalışmakla beraber, kilise yapısı içinde doğrudan bulunmadım. Bu durum, meslek ruhuma olumsuz etkide bulunmuş olsa da, kilisenin ruhu ve anlayışı açısından yararlı etkileri olabilir. Yararlarından birisi, kiliseden biri olarak, kilisenin yapısı içinde doğrudan yer almadan, bu yapıya objektif bir gözle bakmamı sağlamış olmasıdır. Farkına vardığım diğer konu ise, kilisenin yapısı içinde yer alan ve daha çok dış görünüm ile ilgilenen, fakat derinlemesine analizler yapamayan kişilerin varlığıdır.

Bana teklif ettiğiniz yeni görev ile ilgili derinlemesine düşündüğümde, kendimi dünyadan ve yoksullardan kopuk, güçlülere bağlı bir yapı içinde bulacağımın ayırdına vardım. Hangi konularda araştırmalar yapabileceğimi düşündüğümde ise, bir takım sorunlarla karşı karşıya kalacağımı gördüm. Benim yapacağım araştırmaların sonuçlarını temel alacak olan hiyerarşi, bu sonuçları kendine göre ya da benim anlatmak istediğimin tersine yorumlayabilir. Başarılı araştırmaların yapılabilmesi için bu sorunun ortadan kaldırılması gerekir. Çalışmaların yönelimi, bu sorunun çözümüne bağlıdır. Her konuda araştırma yapmak olanaklı olmadığına göre, araştırma sonuçlarının problemi ortaya koyuş biçimine denk düşmesi gerekir. Bu durumda Rahiplik Enstitüsü'nün sorumlusu, Başpiskopos ve araştırmacının ortak noktalarda anlaşma sağlamaları kaçınılmazdır.

Kişisel sorunuma gelince, sizin önerdiğiniz görevle ilgili olarak, benim uygun kişi olup olmadığım konusunda karar verebilmeniz için, bu göreve nasıl baktığımı açıkça ortaya koymam gerektiğini düşünüyorum.

Benim Ruhvanlık Teolojisi'nden anladığım, tanrının biçimlendirdiği dünyada, içinde yaşanılan tarihsel dönemin ve toplumsal gerçeklerin gerektirdiği biçimde yapılması gereken çalışmaların tümüdür.

Burada Ruhvanlık Teolojisi'nin özü konusunda ortak bir görüşe varabilmek için, tanrının imparotorluğunun ne olduğu konusunda da bir fikir birliği olması gerekir. Bir araştırmanın yapılabilmesi

için Kolombiya toplumunun gerçeği üzerine bir dizi hipotezlerin oluşturulması gerekir.

İnsanlığın savunması, tanrının imparotorluğunun yaşam ötesinde, yani öbür dünyada olduğudur. Tanrının imparotorluğunun genişletilmesi veya ona ulaşılması yaşamsal bir görevdir ve ona erişmek için yapılması gereken şey kesinlikle yine yaşamın kendisine dönmektir. Bu işleri yapanlar işe kendilerine yaptıklarından ötürü öncelikler tanımaktadırlar.

Bana göre esas dikkat edilecek nokta tanrının imparatorluğuna ulaşmak için gidilen yolda, seçilen yöntemdir ve yöntemler şu sıraya göre olmalıdır.

a. İnsana sevgi, hamiyetli sevgiye yöneliş,

b. İncil'in anlatılması,

c. İbadet, evharistiya (İnsanların birliğinin yeniden sağlanması, ya da herkesin İsa'yla beraber aynı masaya toplanarak, günahlarından arınmış biçimde yemeğe oturması) ve takdis merasimi,

Kolombiya toplumunun çoğunluğu ibadet (evlenme, cenaze merasimi, ayin, günah çıkarma vs.) söz konusu olduğunda katoliktir. Bazı dini konularda birazcık bilgileri olsa da hıristiyan dinini bilenlerin sayısı oldukça azdır. Kolombiya toplumunda hayırsever birçok insan vardır fakat katolik kilisesine bağlılıklarını kabul etmezler, çünkü kiliseyi dışardan sadece bir aparat olarak görürler ve kendilerini bu aparat içerisine yerleştiremezler.

Ruhvanlık Teolojisi ile ilgili uğraşlarımızı tanrının ilahi adaletini gerçekleştirme yönünde geliştiremezsek, bir yere ulaşamayacağımız ortadadır. Eğer sevgiyi her şeyin üstünde görerek dini anlamayı, anlatmayı ve uygulamayı biçimsel ibadetin üstünde tutarsak Ruhvanlık Teolojisi de misyonunu yerine getirebilir.

Ruhvanlık Teolojisi'nin misyonu şunları gerektirir.

a) Önemli olan nicelik değil niteliktir. Kişisel tutum ve karar, aile ve toplumun etkilerinin üzerinde görülmelidir. Dinin, okullar üzerindeki hakimiyetine son verilerek çoğulcu eğitim sistemine geçilmelidir. Öğretim görevlilerine eğitim özgürlüğü tanınmalıdır. Çocuklara ve yetişkinlere İncil dersleri verilmelidir.

b) Dikkatimizi, inanç ve ibadet öğretmekten çok, özverili sevgiyi geliştirmeye vermeliyiz.

c) Gösterişe yönelik tapınma geleneklerinden çok, İncil'i anlat-

maya ve yaygınlaştırmaya çalışmalıyız.

d) Kişisel olarak, bilinçli ve özverili sevgilerinden dolayı kiliseye bağlanan kişilerin önündeki, sosyolojik ve psikolojik etkenleri kaldırılmalıyız.

Bu etkenler şunlardır:

Kilise ile devlet arasındaki, din ve devlet işlerinin ayrılmasını öngören anlaşma uyarınca, kilise görünümde kendini ekonomik ve politik iktidarın dışında tutmaktadır. İnanlarla kilise arasındaki sosyolojik, psikolojik ve kültürel uçurum, yoksullara sevgiyle ve dine bilimsel yaklaşımın eksikliğinden dolayı, din ile dünya işlerinin yalnızca ezilenlerin saflarından uzak durmak için göstermelik olarak ayrıldığı izlenimini veriyor.

Eğer Ruhvanlık Teolojisi, şimdiye kadar süregelen yaklaşım ve yapının devamına yönelik olacaksa, benim bu görevi yerine getirmem çok zor olacaktır. Çünkü, o zaman bu görevi sadece itaatim gereği, sürekli kendi düşüncelerimle çelişki içinde yürütmek durumunda kalacağım. Bu düşüncelerimi size aktarmayı dürüstlüğün gereği olarak görüyorum.

Merhamet ve şefkatin kaynağı konusunda yaptığım bir araştırmayı, izninize sığınarak bu mektupla beraber gönderiyorum. Yukarıda belirttiğim konular tarafımdan ya teolojik olarak sağlam bir temele dayandırılacak ya da araştırılması gereken hipotezler olarak ampirik araştırmalarla kanıtlama zorunluluğu doğacaktır. Eğer benim yanlış düşündüğüm veya öne sürdüğüm tezlerin, kilisenin dogmalarına ve iyi geleneklerine ters düştüğü kanıtlanabilirse, tezlerimi geri çekmeye hazırım.

Kardeşlik bağlarıyla

Rahip Camilo Torres Restrepo."

Camilo Torres bu mektubuna nasıl bir yanıt aldı? Bu konuda yazılı bir belge var mı? Kendisiyle mektubun sonrasında herhangi bir diyalog girişiminde bulunuldu mu? Şimdiye kadar herhangi bir belgeye rastlanmamıştır.

Fakat, aşağıda sunduğumuz belge, başlamış ve durdurulamayan bir sürecin işlediğini gösteriyor.

5. Camilo Torres'in Kardinal'e yazdığı başka bir mektup:

Bogotà, 28 Mayıs 1965
Emininz Luis Kardinal Concha CÛrdoba
Bogotà Başpiskoposu
Eminenz!

26 Mayıs tarihli gazetelerde, benim yurtdışına çıkma hazırlıkları içinde olduğumu ve kabullendiğim ya da açıkladığımı öne sürdüğünüz bazı düşünceleri içeren ve beni hayrete düşüren bir açıklamanız yayınlandı.

Bunun üzerine derhal temsilciniz Ruben İsaza'yi arayarak konuşmak istedim. Benim düşünceme göre bazı konuları basın üzerinden açıklamaya çalışmak yerine, aramızda konuşarak halletmek gerekirdi. Kanımca bu yaklaşım, inananlar arasındaki ilişkiler açısından önemli olmakla beraber her şeyden önce rahipler ve onların piskoposları arasında olması gereken karşılıklı güvene dayalı, kardeşçe ilişkilerin gereğidir.

Paskalya gününde Monsenyör İsaza ile ailevi bir sohbet havası ve karşılıklı güven duygusu içinde geçen bir görüşmemiz olmuştu. Bu görüşmede kendilerine, benim katkılarılarımla da hazırlanmış olan ve birçok katoliğin de toplumsal refah için kaçınılmaz gördüğü noktalara değinen politik platformu açıklamamın arkasından karşıma çıkarılan zorluklardan söz ettim. Tarafınızdan yapılan ve temsilciniz İsaza tarafından doğrulanan basın açıklamasında yeralan görüşlerinize yönelik olarak dile getirmek istediğim şudur: Hem kendi öfkemi, hem Kolombiya halkının öfkesini, hem de Latin Amerika ve dünyanın diğer az gelişmiş ülkelerinde toplumsal adaletin sağlanması yönünde, kilisenin yeryüzündeki yapısının ve görünümünün değiştirilmesi gerektiğine inananların, haksızlıklara bir son verilmesinin, ilerlemeye giden yolu halâ kilisede gören kişilerin, kendilerini tarihin bir kenara attığını ve sosyo-ekonomik temelde bir değişime ihtiyacın olduğunu ya da sevgi ve merhamet temelinde düşüncelerini gerçekleştirmek isteyen insanların öfkelerini dindirmek için Eminenzlerini şu sorulara yanıt vermeye çağırıyorum.

Siz 26 Mayıs 1965 tarihinde yaptığınız bu açıklamada yer alan görüşlerinizi hangi Sosyal-Politik Platforma dayandırıyorsunuz?

Benim kabullendiğimi ya da reddettiğimi öne sürdügünüz nokta-

ların, size göre hangileri 'kilisenin öğretisi ile bağdaşmıyor'?

Eminenzlerinin, iyi niyetleri ve yeryüzünde hıristiyanlığın kendisine yüklediği görevlerin bilincinde olarak bu sorulara yanıt vereceğine güvenim sonsuzdur. Kiliseye olan bağlılığım ve onun vereceği karara itaatimi garanti ederek yanıtınızı bekliyorum.

İsa nezdinde oğlunuz Camilo Torres Restrepo."

6. Kardinal'in yanıtı:

"Bogotà, 9 Haziran 1965

Sayın Rahip Camilo Torres Restrepo

Bogotà

28 Mayıs tarihli mektubunuzda, önemli bölümü tarafınızdan hazırlanan politik platformdaki hangi noktaların Katolik Kilisesi'nin öğretisi ile çeliştiğini soruyorsunuz. Bana böyle bir soruyu neden yönelttiğinizi, daha doğrusu bu soruyu yöneltmenizin nedeninin ne olduğunu kafam almıyor. Siz, programda yer alan söz konusu noktalarda Katolik Kilisesi'nin öğretisinin ne olduğunu pekala biliyorsunuz ve bu öğretiyi bilerek ondan uzaklaşmış durumdasınız.

En iyisi meseleleri açıkça ortaya koymak.

Ayrıca eklemek istiyorum ki, rahipliğe başladığım andan itibaren, papalık direktiflerinin rahiplere politika yapmayı, teknik ve pratik anlamda sosyal etkinlikleri etkilemeyi yasakladığını kesinlikle biliyorum. Bu inançla üstlendiğim başpiskoposluk görevim süresince, bana bağlı olan din adamlarını yukarıda belirttiğim noktalarda çalışmalar yapmaktan uzak tutmak için çaba gösterdim.

Bu mektup, içeriğinde sözü edilen konulardaki her türlü tartışmaya bir nokta koymaktadır. Fakat benimle konuşmak isterseniz, kapımın her zaman açık olduğundan emin olabilirsiniz.

Tanrı adına saygıyla

Luis Kardinal Concha

Bogotà Başpiskoposu"

7. Bu arada Camilo Torres, kendisini dinleyen öğrenciler, aydınlar ve işçiler önünde devrimci öğretisini yaygınlaştırmaya devam etti. Her görüşten basın-yayın organına açıklamalarda bulunuyor, söyleşiler yapıyordu. Ülkenin en uzak köşelerinden kendisine onay ve destek yağıyordu.

Kolombiya Kilisesi'nin olay karşısında aldığı tutum, Camilo

Torres'in tezlerinde yer alan ve geniş yığınların özlemlerini dile getiren programa ilginin daha da artmasına neden oldu.

Kardinalin ikinci açıklamasıyla heyecan doruk noktasına ulaştı:

"18 Haziran Bogotà, 1965

Bogotà Başpiskoposu, rahip Camilo Torres'in bilinçli olarak katolik kilisesinin öğretisinden ve direktiflerinden uzaklaştığını, inançlı katoliklere duyurmayı vicdani bir görev olarak görmektedir.

Bu üzücü durumu anlamak için sadece papa fermanlarına bakmak yeterli olacaktır. İlkemizde şiddetin yol açtığı krizi aşmak için büyük çabalar sarfedildiği şu ortamda, Camilo Torres'in şiddete dayanan devrimci bir yöntemle iktidara el konulmasını öngören propaganda yapması, son derece üzücüdür. Camilo Torres'in yaptığı, ne rahiplik görevi ne de üzerinde taşıdığı rahiplik cübbesi ile bağdaştırılabilir. Bazı katolikler içinde bulunduğumuz koşullar nedeniyle, Camilo Torres tarafından yaygınlaştırılan bu yanlış ve zararlı öğretinin etkisinde kalacaklardır.

Luis Kardinal Concha

Bogotà Başpiskoposu."

8. Camilo Torres sorunu kökünden çözmeye karar verdi. Rahiplik mesleğini, meslek olarak yerine getirmekle, insanlık için kendisine yüklediği merhamet temelindeki sorumluluk arasında bir karar vermesi gerekiyordu. Inançlarına sadık kalmak kaydıyla, insanlar için çalışmayı temel aldı ve seçimini bu yönde yaptı. Ezenlerle ezilenler arasındaki seçimini ezilenlerden, göstermelik düzenle, gerçek ve hakça düzeni arayış arasında seçimini, gerçek ve hakça düzenden yana yaptı ve yine seçimini azınlığa bağlı kalmak yerine, çoğunluğun hakları için mücadele yönünde kullandı.

Bu nedenle Kardinale yönelerek şöyle bir başvuruda bulundu.

"Bogotà, 24 Haziran 1965

Eminenzleri Luis Kardinal Concha Curdoba

Bogotà Başpiskoposu

Eminenz!

Vardığımız anlaşmaya uygun olarak, kiliseye olan bağlılığımı ve hıristiyanlığa olan gerçek inancımı kanıtlamak için, aldığım en son karar, beni rahiplik görevimden azlederek sıradan inanan kademe-

sine indirmeniz yönündedir ve sizden bunu rica ediyorum.

Bu ricamın, tarafınızdan dikkatle incelerek yerine getirileceği umuduyla yanıtınızı bekliyorum.

İsa nezdinde oğlunuz Camilo Torres Restrepo."

Camilo Torres yukardaki başvurusu ile kilisenin formal, hukuksal yapısının dışına çıkarak açlara, yoksullara ve kederli kitlelere yönelmişti. Onu yargılayanlardan hiçbirisi böyle bir adım atma cesaretini gösteremezdi.

9. Camilo Torres'in açıklaması:

Söz konusu açıklama ile kendisinin ve attığı adımın dürüstlüğünden şüphe edebilecek herkese, verdiği kararın bütün sorumluluğunu üstleneceğini ve sonuçlarına katlanacağını ilan ediyordu:

"24 Haziran 1965

İnanan insanların kendilerini hıristiyanlığa vermelerini engelleyen etkenler söz konusu ise, rahibin görevi, elinden bütün dini yetkileri alınsa dahi, bu etkenlere karşı mücadele etmektir. Kilisenin şu andaki yapısı itibarıyla, benim rahiplik görevimi yerine getirmem formal çerçeve içerisinde olanaksızdır. Fakat hıristiyanlık ve rahiplik mesleği sadece göstermelik, dışa yansıyan rituallerden oluşmuyor. Rahibin son görevlerinden biri olan ayin, özünde ortaklık temelinde bir fiildir. İnanç, özverili bir sevgiye dayanmıyorsa, gereken fedakarlığı da gösteremez.

Özverili sevginin gerçek biçiminin hıristiyanlıkta olduğuna inandığım ve diğer insanlara hizmet etmek istediğim için rahiplik mesleğini seçtim. Yaşamım boyunca rahip kalmam hıristiyanlığın bir tercihidir ve kendimi özverili sevgiye adadım. Sosyolog olarak bu sevgiyi gerçekleştirme yolunda bilimden ve teknikten yararlanmak istedim. Kolombiya toplumunu inceledikten sonra devrimin açlara ekmek, susuzlara su, çıplaklara giysi vermek ve halkın çoğunluğunun refahını sağlamak için, kaçınılmaz olduğunun fakına vardım.

Ben devrimin, bir hıristiyanlık ve rahiplik kavgası olduğuna inanıyorum. Ülkemizin içinde bulunduğu koşullarda özverili sevgi yalnızca devrimle gerçekleştirilebilir. Rahiplik mesleğine başladığımdan bu yana, sürekli olarak sade katoliklere, inanan ya da inanma-

yan herkese yardımcı olmaya, onları ulusal bir mücadelenin gerekliliğine inandırmaya çalıştım. Halkın, sıradan inananların mücadelesine gereken ilgiyi göstermemesi sonucu, kendimi bu yola adamaya karar verdim. Bu yolla mesleğimin bana yüklediği görevin bir bölümünü yerine getirdiğime ve karşılıklı sevgiyle insanları tanrıya ulaştırabileceğime inanıyorum.

Bir Kolombiyalı, bir hıristiyan ve rahip olarak bu işin benim gerçek görevim olduğunu düşünüyorum. Bu görev şu andaki yapısı gereği, kilisenin itaat anlayışı ile çelişmektedir. Ben itaatsizlik etmek istemiyorum, fakat itaatli davranmak için inançlarıma da ihanet edemem. Bu nedenle Eminezlerinden, halka hizmetimi yerine getirebilmem için beni rahiplik görevimden azletmesini istedim. Bu kararla çok sevdiğim ve gururla taşıdığım mesleğimin dışa yansıması olan rahiplik cübbemi de, feda ediyorum. İnsanlara karşı olan görevlerim ve duyduğum sorumluluğun bu fedakarlığa katlanmamı gerektirdiği kanısındayım.

Bu insanca kararın en yüksek biçimi merhamettir. Merhamet doğaüstü bir sevgi olmak zorundadır ve ben bütün risklerine rağmen sevginin böylesini kabulleniyorum."

10. Başpiskopos Concha'nın Camilo Torres'e bildirisi,

"Biz Luis Concha

Kutsal Roma Katolik Kilisesinin Presbiteryen'i

Tanrının ve yüksek papalık mercisinin kararı ile

Bogotà ve Kolombiya Başpiskoposu

Kilisenin yasalarına uygun olarak ve sayın Rahip Camilo Torres'in konuya ilişkin başvurusu üzerine, kendisini rahiplik görevinden azlediyor ve sıradan inanan statüsüne dönmesini kabul ederek gerekli belgeyi kendisine ulaştırıyoruz.

26 Haziran 1965

(Mühür)

Luis Kardinal Concha"

Bogotà Başpiskoposu"

11. Piskoposluk duruma müdahele ediyor

7 Temmuz 1965 tarihli basın-yayın organları, Piskoposluk Meclisi'nin, dolayısıyle Kolombiya Kilisesi'nin Camilo Torres'in bazı

tezleri ile ilgili görüşlerini duyuruyordu. Bu belgede Camilo Torres'in adı açıkça geçmiyorsa da, yapılan açıklama ve değerlendirmelerden, sözkonusu kişinin Camilo Torres ve politik platformun tezleri olduğu hemen anlaşılıyordu. Bu belgeden bazı alıntılar veriyoruz: "Yıllık olağan toplantısı için biraraya gelen Kolombiya Piskoposluk Meclisi, ülkenin içinde bulunduğu zor durum karşısında güncel ahlaki, politik ve ekonomik sorunların önemini görmezlikten gelemez, küçümseyemez.

Hepimizin hasretini dile getiren ve peygamberimiz İsa'nın aydınlık yoluna olan inancımızla, Kolombiya Piskoposluk Meclisi üyeleri olarak Kolombiya halkına, sosyal hareketlerinde yol gösteren düşüncelerle seslenmeyi görev bildik.

I. Rahiplerin ve inananların görevleri

...Rahibin sosyal alandaki soylu görevi, her türlü politik ve kişisel çıkarını feda ederek, tanrının gönderdiği kitabın doğrularına bağlı kalarak, toplumsal gerçekleri yorumlamaktır...

II. (...)

III Mülkiyet hakkı ve bu hakkın sosyal işlevi

...Zengin ile fakir arasındaki çelişki, zekât ile giderilemez. Fakat zekat, çoğu zaman bir çözüm olarak kendisini dayatıyor. Çoğunluğun refahı için, zenginlik kişisel çıkarlar için değil, yatırımlar, yani yeni zenginliklerin üretimi, toplumsal refah ve yeni iş olanakları yaratmak için kullanılmalıdır.

Mülkiyet hakkı ile mülkiyetin kullanım hakkının karıştırılması, bundan, mal sahibinin malını yalnızca kendi keyfine göre kullanmasının anlaşılması büyük bir yanlış olur. Zenginliğin nasıl kullanılması gerektiğinin tespiti gerekiyorsa, diğer insanların ihtiyaçlarının neler olduğu gözden geçirilmelidir.

IV. Mülkiyet hakkının düzenlenmesinde yanlış

Mülkiyet üzerindeki tasarruf hakkının ortadan kaldırılarak, olayın sadece kullanma hakkına dönüştürülmesi de aynı şekilde yanlıştır. Bu, toprağı, onu işleyen köylülere, fabrikaları içinde çalışan işçilere, orturduğu evin mülkiyetini de içinde oturan kiracıya vermek isteyenlerin yanlışıdır. Böyle bir sistemde mülkiyet hakkı, yalnızca devletin mülkiyet üzerindeki tasarrufu ile sınırlı kalır ve mülkiyetin

kullanımı da ortadan kalkar. Böylesi bir uygulama gerçek mülkiyet hakkının ortadan kalkması anlamına gelir. Bu uygulama, mülkiyet üzerindeki tasarruf hakkını ortadan kaldırmakla kalmayacağı gibi, tek tek kişilere de gereksinimlerini karşılama olanağı tanımaz, kişilerin ihtiyaçlarının ne olduğunu devlet önceden belirlemeye çalışır. Bu nedenlerden dolayı bireyin devlete karşı özgürlüğünü de garanti altına alamaz. Aynı şey vergi sistemi için de geçerlidir. Bireylerin ya da ailelerin ihtiyaçlarından artan değerlerin hepsine el konulması, bireylerin elinden ekonomik sorumluluklarının ve özgürlüklerinin tamamen alınması anlamını taşır.

Böylesi bir sistemde toprak mülkiyetine, yatırım mallarına, konutlara ve hatta bireyin gelir düzeyine yalnızca devlet karar verebilir. Devlet yapısının bu biçimde örgütlenmesi her alanın ulusallaştırılmasını, özel yaşamın ve hatta sağlık sektörünün dahi devletin kontrolü altına girmesini beraberinde getirecektir. Hiç düşünmeden kilisenin dahi devletin denetimine sokulması, dünyevi varlığının devletleştirilmesi öngörülmektedir. Tanrının kullarının toplumsal görünümünün ifadesi olan kilisenin, insanlara hizmet sunabilmesi için maddi varlığa ihtiyacı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Fakat dini otorite bu varlığın, hıristiyanlığın gereklerine ve insanlığın ihtiyaçlarına uygun olarak kullanılmasına dikkat eder, denetler.

Şayet, kilisenin mal varlığı veya mülk sahibi herhangi bir kimse, mülkiyetini kendisine yüklenen görev ve sorumluluk anlayışına uygun olarak kullanmıyorsa, elbette bu konudaki eleştiriler de haklılık kazanır.

V. (...)

VI. Şiddete dayanan devrim çözüm değildir

Yaratacağı maddi ve manevi zarar, yüreklere ekeceği düşmanlık duyguları açısından, şiddete dayanan bir devrim toplumsal sorunların çözümü olamaz. Ülkemizin içinde bulunduğu güncel duruma baktığımızda, özellikle hıristiyanların üzerlerine düşen sorumluluğa uygun davranmamaları, akılcı, dinamik, barışçı ve hızlı bir değişim için olanaklar yaratmak yerine şiddet yoluyla devrimi gerçekleştirme düşüncelerini benimsemelerinden daha büyük bir tehlike olamaz. Yüce XXIII. Johannes'in 'Pasem in Terris' fermanında söyle-

dikleri kulaklarımızda çınlamaktadır. 'Eşitlik ve adalet ilkelerinin önemli ölçüde ortadan kalktığı bir ortamda yaşıyoruz, böylesi durumlarda her şeyi kökünden, hararetli ve hızlı bir biçimde değiştirmek isteyenlerin yaptıkları, devrimle eş anlamlıdır.'

Onlar doğada herşeyin bir büyüme ve gelişme süresi olduğunu gözönünde bulundurmalıdırlar. İnsanların oluşturduğu yapılanmalar, yalnızca içinden ve yavaş yavaş değiştirilebilir. Bunu rahmetli Papa'larımızdan XII. Pius şöyle açıklıyordu:

'Gerçek değişim ve adalet eski düzeni tamamen yıkarak değil iyi düşünülmüş, temellendirilmiş gelişme ile sağlanır. Şiddetin her zaman yıkıcı etkileri olmuş fakat hiçbir zaman yapıcı olduğu görülmemiştir. Şiddet, tutkuları ölçü içinde tutmak yerine ateşler. Sınırsızlık ve azgınlık, arkasında yıkıntı ve düşmanlık bırakır; sorunu çözmek tarafları birbirine yaklaştırmak yerine uzaklaştırır, kavganın sonunda kalan çöküntü üzerinde yeniden yapılanmak çok daha büyük çabayı gerektirir.'"

12. Kardinal'in rahiplere 12. Mektubu

15 Ağustos 1965 tarihinde, Bogotà Başpiskoposluğu'na bağlı bütün kiliselerde Kardinal'in rahiplere yazdığı mektup okundu:

"Eskiler, iki yönü keskin kılıcı en öldürücü silah olarak bilirlerdi. Günümüzde kullandığımız ve pek çok anlam yüklü bazı kelimeleri de, iki yönü keskin kılıca benzetebiliriz. Bu kelimelerden biri 'devrim'dir. İspanyol Akademisi'nin hazırladığı sözlük, devrim sözcüğünü şöyle tanımlıyor: 'Bir ülkenin, ulusun kurumlarını şiddet yoluyla değiştirmek' Devrim sözcüğünü duyduğumuzda, aklımıza ilk gelen de bu tanımdır. Çoğu zaman sözlü ya da yazılı olarak, anlamı üzerinde fazla düşünmeden 'devrim' sözcüğünü, şiddete dayalı değişim anlamından farklı olarak kullanırız ve dinleyenlerin ya da okuyanların belleğinde karışıklık yaratırız. Bazen açıklamalı bir sözcükle beraber, 'barışçı yollardan devrim' veya benzeri deyimler kullanırız. Fakat devrimle anlatmak istediğimiz, evrim yani haklı, barışçı ve yasal bir değişim ise, devrim sözcüğünü hiç kullanmasak daha iyi olmaz mı?

11 Haziran 1943 tarihinde Papa XII. Pius'un (bir önceki sayfada bazı bölümlerini alıntı olarak verdiğimiz) açıklaması ne kadar doğ-

ru, gerçekçi ve sanki bizim için yazılmış ve devrimin kritik dönemlerde - ki biz böyle bir dönemi yaşıyoruz - tek geçerli yöntemmiş gibi sunulduğunu ifade ediyor. Yıllardır süren şiddet Kolombiya halkını acılara boğmuş, ülkeyi harabeye çevirmiştir. Artık aklımızı başımıza almanın zamanıdır. Daha fazla insanı kurban etmek, ülkeyi daha çok harabeye çevirmek kime ne getirecek? Harabeler üzerinde bir şeyler kurmak için atalarımızın büyük fedakarlıklarla, emek ve çabalarla kurduğu herşeyi yıkmamız mı gerekiyor? Yalnızca deliler böyle davranırlar. Hiç kimse, yapılacak çok işin, değişmesi gereken çok şeyin olduğunu, haksızlığın ve adaletsizliğin ortadan kaldırılması gerektiğini inkar etmiyor. Fakat tek çözüm herşeyi yıkıp, kaos ortamı yaratıp, o kaos ortamı üzerinde sıfırdan başlamak değildir ve bu yolun nereye çıkacağı belli olmaz. Papa'nin akılcı sözlerine kulak verelim ve sahte peygamberlerin -peygamberimiz İsa'nın dediği gibi, 'onlar bize gelen, kuzu postuna bürünmüş yırtıcı kurtlardır'- bizi sürüklemeye çalıştıkları yanlış yollardan kaçınalım. Devrim taraftarları varolan düzenin ve hükümetin yıkılması çağrısında bulunuyorlar, onlar yasal olmayan yollardan devrim yapmaya çalışıyorlar ve bunun doğal sonucu olarak herşeyi göze almışlar. Her yerde olduğu gibi bizde de devrim için mücadele edenler, önce iktidarı ele geçirmek istiyorlar. Meşru bir hükümeti devirmek, hukuka (doğanın yasalarına) aykırıdır. Eğer kişiler doğanın yasalarından şüpheye düşerlerse, onlara kilise tarafından temsil edilen kutsal kitap - papaların da her zaman öğrettikleri gibi - hukuki ve sivil bir iktidarı devirmenin meşru bir tutum olmadığını, bir başkaldırı, bir itaatsizlik olduğunu gösterecektir.

Hiçbir şüpheye yer bırakmayan kelimelerle Paulus 'Roma Mektubu'nda şunları yazıyordu:

'İktidar herkesin üstündedir ve herkes ona tabidir. Çünkü tanrının olmadığı yerde iktidar olmaz, iktidar tanrının vergisidir. Kim meşru iktidara başkaldırırsa, tanrı düzenine de başkaldırmış demektir. Başkaldıranlar kendileri hakkında karar verileceğini bilmelidirler.' Paulus'un bu satırları yazdığı dönemc baktığımızda, bizim için konu daha da ilginçleşiyor. O dönemde hıristiyanlar dinsiz imparatorlukların ağır baskıları altında yaşıyorlardı ve onlar için bu dönem

kendilerini ispat etme dönemiydi. Bu mektubun yazılmasından dokuz yıl sonra, havari Paulus'un kellesi celladın kılıcı önünde yuvarlanacaktı.

Petrus'un meşru otoriteye karşı görevler üzerine söyledikleri, Paulus'un söylediklerinden hiçbir biçimde farklı değildir, hatta bu konuda ondan daha keskindir.

Bu bakımdan, Roma İmparatorluğu döneminde hıristiyanlara yapılan ağır baskılar, takipler ve kanlı saldırılar dikkate alındığında, onların hiçbir zaman bu zalim imparatorlara karşı başkaldırdıkları görülmemiştir. Tam tersine, onlara itaat etmişler, tanrının yasalarıyla çelişmeyen her konuda onu saymışlar ve takip etmişlerdir. Kutsal Cyprian, kendisine idam kararı veren hakimin önünde, 'hıristiyanlar imparoturun sağlığına duacıdırlar' demiştir. Elbette, her ülkenin kurumlarında, içinde yaşanılan zamanın gerekli kıldığı değişikliklerin yapılması gerektiğine kimsenin itirazı olamaz. Aynı şekilde bu değişimlerin, meşru yollardan, kaosa sebebiyet vermeden ve kaba kuvvete başvurmadan yapılması gerektiğini de kimse reddedemez. Her yerde olduğu gibi bizim ülkemizde de düzelmesi gereken çok şey var, ve bu doğrultuda çaba gösterilmesi gerekiyor. Fakat şiddete başvurulduğunda, çok daha fazla zarara ve kötülüğe neden olunur, varolan kötülükler de düzelmez.

Devrim taraftarları, kitlelere, hayalci sözler veriyorlar. Yığınlara, üzerinde özgürce yaşayacakları, her türlü kötülükten arındırılmış ideal bir dünya -yeryüzünde cennet- sözü veriyorlar. Oysa sonuç, verilen sözlerden çok uzak olacaktır. Her rejimin olumsuzlukları vardır. Buna rağmen yığınlar, meşru bir rejim yerine, bütün iktidari sahiplenen, totaliter, zalim bir oligarşinin eline düşecekler ve en haklı istemleri bile bu totaliter sistem içinde boğulup kalacaktır."

13. Kardinal'in son açıklaması

"Bogotà Başpiskopos'u, Camilo Torres'in kiliseye yönelik görüşleri, katolik kilisesi ilkelerine yaklaşımı ve kilisedeki yeri üzerine bir açıklama yapmayı uygun görmemişti. Çünkü katoliklerin, onun bazı konularda aldığı tutumla ilgili görüş oluşturabilecekleri kanısındaydı. Bogotà Başpiskopus'u, çok az sayıda da olsa bazı katoliklerin, Camilo Torres'in kilisedeki yeri, kilisenin yasaları açısın-

dan konumu hakkında bilgi sahibi olmadıkları sonucuna vardı. Bu nedenle de aşağıdaki açıklamayı yapmayı gerekli gördü:

Camilo Torres, rahiplik görevinden azledilerek sıradan inanan statüsüne indirilmesi istemiyle başvuruda bulunmuştur. Başvurusu kabul edilerek, rahiplerin tabi olduğu evlenme yasağı dışındaki tüm kural ve sorumluluklarından azledilmiştir.

Sıradan inanan statüsüne indirilmesi, değiştirilemez özelliği olan rahip olma hakkını elinden almaz, bu sadece onun rahiplik görevini pratikte yapamayacağını belirler. Başvurusu üzerine kilise otoritesi tarafından alınan bu karar, basit ve süreyle sınırlı değildir ve bir daha asla rahip olarak çalışamayacaktır.

Bogotà Başpiskopos'u, Camilo Torres'in kilisenin öğretisine ters düşen tutumuna karşı, katoliklerin dikkatini çekmek zorunluluğunu hissetmiştir. Camilo Torres'in düşünceleri ve yaptıkları meşru düzenin altını oymak, hatta düzene şiddet yoluyla son vermek yönündedir. Hedefi, barışçı yollardan gerçekleşmediği takdirde, 'meşru olmayan yollardan' iktidari ele geçirmektir. Onun bu planlarına uygun şekilde hareket edilmesi durumunda ortaya çıkabilecek kötü sonuçları herkes gözönüne getirebilir.

Kilise otoritesi, kendi sorumluluğuna uygun olarak, bütün katolikleri Camilo Torres'in, kilisenin öğretilerine ters düşen çalışmalarını ve düşüncelerini reddetmeye çağırıyor.

Sonuç olarak Bogotà Başpiskoposu, Camilo Torres'in, peygamberimiz İsa'nın kendine yüklediği rahip olmanın temel prensip ve sorumluluklarına ters düşen tutumu karşısındaki üzüntüsünü de kamuoyuna duyurmayı görev bilir.

Bogotà, 20 Eylül 1965

Luis Kardinal Concha."

14. Camilo Torres'in son açıklaması

"Kardinal bir kararla beni sıradan inanan statüsüne indirdi. Açıklamasında, kararın Roma'dan gelen değerlendirmeye uygun olduğunu söylüyor. Böyle bir değerlendirme gelmemiştir. Yaptığım başvuru üzerine Kardinal'in kararını vermeden önce benimle konuşması gerektiği söylenmişti. Kendisi, benimle konuşmamıştır.

Ne yazık ki; Kardinal aynı stilde devam ettiği kanısını uyandırı-

yor ve katolik kilisesine neden karşı olduğumu açıklama ya da kanıtlama gereğini duymuyor. Öyle görünüyor ki Kardinal, ülkede hakimiyeti elinde tutan grupların baskısı ile hareket ediyor.

Eminenzlerinin kamuoyuna yaptığı açıklamalar, özel görüşmelerimizde söyledikleriyle çelişkilidir. Ben kendisiyle kişisel olarak görüştüğümde, her ikimizin de kendi doğrularımıza sadık kalabilmemiz için, benim sıradan inanan statüsüne indirilmemi talep etmemin en doğru çözüm olduğu konusunda görüş birliğine varmıştık. Bunun kendisi için çok acı bir karar olacağını, fakat ilerde, bana uygun olan bir zamanda, yeniden rahiplik görevime dönme konusunda bir karara varmam halinde, beni yeniden kollarını açarak karşılayacağını söyledi."

Bilinçli bir şekilde kısa tutulan bu bölümün sonunda, belgelerin objektifliklerine gölge düşmemesi için, Kanonikus Houtart ve "Mensaje" dergisinin yorumlarını koymayı uygun gördük:

Houtart'in açıklaması: "Camilo Torres bağlı bulunduğu Baspiskopos'la anlaşmazlığa düşmüştür. Bu, bir rahip için bazı acı gerçekleri ve sonuçları beraberinde getirir. Durumu değerlendirirken olaya bu bağlantıda bakmak gerekir. Bir yandan otoritenin bu biçimde kullanılması uygun değildir ve toplumsal gerçeklerle ilgili aymazlığın son haddinde olması, yaşanan anlaşmazlığı kaçınılmaz hale getirmiştir. Diğer yandan, her iki tarafında olayı polemik haline getirmesi derin üzüntü yaratmıştır. Bu durum bize, kilisenin hiyerarşik yapısı ve şimdiye kadar varolan otoritesi karşısında, itaatkarlık ve boyun eğme anlayışı üzerinde yeniden düşünmemiz gerektiğini göstermektedir. İki tarafında büyük yanlış içerisinde olduğunu ve durumun önemli ölçüde, içinde bulunduğumuz ortamdan kaynaklandığını sanıyorum. Bu gerçeği dürüstçe kabullenmek gerekir."

Yukarda sözünü ettiğimiz katolik dergisi "Mensaje" olaya şöyle bir yorum getirmekteydi:

"Camilo Torres, kendi düşünce ve inançlarına bağlı kalarak, başka bir yol seçebilir miydi? Kolombiya'nın içinde bulunduğu politik ortam ve katolik kilisesi hiyerarşisinin bakış açısının darlığı, onu bu tutuma zorlamadı mı?

Kilisenin tutumu otoriterdi. Hele olaya Şili'den baktığımızda,

aşırı otoriter görünüyor. Bir başpiskopos kendisine bağlı bir rahiple kamuoyu önünde polemiğe giriyor, onu dinlemek yerine yargılıyor ve kararını ilan ediyor. Başpiskopos, Camilo Torres'in ilk mektubuna, kamuoyuna açıklama yapmak yerine özel olarak yanıt verseydi, olayın akışı değişebilirdi. Herhangi bir nedenle böyle yapması gerekmiş olsa bile, kendisine bağlı bir rahibe ulaşmak için başka yollar da deneyebilirdi.

Diğer yandan Başpiskopos açıklamasında aldığı tutumu haklı kılmak için, kilisenin öğretisi ile bağdaşmayan görüşler öne sürmüştür. Örneğin, kilisenin sosyal bir rolü olamayacağı yönündeki görüşünü nasıl anlayacağız?

Camilo Torres'in politik platformunda ve diğer yazılarında açıkladığı görüşler pek çok yanlışı içerdiği gibi, basit hatta birazda çocukca çözüm önerileri içeriyordu. Kardinal bu noktaları ona pekala anlatabilirdi. Kardinalin, özel mülkiyet ile kilisenin sosyal öğretisi arasındaki çelişki yerine, çelişkili olan başka birkaç noktaya değinmesi daha yerinde olurdu veya kendisine haklılık kazandırabilirdi. Anlaşılan, özel mülkiyet hakkı ve devletin koruyucu rolünden başka önemli birşey bulamamıştır. Bu durum karşısında, kilise otoritesinin inananlarına ve rahiplerine diyalog yolunu açık tutması elbette arzu edilen yol olmalıydı. Bunun bir yararı olacağına inanmıyor muydu?"

IX. Ve Onu Kendi Din Kardeşleri Yargıladı...

Camilo Torres olayı, devrimci rahip ile Kardinal arasında sınırlı kalamazdı. Rahibin sözleri halk arasında büyük yankı buluyordu. Kardinal'in ve diğer din adamlarının uyarıları, ihtarları ve yargıları da aynı şekilde yandaşı ya da karşıtı olan her kesime ulaşmalı, desteklenmeli ya da reddedilmeliydi. Daha sonraki analizlerimiz açısından da bu konuda yapılan bazı açıklamalardan alıntılar vermenin önemli olduğu kanısındayım.

A Piskoposluk

1) Kartagena Baspiskoposu, Monsenyör Jose Ignacio Lupez Umana'nın Birlik Radyosu'nda yayınlanan açıklaması şöyleydi:

"Rahip Torres bana değil, Piskopos Concha'ya bağlı olarak çalışmıştır. Bu nedenle yapılması gerekenin ne olduğunu söylemek bana düşmez. Ama, kanımca rahip Torres'e bir yaptırım uygulanmalıdır. Ben Piskopos Concha'ya bir öneride bulunamam. Ancak, Piskopos Concha'nin vereceği her türlü kararı destekleyeceğimi belirtmek isterim."*(El Espectador, 15 Haziran 1965).*

2) Santa Marta Piskoposu, Monsenyör Norberto Forero, aynı Radyonun haber programında şunları söylüyordu: "Camilo Torres'in açıklamalarını okudum. Özellikle, yaptığı son açıklama nedeniyle Başpiskopos tarafından cezalandırılması gerektiğini düşünüyorum. Din adamlarının politikaya karışması pek alışılmış bir durum değil. Elbette bizim de vatandaşlık haklarımız var ve bu hakları kullanıyoruz. Fakat görevlerimizle doğrudan ilgisi olmayan konularda, bize sorulmadan, ileri geri konuşmamız doğru değildir. Bu politikacıların işidir." *(El Espectador, 15 Haziran 1965)*

Kendisine yöneltilen soru üzerine Norberto Forero aynı programda şunları söylüyordu: "Her ne kadar ortaya attığı tezler önemli ise de, bir rahibin politik tutum alması son derece ciddi bir durumdur ve Başpiskopos Concha, Camilo Torres'e mutlaka bir ceza vermelidir. "

"Camilo Torres'in öne sürdüğü tezler hakkında ne düşünüyorsunuz, bu tezler sizce hıristiyanlığın özüne uygun mu?" sorusu üzerine ise: "Acı da olsa, bana göre Camilo Torres'in ortaya koyduğu tezler üzerinde düşünmek gerekir. Bazı konularda yanlış çözümler öneriyor olsa bile, tezleri dikkate alınmaya ve incelenmeye değer."

"Camilo Torres'in, Kolombiya din adamlarının gerici olduğu yolundaki görüşleri hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusunu ise şöyle yanıtlıyordu: "Ben bu konudaki görüşünün yanlış ve çok genelleştirilmiş olduğu kanısındayım. Kolombiya'da çok değerli din adamları vardır. Bana göre bu, Kolombiya Kilisesi'ne bir hakarettir."(Aynı kaynak).

3) Bogotà Başpiskopos temsilcisi Ruben İsaza'ya göre:

"Pater Camilo Torres'e hiçbir yaptırımda ya da cezai uygulama-

da bulunulmamıştır. Durum böyle kaldığı takdirde, herhangi bir değişiklik olmayacaktır. Fakat sorun büyürse, sonuç da farklı olacaktır." *(El Vespertino, 15 Haziran 1965)*

4) Manizales Piskoposu, Ekselans Arturo Duque Villegas, ise şunları söylüyordu:

"Kolombiya'da en geç beş yıl içerisinde bir devrim olacağı ve dört cumhurbaşkanı adayının geleceği hakkında öngörülerde bulunan rahip Camilo Torres'in cezalandırılması konusunda, Vatikan'ın da duruma müdahale edeceğini umuyorum." *(El Tiempo, 15 Haziran 1965)*

5) Medellin Piskoposu Ekselans Tulio Botero Salazar:

"Bu sorunun tek muhattabı Baspiskopos Luis Concha Curdoba'dır *(Aynı kaynak)*

6) Cali Piskosposu Ekselans Dr. Alberto Uribe Urdaneta:

"İçinde yaşadığımız koşullarda, Katolik Kilisesi'nin sosyal sorunlarla doğrudan ilgilenmesi ve yönlendirmesi gerektiğine yürekten inanıyorum. Ancak, bu katolik inancının sınırları içerisinde yapılmalıdır. Bir yanda kilise hiyerarşisi, diğer yanda ise inananlar var. Hiyerarşinin görevi dini öğretmek, inananların görevi ise sorumlulukla inançlarına uygun davranmak olmalıdır. *(El Pais, 21 Haziran 1965).*

7) Zipaquira Piskoposu Buenaventura Jaurregui ise şunları söylüyordu:

"Sosyal konulara fermalarında yer veren Papa'lar, şiddet yoluyla bir değişimden söz etmiyorlar. Buna rağmen eski rahip Torres, sorumsuzca, ülkeyi kan gölüne çevirecek ve sınıf savaşının içine itecek bir devrimden söz ediyor. *(El Tiempo, 14 Eylül 1965)*

8) Medellin ili piskoposları ise ortak bir bildirge yayınladılar.

"Medellin Başpiskosposu ve Piskoposları bütün katoliklere duyururlar:

Rahiplik mesleğinden ayrılan Camilo Torres'in, bundan sonra her türlü resmi makam ve inananlar karşısında sıradan bir vatandaştan öteye bir özelliği yoktur ve kendisine öyle davranılmalıdır.

Resmi ya da gayrı resmi olarak hazırladığı ve kamuoyuna açıkladığı tezler, kilisenin görüşlerini temsil etmemektedir. Açıkladığı

tezler doğrultusunda üstlenmiş olduğu görev ya da sorumluluk ülkemizin yasalarına aykırıdır ve her vatandaş gibi o da bu yasalara uymakla yükümlüdür.

Sayın Torres artık rahip Torres değildir. Onun, sıradan bir inanandan öteye hiçbir özelliği yoktur ve halk, onun Rahip Camilo Torres olarak yaptığı propagandaya kulak vermemelidir.

Sayın Torres tarafından ileri sürülen sosyal, ekonomik ve politik tezlerin, kilisenin öğretisi ve yaklaşımı bakımından son derece sakıncalı ve tehlikeli olduğuna, kamuoyunun dikkatini çekmeyi görev biliyoruz.

Bu açıklama bölgemizdeki bütün kiliselerde pazar ayininden sonra okunacaktır.

Medellin, 2 Ağustos 1965

İmza:Tulio Botero Salazar, Medellin Başpiskoposu
Miguel Angel Builes, Santo Rosa de Osos Piskoposu
Guillermo Escobar Velez, Antioquia Piskoposu
Alfredo Rubio Diaz, SonsÛn Piskoposu
Augusto Truhillo Arango, JericÛ Piskoposu"

(El Correo, 4 Ağustos 1965)

B) Rahipler

1. Victor Viedemann, Medellin Başpiskopos'u hukuk danışmanı:

"Biz rahipler, üstlerimizden izin almadan kamuoyuna açıklama yapamayız. Sayın Torres'in böyle bir izin almadan açıklamalar yaptığından eminim. Bu durumda kendisi kilise kurallarını bilerek çiğnemiştir.

Devlet düzenimizin mükemmel olduğunu iddia edemeyiz. Değişmesi gereken çok şeyin olduğu hepimiz tarafından biliniyor. Kilisenin de böyle bir değişime ihtiyacı olduğu açıktır. Fakat her değişimin, ister sivil alanda olsun ister kilisede olsun bir yolu ve yöntemi vardır ve medeni kurallar içinde gerçekleştirilmelidir. Din adamlarının görevi, inanları dini kurallar ve inançlar ışığında yönlendirmektir. Bu otorite politik alanda kötüye kullanılmamalıdır. *(La Republica 21 Haziran 1965)*

2. Rahip, Dr Mario Revollo, El Catolicismo gazetesi yazı işleri müdürü görüşlerini şöyle açıklıyordu:

"Camilo Torres'in açıklamalarının iki yönü vardır: Birinci yönü; derinlemesine gitmesi ve incelenmeye değer olmasıdır. İkinci yönü ise; davranış biçimi olarak kabul edilemez ve kilisenin koyduğu kurallarla çelişki içerisinde olmasıdır. Hiçbir inançlı insan ve hele bir rahip asla kilise üzerine bu biçimde konuşamaz. Rahip Camilo Torres, kilise yapısı dışında bir kişi gibi davranıyor." *(El Espectador, 15 Haziran 1965).*

3. Eski muhafazakar politikacı ve İçişleri Bakanı Dr. Luis Ignacio Andrade, şimdiki Klarıtanar tarikatı rahibi, Anselmo de Santa Quiteria'nin açıklaması:

"Rahip Torres'i ne tanıyorum ne de şimdiye kadar kendisiyle karşılaştım. Ben kişisel olarak üstlerimle beraber yanılmayı, onlara karşı gelmeye yeğlediğimi söylemek istiyorum. Sayın Başpiskoposumun, Piskoposumun ve kendisine bağlı olduğum yöneticimin tarafında yer aldığımı belirtmek isterim." *(El Espectador, 20 Haziran 1965).*

4. Kilise sözcülerinden birisi ise "El Espectador" gazetesine şu açıklamayı yapıyordu: "Camilo Torres'in düşüncelerinin ortodoks olduğunu ve kilisenin öğretisine uygun olduğunu düşünelim. Bu takdirde dahi Sayın Başpiskopos'a karşı aldığı asi tutum son derece yanlıştır."

5. Rahip Cesar Jaramillo Velasquez, İsa Cemiyeti ve Pontificia Javeriana Üniversitesi, Tıp

Fakültesi Dekanı :

"Rahip Camilo Torres kilise konusunda bazı görüşlerinde haklı olabilir. Bunlar onun kişisel görüşleridir ve kamuoyuna kilisenin izni olmadan açıklayamaz. Şayet Başpiskopos onun görüşlerini açıklamasına izin vermemişse, sayın Torres hiyerarşiye karşı koyamaz" *(Aynı kaynak).*

6. Cizvit Tarikati rahibi, Kolombiya Dili ve Edebiyati Akademisi baskanı Felix Restrepo ise: "Eğer Camilo Torres görüşlerini yaymak istiyorsa, kilisenin otoritesine uygun davranmalıdır." *(El Pais, 22 Haziran 1965)* şeklinde açıklıyordu.

7. Rahip Hernando Barriontos'un Camilo Torres'e açık mektubundan bazı alıntılar:

"...Bir rahibin aklına kürsüden kürsüye koşarak devrim vaazları vermek geldi ve onu mesih sanan bir çok kendini bilmez kişi de, nihayet iyi bir rahibin ortaya çıktığını düşünerek ona kulak veriyor.

Camilo Torres, cübbesenin arkasına sığınmaktan vazgeçmeli, onu çıkarmalı ve sıradan inanan olarak kilise hiyerarşisiyle savaşmayı denemelidir. Bir maske arkasında sürdürülen mücadele, soylu bir mücadele olamaz. O zaman biz de kendisine sıradan inanan muamelesi yapar düşüncelerinden iğrenmeden analiz ederiz ve kendisini 'hain Judas' gibi yargılarız.

Sayın rahip, sol güçlerin devrim yapmasını istiyorsanız, komünizm karşıtı güçlerin buna seyirci kalacağını mı sanıyorsunuz ? Bu kadar saf olmayın sayın rahip Torres!

Bizim cesaretimizi kıran devrimden korkmamız değil, gençlerin ve öğrencilerin kafalarına sokmaya çalıştığınız tehlikeli düşüncelerdir.

Birçok öğrenci ve işçi, sizin sırtınızdaki rahip cübbesinin, anavatana ve dine hizmetten çok, komünizme hizmet için kullanılan bir sembol olduğunu biliyor." *(El Colombiano, 22 Haziran 1965)*

8)"El Voto Nacional" gazetesi yazı işleri müdürü Rahip Efraim Gaitan Orjeula "Birlik Radyosu"nun kendisiyle yaptığı bir söyleşide şunları söylüyordu: "Rahip Torres bir çıkmaz içindedir. Eğer gittiği yoldan geri dönecek olursa, onu fanatik taraftarları ve öğrenciler linç edecektir. Bulunduğu yolda devam edecek olursa, bu sefer de onu Kilise yargılayacaktır. Her iki durumda da fedakarlığı boşunadır, çünkü o devrimi görmeden yok edilecektir. Camilo Torres'in düşüncelerine %95 oranında katılıyorum. Katılmadığım %5, onun kilise hiyerarşisine karşı tutumudur. Ayrıca, çok sayıda rahibin ve din adamının Camilo Torres'in görüşlerini paylaştığını, ancak bu konuda açık tutum almayı göze alamadıklarını biliyorum. Gelecekte Kolombiya kilisesinde, hiyerarşiye karşı tutum alacak tek bir din adamı dahi çıkacağını sanmıyorum. Bu katolik kilisesinin birliğine ve temeline bir saldırı anlamına gelir. Eğer Camilo Torres, bağlı olduğu başpiskoposla anlaşma yoluna gitmezse, onun düşüncelerini destekleyen din adamları ve yandaşları kavga meydanında onu yalnız bırakacaklardır. Açıkça görülüyor ki, rahip Camilo Torres kilise-

nin öğretisinden uzaklaşmıştır. Fakat sosyal alanda aynı şeyi iddia edemeyiz. Camilo Torrres tarafından öne sürülen tezlerin çoğu, en az hıristiyanlık ve yayınlanan Papa fermanları kadar eskidir. Bunun yanında sosyoloji, henüz yeni oluşan bir sosyal bilim dalıdır. Camilo Torres ve diğer bilim adamlarının önerdiği ekonomik platform, bir dini doğma değil, bir tartışma zemini olarak düşünülmüştür. Kilise içinde yapıcı bir antiklerikalizm, din adamlarının yanlışlarını düzeltmek açısından sağlıklı bir tutumdur. Ben kilise yapısının yeniden düzenlenmesinden ve toplumun doğrudan yararlanmadığı kilise mal varlığının, vergilendirilmesinden yanayım.

Rahip Camilo Torres, sorununu Başpiskopos'la alçak gönüllülük temelinde çözmeli ve sınırdışı edilmeden, kamuoyuna Kolombiya'yı bir süre için terkedeceğini açıklamalıdır. Fakat, çok iyi olan düşüncelerinden asla vazgeçmemelidir." *(La Republica, 22 Haziran 1965)*

9) Kolombiya Kleritaner Tarikatı başrahibi Mariano Izquierda Gallo, rahip Gaitan Orjuelain'nin açıklamasını reddederek, Camilo Torres'e yönelik şu iddialarda bulundu: "Rahip Camilo Torres delinin ne yaptığını bilmezin biridir. O, ruhsal bir öfkenin içine düşmüştür ve sağduyulu bir soğukkanlılıktan yoksundur. Kilisenin mallarının kamulaştırılması görüşü kabul edilebilir bir görüş değildir, dikkate alınması söz konusu olamaz. Kilisenin mal varlığını kontrol eden ve kullanımını düzenleyen kendi yasaları ve devlet kurumları vardır. Bu görev Camilo Torres'e düşmez, buna hakkı da yoktur. Kilisenin gereksiz bir malı yoktur. İnananlar tarafından verilen yardımlar ve vergiler ibadet evlerini ayakta tutmaya, dini ayin ve törenleri yerine getirmeye ancak yetmektedir." *(El tiempo, 22 Haziran 1965).*

10) Rahip Jose Antonio Sanchez ise birkaç açıklamının ardından, Camilo Torres'e karşı şunları söyledi:

"a) Marksizm düşüncesi geçerliliğini yitirmiştir ve ayrıca şiddet yoluyla devrim marksizmin özüne de ters düşer. Çünkü söz konusu teoriye göre, toplumsal evrim sonucu, komünizm kaçınılmazdır. Eğer bu evrim teorisi doğru ise komünizm kendiliğinden gelecektir ve bu durumda devrim erken bir girişimdir.

b) Komünizm politik anlayış yada parti olarak enternasyonaldir. Öyleyse Rahip Torres neden bizi ABD'den emir almakla suçluyor ve neden kendisinin de Moskova, ya da Pekin'den emir aldığını saklıyor?

c) Ayrıca Camilo Torres gezileri, konferansları ve propaganda için paraları nereden buluyor, otel, yeme içme masraflarını kim karşılıyor?" *(El Tiempo, 23 Haziran 1965)*

11) Rahip Absalun Martinez C.'nın Camilo Torres'e mektubu ise şöyle:

"Değerli Rahip!

Görüşlerinizi demagojik bir zeminde açıklamaya başlamanız bizim için kötü bir süpriz oldu. Böyle söylüyorum, çünkü siz görüşlerinizi kilise çatısı altında, olumlu bir ortamda dile getirmediniz. Benim esas karşı çıktığım nokta ise, sizin kilise hiyerarşisine karşı aldığınız tutum ve tezlerinizde İncil'in eksikliğidir.

Sizi sosyal adalete ve kardeşçe merhamete çağırma cüretinde bulunuyorum. Lütfen Piskoposlara ve rahiplere hak ettikleri saygıyı gösterin. Onların niyetleri ve eserleri, maddi ödülden çok, inananları ya da yandaşları tarafından verilmeyen manevi ve ahlaki ödülü hak ediyor. Eğer haksız biçimde, kilisenin öğretisine karşı çıkıyorlar ve yanlış yapıyorlar ise, İncil'de yer aldığı biçimiyle göreviniz, inananlara ve yandaşlarınıza " Onların söylediğini yapın, ama yaptıklarını yapmayın" diye seslenmektir. " *(El Colmbiano, 24 Haziran 1965)*

12) Rahip Fernando GÛmez Mejia hiçbir din adamı sıfatını kullanmadığı açıklamasında şunları dile getiriyordu:

"Bütün ülke, kendisini devrimci rahip diye niteleyen çok saygı değer rahip Camilo Torres'in yaptıklarına dikkat kesildi. Sol güçler ve naif inananların çoğu, ona gerçek kurtarıcı ve hıristiyanlığın yeni havarisi olarak kucak açtı. Yanılgılara fırsat vermemek ve sorunun doğru değerlendirilip anlaşılmasını sağlamak için temel bazı ilkelerin ortaya konulmasında yarar olduğu kanısındayım:

a) Rahip Camilo Torres'ın yoksulların haklarını savunmak için bayrağa sarılmasından dolayı takibe uğradığına dair söylentiler do-

laşmaktadır. Bunların hepsi uydurmadır. Camilo Torres, yaptığı metodik yanlışlardan dolayı suçlanmaktadır.

b) Onun şakşakcıları sosyoloji alanında önemli bir otorite olduğunu söylüyorlar... Bizler onun konuşmalarını büyük bir dikkatle izliyoruz ve bu konuşmalarda sosyoloji alanında çalışma yapanların tezlerinin dayandığı istatistiklerin ve bugüne kadar herkesin bildiği konuların dışında bir şey bulamadık... Az çok eğitim görmüş herkes, onun tezlerinde yer alan konuları bilir ve Camilo Torres'in bu konularda söyledikleri onların bildiklerine bir şey katmıyor.

c) Camilo Torres'in tek orijinalliği kilise hiyerarşisini, bağlı bulunduğu üstlerini ve kilisenin kurallarını hiçe sayarak, ülkenin politik arenasına dalmış ve bunu yaparken de rahip olarak yapması gereken işlerin dışına çıkmış olmasıdır.

d) Bu tutuma karşı olmak, ülkenin içinde bulunduğu sosyal sorunlardan habersiz olmak ya da bu sorunları ve haksızlıkları görmezden gelmek, bu haksızlıkların kaynağını oluşturan sistemin değişmesine karşı olmak demek değildir. Aynı şekilde, sistemin ve bu sorunlara yol açan yapıların değişimi ve yenilenmesi için, akılcı çözüm önerilerinde bulunanlara karşı öfkeli bir muhalefet yürütmek de değildir.

e) Camilo Torres'in bu gerçeklere değinirken politik tezlerini İncil'e, katoliklerin sosyal öğretilerine ve Papa'ların fermanlarına dayandırması, hatalı tutumunu haklı kılmaz.

f) Sayın Başpiskopos'a Camilo Torres'in çıkışı karşısında gösterdiği tutumdan dolayı, korku ve aşağılık kompleksi içinde olduğu gibi suçlamalarda bulunulmuştur. Kolombiya kilisesinin başında bulunan kişi, ona bağlı olarak çalışan ve saygılı davranması gerekirken, onu kamuoyu önünde, gazetelere yaptığı açıklamalarla yanlış bir zemine çekmeye çalışan bir kişinin saygısızlığı ile karşı karşıya bırakılmıştır. Fakat Başpiskopos, akıllı ve onurlu tutumunu korumuştur. Kilisemizin başsorumlusu olarak kendisinin bu zemine çekilmesine izin vermemesi, korkaklık ya da aymazlıktan çok, onurluluğun belirtisidir.

g) Camilo Torres'in açıklamaları ve sorunlara önerdiği çözüm, tek boyutlu ve sadece ekonomik bir yaklaşımdır. Tezlerinden yola çıkacak olursak, sorunun çözümü de, sadece ekonomik alanda

mümkün olacakır. Bu anlamda soruna sadece materyalist anlayışla yaklaşmakta ve gerçek çözüm yollarından uzaklaşmaktadır.

Çok az fide vardır ki, Camilo Torres'in fidesi kadar çabuk ürün versin. Onun devrimci konuşmaları ne bir kişiyi tanrı sevgisine, ne de herhangi bir günahkarı tanrı yoluna getirmiştir. Fakat, bir aydan daha kısa bir süre içinde, kilisenin ve din adamlarının nefretlerini üzerine çekmiştir. Bütün inançsızların şimdiye kadar yürüttükleri çabalar bile bu kadar etki yaratmamıştır. O, gerçek bir havari olmadığını -kötü bir rahip olduğundan dolayı değil- Başpiskopasa karşı saygısızlığının yanısıra, kilisenin kural ve değerlerini hiçe saymakla da kanıtlamıştır. Burada bir kurtarıcıdan söz etmek mümkün değildir. Camilo Torres'in sözünü ettiği devrim bizim ülkemizin sorunlarını çözmeyecektir. Konuşmalarında sık sık tarafsızlıktan dem vuruyor, kendi eksiği de tam bu noktadadır. Sosyolog olarak, gerçek bir devrimin bugünden yarına gerçekleştirilemeyeceğini biliyor. Devrim için bir tohum ekme, gelişme ve olgunlaşma süreci gerekir; önderlerin yetiştirilmesi, kitlelerin coşkuyla sürüklenen insanlar olmaktan öteye, düzeylerinin geliştirilerek bu sürece hazırlanması gerekir. Ülkenin kurtuluşu için önderleriyle birlikte hareket edebilen, teknik ve ideolojik donanıma sahip insanlar gerekir. Camilo Torres bütün ezilenlerin işbirliğini, devrimi gerçekleştirme yolunda hiç bir dışlama söz konusu olmaksızın kabulleneceğini belirtiyor. Sonuç olarak, gerçekleşmesi olanaksız bir görev önünde duruyor ve o ülkeyi kurtarma adına 'Babil Kulesi'ni kuruyor. O, ülkesinin ağır sorunlarla sarsıldığı bir dönemde sıradan bir ajitatör ve demagog gibi - böyleleri bu ülkede çok olmakla beraber, gerçek önderler azdır - ülkeyi dört dolanıyor.

Şunu bilmenizi isteriz ki, size karşı sayın Başpiskopos'un ve kilise çevrelerinin gösterdiği sabrın da bir sınırı vardır. Şimdiye kadar sergilediğimiz olgun tutum sizden ve sözcülüğünü üstlendiğiniz sol çevrelerden çekindiğimiz anlamına gelmez. Biz komünizme karşı mücadele veriyoruz, çünkü o tanrının ve her türlü özgürlüğün, barışın ve halkların düşmanıdır. Korkunun gölgesinde hareket etmiyor tersine inançlarımıza karşı görevimizin gereğini yerine getiriyoruz.

Eğer erkekliğinizi kanıtlamaya çalışıyorsanız, siz kiliseye ve anavatana ihanet ediyorsanız, bizler de din adamları ve inananlar

olarak, hainlerin ve döneklerin yoluna çıkar, önünü keseriz." *(El Colombiano, 25 ve 26 Haziran 1965)*

13) Rahip Juan Cuervo P. görüşlerini şöyle açıklıyordu:

"Bize göre hem rahip Camilo Torres hem de Başpiskopos Concha bazı noktalarda haklıdırlar. Genç rahipler olarak çoğumuz ülkemizin ekonomik, politik ve sosyal durumundan memnun değiliz ve durumu kabullenemiyoruz. Şayet devrim, var olan yapıları dinamik ve etkin bir biçimde değiştirmek ise, o zaman bizler de devrimciyiz. Bazı çevrelerin devrimci değişimi, evrim olarak nitelendirmesi işin özünü değiştirmez. Evrim sözcüğü, sadece Kolombiya'yı yöneten hakim sınıfları pek fazla ürkütmez.

Biz, rahiplere yüzlerini Roma'ya çevirmelerini tavsiye etmiyoruz. Oradan alacakları en iyi öğüt şu olabilir:

'Sayın Rahip Camilo Torres

Bogotà

Yüksek Mevkiimiz sizin politik ve sosyo-ekonomik programınızda İncil'in öğretilerine ve kiliseye ters düşen bir durum tespit etmemiştir. Sizin bu düşüncelerinizi açıklama ve yayma biçiminiz ise ülkenizin din adamları ve sorumlularınız tarafından değerlendirilmelidir. Bu nedenle siz üstlerinizin vereceği karara uyunuz.'

Roma bağlatısında Camilo Torres'in içinde bulunduğu gerçek duruma gelince: Yazı gelirse Başpiskopos, tura gelirse Camilo Torres kaybedecek." *(El Espectator, 27 Haziran 1965)*

14) Hazreti İsa Cemiyeti rahibi TÛmas Galvin'in bazı iddiaları:

"Bizler Camilo Torres'in rahiplik mesleğinden ayrılmasının gereksiz olduğunu düşünüyoruz. Yığınlar ve gençlik üzerindeki etkisi rahiplik sıfatına dayanıyordu. Yığınlar üzerinde aynı etkiyi sıradan bir insan niteliğiyle bırakması zor olacaktır. Toplum nezdinde tanınmış ve saygın bir rahibin böyle bir adımı atmış olmasından üzüntü duyuyoruz ve bu adımın, ezilen sınıfların çıkarlarına uygun olmadığı gibi, onlara zarar vereceği kanısını taşıyoruz." *(Occidente, 28 Haziran 1965)*

15) El Poblado'dan bir rahip Camilo Torres'e şunları yazıyordu:

"Siz hangi yapısal değişiklikleri öneriyorsunuz? Eğer binayı ayakta tutan sütunları değiştirmek gerekiyorsa, yenilerinin bitmiş

ve denenmiş olması gerekir. Böyle olmadığı takdirde, kurtarılması düşünülen yapı çöker. Şiddete dayalı bütün devrimler, yerine yeni bir şey oluşturamadan çökmüşlerdir. Söz konusu olan, bir hükümet değişikliği midir? Eğer anayasaya uygun bir değişimden söz ediyorsanız, periyodik olarak böylesi değişimler her zaman olmuştur. Bunun içinde politik sistem işletilmeli, kilise - kendi varlığı tehdit edilmediği sürece- bu işe karışmamalıdır. Kilise, politik kurumların ve partilerin üstünde bir tutum almalıdır. Aksi takdirde partilerin ve politik kurumların sekterlikleri kiliseye de bulaşır.

Eğer kiliseye tanrı tarafından verilen yapının değişikliğini kastediyorsanız, ki bunu değiştirmeye yeltenenler hep olmuştur, o zaman Luther'in ve Calvin'in düşüncelerinin propagandasını yapın. Ancak, sizin o üstadların seviyesine ulaşabilieceğinizi zannetmediğimi belirtmek isterim.

Yoksa siz, Kolombiya anayasasının değişmesini mi istiyorsunuz? Eğer sorumsuzca hareket etmiyorsanız, bu değişikliğin temel ilkelerini saptamış olmanız gerekir. Neden şimdiye kadar bunları açıklamadınız? Yığınların cahilliğinden ve dönekliğinden yararlanacağınıza oturup eleştirilmeye değer, kalın bir kitap yazın.

Yok ama siz, Marks'in tanrıtanımaz materyalist ilkelerine özeniyorsanız, bunu da açıkca söyleyin ve bizim kafamızı boşuna yormayın. Kolombiya komünistlerinin işine yarayan bir aptal durumuna düşmeyin." *(El Correo, 4 Temmuz 1965)*

16) Edgar Alfredo Casa, Popayan'dan bir rahip:

"Bu korkunç yoksulluk ve sosyal adaletsizlik bir değişimi gerektiriyor. Uzun zamandan beri bundan söz ediyoruz. Sayın Başpiskopos bize bir yol göstermeli." *(El Espectator, 8 Temmuz 1965)*

17) Kolombiya İşçiler Birliği (UTC), dini danışmanı ve Hazreti İsa Toplumu rahibi Vicente Andrade Valderrama, birçok gazetede yayınlanan Camilo Torres'in tezleri ile ilgili açıklamsında şunları söylüyordu:

"Kilise hizmetlerinin sadece sosyal alanla sınırlı kaldığını iddia etmek şaşılası bir bilgisizliğin işaretidir. Bu iddiada bulunan kişinin kendisi, kilisenin yapmadığını iddia ettiği çalışmaları yapması gereken bir görevde bulunuyorsa, onun bu eleştiriyi iyi niyetle yaptığından şüphe etmek gerekir.

Camilo Torres'in, ne kilisenin yerine getirdiği görevleri bilinçli olarak görmezden gelip inkar etmesi, ne de ülkenin politik sahnesinde bir din adamı olarak almaya çalıştığı rol, kilise ve Hazreti İsa'ya sadakatine uygun düşmektedir.

Politik Platform olarak kamuoyuna açıkladığı belgenin hiçbir yerinde sosyal reformların aracı olan sendikalardan ve diğer kurumlardan söz etmiyor. Her şey devletin denetiminde olacak, her şeyden devlet sorumlu olacak. Böylesi bir düzende bireyin özgür iradesi tamamen yok olacak, komünist ya da faşist bir düzen ortaya çıkacaktır." *(El Tiempo, El Especktator, 10 Temmuz 1965)*

18) Latin Amerika Hazreti İsa Cemiyeti, Osyal Havariler yöneticisi, rahip Manuel Foyaca de la Concha, CamiloTorres'in tezlerinin, devletin rolünü çok abarttığını ve bazı noktalarda komünist düşüncelerin tesiri altında kaldığını dile getirdi.

19) Rahip Miquel Betancur B. ise şunları yazıyordu:

"Demagoglar sadece temsil ettikleri çevrelerin haklarını savunuyorlar ve bu haklar genelde çok abartılıyor. Onlar temsil ettikleri kesimlerin, yani taraftarlarının hak ve sorumluluklarına hiçbir zaman değinmiyorlar. Ama biliyoruz ki haklar beraberinde sorumlulukları da getirir...

Camilo Torres insanların hayvani içgüdülerine seslenmek yerine, okullarda gençlerin eğitim ve spor sorunlarıyla ilgilenip, onların alkol ve uyuşturucu tuzağına düşmesine engel olsa bence daha iyi olurdu... Son zamanlarda onlar (komünistler), kilisenin sosyal görevlerini daraltmak ve kötülemek için son derece rahat bir yol seçtiler, çünkü kendileri bu alanda hiç birşey yapmıyorlar.

Benim için, insanların refahlarını sağlamaya çalışan, aktif ve hayırsever, dikey bir paternalizm, tepeden inme, şiddetçi ve yıkıcı bir yaklaşımdan çok daha makbuldür." *(El Correo 25 Temmuz 1965)*

20) Rahip Juan de J. Serna :

"Kiliseyi burjuvaziye saymak haksız ve zararlıdır. Camilo Torres ve Martin Amaya'nın yanlış yolda oldukları kanısındayız. Ne bizler, ne de sıradan inananlar onları destekleyeceklerdir." *(El Siglo, 30 Haziran 1965)*

21) Monsenyör Gustavo E. Vivas .

"Louvien Üniversitesi'nden tanıdığım arkadaşım Camilo Torres'in Politik Platformu son derece hırslı bir girişim ve ortalığı öyle bir toz duman etti ki göz gözü görmez oldu. Bu sosyo-ekonomik bir platformdur ve çöp sepetine atılmamalıdır. Bu platformda, acılar içinde kıvranan halkımızın sorunlarına yönelik son derece iyi niyetli değerlendirmeler ve çözümler var. Katolik sosyoloji için -şimdiye kadar uygulamada pek çok yanlış yapılmış olsa da- rahipler için önemli bir temel sosyal doktrin oluşturuyor. Bu tezlerin tek kötü tarafı, inanmış bir çok katoliğin kafasını karıştırmış olmasıdır." *(La Republica, 8 Ağustos 1965)*

22) Rahip Nicolas Nicolaes, La Patria'da yayınlanan uzun söyleşide şunları dile getiriyordu:

"... Bence Camilo Torres'in Kolombiya din adamlarını daha iyi tanıması gerekirdi. O, din adamlarımızın büyük bir varlık içinde yaşadığı imajını yayıyor. Ben yıllardan beri çok az bir gelirle çalışıp, geçimini sağlayamayan ailesinin ya da cemaatinin yardımları ve katkılarıyla yaşamını sürdüren çok sayıda din adamı tanıyorum. Bunun dışında, ülkemizdeki din adamlarının inanç özgürlükleri neredeyse dünyanın hiçbir ülkesinde olmadığı kadar geniş. Acaba rahip Torres, dağlardaki kilise cemiyetlerinde, hiçbir düzeni olmadan, diğer din adamlarından uzak gece, gündüz demeden son derece ağır koşullar altında ve korku içinde görevlerini yerine getiren rahipleri görmüş müdür? Kilisenin sosyal idealleri araştırılmalı ve onun teknik kullanımı ise inananlara bırakılmalıdır." *(La Patria, 10 Ağustos 1965)*

23)Rahip Gumez Mejia :

"Camilo Torres söyledikleri ve yaptıklarıyla her gün komünizme biraz yaklaşıyor... Sayın Camilo diyor ki: 'Ateist bir materyalist kendi düşüncesi üzerine konuşursa bir şey olmuyor, kimse bir şey söylemiyor. Fakat tanrıya inanan, İsa'ya güvenen ve kiliseyi seven birisi oligarşinin çıkarlarına saldırırsa, derhal komünistlikle suçlanıyor. Burada amaç, onun hangi partiye ait olduğunu söylemekten çok, insanların şimdiye kadar çok kötü bir şey olduğuna inandırıldıkları komünizm suçlamasıyla, onu izole etmek, yığınlardan koparmak..' Sayın rahip Camilo sosyal adaletsizlikten söz ettiği ya da

oligarşinin haksızlıklarını dile getirdiği için eleştirilere ve saldırılara uğradığını sanmasın. Ona, komünist ideolojinin başını çektiği ve devrimci bir maceraya kalkıştığı için saldırılarılmaktadır. Komünizm ateist bir ideolojidir, hıristiyanlığa düşmandır ve kiliseye acımasızca saldırmaktadır. Onun günahı buradadır. Hem tanrıya inandığını, hem İsa'yı ve kiliseyi sevdiğini söylemek, hem de onlara düşman olan bir partinin ön saflarında yer almak büyük çelişkidir.

Bu kuklaların arkasında komünizmin becerikli elleri vardır. Halk, Camilo Torres'in yalnız kendi inisiyatifi ile hareket ettiğine inanmamalıdır. Bu gerçek, aniden ortaya çıkmış değildir ve birkaç yıl öncesine dayanmaktadır. Toplumsal psikoloji açısından uygun bir an bekleniyordu ve içinde bulunduğumuz an, duruma son derece uygundur. Yoksulluk hadsafhaya varmıştır. Parlamento sorumluluklarını yerine getirememektedir, halk çaresizdir. Camilo Torres'in ülkenin politik sahnesine ani çıkışının arkasında yatan gerçek budur. Kolombiya'nın dinsiz, saldırgan, kanlı işçi ve öğrenci hareketi (MOEC) şefini göreve çağırmıştır. Onun adı Camilo Torres'dir." *(El Colombiano, 12 Ağustos 1965)*

24) El Poblado'ya bağlı, Sna Jose Cemiyeti rahibi ise başında şunları yazıyordu:

"Hıristiyanlığın bayrağı hain ve döneklerin salladığı bayraklar değil, Piskoposların tanrının elinden teslim aldıkları bayraktır." *(El Correo, 13 Ağustos 1965).*

25) Rahip Luis Enrique Sendoya ise, görüşlerini şöyle belirtiyordu:

"Camilo Torres'in onuruna Cali'de düzenlenen toplantıya arkadaşları arasında katılma şerefine sahip oldum. Kolombiya kilisesi hiyerarşinin de açıkladığı gibi, Camilo Torres'in bazı tezleri katolizm öğretisine ters düşüyor. Bu çelişki rahip Torrres'i tehlikeye atıyor, buna rağmen, sorumluluk ve hatasının bilincinde ve bunun bedelini ödeme cesareti olan bir insana yaraşır şekilde, ona karşı dürüst ve saygılı davranmalıyız.

Bu ince ayrım, gerçeğin saptırılması değil, tam tersine çok nazik bir soruna temiz, nefretsiz ve önyargısız bir yürekle yaklaşmaktır. XXIII. Johannes, yanılgı ile yanılan arasında bir ayrım yapıyordu.

Dini ve ahlaki değerlerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmayan birinin yanılgısı, bilmediklerine sayılmalıdır. Çünkü yanılan kişi, insan olarak yaşamına devam ediyor ve insanlık onuruna saygı gösterilmesi gerekir.

Kimi Papa'ların gösterdiği bu saygın ve ince tutum, günlerdir Camilo Torres'e karşı kamuoyunda karalama kampanyası yürüten bazı sözde din adamlarının tutumuyla hiçbir biçimde bağdaşmıyor. Bu kişilerin tutumları, bireyin dokunulmaz haklarından olan kişilik haklarına açık saldırı niteliği taşıyor. Kutsal Paulus'un söylediği gibi 'gerçeği kabullenmek', merhametle yorumlamak ve ona uygun davranmak, birbirlerini dışlamak yerine, bütünleştirici ve tamamlayıcı bir tutum içinde olmak, hiristiyalığın en temel niteliklerindendir.

Kişisel olarak, Camilo Torres'in kilise hiyerarşisine ve din adamlarına yönelik suçlamalarını benimsemiyorum. Bu suçlamaların, hem de o suçlanan hiyerarşi tarafından ödüllendirilmiş, itibar görmüş bir kişi tarafından, haksız ve uygun olmayan bir biçimde dile getirildiği kanısındayım... Bizim Piskoposlarımız kapitalist zenginler birliğinin kamu görevlileri değildir ve Veblen'in burjuvazi için söyledikleri gibi varlıklarını kötü yollardan kazanmamışlardır" *(El Pais 10 Ağustos 1965)*

Daha ne söylenebilir ki ?

İsa bize diyordu ki: Herkes, sizin aranızdaki sevgi bağlarından benim taraftarım olduğunuzu anlayacaktır. (Johannes 13,35)

Birçok görüş, birçok polemik bir doktrinin savunması ve geliştirilmesi için sarfedildi. Fakat gerçeğe yönelik çözüm arayışında kardeşçe bir yaklaşım, kişisel bir diyalog yönünde ciddi bir adım atılmadı. Yapabileceklerimizi yapmadık.

Hepimiz iyi niyet gösterme aşamasında çakılıp kaldık. Belki de pratik anlamda merhametli bir tutum sergileyemedik.

Camilo Torres'i, şehirlerde, sokaklarda ve dağlarda arayıp, onu bu "delice serüvenden" vazgeçirmeye çalıştık mı?

Yoksa tamamen bitmiş bir olayla karşı karşıya olduğumuzu mu düşünüyorduk?

Bana göre, açık ve dürüst bir şekilde itiraf etmek gerekir ki "Ca-

milo Torres Olayı" birçok kişi ya da hiç olmazsa bazı kişiler için: Vicdan azabıdır.

X. "Frente Unido" Birlik Cephesi Gazetesi

Camilo Torres'in halkla ilişkileri geliştiği ölçüde, tezlerine olan ilgi ve katılım da arttı. Ülkemiz koşullarına göre, öne sürdüğü tezlerin oldukça radikal olmasına karşın, geniş kitleler son derece olumlu tepki gösteriyorlardı. Çünkü yığınlar, onun kişiliğinde çok samimi ve ödünsüz bir dürüstlük seziyorlar ve ezilenlerin haklarına hizmet uğruna büyük fedakarlıklar yapabilceğini görüyorlardı.

Camilo Torres kamuoyunun düşüncelerini irdeledikten sonra seçimleri boykot etme teklifinde bulundu. Boykot, oligarşinin iktidarını sarsmak amacını güdüyordu. Bu konudaki düşüncesi "Birlik Cephesini" destekleyen ya da sempati duyan çevrelerin görüşleriyle çelişmekteydi. O boykot çağrısında bulunurken, bazı arkadaşları bunu yanlış bir taktik olarak görüyorlar ve parlementoda yürütülecek aktif bir muhalefet ile daha büyük kazanımlar elde edileceğini savunuyorlardı.

Şayet devrimci rahip Camilo Torres'in önerisi yaşama geçirilebilseydi, hakim sınıfların seçim mekanizmasına ağır bir darbe indirmek mümkün olacaktı. Camilo Torres, "Ulusal Cephenin" seçim programı ve taktiğini kısa zamanda değiştirdiğini, yığınların istemlerine uyum sağlamaya çaba sarfettiğini farketti. Ulusal Cephe "Ulusal Değişim Cephesi" olarak yeniden düzenlendi ve Dr. Carlos Lleras Restrepo'nun devlet başkanlığına adaylığını destekleme kararı aldı. Sosyo-ekonomik değişimin gerekliliğini önemle vurgulayan bazı noktalar, tabanın istemlerine uygun bir biçimde programa alındı. Günün koşullarına zaman geçirmeden uyum sağlamak, yeni bir dil ve hitap şekliyle yığınların değişim arzularına ayak uydurmak, ertelenmez görevler için harekete geçmek gerekiyordu.

Arkadaşlarının seçime katılmak yönünde gösterdikleri kararlı tutum karşısında, Camilo Torres seçimi neden boykot etmek gerektiği yolundaki görüşlerini kaleme aldı. "Kolombiya Halkının Birlik Cephesi Platformu," devrimci taktik olarak seçim kampanyası konusu üzerine herhangi bir açıklama yapmadı. Devrimci güçlerin bir-

liğini gerçekleştirmek için, birleştiren öğeleri her zaman ön planda, ayıran öğeleri ise geri planda tutmak gerekir. Eğer seçim konusu, birliğimizin önünde bir engel teşkil ediyorsa, bu konuyu bir tarafa bırakmak en iyisidir. Diğer yandan seçimlerin yapılıp yapılamayacağı da şüphelidir.

Eğer seçimlerden yana olsaydım listeler oluşturur, kendim de aday olurdum. Bana göre bu, sadece muhalefeti bölen yeni bir parti ya da grup olmaktan öte bir işe yaramazdı. Böylesi bir tutum benim Kolombiya halkının birliğini sağlamak olan, temel hedefime de ters düşerdi. Kendimi Kolombiya halkının temsilcisi, Birlik Cephesinin veya Kolombiya devriminin lideri olarak görmüyorum. Çünkü, ben halk tarafından seçilmedim. Tek hedefim Kolombiya halkı tarafından devrimin bir neferi olarak kabul edilmektir. Birlik Cephesi liderini seçmediği, üyeleri bu konuda bir karar belirtmedikleri sürece, Birlik Cephesinin lideri değilim. Seçimlere katılmayacağıma göre, bunun nedenlerini de halka açıklamak zorunda olduğumu düşünüyorum. Daha önce de dile getirdiğim gibi, muhalefetin bölünmesine sebebiyet vermemenin yanısıra sözkonusu diğer nedenleri de şöyle sıralayabilirim:

Şu anda var olan seçim sistemine göre halk liberal ve muhafazakarlar olarak iki cepheye bölünmüştür. Halkın bölünmesini beraberinde getiren her şey, çıkarlarıyla taban tabana da zıttır.

Seçim mekanizması tamamen oligarşinin elindedir, yani oyları sayan, seçimin galibini de belirleyecektir. Seçim sonuçları seçim sandıklarından çıkan oylarla değil, oligarşinin temsilcilerinin çalışma odalarında kesinleşecektir.

Seçim mekanizmasını ve iktidarın bütün araçlarını ellerinde tutanlara rağmen, parlamentoya girerek, orada devrimci değişimleri gerçekleştirmek asla mümkün olamaz. Tam tersine, parlementoda muhalefetin varlığı, oligarşiye Kolombiya'da demokrasi olduğunu gösterme ve söyleme olanağını verir.

Halka bir yandan oligarşiye güvenmemesi gerektiğini söylerken, diğer yandan insanın en önemli değerlerinden olan politik iradesini oy kullanarak oligarşiye teslim etmesini tavsiye edersek, halkın devrimci eğitimi açısından kötü ve ikiyüzlü bir davranış sergilemiş oluruz.

Seçim hazırlıkları için harcanacak paraları, halkın birliğini örgütlemek için kullanmanın daha akıllı bir yol olduğunu düşünüyorum.

Eğer bir mucize olurda, oligarşi oyları yanlış sayar ve muhalefet çoğunluğu kazanırsa, oligarşi, Arjantin'de peronistlere yaptığı gibi seçim iptal edilebilir, hatta askeri bir darbe girişimi tezgahlanabilir. Devrimci önderleri öldürmekten geri durmayan, ülkeyi teröre boğan, askeri diktatörlükleri destekleyen bir oligarşi, sandıktan oy çoğunluğu ile çıkacak - pek öyle görünmüyor olsa da - muhalefete iktidarı teslim etmeyecektir.

Seçimlerin aktif, kavgacı ve devrimci bir biçimde boykot edilmesinden yanayım. Aktif bir boykottan yanayım, çünkü boykot, sistemi bütün araçlarıyla -seçim de bu araçlardan biridir- reddetmektir. Bu yüzden boykot politik bir içerik taşımalıdır. Devrimci grupların iyi düşünülmüş, talimatlara uygun olarak yürütecekleri, seçim kampanyasını kesin biçimde etkileyecek, kavgacı bir boykottan yanayım. Ben devrimci bir boykottan yanayım, çünkü, boykot halkın birliğinin, örgütlülüğünün ve iktidara saldırısının ilk adımı olacaktır. *(Frente Unido, 26 Ağustos 1965)*

Camilo Torres'in politik deneyimler kazanmaya başlamasının ardından henüz birkaç ay geçmişti. Bir önderin yönlendirici rolünün değişik boyutlarını, etkin bir biçimde yerine getirebilmesi için bir yayın organına gereksinimi olduğu kanısına varmıştı. Böylesi bir yayın organı eylemlerin ateşini canlı tutarken, hareketin hedef ve görevlerini ulusal düzeyde koordine eder, lanetlenmesi gereken olayları ülke çapında duyurur ve mahkum edebilirdi. Bir yayın organı, halkın dertlerini ve şikayetlerini duyururken, hareketin mesaj ve taleplerini yaygınlaştırırken, aynı zamanda harekete kazanılan yeni insanların politik-teorik düzeylerinin yükseltilmesine de katkıda bulunur. Buradan çıkarak, ülkenin bazı aydınları ve gazetecileriyle hareketin bir yayın organına kavuşturulması için girişimlere ve yayın organının temel ilkeleri ile ilgili görüşmelere başlandı. Gazetenin "Frente Unido" adı altında yayınlanmasına ve sorumlu yazı işleri müdürü görevini de Camilo Torres'in üstlenmesine karar verildi.

"Frente Unido"nun ilk sayısı hazırlanırken, bütün ülkeyi kapsa-

yan bir tanıtım kampanyası başlatıldı. Büyük boy, sekiz sayfalık haftalık gazete, bir Peso'ya satılacaktı ve bu fiyat ülkede şimdiye kadar çıkan gazetelerin fiyatının iki katıydı. İlk sayı, 26 Auğustos 1965'te 50.000 adet basıldı ve kısa zamanda bitti. Bu, Kolombiya tarihinde görülmemiş bir olaydı. Jorge Eliecer Gaitan'in çıkarttığı "Jornada" gazetesinin ilk sayısı bile bu tiraja ulaşamamıştı. Yalnızca Ulusal Üniversite birimi, öğle saatlerine kadar 7.000 gazeteyi elden çıkarmıştı. Öğleye doğru bütün gazeteler satılmış, sadece tutuklanarak hapishanelere konulan gazete satıcılarının üzerlerindeki gazeteler kalmıştı.

Sokaklarda, üniversitelerde, fabrikalarda, tiyatrolarda, kahvelerde, işçi semtlerinde gazeteyi bağırarak satan işçi, öğrenci, aydın, kadın ve çocukların görüntüsü insanı son derece etkileyiciydi. Sanki, tüm insanlar devrimi içlerinde duyuyorlardı. Adeta caddeleri sahiplenmişler, kendilerini burjuvazinin, düşünce özgürlüğünü zedeyelecek, karşı bir saldırıya geçmeyeceğine inandırmışlardı. Kolombiya halkının politik olgunluğu böyle anlarda kendisini göstermiştir. Kendisine sunulan yeni düşüncelere ve onun gerekçelerine inandığı takdirde bunları coşkuyla karşılar, tersi durumlarda ise kesin bir tavırla geri çevirir. Kolombiya halkı, önü açılan düşünceleri ateşleyen ve harekete geçmeye hazır olan büyük bir halktır.

Gazete satıcılarının sesleri sokaklarda çınlıyor ve adeta güvenilir öngörülerin duyurularını yapıyorlardı. Bogotà'nin ana caddelerinden olan 7. caddede, sokaktan geçen bir kişi "Orada Camilo'nun annesi yürüyor" diye bağırıyordu. Gerçekten de Doa İsabel Restrepo, büyük öğretmen Dr. Calixto Torres Umaoa'nin dul eşi, Camilo Torres'in annesi, bir grup üniversite öğrencisi ile birlikte yoldan geçenlere oğlunun haftalık gazetesini yüksek sesle "Buyurun 'Frente Unido' halkın gazetesi" diye bağırarak satıyordu. Bağırırken, sesinde bir annenin insanın içine işleyen yakıcılığı hissedilirken, sanki gülüşünde acı dolu sezgilerin izleri görünüyordu.

Yaşam ne büyük çelişkileri içinde barındırıyor. Doa İsabel, yüksek aristokrat çevrelerin kibar hanımefendisi, halkın arasına karışmış, sınıfının kuruntusunu üzerinden atmış, sokaklarda gazete satıyordu.

İsabel Restrepo Gaviria bana Gorki'nin romanındaki Ana'yı ve onun bizim toplumsal yapımızda bir kızılderili anası veya bir direnişçinin anasında vücut bulan karakterini hatırlattı. O, özgürlük kavgamızın insani boyutuna destek sunan güçlü şahsiyetiyle gücümüze güç katmıştı.

Yüzlerce cesaretli Kolombiyalı ananın, sokaklarda korkusuzca diktatörlüğün hafiyelerinin karşılarına çıkmalarına, köylü ve işçi kadınların, partizanların ve grevci işçilerin kavgalarına omuz vermelerine şaşırmamak gerekir. Camilo Torres'in annesi de Kolombiyalı kadınların bir sembolüydü: Toplumsal refah için duyduğu kaygı, düşüncelerinin kararlı savunucusu, benzersiz fedekarlığı, derin ahlaki ihtiyatla donanmış, haksızlığa ve çirkinliğe karşı çıkan kadınlarımızdan biri.

Amerika'dan dönüşünde kendisini, üzüntülerimizi ve başsağılığı dileklerimizi iletmek üzere ziyaret ettiğimizde karşımızda, kederiyle dimdik ayakta duran, acısını cesurca yüreğine gömen ve onurla taşıyan, zamansız gelen ölüm karşısında geniş yürekli, önünde durulmaz asiliğiyle makul, bakışları kararlı bir biçimde geleceğe yönelmiş, oğlunun bedeninin düştüğü toprağı öpebilme gibi bir arzusunun geri çevrilmesinin dahi yıkamadığı karşı koyma gücüyle güçlü bir kadın, güçlü bir kişilik bulduk.

Aramızdan, kendisine dostça ilişkilerimizde "Restrepito" (Restropocuk) diye seslendiğimiz bu kadının, tüm soylu özellikleri kişiliğinde topladığından şüphe edebilecek bir tek kişi dahi çıkar mı?

Tekrar bu bölümün ana konusuna dönerek şu soruyu soruyoruz: Birinci sayısı büyük bir başarı elde eden "Frente Unido" gazetesi üzerine ne söylenebilir? Yayınlanan makalelere bakıldığında Camilo Torres'in gazete için koyduğu hedeflere tam olarak ulaşılamadığı görülüyor. Burada vurgulanması gereken önemli bir konu, böylesi bir gazetenin politik olarak kendi içinde bir bütünlük taşıması gerektiğidir. "Frente Unido" böyle bir gazete değildi. Gazete ajitasyon görevini çok iyi yerine getirmekle beraber, redaksiyonunda ortak politik görüşlerin olmayışı nedeniyle yığınların politik birliğini sağlamada eksik kalıyordu.

Örgütsüz kesime ve onların istemlerine yönelme gerekliliğinden

söz ediliyordu. Bazıları seçimleri boykot edenlerin arasında %70 gibi bir oranın halkın örgütsüz kesimine dahil olduğunu yazarken, bazıları ise, seçimi boykot edenler arasında dağınıkta olsa, önemli bir oranda, örgütsüz kesimlerin bulunduğunu iddia ediyorlardı. Bir kesim ise örgütsüzleri devrimci güçlere bağlı gruplara dahil ediyor ya da geçici olarak tercihlerini komünist partisinden yana yapanlar olarak görüyorlardı.

Camilo Torres, örgütsüz kesimleri devrime yöneltmenin en doğru tutum olacağını öne sürüyor ve özellikle bu noktada, hareket içerisinde politik iki başlılık ortaya çıkıyordu. Birlik Cephesi içinde yer alan gruplar arasında iki çizgi belirginleşmekteydi: Kolombiya halk yığınlarını devrim saflarına kazanmanın acilliğini öne süren ve güçlü bir kitle hareketi yaratmak arzusunda olan Camilo Torres'in çizgisi ve Birlik Cephesine dahil olmayan gruplarla yeni bir politik parti kurma girişimi içinde olan diğer bir çizgi. Bu, özünde Camilo Torres'in Birlik Cephesi için önerdiği hedeflerden sapma anlamına geliyordu.

"Seçimleri boykot eden Kolombiyalılar'ın %70'i ve bu oran içerisinde yer alan örgütsüz yığınların kavgacı kesimleri arasında, ne büyük bir kopukluktan ne de güçlü bir birlikten sözedilebilir. Fakat her iki grup da, halkın devrimci birliği içinde görülebilir. Birlik Cephesinin katkılarıyla bu hareketler Kolombiya devrimi için gerçek bir partiye dönüştürülebilir." (Ricardo Valancia, 'Örgütsüzler', Frente Unido, Sayı 4). Bu cümleler Birlik Cephesi içinde yer alan hareketler içinde büyük bir tepkiye yol açtı. Bunlar arasında yer alan, Komünist Parti, Liberal Devrimci Hareket (Sert Çizgi),Cauca-Tales İşçi Birlikleri (FEDETAV), Bağımsız Sendikalar Birliği, Demokratik Kadın Birliği, Ulusal Konut Dairesi ve örgütsüzlerin sözcüleri ile bazı öğrenci hareketi temsilcileri Camilo Torres'e aşağıdaki mektubu sundular:

"Cauca-Talas Birlik Cephesi Koordinasyon Kurulu, 22 Eylül tarihinde yaptığı ve Komünist Partisi, Liberal Devrimci Hareket (Sert Çizgi), Halkın Milliyetçi Öncüleri, Cauca-Tales İşçi Birlikleri (FEDETAV), Bağımsız Sendikalar Birliği, Demokratik Kadın Birlikleri, Ulusal Konut Dairesi, Örgütsüzler Birliği Hareketi ve öğrenci tem-

silcilerinin hazır bulunduğu toplantıda aşağıdaki görüşleri oybirliği ile benimsemiştir:

Birincisi: Yazı işleri sorumluluğunu üstlendiğiniz gazetenin dördüncü sayısında, Birlik Cephesinin seçimi boykot edenleri, yani teorik olarak örgütsüz kesimleri bünyesinde birleştiren bir parti olduğu görüşü ileri sürülmektedir.

Bu görüş 'Örgütsüzlere' yapılan vurguyu öne çıkararak onlara, Sayın Lulio Cesar Cortes ve Ricardo Valencia'in yazıları ile açık ve doğrudan bir mesaj iletiyor. Ricardo Valencia, Birlik Cephesinin, 'Kolombiya devriminin gerçek partisi' ve örgütsüzlerin, onun tek büyük desteği olacağını öne sürüyor.

Bu bakış açısı, Birlik Cephesinin konsepsiyonunda yeni ve önemli bir değişiklik olduğuna ve bunun bazı politik sonuçlara yol açacağına işaret ediyor. Bu durumda ortaya çıkan odur ki, Birlik Cephesi asgari noktalarda birleşen bir hareket birliği, partilerin, örgütlerin ve hareketlerin birliği değil, 'Örgütsüzler' tarafından oluşturulmuş bir partidir. Bu konsepsiyonu kabul ettiğimiz takdirde, devrimciler olarak şöyle bir alternatifle karşı karşıya kalıyoruz:

Ya bizler partilerimizden ayrılacağız 'Örgütsüzler' partisine katılacağız, ya da partilerimizde kalacağız ve Birlik Cephesine dahil olamayacağız. Birlik Cepshesinin 'Örgütsüzlerin' yeni partisine dönüşmesinin, bölücü ve sekter bir tutum olacağı ve bu tutumun Birlik Cephesi anlayışıyla uyum içerisinde olmadığı, sizin gibi zeki bir insanın dikkatinden kaçmış olamaz. Başından beri, yığınların birlik konusunu ön planda tutmanızdan dolayı sizi desteklediklerinin de bilincinde olmalısınız.

Biz, böylesi bir tutumu elbetteki kabul edemeyiz. Birlik Cephesi yolundaki mücadelemize hiyerarşik bir yapı olmadan da devam ederek, her türlü bölücü tutuma karşı kararlı bir şekilde mücadelemizi sürdüreceğiz. Biz elbette ki 'Örgütsüzlerin' yeni bir devrimci parti kurmasına da karşı çıkmayız, aksine bunun, Kolombiya devrimi sürecinde ileri ve önemli bir adım olacağı kanısındayız. Fakat bu partinin, diğer devrimci örgütlere rağmen ve onların birliğine karşı kurulması ve aynı zamanda da kendisini birlikle özdeşleştirmesi düşünülemez.

İkincisi: Sayın Julio Cesar Cortes ve Ricardo Valencia'nin yazıları, "Birlik Cephesi" içinde yer alan diğer hareketleri sorumsuzca karalayan ifadeler de içeriyor. Sayın Cortes 'Örgütsüzler' dışındaki gruplardan söz ederken onları 'küçük devrimci gruplar' ve 'muhalif gruplar' olarak nitelendiriyor. Sayın Ricardo Valencia ise, kendini beğenmiş bir tutumla daha da ileri giderek, halk tarafından kabul görmeyen ve Kolombiya devrimini gerçekleştirme yolunda yetersiz kalan 'gruplar' diye söz ediyor. Bu köşe yazarlarının hangi büyük kitlelere dayandıkları ve hangi büyük devrimci çalışmalar içinde oldukları da bizim bilgimiz dahilinde değildir. Bu yazarların arkasında büyük kitleler, devrimci kavgada büyük kazanımlar olsa bile, bu üslup ile konuşmaları kabul edilemez.

Buradan hareketle her iki yazıda da yer alan karalayıcı ifadeleri reddediyoruz. Böylesi tutumların halkın birliği ve bütünlüğü açısından büyük tehlike arzettiğinin bilincinde olarak, Birlik Cephesi saflarında devrimci dikkatimizi canlı tutmamız gerektiği yönündeki görüşlerimizi önemle belirtmek isteriz.

Bu düşüncelerimizin Birlik Cephesi'nin ve aynı zamanda bizlerin de yayın organı olan 'Frente Unido' gazetesinde yayınlanmasını rica ediyoruz.

Cali, 22 Eylül 1965

CAUCA-Tal Birlik Cephesi Koordinasyon Kurulu adına

Alcibiades Paredes, Silvio Barberena ve Rosalna Rincun"

Camilo Torres'in yeni bir parti kurmak gibi bir düşüncesi yoktu. Onun bütün derdi, halkın seçimi boykot eden ve bir deneyim birikimi olan önemli bölümünü devrimci güçlerle birleştirmekti. Bu nedenle ülke içinde yaptığı geziler antikomünist unsurlar tarafından kullanıldı. Devrimci bir kimliğe bürünen bu unsurlar, özellikle 'Örgütsüzler' arasında, halkın seçimi boykot etmesinin devrimci gruplara destek vermediği anlamına geldiğini ve bu nedenle Birlik Cephesinin devrimi yönlendirecek yeni bir partiye ihtiyacı olduğu iddiasını yaymaya başladılar. Diğer yandan Camilo Torres'in seçimi boykot çağrısına rağmen, seçime katılan sol grup ve partilerin temsilcilerini oportümizmle suçlayan bazı radikal gruplar, boykotu halkın rejime karşı yönlendirilmesi ve bilinç düzeyinin yükseltilmesi açısından

doğru bulduklarını her fırsatta dile getiriyorlardı. Camilo Torres'in sürekli yurt gezileri dolayısıyla yokluğunu fırsat bilen radikaller ve antikomünistler anlaşarak, ortalığı iyice karıştırmışlardı. Döndüğünde bir kaos ortamıyla karşılaşan Camilo Torres, duruma açıklık getirmek ve gerçekleri ortaya koymak için, bir başyazı hazırladı.

Duruma ışık tutmak isteniyorsa şunun söylenmesinde yarar var: Bütün bu gelişmeler, birlik yayın organı 'Frente Unido' çatısı altında ortak bir politik görüş oluşturulamamasının sonuçlarıdır.

Gazetenin birinci sayısından sonra, sayfaları farklı ve birbiriyle bütünlük taşımayan görüşlerle doldu. Bu farklılıklar Birlik Cephesi'nin yerel komitelerinde tartışma konusu olmaya başladı. Gazeteden yerel gruplara, yerel gruplardan yine merkeze ulaşan bu farklılıklar sürekli gergin bir ortam yaratmaya, halkın sokak ve meydanlardaki atılımını geriletmeye, mücadele için harcanması gereken enerjileri dar grup çekişmeleri içinde eritmeye başladı. Bütün bu gelişmeler, yayınevlerinin gazeteyi çıkarmamak için yaptıkları baskılar, maddi olanaksızlıklar ve dağıtımı önüne konan engeller, gazetenin tirajının düşmesine neden oldu. Beş aylık bir süre içerisinde, 13. sayıya kadar çıkarılabildi.

Genelde 'Frente Unido' gazetesi büyük sorunlara yönelik gündelik çözümler ve yorumlar düzeyinde kaldı. Fakat ideolojik konularda güncel değerlendirmelerden çok, köklü teoriler üretilmesi gerekir. Hele hele gazetenin kendi içinde bütünlük taşımaması ve iki başlı bir görünüm sergilemesi, işi daha da zorlaştırdı. Her şeye rağmen, gazete sayfalarında cesur iddialara yer verildi, çok önemli belgeler yayınlandı ve dikkat çekici bir sayfa düzeni kullanıldı... Fakat halkın birliğini sağlama yönündeki misyonunu gerçekleştiremedi. Bunlar gerçekte dikkate alınması gereken acı deneyimlerdir. Görüş birliği içinde yürütülemeyen politik bir gazete dümeni parçalanmış bir gemiye benzer.

XI Camilo Torres ve Bazı Öncü Gruplar
Tırnak içinde Öncü..!

Camilo Torres ilerici hareketler için hem bütünleştirici bir güç, hem de operatif çalışmaların koordine edilmesi için oluşan diyolag

içerisinde safları ayrıştıran bir faktördü. Ona göre insanın özgürlüğe, barışa, adalete, dayanışmaya ve kendini geliştirmeye ihtiyacı vardı ve her öncü grubun bu önemli konulara programında açık biçimde yer vermesi gerekiyordu.

İnsanda düğümlenen sorulara farklı yanıtların varlığı ve bu yanıtlar arasındaki bir takım birleştirici noktalar, Camilo Torres'e yakınlaşmanın olanaklı olduğu izlenimini vermişti. Buzları eritmek, ilerici grupları birbirlerine yakınlaştırmak için büyük çaba sarfediyordu. En azından bütün grupların, eylem koordinasyonu içinde, kendi görüşlerini dayatmadan, polemik yapmadan konuşabilmelerinin olanaklı olduğunu düşünüyordu.

Bu yaklaşım dar görüşlü bazı devrimcilere indirilen bir şamardı. O her grubu, kendi grubu karşısında nötral bir zemine çekmekten çok, devrimci grupların dar ufuklarını açmaya, yeni bir anlayışa ulaşmaya çalışıyordu. Bu nedenle bütün gruplara yöneldi ve hepsiyle konuşma ortamı aradı. Onların hepsi insanlar için, yeni bir toplum düzeni kurmak için uğraşmıyorlar mıydı?

Hareketin dayanağını, hümanist yaklaşımların çok yönlü geliştirilmesi ve şekillendirilmesinde görüyordu. Gerek toplum için gerek insanlar için yeni değerler ve ölçüler ortaya çıkmıştı. Bu değerlere karşı kayıtsız bir tutum almak, akılcı bir yaklaşım olamazdı. Bu nedenle eylemde yaklaşımı ve birliği yaratmak, yeni yöntemler ve yeni bir dil için çaba sarfetmek kaçınılmazdı.

Camilo Torres, "ideolojik pozisyonlar ve sosyal kurumlar açısından çeşitlilik ve çok yönlülük gelecekteki toplumsal yapılanmanın bir özelliği, bir belirtisi olarak kabul edilmelidir" diyordu. Farklı dinlerden, felsefi ve politik sistemlerden yola çıkan kişiler, insanların geleceği ve mutluluğu için birlikte çalışmaları gerektiği gerçeğini kabul etmek durumundadırlar. Bu birbirini yok etmekten ve safdışı bırakmaktan daha kolay ve daha az yıpratıcı bir yöntemdir. Eylem birliği, yalnızca ve yalnızca ortak noktalar temelinde gerçekleşebilir. Böylesi ortak noktalar çeşitli eylem programlarında vardır. İnsanlar tarafından, yine insanlar için gerçekleştirilen eylemler, hiçbir zaman tam anlamıyla mükemmel ya da tam anlamıyla kötü olamaz. Eğer eylem gerçekleştirilebiliyorsa, plan olmaktan çıkıp haya-

ta geçirilebiliyorsa, toplumsal refah için çaba sarfeden herkesin bilincine yönelik bir çağrı niteliği taşır. Bu çağrı, bir sorumluluğu da beraberinde getirir. Bir eylem programını kabul etmek demek, gerçekleşme süreci içinde ortaya çıkabilecek yanlışların sorumluluğunu da üstlenmek demektir. Fakat uzak durmak, eylemin sağladığı ya da sağlayabileceği yararlardan da kaçınılmaz olarak uzak durma sonucunu beraberinde getirecektir.

Eylem (Aksiyon) somut bir olaydır. Eylemi etkileyen olası varyasyonlar, eylem içinde objektif biçimde gözlenebilir ve etkilenebilir. Fakat gerçekler gerçektir ve tartışma götürmez. Diğer yandan günümüz dünyasında eylem birinci planda yer almakta ve insanların hizmetinde önemli değerler oluşturmaktadır. Birçok farklılığın ve çeşitliliğin yan yana yaşandığı düyamızda, insanların yararına ve onlara hizmet yolunda eylemde birlik sağlamak, hıristiyan olmanın erdemlerindendir. Bu konuda Papa XXIII. Johannes "Pacem in terris" Fermaninda şöyle diyordu:

"Buradan bakıldığında ekonomik ve sosyal sorunlar, devletin toplumun ihtiyaçlarına göre yapılanması, eğitim gibi sorunlarla ilgilenen, toplumsal hareketleri, onların dayandığı noktaları, dünya ve insanlar için önerileri, amaç ve hedefleri dikkate alınmadan, bu hareketler herhangi bir görüş ve teoriden etkilenmiş olsalar da, söz konusu felsefi görüş veya teorilerle özdeşleştirmek haksızlıktır. Bilimsel teoriler bir defa ortaya çıktıktan sonra kolay kolay değiştirilemezler, fakat sosyal hareketleri ortaya çıkaran, somut sorunlardır ve bu sorunlara yaklaşım biçimleri ve çözüm önerilerine göre şekillenirler. Ayrıca bu hareketlerin sağduyu sınırları içinde, insanların haklı istemlerini dikkate alarak, içlerinde iyiyi ve doğruyu da barındırabilecekleri inkar edilebilir mi?

Buradan hareketle, şimdiye kadar pek mantıklı bulunmayan bazı yöntemlerin kullanımı ya da tartışılması için düzenlenen konferans ve toplantılar, şimdi verimli olabilir veya yarın işe yarayabilir."

Çeşitli görüşme ve konuşmalarda Camilo Torres, bir takım sol gruplarla ilişki kurmayı başarabilmişti. Louvien'deki girişimleri bunun en iyi örneklerindendir.

Fakat o sol hakkında neler düşünüyordu?

"Az gelişmiş ülkelerde hüküm süren düşünceler, Kolombiya'daki sözde sol grupların düşünce biçimlerini de etkisi altına aldı. Bizim ilerici önderlerimiz genelde ütopik sosyalistlerle kıyaslayabileceğimiz bir altruizm (kendini başkalarına adama, özverili olma) sergilerler, bu çoğu zaman bilimsel temellere ve iyi düşünülmüş taktiklere dayanmaz...

Bu önderlerin normatif ve spekülatif ruh halleri, ülkemizin sosyo-ekonomik sorunlarına pratik çözümler yerine, teorik yorumlara önem verdiklerini ortaya koyuyor. Bu düşünce biçiminin sömürgecilik ideolojisi ile sıkı ilişkisi vardır. Genel olarak bir takım klişelere ve ajitatif sözlere vurgu yapılır. Özel devrimci bir konuşma raconu vardır. Kolombiya'nın sorunları için dışardan alınmış bir takım patent çözümler önerilir. Diğer ülkelerin ezilen halklarıyla dayanışmadan söz ederler, kendi ülkelerinde ezilen halkları görmezler. Birçok önder duygusal eğilim içinde, paşaca bir tutum sergileyerek, taraftarlarında hayal kırıklığına yol açar. Azınlıkta olan, fakat çıkarları gerektirdiği an birlikte hareket eden hakim sınıflara karşılık, ilerici önderler birbirlerine saldırarak, halk arasında paniğe ve çaresizliğe yol açmakla kalmayıp; geleneksel, duygusal, spekülatif ve sömürgeci ideolojik yaklaşımları sürdürmekte bir sakınca görmezler." *(Frente Unido, Ağustos 1965)*

Camilo Torres, girişimleriyle başlangıçta büyük etki yarattıysa da, süreç içerisinde hareketler içinde bir ada konumuna geri dönüldü ve özellikle Camilo Torres'in komünizme teslim olduğu yönünde yayılan dedikodular sonucu, bir takım korkaklar da ortadan kaybolmayı yeğlediler. Arkasından da komünist tezleri savunduğunu, yalnızca komünistlerle beraber olduğunu ve komünist metodları desteklediğini yaymaya başladılar. Bunlar ondan kopmak için yeterli nedenler değil miydi? Böylece onunla birlikte mücadele etmek yerine, onu ortada bıraktılar. Onlar şimdiye kadar ne iseler, öyle kalmaya devam etmek yönünde karar verdiler: Önyargılarla donanmış, artniyetli, kuruntulu, sekterlik ve sahte imanla çevrilmiş bir takımadalar topluluğu!

Bir takım öncü gruplar içerisinde erkeklikten çıkarılmış cılız sesleri ile bazı harem ağası kılıklı kimseler türedi ve bu zavallı solcularımızın bağrışları, cılız bir çığlıktan öteye gidemedi.

1. Hıristiyan Sosyal Demokratlar

Hıristiyan Sosyal Demokrat Partisi Camilo Torres'in çağrısına coşkulu bir yanıt vererek, 20 Temmuz 1965 tarihinde şu açıklamayı yaptı.

"V. Ulusal Danışma Konseyi, Kolombiya devrimi için gösterdiğiniz özverili çalışmalarınızdan ve devrimi halkın örgütlü ve bilinçli kesimleriyle, hıristiyan yaratıcılığı ve demokratik ruh birliği içinde gerçekleştirme yönündeki kararlılığınızdan dolayı duyduğu memnuniyeti belirtir. Açıkladığınız politik platformda ve son dönemlerde yürüttüğünüz kampanyalarda değindiğiniz hedeflerin önemli ölçüde hıristiyan sosyal demokrat düşüncelerimizle çakıştığını ve kendimizi bu düşüncelerle özdeşleştirdiğimizi açıklamayı bir görev olarak görüyoruz. Bu hareket bağımsız, dinamik ve doğru bir çizgide Kolombiya halkının devrim umutlarını yeşertecek ve halkın devrimci süreçte sorumluluğunu üstlenmesini sağlayacaktır. Hareket, herşeyden önce sosyal adaletin ve gerekli yapısal değişikliklerin gerçekleştirilmesi için halkın çeşitli kesimlerine seslenerek, halk oylamasına gidilmesi için kamuoyu baskısı oluşturuyor.

İmza: Alvaro Rivera, Konsey Başkanı"

(Frente Unido, 26 Ağustos 1965)

Başka bir açıklama ise:

"Ortaya çıkan gerçekler karşısında;

Sayın Camilo Torres tarafından ortaya atılan tezlerin oligarşi, işveren çevreleri, burjuva basını ve kilise hiyerarşisi içinde büyük telaşa yol açtığını,

Bu tezlerin, Papa'ların yayınladıkları fermanların özüne uygun ve doğru yorumları olduğunu,

Oligarşinin, adaletten başka bir şey istemeyen nonkonformistlere karşı, etkin silahı komünist tehlike çığırtkanlığının geri teptiğini,

Halkın istemlerinin bütün ilerici grupların ve kişilerin bir cephede birleşmesi yönünde olduğunu,

Hıristiyan Sosyal Demokrat Partisi Manizales bölgesi örgütü olarak açıklamayı gerekli gördük:

Partimiz kendisini tanınmış rahibin sosyo-ekonomik platformu ile özdeşleştirmekte, ona maddi ve manevi her türlü desteği vermeyi

ve bazı artniyetli kişi ve kesimlerin onu kötülemek ve dışlamak için yürüttükleri karalama kampanyalarını kınadığımızı, iktidarda hak talep eden hakim sınıfların, Kolombiya halkını insanlık dışı koşullar altında ve hıristiyanlığa aykırı olarak sömürdüklerini,

Kendisini hıristiyan diye nitelendiren bazı kişilerin sorumsuz tutumları, hayır kurumlarından piskoposluk belgelerine kadar, hıristiyanlığı bilinçli olarak dikkate almayıp, kötüye kullandıklarını;

Halkın ne oligarşiden, ne de komünist suçlamasından korkmadığını ve kararlı bir şekilde hakları için savaşacağını;

Sonuç olarak, Hıristiyan Sosyal Demokrat Partisi, Manizales bölgesi örgütü, bütün devrimci hareketleri, işçi, köylü örgütlerini ve tüm bilinçli insanları aralarındaki düşünce ayrılıklarını bir yana bırakarak, mücadele için birlik cephesini oluşturmaya, ülkenin ekonomik, politik sosyal ve kültürel sorunlarına ve insanlık onuruna sahip çıkmaya çağırmayı görev bilir.

Hıristiyan Sosyal Demokrat Partisi Manizales Bölgesi Örgütü"

Aynı partinin önderlerinden birisi de şunları yazmıştı:

"Sayın Camilo Torres tarafından açıklanan Politik Eylem Programı koşullara uygunluğu yada gerçekçiliği bakımından kabul edilir veya edilmez, fakat bu platformun hıristiyanlığın sosyal öğretisine uygun olmadığı söylenemez. Çünkü bu öğretinin teknik kullanımı günün koşullarına ve gelişme sürecine göre uyarlanır. Örneğin tarihin gelişme sürecinde toplumsal sınıfların hepsi için özel mülkiyet savunulabilirken, günümüz koşullarında özellikle üretim araçları ve büyük yatırım planları sözkonusu olduğunda, özel mülkiyet yerine kolektif mülkiyet savunulmalıdır; çünkü insanlık onuruyla bağdaşan budur. Ancak böylelikle, sosyal güvenlik içinde yaşayan bir toplum, bireyin ve ailesinin özgürlüklerini garanti altına alabilir.

Diğer yandan bu platform, biz sıradan insanlara yöneliktir ve yeryüzünde üzerimize düşen sorumlulukları üstlenmemiz yönünde bir çağrıdır. Kolombiya ekonomisini elinde tutan hakim sınıflar ne Lombardi'ye ne de Lebret'e tahammül edebilmişlerdi." (Semana al Dia, 18 Haziran 1965)

Gençlik kendi tutumunu şöyle belirliyordu:

"Hıristiyanlar arasında rahip Camilo Torres'i sonuna kadar ka-

rarlı ve istekli bir biçimde destekleyen birkaç kişi vardı. Onlar çeşitli toplumsal tabakalardan gelen hıristiyanlardı. Mücadelenin radikalleşmesi, strateji ve politikada marksist etkilerin artmasıyla birlikte Camilo Torres'in, günden güne örgütlü marksist güçlerin elinde oyuncak durumuna gelmesini engelleyemeyeceklerini gördüklerinde, yavaş yavaş kendilerini geriye çekmeye başladılar ve anavatanın kurtuluşu yönünde tarihi bir fırsatı daha kaçırdıklarını anladılar.

Fakat ne yazık ki bu geri çekilenlerin çoğunun esas eksikliği, kavgacı ruhlarının ve devrim sorununa yaklaşımlarındaki genel yetersizliklerinin yanısıra, belirli ölçüde aldıkları hıristiyanlık eğitiminden de kaynaklanıyor ve somut koşulların gerektirdiği durumlarda, kararlı ve fedakarca bir seçim yapmaktan kaçınmalarında yatmaktadır. Camilo Torrres'in cesaretli kararlılığı, dürüstlüğü ve inanmışlığı karşısında, gereken sorumluluğu gösteremeyenler, onu, dışlayarak, ihanet ettiler. Önce destekleyen, sonra ona sahip çıkma cesaretini gösteremeyen ve kavganın gerektirdiği sorumlulukları üstlenemeyen hıristiyanlar, Kolombiya Komünist Partisi ve Çin yanlısı hareketlerin, Torres'i kendi emelleri uğruna kullanmalarına göz yumdular. Bu nedenle Hıristiyan Sosyal Demokrat Partisi'nin koyduğu tutumu kaypak ve sıradan bir tutum olarak değerlendiriyoruz. Eğer onlar ülkemizde devrimci bir rol oynamak ve bu konuda ağırlıklarını koymak istiyorlarsa, Camilo Torres'in çevresindeki, Sovyet uydusu Komünist Partisi ve diğer marksist çevrelerin oluşturduğu kuşatmayı kırmak için daha etkin bir çalışma yapmaları gerekirdi.

Hıristiyan Sosyal Demokrat Gençlik Hareketi ise Camilo Torres'i, devrimi silahlı mücadele ile gerçekleştirmek uğruna yola koyulana dek destekledi. Çünkü bizim için gerek güncel uluslararası durum açısından, gerekse Latin Amerika'nın içinde bulunduğu koşullardan dolayı gerilla savaşıyla devrim çıkar yol değildir. Bu arada bir başka konuyu da açıklığa kavuşturmayı gerekli görüyoruz. İddia edildiği gibi bizler, Camilo Torres'e olan desteğimizi - daha o günlerde aramızda bazı ideolojik ayrılıklar olmasına rağmen - Medellin'de yapılan 'İşçilerle Dayanışma Kongresi' esnasında çekmedik." (Jaime Nio Diez: Hıristiyan Demokratlar ve Camilo, La Gaceta 1966)

Camilo Torres'in komünizme hizmet ettiği yolunda suçlamaların ortaya atılmasıyla başlayan ayrışma süreci, aşağıda verdiğimiz açıklama metninde daha da belirginleşiyor.

"Camilo Torres'in Medellin'deki 'İşçi, Köylü ve Öğrencilerle Dayanışma Kongresi'nde açıkca marksistlerden yana tavır koyması sonucunda, CLASC'nin önderi ve onun temelini attığı, Birlik Cephesi'nin oluşmasında önemli rol oynayan ve hıristiyan olan (ya da olduğunu iddia eden) Camilo Torres'in seminerine dönüşen Birlik Cephesi'nde, marksist-leninist pozisyonların ağırlık kazanması ve Hıristiyan Sosyal Demokrat Partisi'nin, bu cephe tarafından organize edilen toplantılarda ciddiye alınmamasının yanında, platformun bir eylem birliğinden çok, öncülük karakteri taşıdığı düşüncesiyle; Hıristiyan Sosyal Demokrat Partisi Santander Bölgesi Yürütme Kurulu olarak;

Hıristiyanlar olarak komünizme hizmet edemeyeceğimiz için, Camilo Torres'in hareketinden desteğimizi çektiğimizi ve seçimlerde onlarla birlikte hareket etmeyeceğimizi;

Santander ve Tüm Kolombiya halkı önünde, Camilo Torres'in içinde yer aldığı, Jaime Arenas ve Julio Cesar Cortes gibi marksist-leninistler tarafından başı çekilen ve bir hıristiyan hareketi olarak gösterilmeye çalışılan hareketin, halka karşı düzenlediği oyunu mahkum ettiğimizi;

Hıristiyan Sosyal Demokrat Partisi'nin devrimci olmak için kimsenin iznine ihtiyaç duymadığını ve ülkeyi komünist ya da kapitalist yaltakçıların kurtarmasının mümkün olmadığını ve Kolombiya'nın tek çıkış yolunun, her türlü emperyalist baskıdan kurtarılmış özgür bir devrim olduğuna inancımızı;

Santander bölgesi Hıristiyan Sosyal Demokrat Partisi üyelerine, Birlik Cephesi Komisyonlarında çalışmalarının - ister kendi isimleri, ister parti adı altında olsun - yasaklandığını ve partimizin Camilo Torres tarafından başı çekilen bu cepheden çekildiğini ilan ederken;

Santander halkını, partimizin bayrağı altında gerçek birliğini oluşturmaya ve gerçekleştirebileceğinden emin olduğumuz özgür bir devrim için mücadeleye çağırdığını önemle duyururuz.

Ozgür bir anavatanda, adil bir toplum için!

Hıristiyan Sosyal Demokrat Partisi Santander Yürütme Kurulu adına,

Yürütme Kurulu Sekreteri Rodrigo Anaya Jerez."

Yukarda verdiğimiz belgeden anlaşıldığına göre, Camilo Torres ile Hıristiyan Sosyal Demokrat Partisi arasındaki kopuş Medellin'de (17-19 Eylül 1965 tarihleri arasında yapılan) ve "İşçi, Köylü ve Öğrenci dayanışma Kongresi"nde tartışılan dört konuyla bağlantılı olarak ortaya çıkıyor. Bu konular: 1. Silahlı Mücadele, 2. Küba'ya karşı tutum, 3. Emperyalizme karşı açıklama, 4. Seçimlerin boykot edilmesi.

Camilo Torres'in Küba devrimi ile ilgili düşünceleri son derece açık ve netti:

"Birlik Cephesi uluslararası politikaya yönelik tavrında, fikir ayrılıklarının çıkmamasına büyük özen gösterir. Kolombiya'nın ekonomik, diplomatik ve kültürel alanlarda gerçek bağımsızlığını sağlama hedefi, sömürgeciliğe ve yeni sömürgecileğe karşı aldığı tutuma bağlıdır. Hareketimiz Latin Amerika'da ya da diğer az gelişmiş ülkelerde aynı tutumu savunan her hareketi destekler. Böyle bir hareketle tamamen bir görüş birliği içinde olmasa da, her türlü yayılmacı savaş politikasına karşı pozitif tutumunu destekler. Birçok teorik konuda herhangi bir görüş birliğimiz olmadığı halde, Şili'deki Frei yönetiminin ve Brezilya'daki Goulart yönetiminin ve hatta Meksika yönetiminin bazı önlemlerini bu anlamda destekledik.

Küba devrimi konusunda da, Jose Marti'nin ülkesinin bağımsızlığına karşı dışarıdan yapılacak her türlü saldırının, bütün Latin Amerika ülkelerine karşı bir saldırı olacağı düşüncesindeyiz. Biz Küba'yı bir klişe olarak damgalamaya çalışan herkesin karşısındayız. Küba devrimi, dünyanın bizim yarı küremizdeki, ilk sosyalizm denemesi ve kıtamızdaki yoksul, az gelişmiş ülke halklarının, kızılderililerin, siyahların ve melezlerin uyanışının bir belirtisidir.

Mısır'ın dış politikası çok pozitif olmasa da, ulusal bağımsızlık hareketinin önemli bir örneğidir. Sosyalist ülkelerin az gelişmiş ülkelere bakışı ise pozitif olmaktan da öte büyük bir önem taşımaktadır. Günümüz dünyasında böyle bir gerçeği görmezden gelemeyiz.

Çünkü bu durum -yani sosyalist ülkelerin varlığı - bazı kapitalist ülkelerin kalkınma yardımlarına büyük önem vermesine yol açtı.

Bizim tarafsızlığımız, bütün dünya halklarıyla kardeşlik bağları içinde yaşamak, üçüncü dünya ülkeleriyle ve onların sömürgeciliğe karşı verdikleri mücadeleye aktif dayanışma göstermekle olanaklıdır." *(Frente Unido, 23 Eylül 1965)*

Camilo Torres tarafından teklif edilen bu noktaların bazılarını kabul etmeyen hıristiyan sosyal demokrat delegeler, Torres'in arkadaşlarını Birlik Cephesi'nin ilkelerine ters düşen komünist düşünceleri savunmakla suçladılar. Arkadaşlarının görüşlerini sahiplenen Camilo Torres, bu hareketiyle Hıristiyan Sosyal Demokrat Blokun desteğini kaybetti. Bu perspektif açısından bakıldığında, taktik bir yanlıştı.

Camilo Torres'e göre "İşçi Köylü ve Öğrencilerle Dayanışma Kongresi"nde iki negatif yaklaşım biçimi ortaya çıkmıştı:

Kalıplaşmış pozisyonların ısrarcı gerekçelerle karşı tarafa kabul ettirilmeye çalışılması uçurumu daha da derinleştirmiş;

Akılcı yöntemlerle çürütülebilecek bazı görüşlere karşı, akılsızca reaksiyolar gösteren tutumlar sergilenmişti.

Camilo Torres oligarşiden ve emperyalizmden hiçbir iz bırakmayacak bir devrim istiyordu. Halkin ezilmesinin ve sömürülmesinin maskesi olan burjuva anlamda "özgürlük versiyonu" reddedilmeliydi.

Bu konuyla ilgili olarak Kolombiya Piskoposlar Meclisi, 6 Haziran 1965 tarihinde şu açıklamayı yapmıştı: "Küçük toprak sahiplerinin yaşadığı köyler ve yoksul mahallelerin görünümleri, zenginlerin har vurup harman savurma alışkanlıklarıyla korkunç bir tezat oluşturuyor. Bazı insanların ülkenin ekonomik kalkınmasının acilliği karşısındaki duyarsızlıkları, insanlığın sağduyusuna ve İncil'in temel ilkelerine karşı bir hakarettir." (El Espectador, 7 Temmuz 1965)

2. Liberal Devrimci Hareket (MRL)

Bu haraketin önderi Dr. Alfonzo LÛpez Michelsen, Camilo Torres'e şunları söylemişti:

"Sizinle aynı görüşleri paylaşıyoruz. Bazı konulara dikkat çekmek kaydıyla platformu imzalamamamız için hiçbir neden yok."

Görüldüğü kadarıyla bu hareketle bir kopuş olmamıştı. Fakat herşeyi 1966 Mart ayında yapılacak seçim sonuçları belirleyecekti. Camilo Torres seçimlerin boykot edilmesini, MRL ise seçimlere katılmayı istiyordu. Fakat MRL hareketinin Camilo Torres'le sıkı bağlarını ya da açık desteğini gösteren bir belge bulunamadı.

3. Devrimci Eylem Birliği Cephesi (FUAR)

Nasyonal Devrimci Öncüler ve Çin yanlısı Marksist-Leninist Parti başlangıçta Camilo Torres'i destekledi. Fakat Medellin Kongresinden sonra desteklerini çektiler ve ağır bir kriz yaşıyorlar. Bu hareketlere yakınlığını bildiğim ve daha sonra karşılaştığım bir grup genç bana, dağa çıkmak istediklerini söylemişlerdi. Onlarda dikkatimi çeken şey, macera ruhuydu - daha da kötüsü - son derece kendilerini beğenmiş bir halleri vardı. Onlara kendine güven, zorlukları aşabileceğine olan inanç, insanı cesaratlendirir ve ayağa kaldırır demiştim. Bunlar kişiliğin pozitif unsurlarıdır. İnsanın kendi değerlerinin farkına varması ya da kendi degerlerini yaratması kendini tanımasıyla ve doğru tarif etmesiyle mümkündür. Tersine kendini beğenmişlik ise insanın kendini yanlış değerlendirmesinden, kendi değerlerini abartmasından kaynaklanır. Kendini beğenmişlik önderi yüceltirken, diğerlerinden küçülmelerini bekler. Buradan çıkacak tek şey de bölünmedir, grupçuluktur, dalkavukluk ve güvensizliktir. Kendini beğenmişlik, kendini yüceltme ve ukalalık, insanın gülünçleşmesine, alçalmasına yol açar. Sıradan köylü ya da işçi kendini beğenmiş ukalalara inanmaz. İşçi ve köylülerin gerçek önderlere ihtiyaci var ve onların amaçları efendilerini değiştirmek değil. Eğer kendini önder sanan biri ortaya çıkıp onlardan destek isteyecek olursa, işçi ve köylüler onu desteklemeyecek ve arkasından gitmeyeceklerdir. Özellikle köylülerin efendileri önderlerden, gerçek dostu çıkarcıdan, dürüst ve namuslu insani sömürgeciden ayırmakta adeta özel bir yetenekleri vardır.

Kendini beğenmişler dağlara partizanların yanına gitmemelidirler...

Gerçek önder halkın içinden gelir ve kendini halkıyla özdeşleştirir. O halkın hamuruyla yoğrulmuştur. Kendi gibi düşünenlere dostça ve arkadaşça davranır, onlara kulak verir. Önderliğin gerektirdiği

niteliklere sahip olduğu için önder olur. Başkalarının haklarına saygı gösterir, toplumun ihtiyaçlarına öncelik verir. Özverili ve namusludur. O kendini ilk feda edendir, o diğerlerine inanç aşılayandır, hareketin moral dayanağıdır, amaca uygun tavrı ve her şeyden önce kendi tutarlılığı ile disiplini sağlar.

Köylüler komedyen değil, önder istiyor ve onlar gerçek önderlerini buldukları zaman, onu sonuna kadar desteklerler. Bu düşüncelerin arkasından aralarından birine yönelerek: "Kendinizde bu çapı görüyormusunuz?" diye sorduğumda, arkalarını dönüp gittiler ve kimse dağlarda onlara rastlamadı.

4. İşçi, Öğrenci ve Köylü Hareketi (MOEC)

MOEC 1966 Ocak ayında Bogotà'da yapacağı III. Kongresine hazırlık broşüründe, şu cümle yer alıyor "7 Ocak, Kolombiya halkının, revizyonist Komünist Partisi'ne, hakettiği yanıtı vereceği tarihsel bir gün olacaktır." Başlı başına bu cümle dahi, böylesi hareketlerin dar, grupçu tutumunu sergilemeye yetiyor. Ayrıca MOEC de sürekli iç sorunlarla boğuşuyordu.

MOEC, Birlik Cephesi için yürütülen kampanyadaki olumsuz deneyimleri eleştirirek şu konulara değiniyordu: "Gerçek Birlik Cephesi, işçilerin, topraksız ve az topraklı köylülerin kavgacı birliğidir. Birlik, bir takım sol muhalif kişiliklerin yığınları geçici heyacanların peşine takmasıyla gerçekleşmez. Ajitasyon ciddi ve dikkate değer bir yapı aracılığıyla gerçekleştirilir. Camilo Torres birlik cephesi düşüncesini ortaya attı, topraksız köylüler ve yoksul halk yığınları arasında tanıtımını yapmaya çalıştı. Fakat o, örgütlenebilecek yığınların ancak küçücük bir bölümüne ulaşabildi. Birlik Cephesi kitleler arasında saygınlıklarını yitirmiş, kimi liderlerin, belirsiz düşünceleri etrafında oluşamayacağı gibi, yığınların sadece duygularına yönelik bir ajitasyon salvosu ile de oluşturulamaz. Örgütlü işçi ve köylü hareketini temel almak yerine, ortalama yığınlara - ki onlar bu hareket için uygun bir taban değildir - yönelik çalışma yapılırsa, diğer halk kesimlerini hareketin içine çekmek olanaksızlaşacak ve başarısızlık kaçınılmaz olacaktır. Birlik Cephesi'nin doğal çekirdeğini oluşturması gereken, sömürülen sınıfları örgütleme yerine, kişilerin birliğini örgütlemeye çalışmak, oportünist sol liderle-

rin kariyerizm hedeflerine yarayacaktır. MOEC olarak bunları söylemekle beraber, Birlik Cephesi'nin oluşmasına karşı değiliz ve uygun yöntemlerin kullanılması, halka devrimi gerçekleştirecek bir araç sunulması durumunda, bu girişimi desteklemeye hazırız.

Görüldüğü gibi, halkı devrim çizgisine getirecek ve Birlik Cephesi'ni oluşturacak leninist bir öncülüğe ihtiyaç vardır. Çeşitli gruplar art niyetli manevralarla öncülük için kavga etmektedirler. Birlik Cephesi'nin önderliği uyumlu değildi ve Camilo Torres'in en geniş kesimleri bir araya getirmek yönündeki liberal yaklaşımlarının etkisi altında hareket ediyordu. En geniş kesimi bir araya getirme girişimi akılcı bir girişim değildi. Sonuç olarak her türlü oportünist, revizyonist ve hatta nasyonalist grupları Birlik Cephesi içine taşıyarak, karşıtlarımızın ajanlarının hareketi etkileme girişimlerine aracı oldu." (MOEC III. Kongresi, Bogotà, 1966)

5. "Örgütsüzler"

Camilo Torres'in marksist gruplarla yakınlaşması ve gittikce radikalleşen tutumu, değişik politik grupların birbirleriyle olan sürtüşmeleri sonucunda Birlik Cephesi çözülmeye başladı. Camilo Torres bu durumun bir netleşme süreci olduğuna inanıyor ve umutlarını örgütsüz kesimlere bağlayarak, onları yeni bir güç olarak görüyordu. İki varsayımdan yola çıkıyordu. Birincisi: "Halk birleşmeye ve örgütlenmeye kararlı. "Bu çok iyimser bir değerlendirmeydi. Halk değişime gereksinim olduğunu hissediyor, fakat gerekli bilinç sıçramasını ve birliği sağlayamıyordu. Bu hedefi gerçekleştirecek gerekli iletişim araçları da yoktu. Özellikle köylüler arasında devrimci bir programı yaygınlaştıracak ve çalışmaları her alanda yürütecek kadroları yetiştirmek için zamana ihtiyaç olduğuna dikkati çeken bir arkadaşına şunları söylemişti: "Evet çok doğru, zamanla yarışıyoruz." Bununla beraber Camilo Torres, kentlerde yaşayan bazı katmanların, bir devrimci rahibin düşüncelerinden etkilenerek hareketlenebileceklerini ve bu hareketliliğin köylüleri de sarabileceğini düşünüyordu. Gelişmeler böyle olmadı.

İkinci varsayım ise: "Halk kesin bir biçimde iktidara el koyma arzusu içinde." Bunun gerçekleşmesi için durumun hat safhaya ulaşmış olması, devrimci kavgaya güvenin yaygınlaşmaşının yanın-

da, kuvvetlerin zıtlaşması ve bir kamplaşmanın oluşması gerekiyordu.

Camilo Torres şehirlerde ve köylerde yığınlarla karşılaşıyordu. Buna hazırlıklı mıydı? O çok iyi bir öğretim üyesi değil miydi? Önünde yığınları gördüğünde, durumun büyük bir sarsıntı ile bütün Kolombiya'yı saracağını düşünerek, belki de bir yabancılaşma, garip bir şaşkınlık yaşıyordu.

Yığınlar, genel olarak her yerde, özellikle de Latin Amerika'da, yaşanan andan, duygusal olarak yoğun biçimde etkilenirler. Yaşanan coşku, çoğu zaman o anla sınırlıdır ve sürekli değildir. Kendilerini bir araya getiren olay sona erdiğinde, hiçbir şey olmamışçasına dağılarak gündelik yaşamlarına geri dönerler. Bütün bunlara rağmen Camilo Torres, örgütsüz kesimlere umut bağlıyordu.

1962 yılındaki seçimlerde Guillermo Leon Valencia'yı seçmeyen ve seçimleri %70 gibi bir oranla boykot edenler ulusal cepheye karşı değiller miydi? Camilo Torres, onların seçimi protesto ettiklerine ve bu nedenle de devrimci bir uyanışa açık olduklarına, fakat herhangi bir politik grup içerisinde yer almadıklarına inanıyordu. Bu değerlendirmelerden yola çıkarak şu sonuca varıyordu. "Birlik Cephesi'nin ana hedefi, örgütsüz kesimleri örgütlemek olmalıdır. Örgütleme aşamasında elde edilecek deneyimlerle, devrimci bir hareketin örgütlenmesi ve iktidara el koyma yolunda önemli bir adım atılabilir. Bu başarılabilirse, Kolombiya'da devrimci dönüşümü gerçekleştirmek için kaçınılmaz olan büyük halk hareketi yaratılabilir. Böylelikle Jorge Eliecer Gaitan'ın öldürülmesinden sonra yığınlara yönelen politik terör ve sol hareketlerin yetersizliğinden dolayı dumura uğratılmış olan dönüşüm süreci yeniden canlanabilir. Bu başarıldığı takdirde, oligarşinin Kolombiya halkı üzerinde uzun süren hakimiyetinin tarihsel ve toplumsal temelleri yok edilmiş demektir." *(Frente Unido, 28 Ekim 1965)*

Camilo Torres örgütsüzlerin, koşulların gerektirdiği anlardaki nonkonformist tutumlarına ve tepkiselliklerine çok güveniyordu. Torres "örgütsüzlerin" sistem tarafından hayal kırıklığına uğratılan kesimlerin birlikteliğinin oluşturduğu, kuşatılmış ve susturulmuş bir güç olduğunu, örgütlenip özgürleştirilebildikleri takdirde, devrimci şıçrayışı gerçekleştirebilecek en önemli unsur olabileceklerini

düşünüyordu. Onların politik oyunlardan ve her türlü kirlilikten uzak, masum ve temiz olduklarına inanıyordu. Torres, politik bilinç düzeylerinin yetersizliğinin, üzerlerindeki küçük burjuva konformist etkilerin, eyleme geçmekteki isteksizlikleri ve utangaçlıklarının, kendini beğenmişliklerinin, sahip olduklarını düşündükleri huzurun bozulmasından duydukları korkuyla yarı karanlık bir ortamda el yordamıyla yaşamlarını sürdürmeye çalıştıklarının, karar vermekten kaçtıklarının farkında değildi.

Onlar donmuş bir bloktan başka birşey değillerdi. Camilo Torres onlara ulaşmaya çalışıyordu, ama bir kararsızlar bloku olduklarının farkında bile değildi. Özellikle seçimi boykot eden çevrelerin, Birlik Cephesi etrafında toplanabileceğini hesap ediyordu. Seçimi protesto edenlerin sessiz protestocular olduklarını ve oligarşinin iktidarına karşı aktif bir tahammülsüzlük içinde yaşadıklarını düşünüyordu. Torres kararsızları bir adım ileri götürebilmek için büyük çaba sarfetti, fakat çok küçük bir kesim ona kulak verdi. Onlarla konuşuyor, yuvarlak masa toplantıları ve konferanslar düzenliyor, ateşli bir biçimde onlara düşüncelerini aktarmaya çalışıyordu. Konuşmaların sonlarına doğru o ünlü "örgütsüzler", kararsızlıklarının ve korkaklıklarının gölgesine sığınarak kaçışıyorlardı.

O günlerde Camilo Torres'in gittikçe yalnızlaştığı kanısına varmıştım. Geriye yalnızca rüyasının büyüklüğü kalmıştı. Tam da örgütsüzlere yönelik çalışmaları yürüttüğü sırada kendini bekleyen sonun farkına varması, bir raslantı olmasa gerek.

"Biz oligarşiyle bir iddiaya tutuştuk. Ben 'örgütsüzleri' bir araya getirip, bir örgüt yaratana kadar onlar beni ortadan kaldıracaklar. Oligarşinin beni savaş mahkemesinde yargılaması ve mahkum etmesi, onlar açısından pek hoş bir durum olmayacaktır. O nedenle büyük olasılıkla beni öldürecekler. Fakat böylesi bir durumda, önemli olan Kolombiya halkının ne yapması gerektiğini bilmesidir."

Ve tahmin ettiği gibi oldu! Peki, örgütsüzler ne yaptılar? Sonuç böyle mi olmalıydı?

Camilo Torres'in ölümünden sonra, Kolombiya sol ve ilerici hareketlerinin içinde bulundukları duruma baktığımızda, onların dağınıklığı ve kendi aralarında sürdürdükleri çatışmalar sayesinde, ade-

ta faşist grupların şiddet ve terörünc yol açtıklarını ve zemin hazırladıklarını görüyoruz.

Onun, bütün güçleri objektif gerçeklerden hareketle eylem içerisinde birleştirme girişimlerinden ve başlattığı mücadelenin deneyimlerinden sonuçlar çıkarmayı beceremezsek, geriye, ödediği ağır bedele rağmen, kendini adamışlığından, temiz ve saf niyetlerinden başka birşey kalmaz.

XII. Camilo Torres ve Komünizm

Komünizm günümüzde kimsenin inkar edemeyeceği bir gerçektir. Günümüz dünyasının çeşitliliği içerisinde Marks'ın düşünceleri hararetli biçimde yankı buluyor. Bu ilginin nedeni nereden kaynaklanıyor?

Din adami Cottier'e dayanarak denebilir ki: Marksist ideolojinin geniş yankılar bulmasının ana nedeni, çağımızın sorunlarına ciddi yaklaşımlar içermesindedir.

Bu ilgiyi sayabileceğimiz şu nedenler açıklayabilir:

A) Komünizm çağımızın, kitleselliğin ve halk yığınlarının çağı olacağını öngörüyor. Tarih boyunca köleleştirilen, aşağılanan ve ciddiye alınmayan halk, yalnızca bir değişime uğramakla kalmadı, tarihi belirleyen bir güç haline geldi. Geçmişte tarihin pasif bir öğesi olarak görülen ve efendilerinin rahat bir yaşam sürdürmesi için, her türlü baskıya sesizce boyun eğen halk, günümüzde tarihteki gerçek rolünün farkına varmaya başladı.

Bugün onların çıkarları ve onurları geçerlilik kazanıyor. Gelecekte kendi kendisinin efendisi olabilmesi yine kendi becerisine kalmıştır. Demokrasiyi, bireyin toplumsal yaşamı belirlemesinde karar sahibi olması ve sorumluluk üstlenmesi, insanın birey olarak onuruna gereken saygının gösterilmesi diyc tanımlayabiliriz. Bireyin bilinçlenmesi ve demokratik istemlerini dile getirmesi çağımıza özgü bir durum olmakla beraber, daha başlangıç aşamasındadır ve büyük bir direnç ile karşılaşmaktadır. Bu koşullar altında komünizm aldatılan yığınların elinde bir başka kendini ifade etme aracı oluyor. *(Cottier, Komünizmin Çekiciliği Üzerine, Concillium, Mart 1965)*

B) Günümüzde insan, dünyayı ve kendisini sosyal bir varlık ola-

rak kavramada aklın gücünü sistematik olarak kullanmayı öğreniyor. İnsan aklın yardımıyla, herşeyin üstesinden gelebileceğinin ve yalnızca kendi kendisinin efendisi olduğunun ayırdına varmıştır. Böylelikle akıl, zaferin aracı oluyor. Bilgiye sahip olan iktidara da sahip oluyor. Doğanın ve toplumun işleyiş kurallarını bilimsel olarak çözen insan, sorunlarının çözümlerini üretebilecek becerileride geliştirir. İnsan, onurunun farkına vardığı oranda tarihi belirleyen özne durumuna geliyor. Tarihe hükmetmek demek, insanın kendisini mutlu kılma becerisini de göstermesi demektir. Gerçek mutluluk insana bahsedilen mutluluktan çok, insanın kendi çabası ve mücadelesi sonucu elde ettiği mutluluktur ve rasyonalizm ancak böyle ahlaki bir anlam kazanır.

Bilimsel sosyalizmi yaygınlaştıran ve değerli kılan, insanın mutluluğunu yaratmada aklın bağımsızlığına ve oynadığı role verdiği önemdir. Buna bağlı olarak işleyen aklın ana konusu toplum ve onu oluşturan insandır. Marksist düşünceye göre insan sosyal bir varlıktır, gerçek kimliğini toplum içerisinde bulur ve yine ancak toplumsal yapı içerisinde anlam kazanır.

C) Marksizm'de plan kelimesi taşıdığı içerik ve anlam bakımından büyük bir çekim gücü oluşturuyor. Bunun nedeni ise, plan sözcüğünün aklın ve sağduyunun belirlediği eylemin ilk adımını oluşturmasından kaynaklanıyor. Plan kelimesi düşünceyi ve ideolojiyi içeriyor. Proleteryanın ve köylülüğün ortak çabası ile örgütlü gücün, aklın ışığında yeni bir çağa doğru adım atmasına olanaklar açıyor.

Lenin, marksist anlamda devrimci bir demokrasinin, azınlığın değil, halkın çoğunluğunun çıkarlarına hizmet etmek zorunda olduğunu vurguluyordu. Bu yüzden devrimci olmak demek, eskimiş köhneleşmiş ve zararlı olan her şeyi büyük bir kararlılıkla çekinmeden yıkıp atmak demektir. Lenin, eskimiş köhneleşmiş, zararlı olan ve yıkılması gereken sistemi karakterize ederken Avrupa ve Amerika'yı kastediyordu.

D) Marksist dünya görüşü tarihin analizini de içeriyor. Ona göre tarih, insanın kendine yabancılaşmasını belgeliyor ve komünizm, eyleminde insanın yeniden insanlığına kavuşturulmasını esas alıyor.

Tarihin ve süre gelen düzenin uzlaşmasız eleştirisi insanların mücadele istemlerini güçlendiriyor. Hıristiyanlık ya da hıristiyan medeniyeti eleştirinin ana hedefini oluşturuyor. Hıristiyanlık, misyonunu yerine getirmekte başarısız olmakla kalmadı, insanlığı gerçekçi olmayan çözümlerin peşinde sürükleyerek, hıristiyanlığın özüne "yabancılaşmasını" getirdi. Günümüzde kullanılan "ilericilik" ve "tutuculuk" kavramları ortaya çıkan bu durumu ve gerçek ile geçmişi, diğer anlamda yaşama bakışın iki farklı versiyonunu ifade ediyor.

Tutucu bakış açısı katı ve donmuş: "Tanrının dediği olur" tümcesi ya da herşeyin sorumlusu kaderdir, alın yazısıdır düşüncesi, sorumluluktan kaçmayı getiriyor. Bu yaklaşım insanları pasifliğe, boyun eğmeye ve çevrelerinde olan bitene karşı kayıtsızlığa itiyor. Bilimsel verilerle donanmış olan ilericilik ise, değişimin ve gelişmenin dünyayı yönlendiren yasa olduğunu, gerçeğin ancak bir hareketin sürükleyiciliği ile ilerlemeye dönüşeceğini bilir. Yeni olan iyi olandır. Sonuçta insan geleceğe yönelerek, bilinçli eylemi ile geleceğin kurulmasına katkıda bulunur. Değiştirebileceğini bildiği ve gördüğü şeyi, kader olarak kabullenmez, kendi kaderini kendisi belirler.

E) Bütün bunların sonucu olarak kuşaklar arasında radikal bir ayrım ortaya çıkıyor ve mutlaka çekim gücünün önemli etkenlerinden birisini de bu ayrım oluşturuyor.

Katolik inancın yaygın olduğu geri kalmış bölgelerde, katolisizm sosyolojik açıdan önem kazanıyor ve artık yıkılmaya mahkum olan bir sosyal yapı görünümü sergiliyor: Feodal düşünce yapısı, büyük toprak sahipleri ile işbirliği, tutucu ruh, cahilliğe ve yoksulluğa karşı mücadelenin eksikliği, daha doğrusu yokluğu, özellikle kilise hiyerarşinin insanı tanıma ve tanımlamadaki yetersizliği ve bazı kilise cemaatlerinin parazitliğe varan dilenci tutumu bu tükenişin ipuçlarını veriyor. Hatta kilisenin gerici güçlerle işbirliği içinde olduğu, yavaş yavaş gün ışığına çıkıyor. "Aggiornamento"'nun açıkca yönelttiği sorulardan birisi şöyleydi: "Kilise şu ya da bu ülkede, nasıl bir sosyolojik bir imaj sergiliyor?" Bu imaj gerçek kilise geleneğinin İncil'e ve hayırseverliğe dayanan, yoksulların ihtiyaçlarını dikkate alan yansıması mı, yoksa rutin haline dönüşmüş, dinin

gerçek karekterine ters düşen, özünden uzak kötüye kullanılmasının yansıması mı? "Aggiornamento" hedeflerini İncil'e dayandıran, sosyal alanın güncel gerçeklerinden hareket eden, adeta doğaüstü bir gerçekciliğin ve izleme yetisinin ifadesidir.

F) Marksizmi çekici kılan diğer bir faktör ise, devrimci tutkudur. Devrimci tutkuyu, insandaki cömert ve asil duyguların uyanışı olarak niteleyebiliriz. Fakat aynı zamanda var olan toplumsal düzenin sınırları içinde gerçekleşen bu uyanışın arkasında, insanın eylemine ve çıkış noktasına duyulan şüphe de saklıdır. Her ne kadar insan, içinde bulunduğu yapılara hakim olabilse de, yine o yapılar tarafından biçimlendirilmiştir. İyiliğinin ya da kötülüğünün kaynağı yine o içinden çıktığı yapıdır. Bu nedenle insanın olanaklarına yönelik sınırsız güven ile birazcık şüphe her zaman yanyana olacaktır.

Buradan çıkan sonuç yapısal değişikliklerin gerekliliği midir? Eğer söz konusu yapılar eskimiş, köhnemiş ve gerici ise, insanın, özellikle de ezilen ve sömürülen sınıfların hakkı olan özgürce gelişmelerini de engeller. Cottier, insanın düşünebildiği andan günümüze kadar geçirdiği süreç, yoksulların sessiz sabırlarının büyük bir yanılgıdan ibaret olduğunun açık kanıtıdır" diyor. Şimdi artık, insan kendi gücünün farkına varmıştır ve başkaldırısını ertelemek niyetinde değildir.

İşte tam bu nokta da hıristiyanlar yumuşaklık, kararsızlık ve iki yüzlülükle suçlanmaktadırlar. Onların çok fazlaca çekingen insanlar oldukları söylenmektedir. Bu, yoksullara yardım etme istemlerinin gerçekleşmemesinin yanında, hakim sınıfların korumasına sığınmalarından ve kendilerine tanınan imtiyazlardan vazgeçmemelerinden kaynaklanıyor. Özel mülkiyet konusunda koydukları tavır ise, bunun en iyi örneğidir.

Şüphesiz komünizm, halkların derin özlemlerini doğru bir rotaya oturtmayı başarmıştır. Yaşam gücünün ve yaygınlaşmasının esas kaynağını oluşturan da budur. Kişisel olarak, Camilo Torres'in komünizme yakınlaşmasının, yukarda sözünü ettiğimiz çerçeve içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Alışılagelmişin dışında tezlerle, bir rahibin ortaya çıkarak, soğukkanlı bir biçimde toplumsal düzenin değiştirilmesi gerektiğini

ve "iktidar halka" sloganını kendi perspektifi içerisinde ortaya atıp, bir devrimin gerçekleştirilmesi gerektiğini ve hatta, hakim sınıfların iktidarı teslim etmekte direnmesi ve güçlü ordularının arkasına gizlenmeye çalışmaları durumunda, bunun kanlı bir devrim olacağını ilan etmesi Kolombiya komünistlerini hayrete düşürmüştü.

Camilo Torres'in programı, komünistlerin programları ile, birbirini doğrudan etkileyen ekonomik, politik, sosyal ve kültürel alanlarda önemli farklılıklar içeriyordu. Onun için halkı kendi sorunlarına sahip çıkmaya ve kendi kaderini tayin etmeye çağırmak, onu harekete geçirmek önemliydi. Camilo Torres devrimi halk için, halkla beraber yapmak gerektiğini düşünüyordu. Bu dönemde politik gelişkinliğininde doruğuna ulaşmıştı. "Karşı-devrim için işe yaramaz bir budala olmaktansa, devrim için işe yarar bir budala olmayı tercih ederim" sözleri tam bu döneme isabet eder. Marksistler Camilo Torres'in dürüstlüğünden kesinlikle emindiler. "Sesiz bir rahipken, sıradan bir devrimciliğe ve ciddi yeteneği sayesinde yığınları birleştirmeye talip olan Camilo Torres kamuoyunun gözünde, ülkenin politik tarihinde eşine rastlanmayan bir kişilik ve olay haline gelmiştir. Tutumu alkışlanırken, sunduğu program içeriği bakımından tamamen benimsenmese de geniş kesimlerinin tam ya da kısmi desteğini sağlamıştır." *(Voz Proletarya, Nr.80/1966)*

Kolombiya Komünist Partisi genel sekreteri Gilberto Vieira, partisinin yayın organı "Voz Proletarya"da 24 Şubat tarihinde yayınlanan yazısında şöyle diyordu: "Rahip Camilo Torres son derece dürüstçe ve sınırsız bir özveriyle kendisini devrimci kavgaya adamıştır."

Ülkemizin McCarthizm tarafından biçimlendirilen koşulları altında Camilo Torres'in komünistlerle olan ilişkisi, ona karşı bir silah olarak kullanildığı gibi ondan yüzünü çevirmek ve desteğini çekmek isteyenler için de bir bahane oluşturdu.

Camilo Torres, Papa XXIII. Johannes'in fermanları "Mater et Magistra" ve "Pacem in terris"e dayanarak komünistlerle diyalog kurmayı denedi ve komünistlerin binasında bir konferans vermesinin arkasından, kendi gezilerine komünistlerin eşlik etmesini ve onunla birlikte kitlelere seslenmelerini de kabul etti. Komünist sen-

dika önderleriyle ilişkiye geçerek onların "Frente Unido" gazetesinde yazılar yayınlamalarını sağladı. Komünistlere yaptığı bir çağrıda, onlara yönelik tutumunu şöyle ifade ediyordu: "Kolombiya halkına karşı komünist partisi ile olan ilişkilerimi ve bu partinin birlik cephesindeki rolünü nasıl gördüğümü açıklama gereği duyuyorum. Ben, Kolombiyalı, sosyolog, hıristiyan ve rahip olarak bir devrimci olduğumu söyledim. Komünist partisinin gerçek anlamda devrimci unsurları bağrında barındırdığına inanıyorum. Buradan hareketle, ne Kolombiyalı, ne sosyolog, ne de rahip olarak anti-komünist olmam söz konusu olamaz. Kolombiyalı olarak anti-komünist olamam, çünkü anti-komünizm, komünist olsun ya da olmasın yoksul ve düzenden memnun olmayan insanların kovuşturulması demektir ve çoğunlukla da yoksulları hedef almaktadır. Bir sosyolog olarak anti-komünist olmam söz konusu olamaz, çünkü komünistlerin düşünceleri yoksulluğa, açlığa, cahilliğe, evsizliğe ve sosyal adaletsizliğe karşı, ekonomik ve politik anlamda etkili çözümler içeriyor. Bir hıristiyan olarak da anti-komünist değilim, çünkü anti-komünistler, komünistlerin uğrunda mücadele verdikleri herşeyi reddediyorlar. Bir rahip olarak anti-komünist olmam söz konusu olamaz, çünkü komünistler bunun farkında olmasalar da savundukları düşünceler itibariyle aralarında çok sayıda gerçek anlamda hıristiyan olabilir. Düşünceleri ve inançları doğrultusunda mücadele eden bu insanlar da tanrının merhametine sığınabilirler. Hayırseverlik ve merhamet ilkelerine uygun yaşadıklarından, tanrı katında affedilmeye hak kazanacaklardır.

XIII- Camilo Torres ve Üniversite

Camilo Torres öğrencilere inanıyor ve güveniyordu. Üniversitede çalıştığı süre içinde kendini tamamıyla mesleğine ve öğrencilere vermişti. O, en zor anlarında arkadaşça öğrencilerin saflarında yeraldı. Bu tavrı öğrencilere hoş görünmeyi ya da onları eyleme sürüklemeyi değil, onlarla birlikte doğru ve mantıklı çözümler üretme amacını taşıyordu. Üniversite alanında çevreleri sarılan öğrenciler herkes tarafından terkedildiğinde, Camilo Torres onlara yiyecek ge-

tirmişti. Hiçkimse onun oportünist ya da demagojik ardniyetlere, öğrenciler arasında sempati ve destek kazanmak amacıyla, böyle tavır koyduğunu iddia edemez. Hele hele kendisini ön planda tutmak için yaptığı, asla söylenemez. O, derin inanmışlığından kaynaklanan insani nedenlerden dolayı böyle davranıyordu. Attığı her adımda ve yaptığı her işte son derece dürüsttü.

1962'de on öğrencinin okuldan atılmasına karşı başlayan boykot üzerine, basında şöyle bir yorum yer almıştı: "Rahip Camilo Torres, rektörü ve üniversite senatosu tarafından okulun normal işleyişini bozan unsurların, üniversiteden atılması yönünde verdiği kararı, keyfi bir karar olarak değerlendirdiğini söyledi. Üniversite kilisesindeki pazar vaazında, komünist olan bu öğrencilerin okuldan atılmasına yönelik kararla ilgili memnuniyetsizliğini dile getirerek, bir dava uğruna mücadele eden ve can veren herkesin, -bu katolik kilisesine karşı dahi olsa- kilisenin bağrında yeri olduğu görüşünü savundu." *(El Tiempo, 20 Haziran 1962).*

Bu haber üzerine Camilo Torres şu açıklamayı yaptı.

"Bogotà, 20 Haziran 1962

'El Tiempo' Gazetesi Yazı İşleri Müdürlüğüne

Gazetenizin bundan sonraki sayasında, üniversiteden ayrılışımla ilgili yayınladığınız haberi tekzip eden bu açıklamayı, aynı sayfada ve aynı ölçülerde yayınlamanızı rica ediyorum.

Ben hiçbir zaman, yasalara aykırı olarak işlenen suçlara cezai yaptırım uygulanmasına karşı çıkmadım. Üniversiteden uzaklaştırılan öğrencilere verilen cezayı da bütünüyle keyfi bulmuyorum. Diğer bazı öğretim üyeleri ile beraber, verilen cezanın yeniden gözden geçirilmesini ve objektif kanıtlara dayandırılarak, yalnızca bir politik grubu cezalandıran, ideolojik bir görünümden kurtarılmasını istedik. Aynı zamanda ciddi kanıtlara dayanmayan bu cezanın, disiplin kurallarına uygun alınmadığını belirttik.

Ben, 17 Haziran pazar günü, üniversite boykotu üzerine vaaz vermedim ve komünistlerden de söz etmedim. O gün, kutsal birlik inancı ve İncil'in mantığı içerisinde yoksulluk üzerine konuştum.

Hiç olmazsa üniversite yönetimi, cezanın gerekçesinde politik bir formülasyondan vazgeçti. Sizin gazeteniz 'El Tiempo'ya göre komünist gençlik örgütünden olan bu öğrencilere karşı nasıl bir işlem yapılmalı ya da hangi ceza verilmeliydi?

Saygılarımla!

Camila Torres Restrepo"

(El Tiempo, 21 Haziran 1962)

Çeşitli yayın organları Kardinal tarafından Camilo Torres'e yazılan mektubu yayınlamışlardı.

"Sayın Rahip Camilo Torres Restrepo

Bogotà

Değerli Rahip Torres Restrepo!

Ulusal Üniversitede gelişen olaylar karşısında, söz konusu üniversitedeki her türlü hizmetinize gerek öğretim üyesi, gerekse herhangi bir komisyon ya da çalışma grubu üyesi olarak son verdiğimi, bildiririm.

Tanrı sizi kutsasın!

Luis Kardinal Concha

Bogotà-Başpiskoposu"

(El Espectador, 20 Haziran 1962)

Camilo Torres 'El Catolicismo' dergisinde şu açıklamalarda bulundu.

"Geçtiğimiz günlerde Başpiskopos'tan, Ulusal Üniversiteyi terketmem yönünde bir talimat aldım. Üniversitede, üç rahip görev yapıyorduk. Ben sözleşmeli rahip olarak çalışırken, diğer iki rahip arkadaşım ise kadrolu olarak çalışıyorlardı. Rahiplik görevimin yanısıra, sosyoloji fakültesinin derslerine giriyordum ve ayrıca üniversite senatosu üyesiydim. Sayın Başpiskopos'un arzusu üzerine şubat ayından bu yana, Dr. Guillermo Nannetti'nin yönetimindeki Kamu İdaresi Akademisi'ne bağlı Sosyal İdare Enstitüsü'nün dekanlığını yürütüyorum. Bu nedenle üniversitedeki görevimi kısmen yürütebiliyordum. Esas sorumluluğu taşıyan Başpiskopos'umun uygun görmesi üzerine, üniversitedeki görevimden tamamen ayrıldım. O, benden görüşlerimi ve eylem biçimimi değiştirmemi isteyebilirdi fakat bunu yapmadı, çünkü iyi niyetime güveniyordu. Beni hiçbir

şeye zorlamadı, bunun için ona minnettarım. Benim üniversiteden ayrılmamı çesitli nedenlerden - bu nedenler üzerine yargıya varmak bana düşmez- dolayı istedi ve bunu üniversite içindeki pozisyonunu belirlemek için yaptı. Beni uyararak, -bana göre doğru olmasına rağmen- kilisenin bir sorun karşısında taraf olmaması gerektiğini ve bunun yanlış anlamalara meydan vereceğini söyledi. Fakat ben kararımı vermiştim. Kardinal'in beni destekleyebilmesi için daha önce belirttiği görüşten vazgeçmesi gerekirdi. Bence tutumu daha önceden belirlenmişti ve başka türlü davranamazdı.

Üniversiteden ayrılırken bu konudaki görüşümü açıklamayı uygun gördüm. Benim açımdan, görüşlerimin, geçici tartışmalara çözüm sloganı olarak ele alınması üzücü olurdu. Rahibe yakışır bir tavır koymaya çalıştım ve kendi payıma Kardinalim'le çelişkiye düşmeyi göze aldım. Şu anda benim için yapılabilecek en iyi iş, rahip olmak üzere verdiğim kararla başlayan saygılı tavrımın dikkate alınması ve kendime yüklediğim misyonun tanınmasıdır." *(El Catolicismo, 29 Haziran 1962)*

Camilo Torres'in o zamanlar yaptığı iş ve yakın çevresi ile ilgili ne kadar yanlış değerlendirmeler yaptığını, aşağıda verdiğimiz bir yorum, çok açık ve net olarak göz önüne seriyor:

"Rahip Camilo Torres, solcu öğrencileri hıristiyan havarilerine, 'yeni kilisenin' askerlerine ve kendisini de bir işçi rahibine dönüştürmeye çalışıyor. İlerici rahiplerle kardeşlik bağları kurmak, ruh ve beden sağlığı açısından son derece tehlikelidir. Devrimci öğrencilerin masum inançları 'yeni kilisenin' temsilcileri olan ve dün zenginlerin hizmetinde çalışıp, bugün sosyalistliğe soyunan bazı rahipler tarafından, yanlış kanallara akıtılabilir. Bu kızıl cübbeli rahiplerden kendimizi sakınmalıyız.

Devrimci hareketlerle mücadele etmenin iki önemli yöntemi vardır. Birincisi, önde gelen nitelikli ve yürekli devrimcileri takip altına almak, hapse atmak, süründürerek açlığa mahkum etmek veya öldürmektir. Bu doğrudan takip ve terör politikasıdır. Diğeri ise, devrimcilerin düzene karşıt tutumlarını destekler görünüp, onlarla beraber 'kapitalist sömürüye' karşı sözde muhalefet etmek, devrimcilerin düzene karşı olan öfkelerini bir misyoner edasıyla köreltmek

ve onları, kapitalistlerin ruhlarının eğitimi yoluyla hırslı, zengin birer kapitalist olmaktan vazgeçirilebileceğine inandırmaya çalışmaktır. Bu yöntem de, oligarşinin eğitim yoluyla ve tanrı korkusuyla, devrimci uyanışı durdurma politikasıdır. Marksist toplumsal bilimlerden birazcı haberi olanlar bilirler ki, insanların bilinçleri içinde yaşadıkları koşulları değil, tam tersine koşullar bilinçlerini belirler. Bu nedenle de maddi temelleri değiştirilmeden bilincin değiştirilmesi sözkonusu olamaz. Kapitalist üretim biçimi ortadan kaldırılmadan, kapitalistlerin bilinci de değiştirilemez. Kapitalist üretim biçimine ancak bir halk devrimi son verebilir. Bu yüzden bize birtakım sözde toplumbilim teorileri ile gelen ve İncil'in öğretileri temelinde kapitalistlerin dönüştürülerek sosyalistleştirilebileceğini anlatmaya çalışan rahiplere kulak asmaya niyetimiz yok!" *(Jorge Child: Ağaç ve Ateş, 'Vanguardia del MRL', 28 Haziran 1962)*

Ulusal Üniversite'de gelişen olaylar karşısında görevinden ayrılan Camilo Torres Dominikan Tarikatı'na girmek üzere başvurmayı düşünüyordu. Bu, bir başarısızlığın göstergesinden çok, dünya işleriyle ilgilenen bir rahip olmak veya dini kuralların ağırlıklı olduğu, düzenli bir yaşama geri çekilmek konusunda yaşanan arayışın yansımasıydı. Uzun düşünme süreci ve araştırmalardan sonra uhrevi işler yerine, dünyevi işlerle ilgilenen bir rahip olarak kalmaya karar vermişti. Bu arada Kardinal'de, Camilo Torres'in başlayan öğretim döneminin bitimine kadar sosyoloji fakültesindeki derslerine devam etmesine izin vermişti.

Camilo Torres öğrencilerde, sosyal dönüşümlere yönelik bir eğilimin gelişmekte olduğunu görüyordu. Ona göre, geri kalmış ülkelerde öğrencilerin, diğer sosyal katmanlarda pek görülmeyen iki önemli özelliği vardı ya da olmalıydı. Yüksek eğitim birikimine sahip olan genç insanların, hakim sınıfların çıkarlarına göre oluşturulmuş toplumsal yapıyla henüz özdeşleşmemiş ve göreceli de olsa, ondan bağımsız olmalarıydı. Bu nedenle az gelişmiş ülkelerde ve Latin Amerika'da üniversite öğrencileri önemli politik görevler üstlenmeliydiler. Eğitim düzeyinin yükseltilmesi ve gelişmeye açık, önyargısız yaklaşım, köklü yapısal değişikliklere ihtiyacı olan bir toplumda, nonkonformist bir anlayışın yeşermesinde ve gelişmesinde iki önemli etkendir.

Camilo Torres bu düşünceden yola çıkarak üniversite ortamının böylesi bir gelişme için uygun olduğu sonucuna varmıştı. Bu yüzden öğrencilerin kendisini destekleyeceğini umarak kavgaya girdi. Fakat zaman zaman bazı radikal öğrenci grupları, Camilo Torres'i oligarşi tarafından kendi aralarına gönderilmiş bir misyoner gibi görüyor ve haftalık gazete "Frente Unido'nun satır aralarında bunun ip uçlarına rastladıklarını iddia ederek, kendisine tam anlamıyla güvenmiyorlardı. Yine Torres'i fazla yumuşak bulan bir kesim, onu kilisenin kendi aralarındaki ajanı olarak görüyordu.

O günlerde her iki tarafında, yanlış yaklaşımlar içinde olduklarını söylemeden geçemeyiz: Camilo Torres, insanın subjektif yönlerini fazla dikkate almaz, herkese aşırı iyimser yaklaşır ve her insanı en az kendisi kadar güvenilir ve dürüst olarak değerlendirirdi. Öğrenciler ise onu önemli nitelikleri üzerinde toplayan bir önder olarak görmekte ve kabullenmekte zorlanıyorlardı.

Kimilerine göre üniversitelerimiz ne evrensel açılımlara, ne de arzu edilen öğrenci ve aydınların uyumlu gücünün yaratılması hedefine ulaşabildi. Çünkü üniversiteyi etkileri altında tutan hakim sınıflar üniversitelerin, sınıfsal çıkarlarına, kendi planlarına ve koşullarına uygun düşünen aydın tipleri yetiştirmesini arzu ediyorlar. Bu çerçevede, yönetilen ve denetlenen üniversiteler, ancak ufku son derece dar aydınlar yetiştirebilir.

Camilo Torres'e göre bir devrimci, kendi alanında en iyi bilim adamı ya da tekniker olmalı ve mesleğinde sonuna kadar tutarlı bir davranış sergilemeliydi. Bu ilkeye göre yetişen ve çalışan aydın, kaçınılmaz olarak ülkesinin gerçekleriyle yüzyüze gelecek ve halkının yaşadığı acıyı görerek, birgün mutlaka düzenle karşı karşıya gelecektir.

İnsanlıkdışı yaşam koşullarını görüp, buradan hareketle devrimci sonuçlara ulaşanlar, kendi gayretlerinin yanısıra, üniversite diplomalarını ve toplumsal yaşamdaki yerlerini almış kişileri de harekete geçirebilirler. Yaşamın gerçekleriyle yüzyüze gelmeleri başkaldırmalarına ve düzenin karşısına dikilmelerine yol açabilir. Çünkü devrimciler, yaşadıkları ortamda karşılaştıkları sorunları kavradıkları ölçüde daha da devrimcileşirler. Devrimcileştikleri ölçüde de,

edindikleri toplumsal konumun kendilerini konformist bir çizgiye çekmesinin önüne geçebilirler.

Kolombiya'da akademik gençlik hareketini oluşturan gruplar arasındaki ilişkileri belirleyen, genellikle derin çelişkiler, güvensizlikler ve her türlü dürüstlükten uzak davranışlar olmuştur. Hiçbir gerçek dayanağı ve temeli olmayan yapay ayrımların yaratılması ve ayakta tutulması, herhangi bir rasyonel etkene dayanmadığı gibi, özünde duygusallığa dayanan tutumları içerir.

Diğer yandan açıklıkla belirtmemiz gerekir ki, öğrenciler büyük bir cesaret ve kahramanlıkla yaşamlarını ortaya koymasını da bilmişlerdir. Fakat yapıcı ve yönlendirici bir örgütlülüğün eksikliği nedeniyle, cesur tutumları çoğu zaman pek işe yaramaz.

Günümüzde görünen odur ki, aşırı solun zehirli yapısı ve sekterlik, her türlü birleşme girişimini engelemektedir. Eğer radikal solun gerçekçi dayanakları yoksa, kişisel ve kolektif bir fanatizme yol açmakla kalmayıp, inanılmaz bir hafiflikle hararetli bir yaygaracılar korosuna, hafiyeler, işbirlikçi kariyeristler, oportünistler ve şarlatanlar sürüsüne dönüşerek, gruplar arasındaki çekişmeleri daha da azdırıyor ve ısrarla dar görüşlülüğe devam ediyor.

Camilo Torres Lima'dan dönüşünde Ulusal Üniversite alanında kendini karşılayan bir grup taraftarına ve meraklılara şöyle seslenıyordu:

"Sadece birkaç polis taşlamakla ve birkaç arabayı ateşe vermekle devrimci olunmaz. Devrim, gerçek anlamda devrimci görevler üstlenerek, devrimci inançla sonuna kadar kararlılıkla giderek gerçekleştirilebilir. Hiç kimse özgür iradesiyle yoksulluk ve sürekli takip altında yaşamayı seçmez. Fakat içinde yaşadığımız sistem, bize ölümle yaşam arasında seçimi dayatıyor. Gelecek sistem ise bize devrimci yaşamı sunacak."

Camilo Torres, evrimciliğin kaçınılmaz önkoşulu olan dürüstlük ve açık yüreklilikle konuşuyordu. Belki de Fidel Castro'nun 16 Ekim 1953'te kendi savunmasını yaparken söylediği "Tarih beni aklayacak" sözlerini hatırlamıştı.

"Bütün açıklığıyla ve korkusuzca söylemek gerekirse, dürüst ve namuslu tutumun en açık kanıtı, kimsenin yapmaya cesaret edeme-

diğini yapmaktır. Demagoglar ve meslekten politikacılar her şeyin en iyisini bildiklerini ve yaptıklarını sanarak 'olağanüstülülüğe' örnek teşkil ediyor ve herkesi dolandırıyorlar. Devrimciler düşüncelerini korkusuzca savunmalı, ilkelerini açıklamalı, ilke ve hedeflerinin gereklerini yerine getirmelidirler ki, ne dostları, ne de düşmanları yanılsın."

Bana göre Camilo Torres'in düşünceleri, her türlü radikal tutumun dışında, nihai hedefe yönelik devrimci tutumun göstergesi içinde değerlendirilmelidir. Halk kolektif eyleme yatkındır ve gücünü bu özelliğinden alır. Aydınların görevi, halka yönelerek onların gücünü örgütlemek, anarşinin kolektif dinamiğine kapılmalarına, hedeflerinden saptırılmalarına veya hayal kırıklığına uğratılmalarına engel olmaktır. Halk, önderlerini daime gözetleyecek, yargılayacak ve böylelikle gerçek devrim sürecinin yaratıcı dinamiğinin garantisi olacaktır.

Bunun ana koşulu, Kolombiya insanının sosyal, kültürel, ekonomik, coğrafi ve etnik yapısının, yani kendi gerçeğimizin bütün açıklığıyla incelenmesidir. Fakat üniversite öğrencileri ülkemizin genel görünümü ve yapısı hakkındaki gerçekci bir tabloya sahip olmadıkları için, düşünceleri ve eylemlerini sınırlıyor, daha da ötesi her türlü kolektif sorumluluktan uzak duruyorlar. Bunun sonucu olarak kafalarında, kendilerini anlamakta zorlanan çaresiz ve zavallı bir ulus tablosu çiziyorlar.

Ayrıca üniversitede nonkonformist bir çevrenin varlığı inkar edilemez. Bunların ağırlığı neydi? Camio Torres, düşünsel anlamda değişimin yolunu açmıştır. Tekrar tekrar üniversite öğrencilerinin nonkonformist yapısını ve bunun çeşitli biçim ve yansımalarını inceledi. Nonkorformizmin sürekli ve pozitif çizgide ilerlemesi ve beslenmesi için gereken kaynakların neler olduğu üzerine kafa yordu. Açıklamalarından birinde şöyle diyordu:

"Nonkorformizmin çoğu zaman duyarlılıktan, çaresizlikten doğduğunu ve beslendiğini biliyorum. Fakat nonkonformizm genellikle akılcı (rasyonel) değil. Bu nedenle daha öğrenim yıllarında nonkorformizmin rasyonelleşmesi için, bilimsel araştıramlar ve uygulamalı bilimsel çalışma yöntemlerinin yanısıra, öğrencilerle Kolombiya

halkı ve Kolombiya gerçeği arasında iletişimi sağlamak büyük önem taşıyor.

Az da olsa, bazılarımız rasyonel nonkonformistler olmayı başardık. Fakat üniversitede izlediğimiz gerçek, geleceğin bir çok bilim adamı ve teknikerinin öğrenimlerinin sonuna doğru, varolan toplumsal yapı içerisinde bir yer edinme olanaklarının görünmesiyle birlikte, herhangi bir yere işe girmek için sözü geçen birinin himayesine sığınma sözkonusu ise ve burjuva ilişkiler içinde bir şöhret gerekiyorsa, nonkorformist tutumlarından sıyrılmaya çalıştıklarıdır. Sonuçta görüyoruz ki, öğrenimin bittiği ve eline diplomayı aldığı andan itibaren öğrencinin nonkorformizmi de bitiyor. Bunun nedeni, öğrenciler arasında gerçek devrimci düşüncenin ve gerçek anlamda devrime adanmışlığın eksikliğidir.

Benim dikkatimi çeken diğer bir nokta ise, öğrencilerin genelde burjuva toplumuna karşı konum almalarıdır. Fakat bu tepki ne bilimselliğe, ne de devrimci anlayışa dayanıyor. Aksine biçimsel, görünümde ve özentiden ibaret. Bu yüzden tepkinin dışa yansıması, genelde burjuva prestij sembollerini reddetmek biçiminde kendini gösteriyor. Burjuvaziden farklı kitaplar okuyor, burjuvaziden farklı giyiniyor, saçlarını kestirmiyor, yıkanmıyor ve burjuvaziye dış görünümü itibarıyle benzemek istemiyorlar. Bunların karşı devrimci, zararlı ve kötü şeyler olduğunu düşünmüyorum. Fakat en kötüsü, nonkonformizm bu biçimsellik içinde kendini tüketiyor. Öğrenciliği sürecince işçi gibi giyinen kişi, okulu bitirdiğinde burjuva ideal yaşamın müthiş bir ev, güzel bir araba ve iyi gelire sahip bir eş diye sıralayabileceğimiz değerlerini benimsiyor: Bütün bunlara sahip olabilmek için de, iyi bir işe ihtiyaç vardır ve tam da bu noktada karar verir: Kendisini oligarşiye pazarlar, çünkü en iyi parayı ödeyen işyerleri oligarşi eksenlidir. Artık, devrim rüyaları son bulur. Devrimci olmak için açlığı, hapis yatmayı, toplumdaki yerinden vazgeçmeyi, işçi semtlerinde ve eğer gerekiyorsa kırsal alanda yaşamayı ve çok çalışıp en kötü koşullarda varolabilmeyi göze almak gerekir. Bütün bunları göze almak içinse, çok kesin ve ilkesel bir karar vermek zorunludur. Bu nedenle öğrencilerin, çok kapsamlı biçimde ve büyük bir fedakarlıkla gerçek devrimciler olmak için yola koyulmaları gerekir.

Belki ülkedeki gelişmeler gelecekte genç devrimci öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakarak, devrimci kavganın ön saflarında yer almalarını gerektirecektir. Fakat, aynı zamanda bu bir çoğundan istenmeyebilir ya da bazı özel durumlar ve gelişmeler bunu gereksiz kılabilir. Belki böylesi daha da iyi olur, çünkü devrimin bugün oligarşinin ihtiyacı olduğundan daha fazla bilim adamı ve teknisyene ihtiyacı olacak.

Önemli olan halk için doğrudan ve somut bir çalışma yürütmektir. Bogotà'daki kaç öğrencinin işçi semtlerinde yaşadığını, ne kadarının boş zamanlarını halk arasında onlarla bağ kurarak değerlendirdiğini, kaç tanesinin tatillerinin ne kadarını halk yığınlarıyla birarada gelmek, onları tanımak için ayırdıklarını ve devrimciler olarak, hangi ölçüde söylediklerine uygun yaşadıklarını, halkı anlamak için çaba sarfedip sarfetmediklerini bilmek isterdim. Devrimci çizgiye uygun olarak halkın seviyesine inmek, aynı zamanda bir yükseliş anlamına gelir, işte bu yüzden büyüklük ve bilmişlik taslamadan -ki bu burjuvazinin anlayışıdır- onlara ulaşabilmeli, onlarla bütünleşebilmeliyiz. Bizim gibi burjuva ya da küçük burjuva kökenli insanların onlara öğreteceğinden çok, onlardan öğreneceği şeyler vardır. Çünkü o sıradan insanlar bize Kolombiya'da yoksulluk içinde yaşamanın ne demek olduğunu, Kolombiya'da işçi ve köylü olarak politik takibe uğramanın, baskı altında yaşamının ne demek olduğunu, halkın hangi dili konuştuğunu ve hangi dilden anladığını öğretecekler. Eğer işçilerin ve köylülerin dilini mi, yoksa akademisyenlerin dilini mi konuşacağımız oylansa, işçi ve köylülerin direkt ve sert dili ağırlık kazanırdı. Bizim bu dili biçimsel olarak değil, kendi mantığı içerisinde derinlemesine öğrenmemiz ve anlamamız gerekiyor. Ancak bu yolla halka ulaşabilir, onlarla bağ kurar ve güçlendirebiliriz. Kaypaklığımız, kendini beğenmişliğimiz ve iki yüzlülüğümüz herşeyi burnumuzdan getirdiği ölçüde, kendimizi ve kararlarımızı yeniden gözden geçirip düşünmek zorundayız.

Bu mücadelede üzerimize düşen görev, nihai hedefe ulaşmak için, halkı örgütlemek ve birliğini sağlamak yolunda gereken tüm çabayı sarfetmektir. Ve ne pahasına olursa olsun, halk iktidara el koyana dek, bu böyle devam etmelidir. Kolombiya'nın içinde bulun-

duğu tarihsel süreç, bizden ciddi düşünceler ve öngörüler üretmemizi istiyor. Bu öngörülerin eksikliği ya da doğruluğu, devrim için sonsuz fedakarlığımız ya da bencilliğimiz, kararlılığımız ya da kararsızlığımız, aktif ya da pasif tutumuz bu sürecin sonunu belirlemede önemli etken olacaktır. Yaşadığımız süreçte, halkın birliğinin örgütlenmesi yönünde kaybedilen her dakika, iktidara yürüyüş yolunda oligarşiye bağışlanmış zaman anlamına gelir.

Eğer Kolombiya'daki her öğrenci, içinde bulunduğumuz sürecin bütün Latin Amerika'da kendisine yüklediği misyonun farkında olabilseydi ve devrimin ateşini yakıp, onu koşulların oluştuğu ve gerekli kıldığı her yere taşıyıp gerçekleştirilmesine katkıda bulunabilseydi, bugün farklı bir noktada olurduk. Fakat, bilmek ve kavramak zorunda olduğumuz bir gerçek var ki; o da, bu ateşin ancak halkın bağrında yakılabileceğidir.

Biz, halkın bizden daima daha çok şey beklediğinin bilincindeyiz ve bu nedenle kalkışa hazır olmalı ve kararlı durmalıyız. Çünkü halk bunu istiyor ve bizim etkimizi destekliyor. İşte bu nedenle, bütün Kolombiyalı öğrencilere, ülkemizin ve Latin Amerika'nın bütün devrimcilerine Gal-n'nın ateşli sloganı ile sesleniyorum: İleri! Bir adım dahi gerilemek yok! Ne olacaksa olsun!" (*Camilo Torres, 21 Eylül 1965, INCCA-Enstitüsünde bir konuşmasından).*

Camilo Torres'in yukardaki düşüncelerini dikkate aldığımızda, şu sorunun sorulması gerekiyor: Sekterizm, radikalizm, kariyerizm ve kişilere tapılması, nonkorformist öğrencilerin örgütlenmesini ve birliğini engelliyorsa, ne işe yarıyor? Yine onun düşünceleri, kafamızda şu soruyu uyandırıyor. Üniversitenin bütün bölümlerinde, bilimsel kalite ve mesleki eğitim düzeyi düştü mü? Eğer evet diyorsak, sorunun yanıtını devrimci değişim süreci bağlantısı içinde aramalıyız: Kötü eğitilmiş bir sürü aydın, devrimin yedek ordusu olarak, ne işe yarar? Aldıkları kötü eğitim sonucu mesleki alanda yaşadıkları hayal kırıklığı, onların devrimci olmalarında rol oynuyor mu? Mesleklerinde yaşadıkları başarısızlığı, sözde devrimci bir tutumun arkasına gizlemeye mi çalışıyorlar? Devrimin zaferi bu insanların kendi başarısızlıklarının üstünü örtmelerine mi yarayacak ya da devrimden kendi hesaplarına yarar sağlamaya mı çalışıyorlar?

Yeni ve zafer dolu düzenin kilit noktalarına yerleşmezler mi? Başarısızlığa uğramış, hayal kırıklığı içindeki bu aydınlar, başını çektikleri köylü ve işçilerin karşılarına nasıl çıkarlar?

Görülüyor ki, devrime sadece bilimsel ve teknik alanda hazırlanmak tezi yeterli değildir. Camilo Torres, devrimci aydınların bütün bilgi ve becerilerini halkın hizmetine sunmaları ve hergün biraz daha geliştirip iyileştirmeleri gerektiği düşüncesindeydi.

Bir anıt gibi 'öğrencilere mesajı' verirken onları akıllarını başlarına toplamaya çağırıyordu: "Her az gelişmiş ülkede öğrenciler imtiyazlı bir grubu oluşturur. Bu fakir uluslar kendilerine pahalıya malolan akademisyenleri besliyorlar. Özellikle Kolombiya'da çok sayıda özel üniversite, eğitim sistemi içinde ekonomik bir faktör durumuna geldi. Halkın % 60'nın okuma yazma bilmediği, liseyi bitirenlerin oranının % 11'i geçmediği ve yüksek öğrenim görenlerinin oranının %1 olduğu ülkemizde, öğrenciler ülkemizin durumu hakkında bilgiye sahip olan ve başka ülkelerle kıyaslayabilecek ve çözüm önerileri üretebilecek gruplardan birini oluşturuyorlar.

Ayrıca bir öğrenci için üniversitede düşüncelerini açıklaması pek o kadar ağır bir suç teşkil etmediği gibi ayrıcalıkları da var: O, bir akademik dereceyle sosyal basamakları yukarı doğru tırmanabilir. O, nonkorformist olabilir ve karşıt düşüncelerini başta kendisine pek zarar vermeden dile getirebilir. Bu olumlu konumları, öğrencileri, Latin Amerika devriminin önemli unsurlarından biri durumuna getirdi. Devrimin ajitasyon sürecinde öğrencilerin çalışmaları çok etkili oldu. Devrimci hareketin örgütlenmesi aşamasında öğrencilerin rolü ikincil olmakla beraber, yine de övgüye değer bazı istisnalar dışında, ülkemizin devrimci tarihinde öğrencilerin doğrudan mücadele içinde önemli bir rolleri olmadı.

Ajitasyon işinin önemli olduğunu biliyoruz. Ancak ajitasyon, örgütlenme çalışması ve iktidarı ele geçirme mücadelesi ile bağlanmadığı sürece etkisini yitiriyor ve pek işe yaramıyor. Bunun temel nedenlerinden birisi, öğrencilerin devrimci mücadeleye katkılarının geçici ve yüzeysel olması, kendilerini ekonomik, ailevi ve kişisel nedenlerle devrim hedefine tam anlamıyla adamayışlarındandır. Öğrencilerin nonkorformist tutumları ya duygusal (duyarlılık veya

hayal kırıklığı gibi) ya da sadece aydınca çizgiler taşıyor. Üniversite eğitiminin sona ermesiyle nonkorformist tutumları da sona eriyor. Öğrenci, bir burjuva aydınına dönüşmek üzere isyankarlıktan vazgeçiyor. İyi bir maaş ve burjuva prestijinin sembollerine ulaşabimek için, vicdanını ve inançlarını satmak zorunda kalıyor.

Böylesi durumlar, tarihsel bir anda olgun ve sorumlu bir tavır gerektirirken, şu anda Kolombiya'nın yaşadığı gibi, büyük tehlikeleri de içinde barındırabilir. Ekonomik ve politik krizin yükü tamamen işçilerin ve köylülerin omuzlarına binmiş durumdadır. Genelde bu sınıflardan kopmuş olan öğrenci, yüzeysel ve spekülatif bir devrimci aktivitenin yeterli olacağını düşünebilir. Kitlelerden kopuk ya da kitlelerle bağı zayıf olan böylesi hareketler, öğrencinin tarihsel rolüne ihanet etmesine yol açabilir. Anavatının kendisine en çok ihtiyaç duyduğu bir anda, yığınların hareketliliği, kendilerinden düzenli ve disiplinli çalışma beklerken, ağız kavgaları ve iyi niyet gösterileri ile zaman öldürüp, protesto bağrışları ile taş atmakla, sıradan miting ve yürüyüşlere katılmaktan öte ne yapmaktalar?

Öğrencinin devrimci inançları, onu sonuna kadar kararlılıkla gerçek anlamda devrimci eyleme götürmelidir. Yoksulluk içinde ve sürekli takip altında yaşamak, isteyerek yapılan seçimler değildir. Fakat, içinde yaşadığımız sisteme karşı, kelle koltukta yürüttüğümüz devrimci mücadele, sonuçları itibarıyla çok ağır da olsa, bizim bu bedeli ödemeyi göze almamızı zorunlu kılıyor. İşçilerin ve köylülerin yıllardır içinde yaşadıkları sosyo-ekonomik sorunları ve uğradıkları politik baskıları, öğrenciler görmek ve onlarla birlikte hareket etmek zorundadırlar. Ancak böylelikle devrimin teorisi pratiğe yansır. Eğer bu girişimler gerçekçi ve bütünlük içindeyse, o zaman dönüşü yoktur. İşte bu noktadan sonra, aydın, inançlarına ve halkı için üstlendiği tarihsel misyona ihanet etmediği sürece geriye dönemez.

İçinde yaşadığımız devrimci durumu dogmatikleştirmek istemiyorum. Yalnızca öğrencilere, yapılması gerekeni anlamaları ve sorumlulukla tabana yönelmeleri için çağrıda bulunuyorum. Benim kişisel kanım, Kolombiya'da hızla devrime yaklaştığımız yönündedir. Fakat bu konudaki esas sözü işçiler ve köylüler söyleyecekler-

dir. Eğer öğrenciler büyüklük havalarına girmeden halka ulaşmayı, öğretmekten çok öğrenmeyi başarabilirlerse bu tarihsel anı birlikte belirleyebilirler.

Devrimin ilk kıvılcımlarını atan öğrencilerin, hangi nedenle olursa olsun, ister yüzeysellikten, ister bilgisizlikten, ister bencillikten, ister sorumsuzluktan ve isterse korkudan olsun, devrimin kıyısında, kenarında kalmaları üzücü olur. Beklentimiz, ülkemizin bu tarihsel anında, öğrencilerin üzerine düşen sorumluluğu ciddiyetle ve sınırsız bir fedakarlıkla üstlenerek gereğini yerine getirmeleridir." *(Frente Unido, 21 Ekim 1965)*

Camilo Torres olayı, öğrencileri tavırlarını belirlemeye zorluyor. Bunun ilk adımı, gereksiz ve ucuz kahramalıkları haklı çıkarmak için Camilo Torres'i kullanmaktan vazgeçmek olmalıdır. Aynı şekilde onu tekelleştirmekten de vazgeçilmesi gerekir.

Camilo Torres, Lima dönüşünde öğrencilerle görüşmesinde "Eğer herhangi bir hareket içinde yer alırsam, diğer hareketlerle ilişki ve diyalog kurma olanağımı yok etmiş olurum" diyordu.

XIV. Camilo Torres ve Sendikal Hareket

Camilo Torres'in pozisyonu ülkemizin emekçi insanları açısından büyük önem taşıyordu. Peki o, sendikal harekete nasıl bakıyordu?

Bir rahip için, olağan sayılamayacak tezlerinde, diğer sosyal sınıflara, işçi sınıfının fedakar ve devrimci mücadele tarihinden söz ediyor ve diğer devrimci hareketlerin onları örnek almasını öneriyordu. Sosyal mücadele içinde, son derece basit ve dolaysız olan eylemlere çok önem veriyor ve bunların bir politik istemler kampanyasıyla bağlanması gerektiği görüşünü savunuyordu. O sendikaların içine düştüğü iki uç tutumun, radikalizm ve ekonomizmin, sendikal hareketin altını oyduğunu görmüştü. Radikaller, sendikanın, sosyal ve politik istemlerden çok hakim sınıflara karşı açık savaş ilan etmesi gerektiğini, cepheden ve doğrudan saldırıyı önerirlerken, ekonomistler, hiç bir politik isteme bağlamaksızın basit ve sıradan ekonomik mücadeleye önem veriyorlardı. Camilo Torres sendikal hareketin tarihine on yıllardan beri damgasını vuran her iki görüşe karşı da saldırıya geçti:

"Bir takım kısmı istemlere ulaşmak için başlanan her kavga, köklü çözüm ve değişimlerin ancak Kolombiya işçilerinin ve halkının iktidara el koymasıyla mümkün olabileceğini göz önünde bulundurmalıdır." Sendikalara yönelik bu mesajı işçi sınıfının tarihsel misyonuna olan inancını açıkça dile getirmektedir. Mesajında yine halkın ve işçilerin örgütlü birliğinin gerçekleştirilmesi yönünde duyduğu kaygıyı da vurgulayarak şöyle devam ediyordu:

"Kolombiya'daki sosyal sınıflar arasında, örgütlü mücadele geleneği en gelişkin olan sosyal sınıf özellikle kentli işçilerdir. Kolombiya'nın endüstriyel gelişmesi 1939 yılından sonra başlamış olmasına karşın, Kolombiya sendikal hareketinin tarihi, gerek kentlerde gerekse kırsal alanda, daha eskilere dayanıyor. Muz plantajlarında çalışan işçilerin 1928 yılındaki ayaklanmaları, bu mücadele geleneğinin en önemli kanıtıdır. Alfonso Lupez hükümeti dönemi, işçilerin örgütlü mücadele tarihinin önemli bir kesitini oluşturur. Bu dönemde sendikal hareket, bağımsız ve mücadeleci bir güç olarak etkisini hissettirmiştir. Fakat bir yandan emperyalizme ve diğer yandan hükümete hizmet eden hain ve işbirlikçi unsurlar, işçi sınıfı mücadelesini köreltirken, diğer yandan hakim sınıflar, işçi sınıfının örgütlülüğünü bölmeyi başardılar.

Halkı,dini ve politik safsatalarla bölen emperyalizm ve hakim sınıflar, işçiler arasında da aynı oyunu sahneleyerek, işçi sınıfının örgütlü birliğini ve gücünü gerilettiler. Sıra sendikal hareket içerisindeki 'komünist' unsurları temizlemeye gelmişti: Burada amaç, Kuzey Amerika'nın ve onun hizmetindeki 'ulusal güçlerin vesayetine boyun eğmeyen bütün unsurları safdışı bırakmaktı (bu Cartagena Konferansında gerçekleştirildi).

Oysa, sistemin şiddet ve baskısı kendisini, bütün işçilerin üzerinde aynı şekilde hissettiriyordu. Jorge Eliecer Gait-n hareketinin geliştirdiği işçi sınıfı bilincini, geride bıraktığımız 19 yıllık baskı ve terör politikası pek geriletemedi. Oligarşinin hizmetindeki sendika önderlerinin gerçek yüzleri, her gün biraz açığa çıkıyor ve onlar iktidarlarının devamını sağlamak için son derece keyfi ve acımasız yöntemlere başvuruyorlar. Ulusal Cephenin, hakim sınıfların ilk açık sınıfsal partileşmesi olarak ortaya çıkması sosyal mücadeleyi

hızlandırdı. "Ulusal Cephe" ezenlerin, ezenlere karşı kararlığını netleştirirken, Kolombiya halkının da, Gait-n'nin "ezilenlerin ezenlere karşı birliği!" sloganına uyarak örgütlenme yolunda harekete geçmesini sağladı.

Ulusal Cephe hükümeti, üç büyük devalüasyon gerçekleştirdi. Askeri harcamaları % 200 artırdı ve büyüyen bütçe açığını doğrudan ve dolaylı vergilerle halkın üzerine yüklemeye başladı. 25 Ocak 1965'te yapılan genel grev, bu grevin başını çekenlerin oligarşiye satılışının zirvesini oluşturdu.

Sistem öylesine işlemez hale gelmiş, çökmüş ve çürümüştü ki, ne parlamentarizm, ne yatıştırıcı önlemler ne de özel yetkiler işliyordu. Bunun üzerine sorun askeri bir dikatörlükle çözülmeye çalışıldı. Öğrencilerin yaptığı bir boykot gerekçe gösterilerek, birtakım ekonomik önlemler dayatmak ve sosyal hareketleri kuşatmak için, anayasaya uygun olmadığı halde olağanüstü hal ilan edildi. İçinde bulunduğumuz zaman diliminde tehlikeli olan, sistemden sadece işçilerin ve emekçilerin değil, oligarşinin de memnun olmayışıdır. Bunu tehlikeli diye nitelendirmenin nedeni, oligarşinin sistemden memnun olmadığı durumlarda genel olarak bir askeri cunta girişiminin gündeme getirilmesidir.

Oligarşi politik mekanizmaların işlemediği dönemlerde, askeri mekanizmaları politik mekanizmanın yerine getiriyor. Askeri bir rejim, bazı demogojik metotlarla kimi çevrelerde yeni umutlar yaratabilir. Son günlerde halkımız açık bir biçimde tercihini devrimden yana koyuyor. Fakat bu noktada eksik olan, gerekli bilinç ve bu bilinçle örgütlenmedir. Ulusal Cephenin sahtekarlıklarını ve demagojisini ancak böyle alt edebiliriz.

Ülkemizde sürekli olarak legal ya da illegal bir grev dalgası varlığını sürdürmüştür. Bütün bu kavgalar, Kolombiya işçi sınıfının devrimci kavgasını güçlendiren, onların örgütlü gücünü ve sınıf bilincini pekiştiren etkenlerdir. Bazı sendika liderlerinin Birlik Cephesi saflarına katılmasıyla sendikaların tabanları da birlik çatısı altına koşmaya başlamışlardır. Oligarşinin yeni dolandırma manevralarına karşı, işçi ve öğrencilerin birliği önemli bir kale oluşturuyor. Her ne olursa olsun, bugün işçilerin üzerine düşen en önemli görev,

kendi birliklerini sağlayarak, örgütsel becerilerini ve kavga geleneklerini bir an evvel Kolombiya halkının devrimci kavgasının hizmetine sunmaktır.

İşçiler arasında, birçok sendika liderinin, oligarşinin çıkarlarını savunduğuna dair görüşler vardır. Oligarşinin saldırganlığı ve acımasız sömürüsü karşısında böylesi sendika liderleri dahi yavaş yavaş kendi saflarına dönmeye başlamışlardır.

Ülkemizin bu tarihsel anında Kolombiya işçi sınıfına düşen görev, iktidara el koyma yolunda vargücüyle çalışanların örgütlü birliğini sağlamaktır. Bir takım kısmı hedeflere ulaşmanın yolu, nasıl birlikten ve örgütlülükten geçiyorsa, nihai hedefe ulaşmanın yolu da birlik, örgütlülük ve mücadele koşullarından geçiyor. Birlik Cephesinin işçiler arasında yaygınlaşmasından korkan sendika önderlerinin esas korkusu, işçilerin birliğindendir, çünkü birlik içinde mücadele veren işçiler, onların kendilerini ülke içindeki ve dışındaki hakim sınıflara pazarlamasına izin vermeyecek ve bunun hesabını ağır bir biçimde soracaktır.

Çoğu zaman olduğu gibi, işçi sınıfının ve halkın düzeyi kendilerine önderlik edenlerin bazılarından daha iyi noktadadır. Eğer işçi sınıfı tabanda birliği sağlayabilirse, işçilerin birliğini ve devrimi istemeyen 'işçi önderleri' üzerinde büyük bir baskı oluşturacak ve iktidara doğru kararlı adımlarla ilerlerken, onları silkeleyip bir kenara atacaktır." *(Frente Unido, 23 Eylül 1965).*

Camilo Torres'in işçi sınıfının tarihsel rolü konusunda görüşleri, ülkemizin sorunlarını ilerici bir özle yorumlayan kesimlerin görüşleriyle birleşiyordu. Biri belki diğerlerinden biraz daha fazla ileri gidiyordu, fakat herkes ülkenin politik arenasına gücünü tam anlamıyla yansıtmayan işçi sınıfının rolünün gittikçe ağırlık kazanacağına inanıyordu. Üzerinde birleşilen diğer bir nokta, devrimci kavganın ilk aşamasında, birliğin öncelikle 'eylem birliği' çerçevesinde sağlanması gerektiği konusunda yaygınlaşan anlayıştı.

Bu çaba ve mücadele olumlu sonuçlar vermeye başlamıştı: Sendikal demokrasi gelişiyor, önderlik çekişmeleri gerileyerek, hareket içindeki her çizgi aşılıyor, yürütülen açık tartışmalar sayesinde olumsuz önderler dışlanıyor ve sanayi sendikaları gibi yeni örgüt-

lenme modelleri ülke çapında gelişiyordu. Bu yalnızca en iyi mücadele geleneğine sahip, çekirdekten yetişmiş, iyi eğitim almış bir işçi kadrosu tarafından gerçekleştirilebilecek ağır ve zorlu bir süreçti. Öyle işçiler ki, cesaretlerini, kararlılıklarını ve fedaraklıklarını sayısız defalar kanıtlamış, bizim sosyal gerçeklerimizin farkına varabilme yeteneği ve becerisini göstermiş, fakat karmaşık günlük politikanın ağına düşmemiş olsunlar. Bizim işçi sınıfımız sabırlı, dürüst ve namusludur. Eğer tarihsel bir dönemde, ilkelerine uyan devrimci rolünün farkına varırsa elinden geleni arkasına koymayacaktır. Bazı gözlemcilere göre Kolombiya işçi sınıfı, işverenin beklentilerinin etkisi altında biçimlenmiş ve büyük bölümü tarafsızlaştırılmıştır. Fakat bu zayıflıkları aşacak ruh ve netleşme gelişmektedir, ülkenin endüstriyel gelişmesine paralel olarak ortaya çıkan bu durum, bir bilinç sıçramasını da sağlayackatır.

Birlik Platformu, çeşitli sendikal merkezlerde örgütlü işçiler arasında çok çabuk kabul gördü: Kolombiya İşçileri Konfedarasyonu (CTC), Kolombiya İşçiler Birliği (UTC), Kolombiya Sendikalar Birliği Konfederasyonu (CSTC) üyeleri Birlik Platformuna büyük ilgi gösteriyorlardı. Sendikanın önemli kademelerine yükselmiş bazı yöneticiler, sendikalarına bağlı iyi niyetli işçileri de hain ve çirkin amaçlarına alet ederek, Camilo Torres'i, hainlik, oportünizm ve maceracılıkla suçladılar.

Mücadeleye girdiği andan bu yana, Camilo Torres'e güvenen ve onu konuşma yaptığı meydanlarda coşkuyla, gönülden destekleyen sayısız işçiye teşekkür borçluyuz. Bazı sendikaları onu dinlemek için kendisine kapılarını açtılar. Politik Platform çağrısı, çok sayıda sendikal örgütün yardımıyla çoğaltılarak geniş kitlelere dağıtıldı. Bu durum sendika saflarındaki hainlerin öfkesine neden oldu ve bu hainler açıkça saldırıya geçerek, Camilo Torres'i sendika lokallerine sokmamak için ellerinden geleni yaptılar. Böylesi davranışlar, üniversitenin dikenli tellerle çevrilmesinden, miting alanlarındaki silahlı saldırılara kadar varan bir zincirin halkalarından birkaçını oluşturuyor ve daralan çemberi tamamlayan bir tablo görünümü veriyordu. Daha önce Camilo Torres'e sempatilerini ileten ve onu destekleyen bazı politikacılar da böylesi saldırılara destek çıkmaya

başladılar. Gerekçeleri ise, Camilo Torres'in artık bir "komünist' olduğunu iddia eden kampanyalardı.

Sendikal hareketin kazanımlarını ve yanlışlarını net olarak ortaya koyan, buna bağlı olarak belirli sonuçlara varan, işçilerin birliğinin amansız savunucu olan Torres'in tezlerinin ölümünden sonra bile doğru anlaşılamadığı görülüyor. Gerillaya katılmakta gösterdiği aceleci tutum, radikallerin onu bir sembol figür olarak kullanmalarına ve sendikal hareketi yanlışlara sürüklemelerine neden oldu. Radikal sol, sergilediği tutumla, bazı temel sosyal haklar için verilmesi kaçınılmaz olan mücadeleyi engelemekle kalmıyor, aynı zamanda yanlış bir devrimci öncülük biçimini idealize ederek, sınıf bilincinin soyut kavramlar temelinde değil, toplumsal gerçeklerin kavranması ve günlük somut mücadele temelinde gelişebileceğini anlamıyor ya da anlamak istemiyor.

Şu bir gerçektir ki, işçiler büyüyen bir şevkle Camilo Torres'in kavgasından dersler çıkarıyor ve onu düşünceleriyle aralarında yaşatıyorlar, böyle bakıldığında, ölümü boşuna bir ölüm değildir.

XV. Partizanlara uzanan yol

Silahlı gruplar Kolombiya'nın, gizemli, karanlık ve tehlikeli labirentlere benzeyen tropik ormanlarındaki bataklıklarda gizlenirler. Bu grupların üyeleri, şiddetin bir mücadele yöntemi olarak devreye girmesiyle beraber, bazı değişimlerin olduğunun bilincindeydiler. Devletin keyfi uygulamalarının artması ve partilerin kendi aralarında çekişmelere daldığı bir dönemde, halkın geniş kesimleri bir seçim yapmak zorundaydılar: "Ya mücadele ya ölüm!" İnsanların yüreklerine nefret kök salmıştı. Bu ulusal trajedi aynı yönde düşünen grupları bir araya getirerek, şehirden kırsal alanlara doğru yönelişle, bölgesel, homojen bir politik yapılaşma ortaya çıkardı. Dağlardaki savaşçılar köylerdeki yandaşları tarafından son derece komplike bir ağ üzerinden yiyecek, giyecek ve ilaç gibi ihtiyaç maddeleriyle desteklendiler. Politik örgütlenmelerin önderliklerinden aktif ve pasif yardım alıyorlardı. Savaş, düzenli ordularla, küçük gruplar arasında sürüyordu. Savaş hali nerdeyse bütün ülkeye yayılmıştı. Yalnızca ülkenin kuzey kıyısı ile batısı ve güneyin küçük bir bölümü savaş-

tan fazla etkilenmemişti. Hükümet güçlerine ait birliklere katılacak kişiler muhafazakar partinin sıkı ölçütlerine uygun olarak seçiliyordu.

Bugün ise durum tamamen değişmiş görünüyor. Yapılan bir halk oylaması sonucunda geleneksel partilerin iktidarı aralarında değişerek yürütmeleri yönünde bir sonuç ortaya çıktı. İktidarı devre mülk biçiminde paylaşan iki partinin şimdiye kadar karşılıklı olarak sürdürdükleri şiddet, devlet kademeleri tarafından ne artırıldı ne de azaltıldı. Ordudaki subay kadrolarına, her iki büyük partinin taraftarları, görev yaptıkları sürece her türlü aktif parti faaliyetinin dışında kalmaları koşuluyla yerleştirildiler. Partilerin politik önderleri aralarında anlaşarak, şimdiye kadar desteledikleri silahlı gruplardan, karşılıklı olarak desteklerini çekme kararı aldılar. Politik partilerin aşağı yukarı aynı sayıda milletvekiline sahip olmaları, seçim kampanyalarının ateşli temposunu düşürdü. Dağlarda çarpışan silahlı güçler ise, savaş mahkemelerinin yargısına teslim edilmişti. Silahlı kuvvetler daha önceki çatışmaların devamcısı olan grupların önderlerini "Ya teslimiyet ya ölüm!" sloganıyla birer birer öldürüyorlardı. Bu grupların yok edilmesi, onları desteklemek uğruna ölümü göze almayan yöre halkını da belirli oranda rahatlatıyordu. "Yarı askeri-sivil hareket" söz konusu bölgelerde uyguladığı "kimi zaman ekonomik yardım, kimi zaman, şiddet" ağırlıklı politikalarla, silahlı gruplarla halkın arasındaki bağlantıları koparmak için büyük çaba sarfediyordu.

Kolombiya'daki silahlı mücadele gruplarının günümüzdeki durumu nedir? Konuya yeterince açıklık getirmek için, silahlı mücadelenin üç önemli aşamasına değinmekte yarar var: Resmi devlet şiddetinin yaşandığı dönemde, partilere bağlı partizan hareketleri, anarşik bir yapıdaki çete savaşları ve politik bir program çerçevesinde gerilla yöntemiyle devrimci silahlı mücadele. Bugün sözünü ettiğimiz üçüncü aşamayı yaşıyoruz. Son dönemin ışığı altında, bazı devrimci girişimlerin, halkın iktidara el koyabilmesi, Amerikan emperyalizminden bağımsız, demokratik bir sistem kurulması gibi hedeflerle ortaya çıktıklarını izlemekteyiz. Bu gruplar dünyadaki çeşitli devrim hareketlerine ve sosyalist ülkelere -Küba, Sovyetler

Birliği, Çin gibi- bakış açıları itibarıyla birbirlerinden ayrılıyorlar. Fakat, amaçları onların farklı deneyimlerinden bizim ülkemizin koşullarına uyduğu ölçüde yararlanmak. Devrimci hedeflere ulaşma söz konusu olduğunda, bu gruplar seçtikleri metod ve yol bakımından birbirilerinden ayrılıyorlar. Bazıları seçim yoluyla iktidara gelmeyi planlarken, bazıları silahlı mücadele yoluyla devrim yöntemini tanıyorlar.

1 Aralık 1957'de yapılan halk oylaması ve 1959'da çıkarılan "1 numaralı yasa", Kolombiya'da yalnızca geleneksel partilerde (Muhafazakar ya da Liberal Parti) yer alan kişilerin iktidara gelebileceğini ve 1974 yılına kadar, iki partinin sırayla iktidarı devralmasını öngörüyordu. Seçim yoluyla iktidara gelmeyi hedefleyen hareketlerden biri olan Liberal Devrimci Hareket, (MRL) halk oylamasıyla ortaya çıkan durum karşısında, çeşitli sol grupları bir araya getirdi. Liberal Partinin radikal kanadını oluşturan MRL çeşitli kamu kuruluşlarına girmeyi başarmıştı. Toplumsal yapıların içinde politika yapmak düşüncesini savunan MRL, aralarında yer alan bazı kişilerin iktidar hırsına dayanamayarak bölündü. Bölünmeden sonra yığınların gözündeki değerini önemli ölçüde kaybeden MRL bürokratik yapı içindeki bazı pozisyonlar ve zaman zaman ödenen finansiyel destekler karşılığında Liberal Parti'yle anlaşarak, devrimci misyonunu yerine getiremeden, bayrağı eski liderlerine teslim etti.

Sosyal sorunların çözümü yolunda silahlı mücadeleyi savunan gruplar arasında, 1959 yılında öğrenci liderlerinden Antonio Larrota tarafından kurulan "İşçi, Köylü ve Öğrenci Hareketi) (MOEC) önemli bir yer tutuyordu. Bu hareket Marksizm ve Leninizmi Kolombiya'nın somut koşullarına göre yaşama geçirme ilkesinden hareket ediyordu. Özellikle Çin devrimini örnek alıyordu. Fakat, köylüleri gerilla hareketi içerisinde yoğun olarak örgütlemekte yetersiz kaldı.

Daha sonra, ülkenin sorunlarının silahlı devrim yoluyla çözülebileceği tezinden hareket eden "Devrimci Eylem Birliği" (FUAR)

adlı grup ortaya çıktı. Bu hareket de önderlerinin hatası sonucu başarılı olamadı.

Aralarında doktor Tulio Bayer ve "Minuto" Colmenares'in yer aldığı "Vichada Silahlı Hareketi" de kısa zamanda ordu birlikleri tarafından yok edildi.

Bugün halâ aktif silahlı mücadele yürüten iki grup; Kolombiya Devrimci Orduları ve Ulusal Kurtuluş Ordusu varlığını sürdürüyor.

Kolombiya Komünist Partisi'nin, kırsal alanlarda yürüttüğü çalışmalar sonucu, geleneksel partilerin etkisine girmemiş köylülerden çekirdek bir grup oluştu. Bu durum köylü örgütleriyle hükümet arasında sürekli bir gerginlik yaratıyordu. Hatta hükümete karşı özerkliklerini ilan etmiş, Marquetalia Rio Chiquito ve El Pato gibi bölgelerden, kurtarılmış bölgeler olarak söz ediliyordu.

Hükümet bu bölgelerde hakimiyeti yeniden ele geçirmek ve devrimci grupların etkisini yok etmek için "Laso Plani" diye nitelendirilen ve çeşitli aşamaları içeren bir planı uygulamaya koydu. Birinci aşama "Sivil-askeri aksiyon" diye nitelendiriliyor ve psikolojik savaşı içeriyordu. Ordu, köylülerin sempatisini kazanmak için birtakım maddi yardımlarda bulunuyor ve yardımlar aracılığıyla saflarına çektiği köylülerden bilgi toplayarak, bir güvenlik ağı oluşturmak istiyordu. Bu çalışma özellikle "Yerel Aksiyon", "Barış Derneği" ve "Caritas" aracılığıyla yürütülüyordu. Bu "barışçı" ve "sivil" çalışmalar esnasında, ordu birlikleri araştırmalar yapıyor, lojistik dayanaklar yaratıyor ve köylülerin etkin olduğu bölgelere operasyonlar düzenliyordu. Planın ikinci adımı ise, köylü birliklerini ve onların etkin oldukları bölgeleri askeri ve ekonomik abluka altına alarak aralarındaki bağlantıyı koparıp, güçlerini kırmak amacını taşıyordu. Son aşamada ise ordu bir cezalandırma operasyonu ile bölgeyi en modern silahlarla ve ezici bir gücle tarıyordu. "Bağımsız bölgelere" karşı yapılan operasyonlar, 18 Mayıs 1964'te Marqetalia'ya yapılan saldırıyla başladı. Bu operasyona hava ve kara birliklerinden toplam 16.000 asker katıldı. Bunun üzerine köylü birlikleri Marulanda Vélez, Ciro Castao ve Oscar Reyos'un komutası altında partizan birliklerine dönüştürüldü. Bu bölgeler korkunç bur toplu

katliama sahne oldu. Büyük alanlar tahrip edilirken, köyler bombalandı, köylüler tutuklandı ya da kurşuna dizildi ve kadınlara tecavüz edildi. Bu korkunç cinayetleri ve işkenceleri kimse inkar edemez. 1966'da toplanan ikinci güney birliği gerilla konferansında "Kolombiya Devrimci Ordusu" kuruldu. Marquetalia, El Pato, Rio Chiquito ve Sur del Tolima grupları halk ordusu olarak birleştirildi, hedef gerilla savaşıyla iktidara el koymaktı.

Bu hareket devrimci bir köylü hareketiydi ve programında yer alan bazı önemli noktalar şunlardı:

a) Geniş çaplı ve etkili bir toprak reformu, b) Özel mülkiyetin köylülere devredilmesi, c) Kırsal alanda sanayileşmenin yaygınlaştırılması, d) Köylüler için kredi olanaklarının genişletilmesi, e) Tarım ürünlerine adil fiyatların saptanması, f) Kızılderili boylarının korunması ve büyük toprak ağaları tarafından el konulan topraklarının kendilerine geri verilmesi.

Ulusal Kurtuluş Ordusu (ELN) ya da Kuzey Birliği:

Bu birlik devrimci savaş için oluşturuldu ve gerilla savaşı yöntemini benimsiyordu. Hükümet ordularının terörüne ve sosyo-ekonomik baskılara rağmen özgürleşme umudunu yitirmeyen, köylüler bu hareketi destekliyorlardı. Çıkış noktaları oligarşinin çıkarlarına karşı, sınıf bilinci temelinde mücadele vermekti. Ulusal Kurtuluş Ordusu'nun kurulmasına önderlik eden, Fabio Vsquez ve Victor Medina Morun, hakim sınıfların büyük bir askeri güce sahip olduklarının farkındaydılar ve böylesine büyük bir güce karşı girişilen kavganın getireceği zorlukların da bilincindeydiler.

Hareket programı yakından incelendiğinde, sosyal politik hedeflerinin çok açık ve net olduğu dikkati çekiyor. Halkın çıkarlarını savunmak için verilen kavgada taktik yaklaşım bunun açık kanıtıdır. Hareket, hakim sınıfların imtiyazlarını korumak yolunda gösterdiği direnç oranında, mücadelenin gelişip, yükseleceğinden ve yoğunluk kazanacağından yola çıkıyordu.

Bugün, güney Satnander dağlık bölgelerinde "pon bölgesine kadar olan alanda üstelenen ELN, iki cepheden oluşuyor. Cephelerden biri, Fabio V-squez Castooo'nun yönetiminde "Jose Antonio Gal-n Cephesi", diğeri ise Ricardo Lara Parada'nın yönetimindeki "Cami-

lo Torres Restrepo Cephesi"dir. Gal-n Cephesi 7 Ocak 1965'te, Simacota bölgesine yaptığı baskınla tanındı.

ELN'nin programını oluşturan önemli noktalar şunlardır:

a) Halkın iktidara el koyması, b) Kesin ve etkili toprak reformu, c) Sanayinin geliştirilmesi, emperyalistlere ait fabrika ve üretim birimlerinin kamulaştırılması, d) Konut yapımı programı ve şehirleşmede reform, e) Halkın ihtiyaçlarına yanıt veren bir kredi sisteminin oluşturulması, tefeciliğin ve spekülasyonculuğun ortadan kaldırılması, f) Ulaşım olanaklarının iyileştirilmesi ve devlet tarafından ulaşım ağının kurulması için bir programın oluşturulması, g) Eğitim sisteminin reformu, herkese açık ve parasız temel eğitim, orta ve yüksek okulların, özellikle öğretmen eğitiminin devletleştirilmesi, h) Kızılderili boylarının ülkenin ekonomik ve kültürel yapısına katılmalarının sağlanması, ı) Sağlık hizmetlerinin, halkın sağlık sorunlarına yanıt verebilecek biçimde düzenlemesi ve geniş çaplı bir sigorta sisteminin geliştirilmesi, j) Düşünce ve inanç özgürlüğünün garanti altına alınması, k) Her türlü sömürgeci, yeni sömürgeci ve emperyalist etkiden bağımsız bir dış politikanın izlenmesi, l) Bir halk ordusunun kurulması.

Ekonomik ve politik anlamda oligarşiye göbeğinden bağlı olan basın, kamuoyuna, partizanları tamamen yanlış ve çarpıtılmış olarak bir eşkiya sürüsü, hırsız, soyguncu, namus düşmanı, kısacası adi suçlular çetesi olarak yansıtıyor. Bugünün partizanları, sistemin kendilerini ifade etme olanaklarını elinden aldığı ve onlara silahlı mücadele yolunu, tek yol olarak dayattığı, devrimci savaşçılardan oluşan gruplardır. Onlar adi suçlular çetesi değil, "Politik suçlulardır", düşünceleri uğruna son nefeslerine kadar savaşma cesareti gösteren inançlı insanlardır. Onlar silahlı mücadeleyi, halkın kurtuluşu için başka bir yol olmadığını gördükleri için seçenlerdir, birçoğu burjuva kökenlidir, aydındır, onlar disiplinli, politik bilinçleri yüksek, köylülerin saflarında çarpışan, ortak kurtuluşun ideallerini taşıyan cesur insanlardır.

Camılo Torres, hükümet güçleri içinde yer alan askerlerin geldiği sosyal sınıfla, kendilerine yüklenen görev arasındaki çelişkiye değinen önemli bir çağrı yayınladı: Bu çağrıdan bazı alıntıları aktarmakta yarar görüyorum.

"Ordu mensuplarına çağrı!

Girardot'ta silahlı kırk erkeğin 4.000 kişilik bir topluluğa neler yapabileceğine yerinde şahit oldum. İçinden geçtiğimiz tarihsel dönemi anlayabilmeleri ve şayet bir gün devrimci kavgaya katılma yönünde karar verecek olurlarsa, bugünden düşünmeleri için Kolombiya Ordusu mensuplarına çok acil bir mesaj iletmeye karar verdim...

Ben, Kolombiya halkının büyük bölümünü teşkil eden köylülere, işçilere ve öğrencilere saldıran, döven ve onları takip eden, üniformalı işçiler ve köylüler gördüm. Bu insanlar arasında hakim sınıflardan kimseye rastlamadım. Düşük rütbeliler arasında, hatta subay kadrolarında dahi, hakim sınıflardan çok az sayıda insan var. Devrim ve değişim isteyen Kolombiya halkına saldıran, halka karşı bir avuç imtiyazlı azınlığın çıkarlarını savunan ve yine halkın kendi bağrından çıkan bu insanların neden kendi kardeşlerine karşı şiddet uyguladıkları, onları neden baskı altında tuttukları üzerine kafa yormak zorundayız. Ordu mensupları çok yüksek maaşlar almadıklarına göre, bunun nedeni sadece ekonomik çıkarlar olamaz. Ordu mensuplarına, ordudan ayrıldıklarında, geçimlerini sağlama olanaklarını yaratacak herhangi bir yüksek öğrenim yapma olanağı da verilmiyor. Şayet albaylık rütbesine kadar yükselebilirlerse, köşede bir yerde bir ev satın alarak, bir odasını dükkan haline getirip, ordudan ayrıldıktan sonra, bu yoldan geçinmeyi düşünüyorlar. Ben ordudan ayrıldıktan sonra okullarda beden eğitimi öğretmeni olan, ya da sigortacılık yapan generaller tanıdım. Ordudaki hizmetleri esnasında aldıkları maaş yüksek olmadığı gibi, emekliye ayrıldıklarında da az para alıyorlar. Bu insanların ne doğru dürüst bir sigortaları var, ne de başka bir takım ekonomik imtiyazları. Fakat biz biliyoruz ki, devlet bütçesinin üçte biri askeri harcamalara ayrılıyor. Öyle görünüyor ki, ayrılan bütçe sadece Kolombiya ordusunun giderleri için harcanmıyor, tersine Amerika'nın bize sattığı eski silahlara ve bu silahları işler halde tutmak için alınan parçalara ayrılıyor ve kendi halkımızı baskı altında tutmak, bizi birbirimize kırdırmak için kullanılıyor. Belki de ordu mensupları sadece anayasal görevlerini yerine getirmek düşüncesi ve anavatanlarına olan bağlılıkları gereği böyle davranıyorlar.

Fakat Kolombiya'yı oluşturan, bu ülkenin vatandaşlarıdır ve onların çoğunluğu bu hakimiyet altında sadece eziliyorlar. Anayasa, kendi halkına iş, ekmek, özgürlük ve iktidara katılım şansı tanımayan, hakim sınıflar tarafından sürekli çiğneniyor. Gerekçeleri ortadan kaldırıldıktan sonra dahi sıkı yönetim uygulması devam ettiriliyorsa, anayasa çiğneniyor demektir. Vatandaşlar tutuklama emri olmadan gözaltına alınıyorsa, telefonlar dinleniyor ve haberleşme özgürlüğü kısıtlanıyorsa, devrimcilere fırsat tanımamak adına, vatandaşların sokaklarda rahat dolaşması bile engelleniyorsa, yasalar ve anayasa her gün çiğneniyor demektir. Öyle görülüyor ki, ordu mensuplarına, anayasayı ve yasaları nerede aramaları gerektiğini ya da vatanın şu anda çıkarlarını korumakla yükümlü oldukları 24 aileden oluşmadığını, sadece bu ailelerin çıkarlarını korumak için kendi kardeşlerine eziyet ettiklerini, onların çıkarları için kanlarını akıttıklarını ve karşılığını da alamadıklarını ve daha bir çok şeyi söylemek gerekiyor.

Ordu mensuplarının, halâ oligarşinin güçlü yumruğu olma işlevlerini sürdürmelerinin bir nedeni de, belki başka bir alanda kendilerini ifade etme ya da yaşamlarını devam ettirme olanaklarının kısıtlı olduğunu düşünmeleridir. Ordu mensupları, devrimci güçlerin iktidarı ele geçirmeleri durumunda, her Kolombiya vatandaşına, kendini geliştirme, iş, meslek ve ev sahibi olma olanaklarının sağlanacağını, gerek çocuklarının gerekse kendilerinin gelecekleriinin garanti altına alınacağını bilmeleri gerekir. Bu düşmanlık ortamı devam ettiği sürece, ordunun sadece bir avuç azınlığın çıkarlarını savunduğu ve halkın çıkarlarına ters düştüğü açık ve net olarak ortadadır. Askerlerin devrimden sonraki işlevleri, halka ve ülkeye zarar vermek değil, aksine onun kalkınmasına ve gelişmesine katkıda bulunmak olacaktır. Günümüzde ordunun, oligarşinin çıkarları, keyfi ve zevki için kirlenen namusu devrimle temizlenecektir. Bizler, bir daha üç yıldızlı bir generalin ordunun yapısal değişikliğe ihtiyacı olduğunu söylediği için ordudan atılmasını yaşamayacağız. Fakat biz, oligarşinin kirli işlerini yürüten ve bunu ulusal sır ya da çıkar olarak gizleyen, ülkenin bağımsızlığını ve onurunu zedeleyen generaller yakalanmazken, oligarşiden payını alamayıp kendi çıkarına

kaçakçılık yaptığı için yakalanan generallere rastlamak istemiyoruz.

Askerler, "Birlik Cephesi' sizi halkla bütünleşmeye ve halkın iktidarını birlikte kurmaya çağırıyor. Bütün Kolombiya halkını ezdiği gibi sizi de ezen oligarşiye, öldürücü son darbeyi indireceğimiz savaş alanında birlikte olma fırsatını kaçırmayın!" *(Frente Unido, 3 Eylül 1965)*

Burjuva basını, Camilo Torres'i bu açıklamasından dolayı orduyu ayaklanmaya çağırmakla suçladı.

"Köylülere çağrı!

Nüfus sayımı verilerine göre köylü nüfusu azalmaktadır. Bu iddia gerçeği yansıtmıyor. Çünkü, sayımda, nüfusu 1500 kişiyi aşan yerleşim yerleri şehir olarak nitelendirilmiştir ve bunu dikkate almamız gerekir. Gerçekte Kolombiya halkının büyük bölümü kırsal alanda, köylerde yaşamaktadır. Köylülerin nüfus oranlarına göre, toplam ulusal gelire en büyük katkıyı yapan kesim olduklarını da göz önünde bulundurmalıyız. Köylüler şeker, kahve, muz ve tütün gibi ihraç edilen ürünlerin %90 nını üretmektedirler. İhraç edilen bu tarım ürünleri olmadan makinalar satın almamız, ülkemizde bulunmayan besin maddelerini ithal etmemiz olanaksızdır. Ama ne yazık ki, her alanda olduğu gibi köylülerin bu alandaki katkıları da, yine pek az kişinin işine yarıyor. Muz üreticileri, kahve üreticileri ve pamuk üreticileri vesaire birlikliklerini oluşturan kişiler ve onlarla ortaklıkları olan kuruluşlar -United Fruit Company, bankalar (özellikle Cumhuriyet Bankası)- bütün gelirleri kendi ceplerine atıyorlar. Hükümetin sağladığı gelirler ise sadece sistemi ayakta tutmak, partilerin devlet kadrolarını aralarında eşit olarak paylaşmak için sayıları iki katına çıkarılan memurlara, köylüleri öldürmek için satın alınan eski silahlara yatarılıyor. Köylülerin bugünkü sistem içerisindeki sosyal ve ekonomik rollerinin önemi göz önünde bulundurulduğunda onlara layık görülen uygulamalar, başlı başına bir skandaldır. Şiddeti yaratan ve besleyen 1947'de polisle, yine 1948'de askerle, hep devlet olmuştur.

Oligarşinin liberal kanadı, liberal köylüleri, muhafazakar kanadı ise muhafazakar köylüleri satın alarak, onları birbirini kırdırdı.

Kendilerinin saçlarının bir teli dahi incinmedi. Oligarşi kendi arasında anlaştıktan sonra, daha önce kullandığı köylüleri eşkiya ilan ederek, yabani hayvanlar gibi izlerini sürüp yok etmeye başladı. Öldürülen köylülerin fotoğrafları burjuva gazetelerinin başsayfalarında boy boy basılarak, barış, adalet ve yasalar adına elde edilen zafere övgüler düzüldü.

Oligarşi tarafından finanse edilen ve hükümet kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen kıyım ve şiddet, köylülere çok şey öğretti. Onlar gerçek düşmanlarının oligarşi olduğunu gördüler. Önce kaçmayı, arkasından kendilerini savunmayı ve daha sonra da oligarşinin zor ve şiddetle ellerinden aldığı topraklarını, emeklerini ve iktidarı, yani haklarını almak için saldırmayı öğrendiler. Sistem onlara bu hakları vermediği gibi düşük ücretleri, okulsuzluğu ve eğitimsizliği, en kötü evleri, kısacası insan onuruna aykırı yaşam koşullarını reva görüyor...

Köylüler, başlarını çeken şüpheli önderleri alt ederek, kırsal alanlara hakim olmaya ve kontrolleri altına almaya başladılar. ABD'nin baskıcı politikası ve onun uzantısı olan Kolombiya hükümeti bu gelişmelere göz yumamazdı. Ordu, ne kadar önemli ve gerekli olduğunu göstermek,hazineden kendisine ayrılan ödeneklerin boşuna olmadığını kanıtlamak zorundaydı. Hükümet köylülerin şiddete başvurduğunu öne sürüyor, köylüler ise hükümeti suçluyorlardı. Durumu inceleyen Fransız aydınları, köylülerin haklı olduğuna karar verdi.

Buradan sesleniyorum, eğer hükümet kendine güveniyorsa, Marquetalia, El Pato, Guayabero ve Rio Chiquito'da ki olayları incelemek üzere, tarafsız ülkelerin (Mısır, Hindistan ve Şili gibi) delegelerinden oluşan bir Birleşmiş Milletler delegasyonunu ülkeye çağırsın. Çünkü biz olayların nasıl geliştiğini ve Santo Domingo'ya çıkan denizci birliklerinin operasyonlarıyla, Kolombiya ordularının "kurtarılmış bölgelerde" yürüttükleri operasyonların benzerlikler taşıdığını ve Kuzey Amerikan birliklerinin buralardaki rolünü biliyoruz.

Böylesi operasyonlar tekrarlanacaktır. Dün Rio Chiquito'da yapılanlar, yarın Sumapaz, öbür gün Ariari ya da Llano'da yapılacak-

tır. Ordu "sivil-askeri aksiyon"la başlayıp bombardımanla devam ediyor. Önce azı dişleri çekiyor, sonra yaylım ateş açıyor. Artık köylüler, ordunun bir eliyle ekmek uzatıp öbür elinde bıçak hazırladığını biliyor. "Bağımlı Kolombiya Cumhuriyeti" Kuzey Amerika'nın emriyle içinde oluşan "bağımsız bölgelerin' üzerine kan ve ateşle yürüyor. Çünkü ABD meclisi böyle istedi. Ülkemizin köylüleri artık kime tutunacaklarını biliyorlar. Onlar kendilerini bir maceraya atmıyorlar, fakat kavgadan da korkmuyorlar. Oligarşi sıkıyönetimle halkı meydanlardan uzaklaştırdı. Medellin'de olduğu gibi halkın üzerine makinalı tüfeklerle ateş açıyor. Eğer onlar şehirlerin yollarını ve meydanlarını bize kapatırlarsa, biz de kırsal alanlara çekilmek zorunda kalırız. Bizi kırsal bölgelerden denize dökemezler. Orada dayanmak, güçlenmek ve köylüleri bu mücadeleye hazırlamak zorundayız. Şimdi "komando birliklerini' beşer beşer veya onar onar örgütlemeliyiz. Örgütlediğimiz bölgeleri, halkın davasına ihanet eden hainlerden temizlemeli, lojistik olanaklar yaratmalı, yiyecek ve giyecek yığınakları yapmalıyız. Uzun ve zorlu bir kavgaya hazırlanmalıyız. Koşullar halk açısından uygun olmadığı sürece saldırıya geçmemeye özen göstermeli ve provokasyona gelmemeliyiz.

Oligarşi istemeyerek de olsa köylüleri, devrimcileri desteklemeye zorlayacaktır. Simacota'da partizanlarla neden başedemediler? Bunun tek nedeni, köylülerin partizanları desteklemesidir. Eğer oligarşi şehir devrimcilerine, öğrencilere ve işçilere başka açık kapı bırakmazsa, köylüler bize sahip çıkacak ve bizi barındıracaklardır.

Fakat önce örgütlenmeli ve birleşmelidirler. Sonra bizi aralarına alacaklar ve uzun sürecek olan son kavgaya doğru bizimle birlikte yola çıkacaklardır." *(Frente Unido, 7 Ekim 1965)*

Genelkurmay Başkanı General César A. Cabrera, 7 Ocak 1967'de yaptığı açıklamada, ordu gerilla probleminin çözüldüğü kanısındadır ve yakında partizanları da yok edecek konuma gelecektir, çünkü sayıları gittikçe azalmaktadır diyordu. V. Tugay Komutanı Alvarc Valancia Tovar, hedeflerine ulaşamayan gerilla gruplarının tamamen ortadan kaldırılması için koşulların gittikçe iyileştiğini söylüyordu. Deneyimli ordu mensupları, zayıflayan gerilla hareketinin tam anlamıyla yok edilemese de, kendilerini destekleyen güçlerden izole edilebilecekleri görüşünü savunuyorlardı.

Objektif olarak bakıldığında, partizan-merkezlerinin öyle kısa zamanda yok edilmesi olanaklı görünmüyor. Bunun tersini iddia etmek, partizan birliklerinin mücadelesinin reel durumunu bilmemek ve gerçekleri saptırmak olur. Partizan gruplarının varlığı ve verdikleri mücadele inkar edilemez. Peki yeni partizan merkezleri oluşturulabilir mi? Ben bu soruyu 1967 yılında "evet" diye yanıtladığım zaman, basın beni protesto etmiş ve benim yanıldığımı öne sürmüştü. Fakat "El Espacio" gazetesi 9 ocakta 7 orijinal fotoğrafla "Camilo Torres" gerilla grubunun kurulduğu haberini vermişti.

"El Espectator" gazetesi 11 ocakta bir çetenin Bodur, Otanche ve Cajamarca bölgelerinde etkinliğini artırdığını, "El Tiempo" gazetesi ise, 12 Ocak 1967'de Tirofijo ve Ariari bölgelerinde bazı çevrelerin yeni bir cephe açma hazırlıkları içinde olduğunu duyuruyordu.

Santander, Huila ve Las Coloradas'a yapılan saldırılar durumun vahametini gösteren işaretlerdi. Hükümet güvenlik gerekçesiyle 10 Mart 1967 tarihinde, çeşitli örgüt önderlerinin tutuklanması yönünde karar aldı. Yeni Savunma Bakanı General Gerardo Ayerbe Chaux "Kolombiya'da bir gerilla potansiyeli vardır" diyordu.

Camilo Torres partizan savaşına nasıl bakıyordu? Bu soruya yanıt vermek için önce sorunu ve sonra da partizanları incelemeliyiz. Camilo Torres bu konuda şöyle diyordu:

"Ülkemizde yıllardır, genelde örgütsüz ve bilinçsizce süregelen, şiddet diye nitelendirilen, dağınık iç savaş özünde bir değişim sürecine işaret etmektedir. Ülkenin yapısında görünürde bir değişiklik olmasa da, köylüler, yani halkın çoğunluğu bir değişime uğradı." Burada "Bağımsız Cumhuriyetlere değinerek, devamla: "Sağda olduğu kadar solda da bu bölgelerin varlığını inkar eden çevreler vardır. "Bağımsız cumhuriyetler' adı burada pek rol oynamıyor. Önemli olan, bu bölgelerde merkezi iktidara paralel yeni bir güc ün ortaya çıkmış olmasıdır. Bu iktidar, partizan liderleri tarafından oluşturlumuştur ve köylüler tarafından desteklenmektedir. Bütün bunlar, köylülerin varolan kurumlara karşı -özel mülkiyet, devlet ve kilise gibi- tutumlarının değişmesine yol açtı. Bu yapıların değişebilirliğinin, sarsılabilirliğinin bilincine vardılar ve bu değişimde kendilerinin rol oynayabileceğini gördüler.

Partizanlar sorunu, polisiye bir sorundan öte ülkeyi derinlemesine etkileyen sosyal bir sorundur. Bu nedenle partizan sorununa, ahlaki açıdan yaklaşımlar uygun değildir. Burada orduyla bir benzerlik söz konusudur. Orduyu da, soyut ahlaki yaklaşımlarla ne kabul etmek ne de reddetmek olanaklıdır. Burada yapılması gereken, askerlerin ve partizanların ne işe yaradıklarını incelemek olmalıdır.

Kolombiya köylülerinin sosyal yükselişi için bütün yollar kapanmış görünürken ve Kolombiya devletinin baskı araçları acımasızlıklarını sürdürürken, partizanlar iyi ya da kötü, binlerce köylünün kafasında, ülkelerinin kaderinde söz sahibi olabileceklerini gösteren yeni bir bilincin uyanmasına yol açmışlardır. Düzenin korunması uğruna bu gelişmeleri reddedenler veya yargılayanlar, önce bu yapısal değişim ihtiyacını neden engellemeye çalıştıklarını açıklamalıdırlar. Partizanlar, muhafazakar ve liberal merkezi devlet iktidarına paralel, iyi ya da kötü bir takım metodlarla, bir güç yaratmışlar ve geniş köylü kitlelerinin, kendilerine ve kendi güçlerine güvenmelerine, insanlık onurlarına sahip çıkmalarına ve kendileriyle ilgili kararlar alarak, kendi kendilerini yönetebileceklerini anlamalarına yol açmışlardır. Söz konusu metodlar ise, bir yandan zorunluluklardan, diğer yandan hakim sınıfların değişimleri kabul etme becerisi gösteremeyişinden ortaya çıkmıştır. Süreç içerisinde, köylüler arasında önemli boyutlara ulaşan ve köklü değişimlerin yapılması gerektiğini vurgulayan bir sınıf bilinci gelişerek önemli bir güç haline gelmiştir. Bu nedenle daha önce 'şiddet' diye nitelendirilen şeyin, gerçekte Kolombiya'nın bağımsızlığından bu yana, en önemli ve köklü sosyo-politik değişimlere neden olduğuna işaret ettim." *(CIDOG-Enformasyonları, 1 Eylül 1965)*

Toplumun içinde yaşadığı durumdan kaynaklanan pek çok etkenin, yaratıcı ve yapıcı bir biçimde kullanıldığında, devrimci hedefler açısından son derece yararlı olabileceği tartışma götürmez bir gerçektir. Camilo Torres, varolan aktif gruplar içinde, parti ve grup politikasının ötesinde, sosyal bir mücadelenin gereğini kavrayan, bir politik bilinçlenme sürecinin geliştiğinin farkındaydı.

O, pozitif faktörler arasında, partizan grupların örgütleme yeteneklerini, doğal liderlerini yaratma becerisini, disiplin anlayışını,

kolektif ve kavgacı ruhun gelişmesini, bulundukları bölgenin özelliklerini tanımalarını, çevrelerine uyum sağlayabilmelerini, haksızlığa karşı başkaldırı geleneklerini ve sınıf bilincinin çekirdeğini oluşturmalarını sayıyordu. Köylülerin insanlık dışı yaşam koşullarının yeterince bilincine vardıklarına gerekli koşullar yaratılıp yollar gösterildiğinde haklı istemleri öne süren bir hareketle çabucak bütünleşebileceklerine inanıyordu.

Camilo Torres'e göre köylü hareketi, politik çatışma dönemini geride bırakarak, birlikte adalet ve eşitlik arayışı içerisine girmişti. Yığınların bunu kavraması ve duruma müdahale etmesi halinde, tabandan gelen baskı, değişimi gerçekleştirmede en önemli etken olabilirdi. Fakat o, bu hareketlerin önderlerine doğrudan ulaşarak, onları harekete geçiremedi. Camilo Torres, ordunun sürdürdüğü psikolojik savaş stratejisinin, şiddetin merkezlerinde nasıl bir etki yaratabileceği üzerine pek düşünmemişti. Sözkonusu askeri güçler, "sivil-askeri aksiyon" adı altında akla gelebilecek her türlü yöntemi kullanıyor, geçici de olsa her türlü kamu hizmetini destekliyorlardı. Bunun en önemli kanıtlarından biri, bazı önderlerin kendilerine sunulan önemli miktardaki paralar karşısında teslim olmalarıdır. Bir çoğu, arpalıklar veya mükafatlar karşılığında hainliğe ve işbirlikçiliğe soyunarak orduyla beraber hareket ettiler.

Yalnızca, başından beri, komünist bölgelerde odaklanmış olan ve aralarında ELN'nin de yer aldığı bazı politik gruplar, Camilo Torres'in tezlerini bütün çıplaklığıyla anlamış ve bütünüyle kendi yazılı belgelerinde yer vermişlerdi.

Pratiğe bakıldığında, Camilo Torres geniş yığınlar arasında henüz küçük bir nüve olan politik bir bilinçle karşı karşıyaydı. Köylüler doğrudan şiddetin hedefi olmadıkları dönemlerde yeniden silaha sarılmaya yanaşmıyorlardı. Devletin saldırdığı yerlerde yerel savunma anlayışı hüküm sürüyordu ve ilk etapta, başlatılan toprak reformunun sürdürülmesi için mücadele ediyorlardı. Ordunun üstünlüğü karşısında yılgınlığa uğrayan ve teslim olan bir çok köylü, babadan kalma birazcık toprağını işleme hakkını elde ettiği takdirde, mücadeleden geri duruyordu. Köylü liderlerinin etkileri ve yarı feodal yaşam biçimleri, eski partizan gruplarının yanlışları sonucu or-

taya çıkan anarşik ortamın yarattığı güvensizlik duygusu, durumun pek iç açıcı olmadığına işaret ediyordu.

Bu arada silahlı gruplar içinde, Küba tarafından eğitilmiş unsurların yer aldığı öne sürülüyordu. Bunun için küçük bir kanıt yeterliydi. "Cali: Dün öğleden sonra bir polis ekibi tarafından Ulusal Kurtuluş Ordusu üyesi yedi kişi, Ginebre dağlık bölgesinde yakalandı. Yakalananlar arasında Küba'da gerilla eğitimi yaptığı bilinen Hernando Galeano'da bulunuyordu..." *(El Siglo, 6 Mart 1963).*

Köylülerin öncülüğünde gerçekleştirilmesi hedeflenen, her devrimin önünde duran şu iki faktörün varlığı dikkate alınmalıdır:

Geçmişte liberal köylü hareketi ile muhafazakar köylü hareketi arasında yaratılan şiddet döneminde, anarşik ortam yaratan ve suç işleyen bütün gerilla komutanları ve silahlı grupların önderleri ya öldürüldüler ya da tarafsızlaştırıldılar.

Hükümet saldırılarından kurtulan ve politik hedefler için mücadele eden, eski liberal partizan liderler, hiç bir liberal köylünün, aktif veya pasif bir biçimde, hükümete karşı hareketlere destek çıkmaması gerektiğini, çünkü, içinde yaşanılan dönemin, halk oylamasının sonucuna göre Liberallerin hükümet ettiği son dönem olduğunu belirtiyorlardı.

Dr. Carlos Lleras Restrepo, döneminin sonunda hükümeti muhafazar bir devlet başkanına devretmek zorundaydı. Bu nedenle, devlet başkanlığının ve hükümetin muhafazakarlara geçmesinden sonra, daha kavgacı bir liberal parti politikası oluşturulmalıydı. Aptalca! Fakat liberal köylülerin bir kısmı böylü düşünüyordu. Geçmişteki liberal partizanların hükümet birliklerini desteklemelerinin veya onlarla birlikte hareket etmelerinin ve hükümete başkaldıran grupları boğmaya çalışmalarının nedeni buydu. Bu durum, liberal köylülerin geçmişte komünist partizanlara karşı aldıkları tutumu, duydukları kini ve onları hain ilan ederek "kendi" hükümetlerinin saflarında yer almalarını açıklıyordu. Bugün, sosyal ve politik hedefler için yola çıkmak üzere bu tutumlarını aşmışlar mıydı?

Ne olmuştu? Köylüler kendi aralarından çıkan unsurlarla hükümet düşmanı, hükümet dostu gibi bir ikilemle karşı karşıyaydılar. Ordu tarafından desteklenen ya da kullanılan hükümetin dostları,

kolektif bir barış ve yasal istikrar isterken, hükümet düşmanları ise devrimci grupları destekliyorlardı. Ve kaçınılmaz sonuç: Kolombiya'nın dağlarında ve sokaklarında halâ insanlar öldürülüyor. Aynı şekilde köylerden şehirlere göç, şiddetin yoğun olduğu dönemlerdeki kadar olmasa da, devam ediyor.

Sonuçta olayın mağdurları yine köylülerdi.Ya ölüme, ya göç etmeye, ya da dağa çıkmaya zorlanan bu insanlar, üzerlerinde sanki lanetlenmişliğin izlerini taşıyorlardı. Bir çokları gibi, Camilo Torres gibi... Ama Camilo Torres bir istisnadır.

O neden partizanlara katıldı?

Bir kaç noktaya tekrar değinecek olursak:

Onun savunduğu temel tez halkın iktidara acilen el koymasıydı. İlerici bir platform hazırlayıp sunarak hızlı ve köklü bir değişim için, sol güçleri birleştirmenin yollarını aradı. Fakat ciddi bir yankı bulamadı.

Yığınların reaksiyon yeteneklerini, ağırlıkla sosyo-ekonomik istemler doğrultusunda değerlendirdi.

Legal yollardan erişebilecek hedefleri analiz etti.

Kendisinin çeşitli baskı mekanizmaları tarafından engellendiğini gördü ve yığınsal aksiyonlarla bu kuşatmayı yarmaya çalıştı.

Oligarşinin emirlerine göre hareket eden hükümetin baskısı neticesinde, tek çıkış yolunun silahlı mücadele olduğunu ve silahlı mücadele veren grupların yeni ve akılcı bir çizgide koordine edilerek kısa ve uzun vadeli hedeflere yöneltilmesi gerektiği düşüncesinde yoğunlaşıyordu.

Kendisinin bu yönde koyacağı tavrın öğrencileri de etkileyeceğini umuyordu. Fakat onların devrimci coşkusu, salgın gibi yayılan öfkeli bir yaygaracılıktan öteye geçemediği gibi verimsiz ve kısır eylemlerde boğulup kaldı.

Devletin ve kolluk güçlerinin baskısının, bir çok insanı dağa çıkmak zorunda bırakacağını düşünmüştü.

Toparlayacak olursak: Durum, solun kendini kenara çekmesi, duygusal temelde devrimci lafazanlık, hükümet güçlerinin saldırgan taraflılığı, eski partizan cephelerinin duyarsızlığı ve ilgisizliği, Camilo Torres'in umutlarını bağladığı çevrelerin yeterli desteği göstermemesinden ibaretti.

Camilo Torres, şehirlerde işin çok yavaş gittiğini, duruma müdahale ederek, hızlandırılması gerektiğini düşünüyordu. Daha önceden öngörülen planların, boşuna zaman kaybetmekten öte bir işe yaramadığını ve inandırıcı etkisini yitirdiğini görerek partizanlara katılmaya karar verdi.

Gazeteler 5 Temmuz'da Camilo Torres'in dinlenmek üzere Savanne'ye gittiğini duyuruyordu. *(El Espectador, 5 Temmuz 1965)* Son derece gizli bir şekilde yeniden Bogotà'ya döndüğünde, derhal onun yanına gitmem istendi. Kendisini evinde çok yorgun ve bitkin durumda buldum. Hiç kimseyle konuşmuyordu. Kendisine yönelttiğim pek çok sorudan sonra, bana şu açıklamayı yaptı. "Biliyor musun, Chucur'deki partizanlarla görüştüm. Çok uzun bir yol gittim. Bu genç insanların yaşamı, mücadeledeki kararlılıkları, örgütlülükleri ve inançları beni çok etkiledi. Onlarda, benim Birlik Cephesi içinde yaratmaya çalıştığım idealleri yeniden buldum. Onlar, önderlik taslamadan, tabanı birleştirmek, inanç ve parti ayrımı gözetmeksizin köylüleri bir araya getirmek istiyorlar. Onlar da bizim gibi ülkeyi sömürüden, oligarşiden ve emperyalizmden kurtarmak istiyorlar. Halk iktidarı ele geçirinceye kadar silahlarını bırakmamakta kararlılar. Birlik Cephesinin istemlerini kendi istemleri ile uyumlu görüyor ve benimsiyorlar."

"Sende mi dağa çıkmak istiyorum?" diye sorduğumda: "Hayır, fakat gitmek zorunda kalırsam gideceğim" dedi.

Uzun bir konuşma ile ona, partizan yaşamının gerçeklerini, arazinin zorluklarını, alışkın olmadığı ve alışamayacağı koşulları ve kendisinin hareketten ayrılması durumunda içine düşeceğimiz zorlukları anlatmaya çalıştım. Son olarak da, daha örgütlenme aşamasındaki hareketten ayrılmasının, hareketi kesinlikle başarısızlığa mahkum edeceğini söyledim.

Bunlara itiraz ederek şöyle dedi: "İyi, tamam, böyle bir şey sadece gerekli olursa ve orada halkın bana ihtiyacı olursa söz konusu olacak."

"Bunu gerçekten yapar mısın?" diye sordum.

"Doğrusunu istersen yapacak çok iş var. Sen haklısın..." dedi.

9 Ağustos 1965 tarihinde, Beşinci Topçu Birliği Santander ili,

Hato ilçesine bağlı Hoya Ciega'da José Dolacio Nova'yı tutukladı ve üzerinde Ulusal Kurtuluş Ordusu'nun taraftarları, önderleri, örgütleri ve eylemleri ile ilgili çok önemli belgeler ve bilgiler ele geçti. 24 Ağustos'ta, güvenlik biriminin ajanları Bogotà'da 6 kişi daha tutukladılar, onların üzerinde de Hoya Ciega'da ele geçen belgeleri tamamlayan nitelikle belgeler bulunuyordu.

Bu belgelere dayanarak Ulusal Kurtuluş Ordusu'na şu suçlamalar yöneltildi.

7 Ocak 1965, Santander iline bağlı Simacota beldesinin ele geçirilmesi.

5 Şubat 1965, Santander iline bağlı Papayal ve Rionegro karakollarına baskın düzenlemek

3 Temmuz 1965, Bucaramanga-Kliniği'nde, Florencio Maya Ramirez'in öldürülmesi.

27 Temmuz 1965, Savunma Bakanlığı bahçesinde büyük bir bombanın patlaması.

25 Temmuz 1965 Bucaramanga'da bir otobüste polis memuru Ernosto Bez'in öldürülmesi.

15 Ağustos 1965, Cruz de Mayo yakınlarındaki San Vicente beldesinde, bir askeri birliğe karşı düzenlenen saldırı.

24 Şubat 1965, Bogotà'da düzenlenen baskınla çok sayıda silaha ve patlayıcı maddeye el konulması.

Ele geçen mektuplarda Camilo Torres'den Alfredo veya Alfredo Castro kod adıyla sözedildiği iddia ediliyor ve onu harekete kazanarak, halkın ona gösterdiği sempatiyi örgüte toparlamak gerektiği düşüncesinde oldukları öne sürülüyordu. "Alfredo'nun partizan hareketine katılacağına inanıyoruz" deniyordu. 7 Ağustos tarihinde yayınlanan imalı bir haberle, ona gazetesi "Frente Unido" için, yerine bir temsilci ayarlaması gerektiği duyuruluyordu. Yine başka bir habere göre Camilo'nun (Alfredo) bütün gezilerinin izlenmesi, kendisinin yönlendirilmesi ve korunması için karar alındığı duyuruluyordu.

Camilo Torres, kendini etkisi altına alan bu baskıya karşı koyamıyor muydu? Elbetteki hayır. Bu şekilde onun Ulusal Kurtuluş Ordusu önderleriyle yazışma yaptığı kanıtlanmaya çalışılıyordu.

Kendisinin özel belgeleri arasında bulduğum birkaç mektup bu

iddiaları doğrular nitelikteydi. 6 Temmuz 1965 tarihli birinci mektuptan, Lima'dan döndüğü gün, yani 5 Temmuz'da San Vicente'de yapacağı görüşmenin gerçekleşmediği, kendisini karşılayacak kişiye ulaşamadığı anlaşılıyordu. Partizanlarla yapacağı görüşmenin yazılı hazırlıklarını tamamladıktan sonra, söz konusu kişi, kendisine partizanların mektubunu ulaştırıyor ve o, bu yazıyla beraber yola koyuluyordu.

Mektuptan anlaşıldığı kadarıyla, onun ikna edilene kadar dağlarda tutulması öngörülüyor. Bir sürü yalan dolanın kurbanı olduğu, gerçekçi olmayan, çürük bir zeminde hareket ettiğinin farkında olmadığı ortaya çıkıyor. Yine, o kuşku duymayan ve insana güvenen yanının, onu oyuna getirdiği görülüyor.

Ele geçirilen bu belgeler ışığında Camilo Torres savaş mahkemesine çıkarılabilirdi. Fakat, ona ağır bir darbe vurmak için daha uygun bir zaman ve ortam bekleniyordu. Bu durumu kararında rol oynayan önemli bir gerekçe olarak ele alsak dahi, dağa çıkma yönündeki kararını tümüyle bu nedenle aldığını iddia etmek doğru olmaz.

1965 yılının bir ağustos akşamında: "Ben zaman zaman şehirde bir partizanını" demişti.

Ekim eyleminin başarısızlığı onu nasıl etkilemişti? Camilo Torres, bu gösterinin duyurusunu ve propagandasını haftalık gazete "Frente Unido" üzerinden yürütmüştü ve her taraftan coşkulu destekler almıştı. Bogotà'nin semtlerini dolaşmış, sendika, öğrenci ve ilerici hareketlerin önderleriyle görüşmüştü. Büyük ve görkemli bir gösteri olmalıydı. Bolivar meydanına akan 100.000 kişi, sokak ve caddeleri doldurmalıydı. Vakit gelip çattığında, son derece vahim bir durum ortaya çıktı. Önceden haberdar olan güvenlik güçleri meydanı abluka altına almışlardı ve savunma için alınan önlemler işe yaramamıştı. Bunun üzerine küçük çaplı yıldırım mitingleri yapılmak istenmiş ve pek az insan bu mitinglere katılmayı göze alabilmişti. Burada da silahlı hain çeteler meydana sürülerek, yürüyüşçüler dağıtılmıştı. Çatışmalar çıkmış ve Camilo Torres dövülerek yaralanmıştı. Şehir merkezinde bir binaya kilitlendiği için ölümden kurtulmuştu. Sonuç büyük bir başarısızlıktı.

Camilo Torres, karanlık ve iki yüzlü bir oyunun kurbanı mı olmuştu?

Kısa bir süre sonra, ülkeyi baştan başa dolaşmaya başladı. Sondan bir önceki gezisinden döndüğünde önüne çok çekici bir örgütlenme planı konuldu. Plan ona çok mükemmel görünmüştü. Bir sonraki ajitasyon gezisi sırasında bazı şehirlerde bu planın uygulamaya koyulması kararlaştırıldı.

Ne olmuştu? Bu plan, bir proje olarak kaldı. Neden?

"Oligarşinin, halka ihanet etmemi sağlamak için, bana teklifler yapmaya başladığı günden itibaren, şehirlerde mücadeleye devam etmemin olanakları ortadan kalkmış demektir ve ben, o zaman mücadelemi kırsal alanlarda sürdüreceğim" demişti.

Ve ona teklifler gelmişti:

Kardinal kendisine Louvien'e gitmesini öneriyordu. Ulusal Halk Birliği'ni (ANAPO) seçimlerde desteklemesi durumunda, Camilo Torres'e istediği ülkenin büyükelçiliğinin verileceğine dair söz veriliyordu.

Hükümet çevreleri, muhalefetin başına geçmesini uygun görüyorlar ve karşılığında yasa ve kararnamelerin süratle değiştirilerek, sosyal değişimlerin hızla gerçekleştirileceğini bildiriyorlardı. Hiçbirini kabul etmedi:

Kısa bir süre sonra bir arkadaşı kendisini uyararak "Kendine dikkat et, Savunma Bakanlığı senin hakkında topladığı bir sürü suçlayıcı belgeyle, seni savaş mahkemesine çıkarmayı planlıyor" demişti. Birkaç gün sonra kendisine, gizli servis tarafından düzenlenmiş "Birlik Cephesi"nden 30 aktivistin ismini içeren bir liste ulaştırıldı ve uygun bir anda hepsinin tutuklanacağı belirtildi. Ağustos sonlarına doğru, kendisinin ölü ya da diri olarak yakalanacağına dair bilgiler ulaştı. Olayların gelişmesi karşısında Camilo Torres'in üç seçeneği vardı:

- Herhangi bir elçilikten sığınma talebinde bulunmak.
- Şehirde kalarak ya bir hapishanede ya da bir yürüyüşte hain bir kurşuna hedef olmak.
- Dağa çıkmak.

Devrimin acilliğinden ve gerekliliğinden son derece emin ola-

rak, kendisi için şehirde yapacak bir iş kalmadığı, ...acak.
nın ve kendini adamışlığının en son kanıtını da ...dan sağ çık-
partizanlara katılma kararı verdi. Oligarşinin iktida...yle seçim ya-
için, silahlı mücadelenin en etkin ve en son araç olduğunu ...

En yakın arkadaşlarının çoğuna dahi, kararını bildirm...ldım. Ko-
de, kendisinden sadece şu haberi aldım: ...ceye kadar

"Camilo'dan selamlar, o dağlara gitti." ...de uğrunda

Benim yanıtım "o kendisini böylelikle ölüme mahk...a bulduğum
muştu. ...neksizin ör-

O günden sonra her sabah kalktığımda sorduğum ...ıkarlarından
bugün mü" oldu. Ömrünün kesinlikle uzun olmaya... ...uzakta, taban-
yordum. ...yerimi aldım.

Neden başka bir yeri değil de tam da Chucuri d... ...igarşinin ve em-
seçmişti? Ülkenin merkezine en yakın bölgeydi... ...yor ve halk iktida-
bilinçlerinin yüksekliği, kararlı mücadeleleriyle... ...tı. Ulusal Kurtuluş
çileri vardı. Bunun yanısıra son dönemde şidd... ...erini benimsiyor.
dığı bir bölgeydi. Eğitim ve politik düzeyi yüksek bir parti ...ma-
bunun burada üstlendiği biliniyordu. Onlar, ülkenin diğer bölgele-
rinde çarpışan partizanlarla ve Venezualla'daki direniş gruplarıyla
bağlantı kurmayı öneriyorlardı. Bu etkenlerin, kararında rol oynadı-
ğı düşünülebilir.

Bu bölgede Ulusal Kurtuluş Ordusu çarpışıyordu. Bugün ya-
şamlarını devrim mücadelesi uğruna feda edenlerin, yarın çocukları
okuyabilsin, başlarının üzerinde bir çatıları olsun, yeterli yiyecek ve
giyecekleri olsun ve hepsinden ötesi insanlık onurları ayaklar altına
alınmasın, Kolombiya'nın gelecek nesillerinin, ABD emperyaliz-
minden bağımsız, oligarşinin sömürüsünden kurtulmuş gerçek bir
anavatanı olsun diye yola çıkmışlardı.

Camilo Torres, bu düşünceleri 17 Ocak 1966 tarihli mesajında
şöyle dile getiriyordu.

XVI. Gerçekle Yüzyüze

1966 yılının başında önemli günlük gazetelerin redaksiyonlarına
Camilo Torres'in son çağrısı ulaştı.

"Dağlarda, Ocak 1966

Kolombiyalılar!

Camilo ... *yoksul insanları yıllardan beri oligarşiye karşı son*
muştu? *allerini bekledi. Halkın çaresizliğinin dayanılmaz*
Kısa ...laştığı *dönemlerde, hakim sınıflar onları arkadan bıçakla-*
dan bir ...adan *çevirmeyi, hep aynı nakaratla yatıştırmayı başardı.*
lenme pla... *için acı ve yoksulluk, hakim sınıflar için bolluk bere-*
sonraki aji...
maya koyu... *disine bir önder aradığı anda Jorge Eliécer Gait-N'i*
Ne olmu... *oligarşi onu katletti. Halkın ülkede barış istediği dö-*
"Oligarş... *arşi şiddeti artırdı. Halk şiddete dayanamayıp iktida-*
yapmaya baş... *için partizan grupları oluşturmaya başladığında,*
etmemin olan... *diktatörlüğü dayatarak partizanları teslim olmaya*
cadelemi kırsal... *mokrasi diye meydanlara çıktığı bir dönemde, on-*
Ve ona teklifle... *adına düzenledikleri bir halk oylaması ile oli-*
Kardinal ken... *nünü dayattılar.*
Birliği'ni (ANAPO)... *hançlarıyla oynayanların oyunlarına son vermek*
Torres'... *olmazdır. Halk artık seçimlere inanmıyor ve her türlü legal yo-*
lun kapandığını ve tek çıkar yolun silahlı mücadele olduğunu görü-
yor. Halk hem çaresiz, hem de kararlı bir biçimde yaşamını ortaya
koymaya hazır ve gelecek nesillerin köle olarak yaşamasını istemi-
yor. Bugün gelecek için yaşamlarını ortaya koyanlar, yarın çocukla-
rı, eğitim yapabilsin, insana yaraşır evlerde oturabilsin, iyi beslen-
sin ve herşeyden öteye onuruyla yaşasın, Kolombiya'nın gelecek
nesillerinin Kuzey Amerika'dan bağımsız ve özgür bir anavatanı ol-
sun diye mücadele veriyorlar.

Her dürüst devrimci, silahlı mücadelenin tek çıkış yolu olduğu-
nu kabul etmelidir. Halk, önderlerinin yola çıkarak kavganın başla-
ma işaretini vermesini bekliyor. Kolombiya halkına, içinde bulun-
duğumuz anın çok önemli bir an olduğunu söylemek istiyorum. Ben
ihanet etmedim. Şehirleri, kasabaları, köyleri ve meydanları dolaş-
tım ve halkın birlik içerisinde örgütlenerek iktidara elkoyması için
uğraştım ve sonunda ölüm de olsa herkesi bu kavgaya katılmaya
çağırdım.

Her şey planlanmış. Oligarşi yine bir seçim komedisi hazırlığı
içinde. Birileri seçimde adaylıklarını koyuyor, geri çekiyor, sonra

Konseyi'nin bir toplantı parti arasında sözde bir "seçim" yapılacak. [illegible]lemler görüşüld[illegible]eketlerinin yanısıra, son kavgadan sağ çıktıktan sonra halk[illegible]hanet edenlerin görüş ve önerileriyle seçim yapacaklar. Kolombiyalılar olarak daha ne bekliyoruz?

Ben silahlı de[illegible]rim mücadelesinin saflarında yerimi aldım. Kolombiya dağlarında elimde silahla halk iktidara gelinceye kadar mücadeleye devam edeceğim. Birlik Cephesi içerisinde uğrunda mücadele verdiğim idealleri Ulusal Kurtuluş Ordusu'nda bulduğum için, onlara katıldım. Köylülerin din, parti farkı gözetmeksizin ör[illegible] yüz[illegible] görümününün altını çiziy[illegible] Ve bu birliğin dar grup çıkarlarından sandı. [illegible]nan, liderlik kavgalarından uzakta, taban-

Ruhu sürekli kıpır k[illegible]ine inandığım için burada yerimi aldım. dışa yansıtırdı. Bedens[illegible]u, halkın özgürlüğü için, oligarşinin ve emtezcanlılığı vardı. Çab[illegible]nden kurtulmak için savaşıyor ve halk iktidatısmalarda sonderece[illegible]larını bırakmamakta kararlı. Ulusal Kurtuluş Ora[illegible]lerini aktarm[illegible]esi'nin programını ve hedeflerini benimsiyor. Ülkesini seve[illegible] Kolombiyalı, devrimci kavga için ayağa kalkmalıdır. Zamanla ülkenin her tarafında deneyimli partizan liderleri ortaya çıkacaktır. Görevimiz, o zamana kadar nöbet tutmaktır. Silahları ve mermileri depolamalıyız, gerilla savaşının inceliklerini öğrenmeli ve bize yakın duranlarla görüşmelerimizi sürdürmeliyiz. Elbise, ilaç, erzak toplamalı ve kavgaya hazırlanmalıyız.

Düşmana küçük ve etkili eylemlerle saldıralım. Kendilerini devrimci diye nitelendirenleri bir görelim! Hainleri ortaya çıkaralım. Asla eylemden geri durmayalım, ama acele de etmeyelim! Bu uzun sürecek kavgada herkese iş düşecek, herkese sıra gelecek. Devrime kararlı ve eyleme hazırlıklı olmamız sonucu belirleyecektir. Herkesin aynı şeyi yapması gerekmiyor. Birlik Cephesi'nin yandaşları ve sabrımız varsa zafer kazanılacaktır! Halkın kavgası, ulusal kavgaya dönüşmelidir. Biz kavgaya başladık, çünkü daha önümüzde çok uzun ve zorlu bir yol var.

Kolombiyalılar! Halkın sesine kulak verin, devrim saflarında yer alma fırsatını kaçırmayın!

Birlik Cephesi yandaşlarına! Sloganlarımızı gerçekleştirelim. Halkın birliği için ölüme kadar! Halkın örgütlülüğü için ölüme ka-

dar! Halkın iktidarı için ölüme kadar! Ölü... oligarşiye kar... kadar direnmeye kararlıyız! Zafere kadar, çünk... ancak ölümü göze alan halklar kazanır!

Ulusal Kurtuluş Ordusunun sloganıyla, zafere kadar! Bir adım dahi geri çekilmek yok! Ya özgürlük ya ölüm!

Camilo Torres Restrepo

Ulusal Kurtuluş Ordusu Adına:

Fabio V.squez Castoo

Victor Medina Morun"

17 Ocak 1966 tarihli gazetelerde şu ha...

"Ordu birlikleri Ulusal Kurtuluş Ordus... yor. Silahlı kuvvetler ülkenin bazı bölgeleri... ve bir süre önce, eski rahip Camilo Torres'i... "Ulusal Kurtuluş Ordusuna" karşı önlem alm... kaynaklara göre, üst düzey ordu yetkilileri ve... aralık ayının son haftlarında bir araya gelerek o... çıkan bu yeni radikal grubun nasıl oluştuğunu ayrıntılı olarak incelediler.

"Ulusal Kurtuluş Ordusunun", -politik şiddete dayalı ve komünist ideolojiyi benimseyen yeni bir grubun- ortaya çıkacağı, geçtiğimiz yılın kasım ayında, Savunma Bakanlığı tarafından toparlanan bilgilere dayanarak duyurulmuştu.

Kuvvet Komutanlarının ve özellikle Bucaramanga bölgesi 5. Tugay Komutanı Albay Alvaro Valancia Tovar'ın verilerine göre "Ulusal Kurtuluş Ordusu" ülke güvenliği için ciddi bir tehlike arzetmiyor. Ayrıca örgütün şiddet yoluyla komünist bir devrim gerçekleştirmek amacını güttüğü ve radikal unsurlar tarafından oluşturulduğu bildirildi. Hareketin ülkeye yayılmasını önlemek için bazı önlemlerin alındığı da, verilen haberler arasında. Yine aynı toplantıda Gamarra ve Chucuri bölgesinin kuşatma altına alınması kararlaştırıldı. Silahlı kuvvetler sözcüsü, 'Ulusal Kurtuluş Ordusunun' saldırılarını engellemek amacıyla, bölgede 'Sivil-Askeri-Aksiyon'un hızlandırıldığını ve askeri birliklerin alarma geçirildiğini belirtti. *(El Siglo, 17 Ocak 1966)*

1 Şubat tarihli gazetelerde "kamu düzeninin sağlanması için araştırma" başlığı altında şu haber yer alıyordu: "Ulusal Güvenlik

Konseyi'nin bir toplantısında kamu düzeninin korunması için alınacak önlemler görüşüldü. Eski rahip Camilo Torres'le bağlantılı olarak yapılan açıklamada, silahlı kuvvetlerin, Torres'in şu anda nerede olduğuyla ilgili herhangi bir bilgiye sahip olmadığı bildirildi." *(El Tiempo, 1 Şubat 1966)*

Camilo Torres'in dağdaki kaderi sona ermişti. Camilo iriyapılı, güçlü vücut hatları olan kibar bir insandı. Beyaza çalan cildi ve erkekçe bir görünümü, açık kahverengi gözleri, büyük ve güven veren elleri vardı. Köşeli yüzünü tamamlayan kalın dudakları sempatik görümününün altını çiziyordu. Kendi halinde, sakin ve sade bir insandı.

Ruhu sürekli kıpır kıpır olmasına rağmen, derin bir iç sukuneti dışa yansıtırdı. Bedensel yorgunluk nedir bilmezdi. Biraz sinirli bir tezcanlılığı vardı. Çabuk sabırsızlanır yine çabucak durulurdu. Tartışmalarda sonderece keskindi. Çok ustaca ve akıllı argümanlarla düşüncelerini aktarmasını iyi bilirdi. Toplumsal ilişkilerde rahat ve zorlamasızdı. En önemli erdemleri arasında açıklık ve dürüstlüğü gelirken, saflığı ve iyi niyeti her zaman ayağına dolaşırdı. İnandığı her konuda kesin kararlıydı. Derin bir adalet duygusuyla dolu yüreği insanların sorunlarına ve acılarına karşı son derece duyarlıydı. Etkileyici ve kararlı kişiliği hoş ve uyumlu hatlarında, dışa yansıyordu.

Dağlardaki Camilo Torres'i hayal ettiğimizde gözlerimizin önüne, ellerinde isyan bayrağı ile kavgaya giren eski politik önderler geliyor.

Camilo Torres dağa çıktıktan sonra kendisine verilen görev, cephe gerisinde mücadeleye yeni katılan grupları, birlik olarak düzenlemek ve yerleştirmekti. Bu görevi, hayatını korumak kaygısını taşıyan arkadaşlarının sıkı güvenlik önlemleri altında yürütüyordu. Arkadaşları onu sıcak savaşın içine kesinlikle sokmak istemiyorlardı.

Peki neden cephede görev aldı.

Güvenilir kaynaklardan alınan bilgilere göre, o da her partizan gibi silahlı eğitim alarak sıcak savaşın içinde yer almak istiyordu. Çamaşırlarını kendisi yıkıyor, arkadaşları için yemek pişiriyor, nö-

bel tutuyordu. Askeri bir eğitimden geçerek, silah kullanmayı öğrenmişti. Köylü yerleşim bölgelerine giderek eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapıyordu. Erken gelen ölümüne sebep olan sıcak savaşa katılma arzusunun önüne geçilememişti. Kendi silahını düşmanla savaşta ele geçirmek ve onunla savaşmak istiyordu. Kendisine karşı ortaya atılan bütün argümanlara yanıtı: "Ben buraya hiçbir işe yaramayan birisi olmak için gelmedim. Benim sizler kadar cesur olmadığımı mı düşünüyorsunuz? Ya bana bir partizan gibi davranırsınız ya da sizin yanınız, benim yerim olamaz. Sizin göğüslediğiniz her türlü tehlikeyi benim de göğüslemem gerekir."

Yine de birlikte cepheye gitmesinin engellenmek istenmesi üzerine direnek "ya beni de yanınıza alacaksınız ya da burada vuracaksınız!" diye direttiği söyleniyor. Askeri önderin emrine rağmen geri cephedekilerle beraber yola çıkarak, ilk silahlı çatışmaya katılıyor. Ve yüzü gökyüzüne dönük, bakışları özgür bir Kolombiya'ya ve özgür Kolombiya insanına dikilmiş olarak, sonsuza dek dağlarda kalıyor.

Hangi ortamda, nasıl ve ne biçimde öldüğünün ve ölümündeki tesadüfün pek önemi yok. Camilo Torres gibi insanların kaderi ölümle ölümsüzleşmektir. Bir salı günü, 15 Şubat 1966 tarihinde öğleye doğru, saat oniki sularında, ölüm onu erken yakalamıştı.

Bir gün sonra ilk haberler sızmaya başlamıştı: "Anden bölgesinde, San Vincente yöresinde askeri birlikler sözde "Kurtuluş Ordusu"nun bir grup eşkiyasıyla çatışmaya girdiler. Her iki taraftan da kayıplar verildi. Beş eşkiya öldürüldü. Dört er şehit olurken, bir astsubay ve bir er ise yaralandı... Köylüler Camilo Torres'in de o bölgede olduğunu söylediler. Gruptaki diğer kişilerden çok farklı olduğu için köylüler onu tanımışlardı." *(El Tiempo, 16.02.1966)*

Ordu tarafından yapılan ilk açıklama: "Beşinci Tugay Komutanlığı halka duyurur: 15 Şubat 1966 tarihinde öğleye doğru, San Vincente bölgesi yakınlarında bir grup eşkiya ile bir askeri birliğimiz arasında çatışma çıkmıştır. Çatışmada birliğimize arkadan saldırılmış, bir subayımız, bir astsubayımız ve bir erimiz yaralanırken, dört erimiz de şehit düşmüştür. Birlik, derhal harekete geçerek beş eşkiyayı katletmiş ve silahlarına el koymuştur. Ele geçen silahlar arasın-

da, iki uzun menzilli silah da bulunmaktadır. Bölgede bulunan birliklerimiz arama tarama çalışmalarına devam etmektedir. Beşinci Tugay, bölgede yaşayan köylülerin güvenliği ve işlerini huzur içinde yapabilmeleri için gerekli önlemleri almaya devam edecektir. Albay Alvaro Valancia Tovar, Beşinci Tugay Komutanı" *(El Vespertino, 15 Şubat 1966)*

Perşembe günü radyo saat 11.00'de haberleri duyurmaya başladı. Durum son derece gergin ve ciddiydi. Akşam gazetesi haberi, özel haber olarak duyurdu:

Özel haber! Camilo öldü! El Espacio gazetesi de 17 Şubat'ta haberi "Camilo Torres öldü!" başlığıyla duyuruyordu.

Halk ayrıntıları öğrenmek için sabırsızlanıyor, gazeteler kapılışıyordu. Yüzlerde hep şu soru vardı: Camillo Torres nasıl ölmüştü?

Ordunun 007 numaralı açıklaması:

"Beşinci Tugay Komutanı halka duyurur: 15 Şubat tarihinde, San Vincento yakınlarındaki Beşinci Tugay'a ait bir birlik tuzağa düşürülerek çatışmaya çekilmişti. Bu konuda ayrıntılı açıklamayı daha önce yapmıştık. Çatışmada öldürülen beş kişinin kimliklerinin tespiti için yapılan çalışmalar sonucunda, şu ana kadar kimlikleri tespit edilenler şunlardır:

Camillo Torres Restrepo.

Aureliano Plata Espinosa.

Salvador Afandor, alias, sa'l, alias, Tuerto, (tek gözlü) Simacota saldırısını düzenleyerek bir güvenlik görevlisini öldüren grupta yer aldığı biliniyordu.

Paulino Rodriguez Sandoval, alias, "Policarpo' aynı şekilde Simacota saldırısını düzenleyenlerden.

Kimliği belirlenemedi.

Ele geçirilen silahlar arasında Simacota'ya düzenlenen saldırıda ele geçirilen ve öldürülen güvenlik görevlisinin kullandığı, Karabiner Model M-1 0,30 çapındaki, 5 088 554 numaralı silah, daha sonra Camilo Torres Restrepo olduğu belirlenen kişinin elinde bulunmuştur. Yapılan inceleme sonucunda, kısa bir süre önce bu silahtan ateş edildiği tespit edilmiştir. Listede adı geçenlerin ölüleri, çatışmanın yapıldığı bölgede gömülmüştür.

(Bucaramanga, 17 Şubat 1966)

İmza: Albay Alvaro Valancia Tovar, 5. Tugay Komutanı"

17 Şubat'ta "El Siglo" gazetesinde yayınlanan haber gerçeğe daha yakındı:

"Bir süredir gerillalar, askeri birlikleri takip ediyorlardı ve araziyi tanımalarından kaynaklanan stratejik üstünlüklerini de kullanarak tuzak kurmuşlardı. Askeri birlik iki gruba ayrılarak araziye girmişti. Çatışmaya giren birliğin subayı, ikinci gruba ait öncü birliğin arkasından gidiyordu. Sözkonusu bölgeye girildiğinde, gerilla liderinin ateş açmasıyla dört er öldürüldü. Çatışmanın şiddetlenmesi üzerine, diğerleri dağıldı. Camilo Torres, kendisinden bir buçuk metre kadar uzakta eğilmiş olan bir askerin silahını elinden almaya çalıştı ve bu arada yaralandı. Grubun önderi kendisine "yaralandın mı?" diye sordu. Camilo Tores; "Beni yaraladı, ama idare ederim" dedi. Grubun önderi bunun üzerine "geri çekilin" diye emir verdi. Camilo Torres son anda bir hamle daha yaparak silahı ele geçirmek istedi ve tam bu sırada öldürücü kurşuna hedef oldu. Arkadaşlarından biri, ölüsünü götürmeye çalışırken vuruldu. Aynı şekilde, geriden gelerek, Camilo Torres'in ölüsünü götürmek isteyen bir köylü genç daha vuruldu. Çatışma esnasında iki gerilla daha vuruldu. Bu kayıplar daha önce partizanlarla savaşmış, deneyimli bir gazi ile bir çavuşun tuttukları iyi pozisyon sayesinde verdirildi ve bu sırada partizan birliğini kuşatmaya çalışan subay yaralandı.

Elinde bomba bulunan gerillalardan birine, bombayı çavuşun bulunduğu yere fırlatması defalarca emredilmesine rağmen, anlaşılamayan bir nedenle bunu yapmadı. Daha sonra bildirildiğine göre, sözkonusu kişi aynı gece firar etti. İhanetten mi, şaşkınlıktan mı yoksa korkudan mı anlaşılamadı.

Sağ kalan gerillalar kuşatıldıklarının farkına vardıklarında, ölülerini götüremeyeceklerini anlayarak kuşatmayı yarıp ırmağı geçerek mevzilerine geri döndüler"

Ulusal Kurtuluş Ordusu ise şu açıklamayı yaptı:

"Ulusal Kurtuluş Ordusu, derin bir acı ve oligarşiye karşı büyük bir öfkeyle, Kolombiya halkına, tüm dünya devrimcilerine, devrimci önder, rahip Camilo Torres Restrepo'nun 15 şubat 1966 tarihinde,

vatan haini ordu birliğiyle girilen uğursuz çatışmada öldüğünü duyurur. Çatışmaya giren güçlerimiz cesurca saldırarak düşmana ağır kayıplar verdirmiş ve çeşitli silah ve malzeme ele geçirmiştir. Ne yazık ki bu kavgada beş yiğit arkadaşımızı yitirdik. Aralarından biri unutulmaz önderimiz Camilo Torres'ti ve diğerleri onu tehlike bölgesinden uzaklaştırmaya çalışırken vurulan dört arkadaşımızdır.

Bu cinayet, halkımızın evlatlarının kanını ülkemizin kutsal topraklarına akıtarak oligarşiyi ezmek, ABD emperyalizmini ülkeden söküp atmak için verdiği mücadeleye indirilmeye çalışan bir darbedir.

Camilo, kendilerini feda etmeye hazır olmaları gerektiğinin bilincinde olan önderlere yaraşır bir kahramanlıkla öldü. Kendisini hiç bir zaman, tehlike alanının dışında tutmaya çalışmadı. O savaşın tehlikelerinin bilincindeydi ve bilerek bu yolu seçti. Ölümünün Kolombiya halkının, oligarşinin adaletsiz sömürü sistemine karşı verdiği mücadeleyi ateşleyen bir kıvılcım olacağına inançla bu yola başkoydu. Onun mirasına, düşüncelerine ve yüce insanlığına saygıyla sahip çıkmaya ve ona layık olmaya çalışan bizler, halk yığınları önünde onun fedakarlığını daima yücelteceğiz. Yaşamı temiz ve aydındı. Hıristiyanlığa olan derin inancına dayanan yoksullara, sömürülenlere ve ezilenlere olan sonsuz sevgisi ve kendini adamışlığı, onun halkın kurtuluşunun ancak devrimci mücadeleyle mümkün olacağı ve bu kavganın sonuna dek götürülmesi gerektiği düşüncesini benimsemesine neden oldu. O halkın kurtuluşu ve iktidarı ele geçirmesi için verdiği kavgada, sadece bedenen yok oldu. Ölüsü hükümetin hafiyeleri tarafından tekmelerle zedelendi. Gazetelerde yayınlanan fotoğraflarda yüzünde görülen izler ve çürükler bunun kanıtıdır. Halkımız bu adi ve aşağılık davranışın hesabını soracaktır.

Fakat onun düşünceleri, kahramanlığıyla birlikte yaşamaya devam edecek. Düşüncelerinin doğruluğu, çalışan insanların kafalarında her gün biraz daha şekilleniyor ve gelişiyor. Onun anısına olan saygımız gereği, önemle üzerinde durduğu ve uğrunda mücadele verdiği, halkın birliğini sağlama düşüncesini yaşatacağız ve mutlaka gerçekleştireceğiz. Binlerce köylü, işçi, öğrenci, aydın ve namuslu insan, gerek bedensel gerekse zihinsel ve moral destekle-

riyle yiğit önderimizin saflarımızdan ayrılmasıyla açılan boşluğu dolduracaklardır. Camilo Torres'in aydınlık yolunda ve onun ruhuyla gücümüz daha da yükselecek ve gelişecektir. Onun anısı, oligarşi ve onun uşaklarına karşı yüreklerimizi nefretle doldururken, mücadelemizdeki kararlılığımızı da bir kat daha artırmıştır. Halkımız büyük önderini öldürenlerden hesap soracak. Kavgamız onunla zafere kadar sürecek, çünkü o bize, ölümüne mücadele veren bir halkın zaferi mutlaka kazanacağını öğretti. Köylüler! Birlik tabandan başlar! Ulusal Kurtuluş Ordusu saflarında, aranızda bir ayrım gözetmeksizin toplanın!

Öğrenciler ve aydınlar! Kavganız, partizanların hedeflerini benimsediğiniz ve çabalarınızı bu yönde artırdığınız ölçüde güçlenecektir.

İşçiler! Ülkemizin özgürleşmesi ve sosyal mücadele için en son karar sizin ve örgütlerinizin elindedir.

Subaylar, astsubaylar ve askerler! Baskılarınıza son verin! Oligarşiye ve halk düşmanlarının cinayet şebekelerine alet olmayın. Elinizi Camilo Torres gibi ülkemizin onuru ve özgürlüğü için mücadele eden insanların kanına bulamayın!

Rahipler! Camilo Torres'in, karşılık beklemeden herşeyini veren kahramanca tavrını, kendinize hıristiyanlığın hayırseverliğine örnek olarak alın! Halkı ezenlere ve sömürenlere karşı mücadelede, halk saflarında yerlerinizi alın!

Sonuç olarak bütün halk örgütlerine sesleniyoruz! Sevgili önderimizin ölüsünü, katillerin pençesinden çekip alalım. Onun mezarını ulusal bir anıt yapalım!

Halkın birliği için ölüme kadar!
Halkın örgütlenmesi için ölüme kadar!
Halkın iktidarı için ölüme kadar!
Bir adım dahi geri atılmayacak! Ya özgürlük Ya Ölüm!
Dağlarda, 1966
Ulusal Kurtuluş Ordusu
Fabio V-squez Castaoo
Victor Medina Morun"

Bu üzücü bölüm herkesin sorduğu şu soruyla kapanıyor: Camilo Torres'in ölüsü nereye gömüldü? Askerlerin açıkladığı gibi çatışmanın olduğu yerde mi? Bucaramanga'da mı? San Vincente'de mi? Barrancabermeja'da mı? Gizli tutulan başka bir yerde mi? Yakınları özellikle annesi, mezarın yerinin bulunması için gerekli yerlere başvurularda bulundu... Burada annesinin, Cumhurbaşkanı'na yazdığı mektubu yayınlıyoruz:

"Bogotà: 14 Aralık 1966

Sayın Dr. Carlos Lleras Restrepo

Sayın Cumhurbaşkanı!

Yaklaşık bir yıl önce Santander yakınlarında rahip Camilo Torres trajik bir şekilde yaşamını yitirdi. Askerler ölüsünü gömdüler. Ben o zamandan bu yana, rahip Torres'in annesi olarak yasaların gereğinin yerine getirilmesi, oğlumun ölüsünün bana verilmesi yönünde bir girişimde bulunmadım. Öldürüldüğü koşulları gözönünde bulundurarak, başvurumun kamu düzeninin korunması gerekçesiyle yerine getirilmeyeceğini de tahmin ediyordum.

Bu geçen süre benim düşüncelerimi değiştirdiği gibi, sizin hükümetinizin görüşlerini de değiştirmiş ve cenazesini teslim etmenizi, sizin açınızdan engelleyecek gerekçelerin ortadan kalkmış olacağından yola çıkarak, Kolombiya halkı önünde oğlumun naaşının bana verilmesinin, bir anne olarak benim için nasıl bir önem taşıdığını tahmin edebileceğinizi umut ediyorum.

Bu düşünce ve inançla, Kolombiya vatandaşı olarak, anayasanın 45. maddesine dayanarak, hakkım olan bir konuda dilekçe ile ilgili kurumlara başvurduktan sonra ülkenin en yüksek mercisi olarak sizden gerekli otoritenizi kullanmanızı talep ediyorum. Tarafınızdan görevlendirilecek bir kişi aracılığıyla, sizin açısınızdan uygun bir zamanda ve yerde, oğlum Camilo Torres'in cenazesinin bana teslim edilmesini bekliyorum. Bu mektubu size yazma hakkını, 1959 yılında yayınlanan 2733 no.lu Kararnameye ve anayasanın 45. maddesine dayanarak kendimde gördüğümü ve bir vatandaş olarak yapılan başvurumun süratli bir biçimde işleme konulmasını, gereğinin yapılmasını, takip etme yetkinizi kullanmanızı, sizden, saygıyla ve usullere uygun olarak rica ediyorum.

Yine ayrıca sözkonusu kararnamenin ikinci ve dördüncü maddesine dayanarak, başvuruma 15 gün içinde yanıt verilmesini, yanıt verilmediği takdirde nedeninin bana yazılı olarak bildirilmesi gerektiğini hatırlatmak istiyorum.

Eğer yetkili otorite sizseniz, bu başvurumu gerektiği gibi dikkate alacağınızı veya ilgili mercilere ileteceğinizi ve bana gerekli yanıtı kısa zamanda vereceğinizi umut ediyorum. Benim yerimde olsanız sizin de aynı hakkı kullanacağınızdan yola çıkarak, başvuru hakkımı kullanıyorum.

Siz, her zaman hukuka saygılı bir insandınız ve sizin beni anlayacağınıza ve hakkımı koruyacağınıza güveniyorum. Bütün Kolombiyalı analar gibi benim de kucağımda büyüyen bir çocuğu yüreğimle örtmeye hakkım olduğunu düşünüyorum.

Saygılarımla sayın Cumhurbaşkanı,

Isabel Restrepo de Torres

Kimlik numarası: 20 083 747"

(Frente Popular, Nisan 1967)

Bu mektuba, kitabı yayına hazırladığımız 1968 yılı başına kadar yanıt verilmemişti.

XVII. Ölümüne tepkiler

Camilo Torres dağa çıktığından beri, dostları da düşmanları da her an öldürüleceğini sezinliyorlardı. Ölümü halk arasında, 9 Nisan 1947'de öldürülen halk önderi Jorge Eliécer Gait-n'nin ölümü gibi, büyük tepkilere yol açacak mıydı? Neden yeniden büyük bir ayaklanmaya yol açmamıştı. Gait-n halk arasında çok seviliyordu, fakat onları iktidara götürecek eylem ve hedefler koyabilecek kapasitesi ve yeteneği yoktu. Ölümüyle ortaya çıkan anarşist ortamda, halkı doğru bir hedefe yöneltmek olanağı dahi yoktu. Camilo Torres halkta yeni bir umut uyanmasına neden olmuş, fakat ne ilerici bir hıristiyan hareketi, ne de sosyalist temelde bir hareketin gerekliliğini, tarihsel önemini ortaya koyabilmişti. Bunun yanında 1948 yılında ya-

şanan kanlı çatışmalar, halka öylesine büyük acılara mal olmasına rağmen herhangi bir sonuç alınamamıştı.

Hareketin kararsızlığı, örgütlenmenin yetersizliği, Camilo Torres'in dağdaki partizanlara katılma kararının yarattığı şaşkınlık ve 1948 yılında yaşanan şiddetin belleklerde bıraktığı izlerin tazeliği gibi bir çok etken, ani ve kendiliğinden bir hareketle halkın ayağa kaldırılmasının önünde zorlu engeller oluşturuyordu.

Ayrıca, Camilo Torres'in ölümü, ülkede çıkabilecek olaylara karşı yaygın önlemler alındıktan sonra açıklandı. Ülkenin bütün cadde ve sokakları kontrol altına alındı. İlerde yapılacak araştırmalar açısından Kolombiya halkının değişik kesimlerinin, Camilo Torres'in ölümüne tepkilerini aktarmakta yarar olacağı kanısındayım.

1- Öğrenciler

Ulusal üniversitede bayraklar yarıya indirildi. Üniversite şehrinin bazı binalarına siyah matem şeritleri asıldı. Tepkiler üniversite alanının dışına dahi çıkmayan küçük kargaşalardan öteye geçmedi. Her zaman olduğu gibi birkaç araba ve dükkan taşlandı. Öğrenciler tatildeydiler.

Jmenez ve Quesada bulvarlarında ortaya çıkan gösteri ve çatışmaları polis kısa sürede kontrol altına aldı. İki gazete fotoğrafçısı radikallerin öfkesine hedef olduysa da, hafif yaralarla atlattılar. Opayan'da yürüyüş yapan beşyüze yakın Cauca-Üniversite'si öğrencisi "Hükümet ve oligarşi defol!" diye sloganlar attılar. "El Liberal" gazetesinin binası taşlandı ve yazı işleri müdürü hafif yaralandı. Bucaramanga'da 13 dükkan ve radyo istasyonu taşlandı. Medellin'de ani bir miting oluştu ve arkasından bazı dükkanlar yağma edildi. 23 Şubat'ta Cali ve Bogotà'da olaylar çıktı.

2- Basın

"El Tiempo" gazetesi 17 Şubat 1966 tarihli başyazısında Camilo Torres'in ölümü üzerine şunları yazıyordu:

"Onun bu radikal çizgiye yönelmesi, bir şanssızlık olsa da büyük ve eşsiz özverisinin sonucudur. Bu özverisi ve dürüstlüğü, önce rahiplik mesleğini bırakmasına, sonra rahiplik cübbesini partizan üniformasıyla değiştirmesine neden oldu. O, bütün bunları, yaptıklarını hiçbir biçimde haklı kılmayan ve devrimci değerini anlama-

yan bir ülkede göze aldı. Çevresini saran bir devrimci romantizmin kamaştırdığı gözleri, onu, bir daha çıkamayacağı bir uçurumun derinliklerine yuvarladı. Bir çok insan, kendisinden haklı olarak daha soylu ve iyi işler beklerken, yaşamı trajik bir biçimde son buldu..."

El Espectator gazetesi, 18 Şubat tarihli bayazısında şunları yazıyordu:

"Bu yılın başında elimize Camilo Torres'in 'Kolombiya halkına çağrısı' geçtiğinde o fotoğraflı belgelerle kendisinin Kolombiya'nın yasal düzenine karşı silaha sarıldığı kesinlik kazandığında, duruma bir başyazıyla değinme hakkını kendimizde görmüştük. (Bu yazı çok tartışmalı bir kişilik olan Camilo Torres'in San Vincento yakınlarında Kolombiya Ordusu'na karşı savaşırken öldürülmesi dolayısıyla bugün özel bir önem kazanmıştır):

Olayların gelişmesi gösterdi ki, Camilo Torres tipinde ilerici rahipler yoktur. Camilo Torres ise rahip cübbesine bürünmüş inançlı bir marksisttir ve bunun ilerisi gerisi yoktur. Bu nedenle de bugün, silahlı mücadele veren Maocu bir grubun saflarındadır. Camilo Torres'in rahip olarak çalıştığı sırada, kendisini izleyen sürüyü kuzu postuna bürünmüş kurt olarak yanlışlara sürüklediğini, bir din adamı olarak kendi üstlerine ve kilise hiyerarşisine karşı geldiğini, rahiplik cübbesini çıkararak devrim propagandası yapmaya soyunduğunu, yığınları kendi düşünceleri çevresinde toparlamak için sonunda silahı eline alarak, tehlikeli bataklıklara doğru yola çıktığını ve orada kendisini silahlı mücadelenin önderi olarak açıkladığını yazmıştık. Camilo Torres'in yaşamındaki herşeyin -o zaman öyle yazmıştık- "onun acı sonunu hazırladığını" sezinlemiştik. Acı sonu diyoruz, çünkü böylesine sağlam karakterli, böylesine akıllı ve eğitimli bir insanın ömrünün daha yarısında, yaşamına böylesi koşullarda son verdirmiş olması karşısında, hiç kimse, haksızlık duygusuna kapılmadan, gönül rahatlığıyla su testisi su yolunda kırılır diyemez."

"El Espectador" gazetesi Kübalı Pardo Llada'nin "Bohemia" gazetesinde (Karşı devrimci Kübalıların, Küba dışında yayınladıkları gazete) yayınlanan başyazısını da tamamıyla basmıştı. Pardo Llada, Kolombiya gericilerinin istedikleri her türlü şeyi yazdırmak üzere satın aldıkları bir adamdı ve o şunları yazmıştı:

"Camilo Torres cübbeli ya da cübbesiz, Peru'daki Bolo, Küba'da Sierra Maestra'da cübbesini çıkarmayan ama onu Fidel Castro'nun üniformasına benzemek için yeşile boyayan kızıl rahip Sardioas gibi 'kızıl bir din adamı'dır."

Komünist parti yayın organı "Voz Proletaria", 24 Şubat 1966 tarihli sayısında Camilo Torres'in ölümü üzerine şunları yazıyordu.

"Kavgada ölen Kolombiyalı katolik rahip, devrimci ve partizan Camilo Torres Restrepo, Kolombiya halkının vicdanını derinden sarstı. Halkımız bu talihsiz olay karşısında yasa boğulmuştur. Bütün halk güçleri, işçiler, köylüler, öğrenciler ve politikacılar, Amerikan emperyalizminin güdümündeki oligarşinin işlediği bu cinayeti nefretle kınıyor ve matem bayraklarını, Santander dağlarında, Camilo Torres'in Comuneros topraklarında bir yerlerdeki, bilinmeyen mezarı önünde sallıyorlar...

Oligarşi insanlık dışı bir sadizmle, asi rahibin cenazesine bile kara çalmaya kalkışıyor. Bizler, hakettiği ve halkın ona layık gördüğü gibi, mezarını çiçeklerle süslemek isterken, oligarşinin uşakları naaşını korkak, hain ve aşağılık hakaretlerle kirletti. Fakat gericilik, gerçek karşısında susmaya mahkum olacak. Onlar, Camilo Torres'in verdiği eşsiz insanlık örneğini ve onun değerini mezar sessizliğine gömemeyecekler. Onun gerçek bir partizan olduğunu adalet ve eşitlik için mücadele ettiğini, eşkiyalık suçlamalarıyla yok edemeyecekler. İspanya iç savaşında bir İspanyol sanatçının dediği gibi: "Faşizm toprağa ölüleri değil, tohumları gömüyor."

Haftalık gazetelerden "Semana al dia" ise, 19 Şubat 1966 tarihli sayısında şunları yazıyordu:

"Gerçek misyonunu yeryüzünde gören kilise, dünya ile olan ilişkileri, dünya işleri ve politik konulara yönelik tavrını açık ve kesin bir biçimde koydu. İnsanlar arasındaki görevlerinin tinsel alanda olduğunu bilen kilise rahiplerini, parti politikası çekişmelerinden uzak tutmaya çalıştı. Şimdiye kadar Kardinal bu konuda bazı geleneksel kuralları aşan rahiplere istisnai de olsa, göz yumdu. Sıradan inananlar söz konusu olduğunda ise, kilisenin arzusu herkesin kendi adına politika yapması, ama politikaya hıristiyan dini anlayışı uyarınca hayırseverliği, adaleti taşıması, insanlar arasında şiddeti ve düşmanlığı savunan sistemleri reddetmesiydi.

Ne yazık ki Camilo Torres, bu kuralları çiğnedi. Ondan sorumlu Kardinal'in, onun rahiplik mesleğiyle ters düşen devrimci şiddete dayalı politik çalışmalarına izin vermesi düşünülemezdi. Sıradan hıristiyanlık statüsüne indirilmesini istemesinin ardından, hıristiyanlığın politik anlayışıyla uyuşmayan, silahlı mücadele yolunu seçti. Bunlar herkesin bildiği gerçekler. Camilo Torres kendi vicdanında ve yüreğinde neler hissetmiştir, kendi sorularına hangi yanıtları vermiştir, bizler onu bilemiyiz ve bilmediğimiz birşeyi de yargılayamayız, yargılmak ancak tanrıya özgüdür.

Bilinen koşullarda gerçekleşen ölümünün verdiği acıyla karşı karşıya olduğumuz şu anda, kiliseye ve yoksullara hizmet için bahşedilmiş yaşamını, yanlışlar içine düşerek boşuna harcamış olmasından dolayı üzüntü duyduğumuzu belirtmek isteriz. Tesellimiz tanrı sevgisinin sonsuzluğudur."

3. Kilise Bogotà Kardinali temsilcisi Rubén Isaza Restrepo'nun yorumu. "Bütün bunlar üzücü gerçeklerdir." *(El Vespino, 17 şubat 1966)*

Monsenyör Victor Wiedemann Medellin Piskoposu sözcüsü: "Tabii ki sayın Camilo Torres'in ölümünden üzüntü duymalı ve kendisine tanrıdan rahmet dilemeliyiz. Çünkü ancak Tanrı insanların içinden geçenleri bilir ve onları yargılama hakkına sahiptir. Açıkça görülen odur ki, sadakat düşüncesi taşıyan her insanın beklediği gerçekleşmiştir. Ne yazık ki sayın Camilo Torres, rahiplik görevinin değerini düşürdü, onun görevi tanrıya ve kiliseye sonsuza dek hizmet etmekti.

Üniversitedeki görevi esnasında, gerçekleştirmek istediği işleri, kilise yetkililerine kabul ettirdi ve yaptı. O dönemlerde yaptığı işler, kilise için hayranlık uyandırdı. Daha sonra büyük ün peşine düşerek yanlış yaptı. Üniversitede, rahiplik göreviyle pek ilişkisi olmayan bir takım planlar gerçekleştirmek istedi. Bu dönemde sadece dünyevi sorunlarla ilgilendi ve ruhun sonsuzluğunu dikkate almadı. Kendisinden sorumlu kilise yetkilileri onu uyardılar ve uyarıları dikkate almadığından dolayı üniversitedeki görevinden geri alarak, başka alanda görev yapmasına olanak tanıdılar. Yoksulların yanında çalışmasına ve onlara kendi düşüncelerini aktarma olanakları bulunmasına rağmen, bu alanın kendisi için doyurucu olmadığını öne sürdü.

Bu görevi esnasında, kilisenin değerleriyle çelişen düşünceler yayarak, devrim propagandası yapmaya başladı. Dünyanın politik işlerine yönelik çalışma yapmak, bir rahip için yakışık almaz. Kendisiyle ilgili yapılan işlemlere kızarak -kendisinden sorumlu yetkililer onun uçuruma düşmesini engellemeye çalıştılar- sıradan inanan statüsüne indirilmeyi rahiplik mesleğine yeğleyerek, sıradan insan olarak kendini politikaya adadı." *(El Espectator, 17 Şubat 1966).*

Carlos Pérez Herrera, Panama, Kurie Kardinal'liği basın sözcüsü, 3 Mart tarihinde "El Siglo" gazetesine şu açıklamayı yaptı:

"Amerika katısının özgür insanları olarak, UPI ajansının bildirdiğine göre Santander dağlarında şehit düşen Camilo Torres Restrepo'nun ölümüne üzülmeye hakkımız var. Meksika'nın bağımsızlığı için İspanyol sömürgeciliğine karşı savaşın öncüsü Hidalgo ve Moroles gibi, rahip Camilo Torres de, yoksul ve adalete susamış insanların sorunlarına çözüm bulmak için tek yolun, ayaklanmak olduğuna inanmıştı. O da diğerleri gibi, bunu hayatıyla ödedi. Onun örnek kişiliğini, verdiği özverinin değerini, gelecek kuşaklar değerlendirecektir.

Kısa bir süre önce öldürülen Kolombiyalı rahibin ölümüne sessiz kalmak, acı gerçeklerden ve yakıcı eleştirilerden kaçmak için en akıllı yol gibi görünüyor. Fakat susmak sahtekarlık ve korkaklıktır. Tarihte, bir rahibin cübbesini asker üniformasıyla değiştirmesi olayına çok rastlanmıştır. Ama bir rahibin cübbesini partizan üniformasıyla değiştirmesi çok ender rastlanan bir olaydır. Rahip Camilo kilise yönetiminden, yoksulluğa karşı mücadele etmek üzere, görevinden alınmasını istedi. Bu şimdiye kadar. sadece devrimci politikacıların yaptıkları bir işti.

Daha sonra, partizanların saflarında savaşmak üzere, dağlara doğru yola çıktı. Eğer olanaklarımız olsaydı, Rahip Torres'i uyarır, bizlerin rahip olduğunu ve askeri stratejilerden anlamadığımızı kendisine söylerdik...

Rahip Torres, haklı veya haksız olabilir. Ortada kesin olan bir şey var ki, o, militanca bir hedefe inanan idealist bir insan olarak, halkın istemlerini kendilerine bayrak yapan bir avuç idealist insanla beraber, oligarşinin hizmetindeki askeri güçlere karşı, eşit koşullar-

da yürütülmesi mümkün olmayan bir savaşa girme cesaretini göstermiştir.

Rahip Torres, haklı veya haksız olabilir; ortada kesin olan bir gerçek var ki, o, gazetecilik görevini, üniversitedeki derslerini bir yana bırakarak, üniversitede ve gazetesinin sayfalarında erişemediği bir hedefi gerçekleştirmek üzere dağlara çıkmıştır.

Rahip Torres, haklı ya da haksız olabilir; fakat ortada bir gerçek var ki, o, susarak suça ortak olmak yerine, toplumsal sorunlara karşı duyarsızlığı, hıristiyanlığın gereği olan hayırseverliği ve adaleti hiçe sayanların, kendisine "komünist" olarak damgalamasını göze almıştır.

Rahip Torres, doğru ya da yanlış yolu seçmiş olabilir; ama ortada bir gerçek var ki, o, Latin Amerika'nın tehlikelerle dolu bölgelerinde bir hazine ararcasına, hakkı ve adaleti arayan diğer birçok insan gibi ağır bir bedel ödedi. İşte bu yüzden, özgür, sağlıklı ve çalışan bir halkın rüyasını gören bu insanın cansız bedeni önünde saygıyla eğiliyoruz. Üzerinde şehit düştüğü, kanıyla sulanan bir parça Kolombiya toprağının altında yatan rahip, partizan ve yurtsever insan Camilo Torres için, Tanrı'dan alçak gönüllülükle rahmet diliyor, kendisine sonsuz rehaveti bahşetmesini arzu ediyoruz."

Eduardo Arango Trujillo, Juventud radyosundan hükümete ve yüksek düzeydeki kilise yetkililerine yönelik ağır saldırıya geçti ve onları, Camilo Torres'i kardinal sarayından atmak, arkasından bir "fare" gibi kovalayarak, önündeki bütün legal yolları tıkamakla ve başından beri onun ölümünü istemekle suçladı. Fransiskan rahibi devamla: "bütün ülke Camilo Torres'in adını belleğine kazımalıdır" diyordu. İsa'nın barışmaktan ve sevgiden söz etmesine rağmen, bugün her yanımızı nefret ve ölüm sarmıştır. Camilo Torres'in anısına yaptığı yorumu özellikle kilise hiyerarşisine yönelttiği ağır suçlamalarla bitirirken: "onlar artık bana da saldıracaklardı."

Ekvador'dan "Voz Proletaria" gazetesine yazan Rahip Agustino José Tejada:

"İşçi sınıfının içinde yaşadığı yoksulluğu ve gözyaşını görüp, meslek onurunun ayaklar altına alındığını düşünmüş olmalı ki, onurunu korumak ve soylu bir amaca hizmet etmek için 37 yaşında kut-

sal mesleğini bırakarak, devrimci mücadeleye katıldı. Seçtiği yolun doğru olup olmadığını fazla düşünmeden, komünistlere sempatisi olan partizanlara katıldı. Onun bilinmez bir yerdeki erken gelen ölümünden üzüntü duymamak elde değil. İnsancıl nedenlerden hareketle, soylu bir amaç için de olsa kilisesiyle çelişki içinde can vermiştir. Bilinmeyen mezarında huzur içerisinde yatması için kendisine tanrıdan rahmet diliyoruz."

Paris'te Kolombiyalı rahipler, kardeşlik bağları içinde Camilo Torres'in ruhu için bir ayin düzenlediler. Meksika'da, Cuernavaca Katedrali'nde, Kardinal Méndez Areco'nun izniyle Camilo Torres için bir rekiüyem (hıristiyanlarda ölülerin sonsuz huzura kavuşmaları için düzenlenen dini ayin) düzenlendi.

Louvien'de, Camilo Torres'in anısına, Kanonikus Houtuart ve rahip Alberto Rodes'in katıldığı bir yuvarlak masa tartışması düzenlendi.

5. Hükümet çevreleri

Adalet bakanı Francisco Posada de la Peoa, "O yasaların dışına çıktı, sonuçlarına katlanmak zorundaydı." diyordu. *(El Espectator, 18 Şubat 1966)* Aynı gazetede, Cumhurbaşkanı genel sekreteri Dr. Guillermo Isize Mejla, ise şunları söylüyordu: "Böylesi bir işe kalkışan herkes, aynı sonu paylaşacaktır."

6. İşçiler ve Sendikalar

Komünist parti üyeliğinden atılan ve bugün Kolombiya İşçileri Konfederasyonu (CTC) yürütme kurulu üyesi olan Toms Herazo Rios yaptığı basın açıklamasında şöyle diyordu:

"Camilo Torres'in ölümü bizi hiç şaşırtmadı. Çünkü, devletin egemenliğine karşı koyan herkes bu rizikoyu göze almak zorundadır. O bir partizandı ve orduya karşı koydu." *(El Espacio, 17 Şubat 1966)*

Aynı gazetede, Kolombiya İşçiler Birliği (UTC)'nin yürütme kurulu sekreteri, Antonio Dias ise şöyle diyordu:

"Eski rahip Camilo Torres'in bir grup maceracının peşine takılarak, masum köylülerin canlarına kıyılmasına sebebiyet vermesi ve aklı başında eğitimli bir adamın yaşamının böyle son bulması gerçekten üzücü."

Kolombiya Emekçiler Sendikalar Birliği Konfederasyonu

(CSTC) 170.000 üyesi adına, rahip Camilo Torres Restrepo'nun alçakça öldürülmesini şiddetle kınadıklarını açıklıyordu. "O, oligarşinin karanlık güçlerinin hizmetinde, halkı cezalandırmakla görevli askeri güçlerin kurşunlarıyla şehit düşmüştür" denilen açıklama şöyle devam ediyor: "Camilo Torres gibi insanların ölümleri, halkın mücadelesinde katedilmesi gereken kahramanca yolun, Amerikan emperyalizminin hizmetindeki ordu güçlerinin, hakim sınıfların çıkarlarını korumak için her türlü acımasız, şiddete dayalı yönteme başvurduğunun, milyonlarca Kolombiyalının bilincinde netlik kazanmasına yardımcı oluyor." *(Voz Proletaria, 3 Mart 1966).*

7. Politik partiler

Yalnızca Komünist Partisi resmi bir açıklama yaptı. "Kolombiya Komünist Partisi, Camilo Torres'in öldürülmesinden duyduğu derin üzüntüyü ve kederi duyururken, Kolombiya halkı ve devrimci hareketinin bağrından, eşsiz ulusal önderlerinden birinin daha koparılmasını nefretle kınar. Rahip Camilo Torres, halkımızın, oligarşinin sömürü ve baskısından, emperyalizmin egemenliğinden kurtarılması için yapılacak en doğru şeyin Ulusal Kurtuluş Ordusu diye bilinen devrimci gruba katılmak olduğunu düşünerek, bu grupta yer almıştı. O, gericiliğin hizmetindeki güçlerle savaşta şehit düşmüştür ve halkın kendisini onurlandırmasını hak etmiştir. Kitleler, onun anısını yaşatacak ve onurlandıracaktır, çünkü o, yaşamını Kolombiya devrimi ve ulusal bağımsızlık için feda etmiştir. Kolombiya Komünist Partisi, bayrağını yarıya indirirken, bu eşsiz insan, yiğit ve kararlı savaşçının anısı önünde saygıyla eğilir. Adı, Kolombiya'nın genç devrimcilerine yol gösterecektir.

Kolombiya Komünist Partisi Politbüro Üyeleri" *(Voz Proletaria, 24 Şubat 1966)*

Çok sayıda işçi örgütü ve bağımsız sendikalar Camilo Torres'in öldürülmesini kınadılar.

8. Aydınlar:

1968 yılında Lenin ödülü alan ünlü yazar Alberto Zalemea, "Aveca" radyosundan yaptığı konuşmada şunları söyledi:

"Camilo Torres'in öldüğü ortam, ölümünü daha da acı kılıyor. O, seçtiği yola bütün inancı dürüstlüğü ve cesarcti ile gitti. Fakat

bugün gördüğümüz gibi bu yol yanlıştı. Kolombiya gençliği yeni bir yenilgiyi sineye çekmek durumunda kaldı. Umarız ki, Camilo Torres'in bu trajik yanlışı, gençliğin Kolombiya'da devrimin perspektifleri üzerine düşünmesine yol açar. Camilo Torres örneği, bu haksız sistemin genç kuşakları nasıl bir çaresizliğin içine ittiğini gösteriyor. Verdiğimiz bu acı kayıp, bizim somut ve gerçekçi politik çıkışlar üzerine düşünmemiz gerektiğine işaret ediyor. Kolombiya gençliğinin, tarihsel sorumluluğunun bilinci içinde hareket ederek doğru yolu bulacağını ümit ediyoruz. Bu yolun, sağduyudan yoksun, maceracı unsurların kendilerini içine sürüklemeye çalıştıkları derin acılardan ve ölümden uzak olmasını dileriz. Camilo Torres'in mecarasını destekleyenler, bugün nediyorlar? Onu, ölüme adım adım sürükleyenler, bugün ne diyorlar? Bizim gibi, bu politik hatalara karşı mücadele edenler de, Kolombiya halkının umutlarını bir kez daha kurban edenlerin, son kurbanı önünde saygıyla eğiliyorlar." *(El Tiempo, 18 Şubat 1966)*

Psikiyatrist, José Gutiérrez'in açıklaması:

"Politika kritik konuların kenarında dolanmak değil, bu konular üzerine, politik gibi görünmese de, pek diplomatik olmasa da açıkça konuşmaktır. Bu, Camilo Torres Restrepo'nun ölümü için de geçerlidir. Herkes bu olayın çok karmaşık olduğunu, açıkça konuşulduğunda doğal olarak sempatizanlarını, karşıtlarını, inananları, onu yakından tanıyan ve dostu olanların yanında, sadece politik bir din adamının kamuoyuna yansımış olayı olarak görenlerin hislerini de yaralayabileceğini biliyor. Torres, burjuva kökenli birçok genç aydına özgü romantizmin pençesine düşmekten kurtulamadı. Yavaş yavaş nonkonformist oldu. Sonuç olarak, hedeflerine ulaşmak için şiddet dışında başka yol bulamazdı. Kolombiya'nın yeniden yapılanması yolunda söylenen kahramanlık şiirlerine katabileceğine, ahlakı değerlerini ve bilimsel otoritesini katamadı.

Kolombiya'nın yapısını inceleyen insanlar olarak bizler de, acilen değişimlere, iyileşmeye ve modernleşmeye ihtiyaç olduğunu tespit etmiş durumdayız. Yine biliyoruz ki devrimciler olarak, içimizde yeni önderlere olan ihtiyacımıza uygun, otorite duyarlılığımızı yaşatmamız gerekir. Çünkü yığınların desteğine dayanmayan

kişi, inandırıcı ve dinamik olamaz, yeni olanı kabul ettiremez ve sonuç olarak verimli çalışamaz.

Mesleğinin kendisine sağladığı otoriteye, bilgisine ve çekici kişiliğine rağmen Camilo Torres, kendisinin gerçek anlamda desteklenmediğinin farkındaydı ve sonuç olarak Kolombiya'da, yeni ahlaki ve sosyal otoriteyi, yani devrim diye nitelendirdiğimiz şeyi gerçekleştiremezdi." *(El Tiempo, 19 Şubat 1966)*

Hukuk profesörü Dr. Bernardo Gait-n Mahecha'nın "Asi" başlıklı yazısından bazı bölmüler:

"Günümüzde, idealist yaklaşımlar genel olarak güncel yaşamın egoizmi ve çıkarcılığı içinde kaybolup gidiyor. Bugünlerde, Camilo Torres'in yaşamı ve ölümü diyebileceğimiz, acılı bir sosyal olay üzerine, herkes çeşitli spekülasyonlar yapıyor. Kimileri olayı kendine göre yorumluyor ve kişisel bir karar ya da kader olarak değerlendiriyor. Fakat, bir şeyi unutuyor veya görmezlikten geliyorlar. O da tek tek hepimizin, gelişmelerin seyrindeki sorumluluğudur. Bu trajik olayda hepimizi ilgilendiren bir yön var. Toplumsal yaşamın her alanını saran ulusu derinliğine etkileyen şiddet, haksızlık, eşitsizlik ve yoksulluktur. İşin bu yönüne gelince gözümüzü gerçeklere kapatmayı tercih ediyoruz.

Durumun böyle devam etmesi halinde kaçınılmaz olan, asi bir ruhun toplumu derinlemesine sarmaya başlamasıdır. Bu ruhun önünde durulmaz bir güce dönüşmesini engelleyenler, çoğu zaman, yukarıya doğru normal yollarla tırmanmaya çalışanların, yorgunluklarının ve isteksizliklerinin sonucunda, keyfiyet, haksızlık ve gerçekler karşısında susmayı, suça ortak olmayı seçenlerdir. Bu süreç çoğunlukla, ekonomik güce boyun eğerek dalkavukluğu, uşaklığı seçenlerin; haklı gerekçelere dayanmadan akılsızca çevresini taşlayanların, memnuniyetsiz insanın ilkel terbiyesizliği ya da Camilo Torres olayında olduğu gibi, tek başına cesurca ortaya atılıp, silah omuzda değişimi zorlamaya çalışanların tutumları sonucu başarısızlığa uğruyor." *(El Siglo, 20 Şubat 1966)*

Gazeteci ve yayıncı Gonzalo Canal Ramirez, Camilo Torres üzerine şunları söyledi: "Camilo Torres'in yaşamını yitirdiği koşullar ve ortam, ahlaki açıdan kabul edilemez. Fakat bu olayda, elinde si-

lah ayaklanan bir devrimcinin ölümü ile bir eşkiyanın ölümü arasında ayrım koymak zorundayız. Rahip Torres, eşkiya olarak değil, bir devrimci olarak ölmüştür. Yaşamında tek suç işlememiştir. Rahip Torres'in program ve yöntem açısından bazı noktalarda yanlışlar içeren düşünceleri kendisi tarafından, basın-yayın organları aracılığıyla, ders verdiği üniversitedeki dersleri aracılığıyla, ona taraf ya da karşı olan çeşitli organlar aracılığıyla geniş biçimde yaygınlaştırıldı. Düşünceleri herhangi bir suç unsuru taşımıyor ve şiddetten, sadece politik bir silah olarak söz ediyordu. Bu farklı bir olaydır. Özellikle ülkemizin tarihinde, şiddetten söz eden ve şiddete başvuran birçok erkek, önemli yerler edinmiştir. Kendilerini "ünlü erkekler" yaptığımız bu insanların Camilo Torres'le aralarındaki fark, düşünceleri ve söyledikleri için ölümü göze alamamış olmalarıdır. Buna karşılık Camilo Torres, söyledikleri yoluna başkoymuş ve canıyla ödemiştir. Tarafımızdan sahneye yerleştirilen şiddet sözcüleri ise, genel olarak geleneksel politik çıkarları için ortaya çıkmışlardır, oysa Camilo Torres -onlar gibi bir yanılgıya düşmüş olsa da - bir takım yeni sosyal tezlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır." *(El Espectator, 22 Şubat 1966)*

Aynı şekilde, sıradan inanan statüsüne indirilen rahip Martin Amaya, kilise hiyerarşisine karşı kelleyi yeniden koltuğuna alarak şu açıklamayı yaptı:

"Camilo Torres'in ölümünden hiyerarşi sorumludur. Belki doğrudan değil ama dolaylı olarak sorumludur. Çünkü insana ve hıristiyana yakışır bir tavır sergilememiştir, onlar İsa'nın 99 koyunu bırakıp, şaşıran bir tek koyunu arayan davranışını gösterememişlerdir. Hiyerarşi, koyduğu yaptırımlarla, tehditlerle ve ahlaki baskılarla engizisyon mahkemesi benzeri bir tavır sergilemiştir.

Hiyerarşinin bizim sorunumuza -yani benim ve Camilo Torres'in- yaklaşımı aceleci ve tipik engizisyonist bir anlayışa dayanıyordu. Camilo Torres olayında sayın Kardinal, kilisenin yasalarına rağmen acele ederek, rahibin sonsuza dek rahip kalacağını bile bile, onun bir daha asla rahip olarak çalışamayacağını açıkladı. Bu açıklamanın Camilo Torres'in içine düştüğü ruhsal krizi hızlandırdığı kanısındayım. Sonuç olarak Camilo Torres'in ölümünden kilise hiyerarşisi sorumludur.

Aynı şekilde Monsenyör İctor Wiedemann'ın, ölmüş bir rahibin özel yaşamına yönelik karalayıcı ve imalı açıklamalarını, hıristiyan ahlakına sığdıramıyorum." *(El Espacio, 19 Şubat 1966)*

Kolombiya Komünist Partisi genel sekreteri, Gilberto Vieira'da şunları yazıyordu:

"Kolombiya'nın bütün yurtseverleri, devrimci Rahip Camilo Torres'in trajik sonuyla derinden sarsıldılar. O, halkın ihtiyaçlarının gerektirdiği anda, sorunlarına eğilmeyi, eskimiş ve ömrünü tamamlamış sosyal yapılara karşı koymayı göze almış ender kişiliklerden biriydi. Camilo Torres, "El Tiempo" gazetesi ve benzerlerinin kalemşörlerinin bütün karalamalarına ve adına düşürmeye çalıştıkları gölgeye rağmen, halkımızın gönlünde, bir kahraman olarak yerini alacaktır. Klasik anlamda kahraman, inançları, düşünceleri ve davası için acı çekmeyi hatta ölümü göze alan kişidir. Burada sözkonusu olan, Uruguaylı José Enrique Rodu'nun, "kahraman, eylemden aydınlanan'dır sözünü kabul edersek, Torres'in yaşamı bu tanıma aynen uymaktadır.

Rahip Camilo Torres, tam bir dürüstlük ve sınırsız bir özveriyle, kendini devrimci kavgaya adamış, halkın birliğini sağlamak için büyük çaba sarfetmiştir. İyi niyeti ve cömertliğiyle, harekete katılan herkesi, kendisi gibi sandı. Fakat pratikte, bazı oportünist unsurların, birlik için yaptığı çağrılara farklı anlamlar yüklediklerini görmek zorunda kaldı. Böylesi yaklaşımların ağırlıklı olduğu bir ortamda, sempatiyi ve hareketliliği, kararlı politik hedeflere yönelmeyi başaramadı. İyi örgütlenmiş antikomünizm, zaman zaman radikal sol görünümüne bürünürek Birlik Cephesinin oluşmasını baltaladı.

Katolik rahip Camilo Torres'in kurban ettiği yaşamı ve şerefli sonu asla unutulmayacak. Örnek tavrı yeni tohumlar yeşertecek, vatan düşmanı hakim sınıfların eşkiya karalamalarına karşın ortaya koyduğu canıyla Kolombiyalı partizanların güçlerine güç katacak." *(Voz Proletaria, 24 Şubat 1966)*.

Profesör Diego Montaoa Cuéller basına şu demeci verdi:

"Dini görüşleri fantastik inançlardan ve doğaüstü güçlerden arındırdığımız zaman, geriye kalan ve tanrısal olan yalnızca insanı değerlerdir. Halkın bağrından koparılan, Kolombiya ormanlarının

bitmez metamorfozuna kurban ettiğimiz, başkaldıranların dağlarında, ormanların karanlığında bir yerlerde yitirdiğimiz, Prometeus'un geleneğini sürdürenlerden biri olarak Camilo Torres, oligarşinin tanrıları tarafından keşiş dağında zincire vurulmuş insanın anıtıdır: Onu zincire vuranlar; kilise hiyerarşisine yerleşmiş, insanın düşmanı, paranın dostu olanlardır; zenginler erkinin korumalarıdır; halkın sırtından bereketli alemler düzenleyenlerdir, şık politikacılara her gün dualar okuyanlardır; "Tanrının imparatorluğuyla gerçek adalet gelecektir" sözünü "oligarşinin imparatorluğunda günlük rüşvetimiz geliyor...", sloganına dönüştürenlerdir; güçsüzlere gücünü dayatan ordunun yüksek rütbelileri ve ABD'li efendilerine kuyruk sallayan sahtekar ve satılmış basındır...

Camilo Torres Prometeus gibi, tanrıların ateşini çalarak halka götürdü. Kızgın tanrılar, onların gücüne teslim olması için, onun kayalara zincirlenmesini buyurdular. Ama teslim alamadılar. Ağrılarla düğümlenen boğazından, tanrılara, onların amansız gururlarına, egoizmlerine ve acımasızlıklarına lanetler yağdırdı. O, direnebilirdi ve direndi. Çünkü, keşiş dağının yok edilişinin sırrını biliyordu.

Bugün paradan, silahtan, basından ve emperyalizmden daha büyük bir güç gelişiyor. Bu güç ezilenlerin ve sömürülenlerin bilinci, kavgacı dayanışması, milyonlarca mülksüz ve yoksulun örgütlü birliğidir." *(Voz Proletaria, 3 Mart 1966)*

Camilo Torres'in kardeşi Dr. Fernando Torres Restrepo'nun derin acısına rağmen, bütün gücünü toparlayarak bizlere söylediği şu sözler son derece dikkate değer:

"Camilo Torres öldü. Birçok insan onun için yas tutuyor, çünkü onun çeşitli halklardan bir çok arkadaşı ve dostu vardı. Fakat, yalnızca küçük bir kısmı benim duyduğum büyük, derin ve yoğun acıyı duyabilir. Camilo'nun benim kardeşim olması hayatın raslantılarından biriydi, fakat bu raslantı, onu herkesten iyi tanımama olanak verdi ve aramızda anlayış dolu, karşılıklı saygı ve hayranlığa dönüşen sınırsız bir dostluk doğdu. Bizim dostluğumuz gerçek yaşamda eşine pek rastlanmayan dostluklardandı. Hiç kimse ve hiçbir şey en iyi dostumun yerini dolduramaz.

Camilo Torres öldü. Anısının, onu sevenlerin ve hayranlarının

belleklerinde daha ne kadar canlı kalacağını bilmiyorum. Fakat gerçek dostlarının şu andaki acil görevi, dirisinin resimleri gibi, ölüsünün resimlerini de kaba ve terbiyesiz gösterilere alet edebilecek, sağlığında ona sahip çıkmayıp, ölümünden sonra kargaşa çıkarmak için onu silah olarak kullanmak isteyecek ve ölümünden politik çıkar sağlamaya çalışacak kişi ve çevrelere karşı, önlem almak olmalıdır." *(El Espectator, 23 Şubat 1966)*

Camilo Torres'in arkadaşı, gazeteci Anibal Pineda "CNP-Reporter" dergisinde şunları yazıyordu:

"Dünyamız gittikçe şahsiyetsizleşiyor. Öyle bir dünya ki, orada birey sadece övülüyor, kandırılıyor, yanlışlara sürükleniyor, şımartılıyor veya satın alınıyor. Günümüzde insan, insanca amaçlardan tamamen yoksun, yalnızca işgücü olarak verimini artırmak, kendisine ihtiyaç olarak hissettirilen duyumlarını doyurmak üzere biçimlendiriliyor. Bu standart-metod, politikada, felsefede ve kültürde iyice yerleşmiş durumda. İşleyen çarka dişli olmayan, dayatılan bu anlayışı kabul etmeyen ve bu yörüngeden ayrılan herkes, her zaman olduğu gibi ya deli ya da çaresiz olarak nitelendirilir. Fakat birazcık delilik, gözü kamaştırılmışlar, tarihsel peygamberler ve kenar mahalle sihirbazları için gereklidir. Çaresizlik onlar için asla geçerli bir sözcük değildir, çünkü çaresizlik can çekişen bir sosyal çevrenin özelliğidir ve onlar kötüye gidişin nedenlerini anlamakta zorlanırlar, çıkış yolu göremezler ve mücadele edecek güçleri yoktur.

Rahip, sosyolog, profesör ve kurban edilen politikacı Camilo Torres, sözünü ettiğim yönteme başvurmuş ve tarihe geçmiştir. Mezar taşına, onunla aynı hasreti ve düşünceleri paylaşan, büyük Amerikan düşünürünün şu sözleri yazılabilir:

"Yaşam, romanlara sığmazken; gerçek, hayal gücünün sınırlarını aşıyor.' İnsanların, kendi sınırlarını aşmak için sürdürdükleri kavga, duydukları özlem hem yaratıyor hem de yok ediyor. Yarattığı değerler, yıldızlara erişme duygusunu tattırıyor. Yarı barbar dünyanın güncel yaşamda fethedilen her alanı, insanın, yaratıcı gücünü ve verebileceğini sonuna kadar vermesini gerektiriyor. Kişi, yaratıcı ruhunu kullanmayı bilmek ve sevmek zorunda. O, bir takım inanç ve geleneklerin önüne koyduğu engeller sonucu, kişisel ve kolektif

çözümleri başarısızlığa uğratan ve çeşitli doktrinleri, ya da sosyal çelişkileri aşamayan, diğer insanların verebilecekleri kadarına saygı duymak zorunda. İşte böyle bir insan, bizim dönemimizin sembolü olmuştur.

Böyle bir insanın, iyi yüreğinin ve insanın sonsuza dek kurtuluşunun rüyasını taşıyan beyninin yok edilmesi inanılır gibi değil. Fakat, tarihin akışı içinde, ruhsuz ve tek yönlü de olsa, gelenekler acımasız.

Geleneklere meydan okuyan bu adam, varlığını kaplayan aynı ateşle, sosyolog ve araştırmacı olarak, tam açıklayamadığı yeni gerçeklere doğru yola koyuldu. Kendisini, üniversite derslerinde ve sokaklarda çevreleyenlerin ideallerini, kendi benliğinde toparladı. Çevresini saran, ona koruyucu sevgilerini sunan arkadaşları ve yine aynı zamanda çevresini saran gizli düşmanları arasında büyüdü ve ölümsüzleşti. Birkaç ay içinde kitleleri harekete geçirmeyi başardı. Artık, onu hiç kimse ve hiçbir güç geri çeviremezdi. Gerçeği görmüştü ve inançlarından emin biçimde saldırıya geçti. O, taktiği değiştirdi. Amerika'daki zafere ulaşmış mücadelelerin izleri henüz tazeydi. Her şey olabilirdi. Biz haklıyız ve örnek olmalıyız diyordu.

Ve aramızdan kopup gitti. Yalnızca radyoların ve ordunun öncü birliklerinin ulaştığı, ülkemizin uzak ve vahşi ormanlarında yeni arkadaşlar buldu. Politik yaşamı başladığı gibi sona erdi. Bir rahip, bir profesör ve bir arkadaş olarak, mezarının üstüne çiçekler serpiştirmek isterken, cansız bedenini tropikal ormanların nemli toprağı ve yosunları örtüyor.

Onun kaderi öylesine geniş yankılar uyandırdı ki, insani değerleri ve ideolojik yaklaşımı çok yakında psikolojik tezlerin konusu olacak. Çünkü asi ve partizan bir rahip, insani bir sorundur. Fakat toprağın altı böylesi insanlarla dolu. Onlar, yaşamı anlatmak için romanı seçenlerdir. Çünkü bazı bilimsel ilkeler, gerçeği yaşamak ve yansıtmak için çok yavaştır. Aklının, sağduyusunun ve Latin Amerika'nın bir kurbanı olarak kardeşçe paylaşmanın, çiçekler içinde gülüşen çocukların koşuştuğu bir ülkenin rüyasını görüyordu. O, hep huzursuz olan kıtamızın en önemli sorunu olan toprak reformunun kurbanı oldu.

Politik bir hayranlık duymadan diyoruz ki: İdeallerle dolu, böylesine iyi bir insanın, -belki kimileri için aşırı idealist- kurşun yağmuru altında can vermesi bize büyük acı verdi. Bu arada hiçbir şey değişmedi. Bize, hep öğretildiği gibi ırmaklar yine akıyor. Fakat insan düşünüyor. Ve ırmakları örnek alarak, hep ileriye doğru akacaktır. Geride kalan vahşi ormanlarda bir tümsektir ve orada yatan bir ütopistin, bir kurtarıcının ve önderin ölüsüdür. Bu ölü, feodal dünyada zaferler kazanmak için yola koyulan Cid'in ölüsü değildir. Orada yatan, modern dünyamızın ve Amerika'nın karmaşık sorunlarının ağırlığı altında her gün biraz daha derine batan insandır. Bir ölünün gelecek kuşakları harekete geçirmesi gerçekleşecek mi? Biz gerçekleşeceğine inanıyoruz: Çünkü insan, dün kurtlara karşı kendisini savunurken, mitolojisini nasıl yaratmışsa, bugün de insana karşı direnirken yaratacaktır." *(CNP-Refurter, Mart 1966)*

Latin Amerika kilisesinin önemli düşünürlerinden, filozof ve sosyal bilimci Tristan de Athayde, Camilo Torres için şunları yazdı:

"Bir süre önce partizanlara katılan ve yaşamını, Kolombiya ormanlarının bataklıklarında kavgada yitiren, Camilo Torres'in ölüm haberini okurken, şimdiye kadar açıklamadığım bir olayı hatırladım. Olay Kuzey Amerika Katolikleri'nin her yıl Washington'da düzenledikleri ve Latin Amerika'nın politik heyetlerinin de katıldığı bir kutlama yemeğindeydi. O zaman, Birleşik Devletler'deki Katolik Kilisesi'ne ağır eleştirilerde bulunmuş ve büyük bir tartışmaya yol açmış olan Kardinal Gibbons üzerine yazdığı mükemmel biyografiyle ünlenen, Amerikalı Rahip Ellis, bir konuşma yapıyordu. Burada bizi ilgilendiren konu, kutlamalar esnasında Latin Amerikalı bir temsilcinin yaptığı konuşmaydı. Sözkonusu kişi Kolombiya'lıydı ve birkaç gün içinde Washington'daki papalık elçiliği görevinden, Vatikan'da elçilik görevini üstlenmek üzere ayrılacaktı. Kolombiyalının konuşması, şu sözlerle başladı: "Bizim içinde yaşadığımız dönemde korumamız gereken iki önemli değer var, bunlardan birisi kapitalizm diğeri ise hıristiyanlıktır...', hıristiyanlığa onur sırasını vermek için olsa gerek kapitalizmden birinci sırada sözediyordu.

Bu cümle bugüne kadar boğazıma takılı kaldı. Ve bugün, yine Kolombiyalı olan, genç rahip ve partizanın ölüm haberini okurken,

Papa'lık Büyükelçi'sinin cümlesi aklıma geldi. İçimde bir iğrenme duygusu uyandı ve midemin bulandığını hissettim. Elçi, hıristiyanlığın hiçbir zaman sahiplenmediği, sahiplenemeyeceği şeyleri savunuyordu.

Fanatik bir ortam içinde kurban edilen o genç rahip ise, bizim yüzyılımızı karakterize ediyor ve Kolombiya'ya özgü tekil bir olay olmakla beraber, hıristiyanlığın söndürülemeyen vasıflarından birini temsil ediyor. Hatta daha da ileri giderek, Torres'in hıristiyanlığın yeni şehitlerinden biri olduğunu düşünüyorum. Bu söylediğimin yanlış yorumlara neden olabileceğini biliyorum. Çünkü bizler, sadece inancı uğruna kanını akıtanları şehit olarak anarız. Peki, bu genç rahip inancı uğruna canını vermedi de ne yaptı?

Torres, gerçeği savunmak adına bile olsa, benim karşı durmaktan asla yorulmayacağım bir yöntemi, şiddeti seçmiştir. Onu bir şehit olarak nitelendirmekle beraber, şiddeti asla haklı çıkarmaya çalışamam. Bizler, hoşgörü, sevgi içinde, dinsizlerle birlikte yaşayarak, akıl ve sabırla, hatta dualaların yardımıyla ve hüküm altına almayan bir hayırseverlikle tanrının imparatorluğu için mücadele vermeliyiz. Fakat bu, yalnızca fedakarlıkla olabilir.

Şayet, çoğunluğu cennet kuşunun kendini beğenmiş edasıyla, ya da kafalarını kuma gömen devekuşları gibi, üzerlerindeki tüyden elbiselerle sadece gösteriş için ortalıklarda dolanıyorsa -seminerler bu tiplerle kaynıyor- ve papalık elçisinin sözlerini tekrar ediyorlarsa, o zaman hiç bocalamadan kabul etmeliyiz ki, modern toplumun insanı düşürdüğü durumdan onları kurtarmak için, rahip cübbelerini partizan üniformasıyla değiştirmiş olsalar da, yaşamlarını veren, kanlarını akıtan genç insanlar saygı ve hayranlığımıza layıktırlar.

Camilo Torres, partizanlarla dürüst ve namuslu bir anlayış içinde, birlikte mücadele etmenin gereğini vurguladı. Onları, "komünizme alet olmakla' suçlamak, ya da 'eşkiya' olarak nitelendirmek doğru değildir. Ülkemizin çocukları olan bu insanlar haksız, baskıcı ve artık eskimiş sosyal yapılara karşı harekete geçmişlerdir. Ne yazık ki günümüzde böylesi insanlar azınlıktadır.

İşte, içinde yaşadığımız bu koşullarda, birgün Camilo Torres'ın sabrı taşmış ve silaha sarılmıştır. Bir zamanlar, 'Chouans'lar, 'Kar-

list'ler İspanya'da, 'Miquelist'ler Portekiz'de ve '"Christeros'lar Meksika'da geriye dönüşe özenen ve teokratik bir devlet kurmak isteyenlere karşı aynı şeyi yapmışlardır.

Bugün de Camilo Torres ve diğerleri aynı şeyi yapıyorlar. Onlarda, gelecek adına İsa'ya sesleniyorlar. Yaşamlarını ve delikanlılıklarını yeni bir hıristiyanlık anlayışı için feda ediyorlar. Onların başvurdukları araçları kabul etmek zorunda değiliz. Fakat hiç kimse onların, yeni hıristiyanlığın en temiz, en soylu ve gerçekçi takipçileri, şehitleri olduğunu inkar edemez. Ve yine hiç kimse, hıristiyanlığın geçmiş değil, tersine gelecek olduğunu da inkar edemez.' *(Geceta del Tercer Mundo, Eylül/Ekim 1966)*

XVIII. Kişilik ve Seçim

Camilo Torres, rahip ve partizan; bu anlaşılabilir mi? O bir deli, bir ruh hastası ya da bir kaçık mıydı? İçten gelen bir güçle aydınlanmış, ona mı inanmıştı? Onun yaşam yolu tutarlı bir süreç miydi? Yoksa, kahramanlık ve şehitliğin bir tür görüntüsü müydü? O, kilisede neyi temsil ediyordu? Yoksa sadece lanetlenmiş bir asi miydi?

Juan Marinollo 'Amerikan Meditasyonu' adlı yapıtında, kilise İncil'i yaymaya çalıştığı dönemde, bir takım hayranlık uyandıran kişiliklerden yararlandığını yazıyor. Bunlara fetih sürecinde, sömürgeleşme döneminde ve bağımsızlaşma sürecinde rastlıyoruz. Şöyle bir sıralayacak olursak, ilk çırpıda aklımıza gelen ve saygı duyulan isimler: Pedro de Curdoba, Antonio de Montesinos, Sarmiento, Las Casas, Maroquin, Pedro de Gante, Francisco Solano Felix Vareli ve diğerleridir.

Latin Amerika halklarının bağımsızlığından söz eden ilk belge 'Amerikalı İspanyollar Anlaşması' Cizvit papazı Juan Pablo Vicardo'nun eseriydi. Miquel Hidalgo ve José Maria Morelos gibi isimler bağımsızlık mücadelesinde, anavatan İspanya'ya karşı devrimci savaşı başlatan başlıca örneklerdir. Geniş alanlar yerle bir edilmiş, her yer harebeye çevrilmişti, ama yine de cesur ve kahramanca bir savaştı. Böylesi alçak gönüllü rahipler -en son örneklerinden aklımıza gelen Jose Marti- o dönemlerde ezilen ve sömürülen halkların tek koruyucularıydılar. Fakat çok sürmeden, kaftanları ve kepleri ile

yüksek hakimler, şapkalı, deri çizmeli temsilciler ya da Cumhurbaşkanları onların yerini alacaklar ve iyi yürekli rahip, cübbesi içinde karşılarına gelip kızılderililerin ya da yoksulların haklarını talep ettiğinde, yakapaça kapı dışarı edilecekti. Kardinaller ve piskoposlar dönemin 'hıristiyanları' tarafından tekme tokatlarla cezalandırılırken, onlar dinin kendilerine tanıdığı yaptırımlarla yanıt vermediler.

Birçokları, Camilo Torres olayının yalnızca olabilirliğin ötesinde açıklanabileceğine inanıyorlar. Fakat bir olay sadece içinde birtakım çelişkiler taşıdığı için, olabilirliğin ötesinde ya da olanaksız diye nitelendirebilir mi?

Peki olanaksız ya da manasız olan nedir? Akılla çelişen, manasız olan, gerekçelendirilemeyen, daha geniş anlamda açıklanamayan mı?

Herkes nasıl istiyorsa öyle değerlendirsin. Birşey kesin: Camilo Torres'in kişiliği birbirine zıt, karışık vasıflar taşıyordu. O son derece akıllıydı ve kelimelerle ifade edilemeyecek kadar iyi yürekliydi. Belki biraz kafasından çok, yüreğiyle düşünüyordu. Onun manevi-kültürel yeteneği tartışma götürmezdi. Fakat bu yeteneğini ve birikimini, olmayacak ortaklıklara ya da görünümde de olsa imkansız olan uğruna feda etti.

Birçok dil biliyordu ve halkın dilini mükemmel konuşmayı da öğrendi. Burjuva kökenli olmasına rağmen sıradan insanlara karşı hiçbir zaman kibirli olmadı. Onlara asla üstünlüğünü vurgulayacak ya da hissettirecek bir davranışta bulunmadı. Dünyayı gezmiş, görmüş ve tanımıştı, fakat onun dünyası, yoksulların dünyasıydı.

Bir öğretmen olarak alçak gönüllüydü; öğrencilerin bilgilerinden yararlanmayı asla kibir sorunu yapmadı. Kilise hiyerarşisi içinde istediği yere kadar yükselebilir, çok iyi pozisyonlara gelebilir ve iyi bir yaşam sürdürebilirdi. Oysa kilisenin ve mesleğinin, kendisine sağladığı bütün imtiyazları reddetti. O, rahipti ve insan olmayı bilmişti.

Yoksulların ve ezilenlerin sofrasında gönül rahatlığıyla oturabilmek için, güçlüler ve iktidar sahipleri tarafından kendisine gönderilen her türlü daveti geri çevirdi. İsa'ya göre yoksullar tanrının ço-

cuklarıydı. Camilo Torres bu görüşü hep temsil etti. Hıristiyanlara yaptığı her çağrıda, bu düşünceyi önemle vurgulayarak, onları devrimci göreve çağırdı:

Son dönemlerde yaşadığımız dinsel, politik ve sosyal gelişmelerin yarattığı büyük sarsıntılar, belkli de Kolombiya hıristiyanları arasında, birçok yanılgılara neden oldu. Tarihimizin bu önemli dönemecinde, dinimizin temel prensiplerini korumalıyız.

Katolik mezhebindeki en önemli ilke hayırseverliktir. "Çünkü kendisinden sonrakileri seven, yasanın gereğini yerine getirmiştir.' (Römer, 13,8) Bu sevginin gerçek sevgi olabilmesi için, özverili olması gerekir. Şayet refah çalışmaları, zekat, az sayıdaki parasız okullar, az sayıdaki konut yapımı hayırsever olmak içi yetmiyorsa, açların çoğunluğunu doyurmaya, çıplakların çoğunluğunu giydirmeye, cahillere eğitim olanakları sağlamaya yetmiyorsa, çoğunluğun mutluluğunu sağlamak için yeni birtakım yol ve yöntemler bulmak zorundayız. Bu yol ve yöntemleri, iktidarı elinde bulunduran, imtiyazlı azınlık kendisi göstermeyecektir. Çünkü bu yöntemler, onların imtiyazlarından fedakarlık etmeleri, vazgeçmeleri anlamına geliyor.

Bir örnek vermek gerekirse; Kolombiya'da daha fazla işsiz insana iş olanakları yaratmak için, sermayenin yurtdışına çıkarılması yasaklanarak, kaynakların yurtiçinde yatırıma dönüştürülmesi gerekir. Fakat Kolombiya'da Peso'nun hergün değer kaybetmesi sonucu, para ve iktidar sahipleri paranın yurtdışına çıkarılmasını asla yasaklamayacaklardır. Bu yüzden imtiyazlı azınlığın elinden alınması gereken iktidardır ve iktidar halka verilmelidir. Bir devrimin özünde yatan budur.

Eğer hakim azınlık devrim isteyenlere karşı şiddete başvurmazsa, devrim barışçı yollardan gerçekleşebilir.

Devrim yoluyla kurulan hükümet açlara ekmek, evsizlere ev, çıplaklara giysi, cahilliğe mahkum edilmiş insanlara eğitim verebilir. Hükümet, hayırseverliği canı istediği zaman değil, yaşam biçimi ve yığınlara karşı vazgeçilmez görevi olarak yerine getirir.

Bu yüzden, hıristiyanlık devrime sadece izin vermekle kalmıyor, onun hayırseverliğin gerçek biçimi olduğunu kabul ederek, devrim-

ciliği her hıristiyanın görevi sayıyor. Biz, 'gücünü tanrıdan almayan iktidar yoktur' diye düşünüyoruz. (Römer, 13,1)

Şayet şiddet halka karşı kullanılıyorsa yasal olamaz ve buna zulüm denir. Biz hıristiyanların görevi, zulme karşı savaşmaktır. Şu anda ülkeyi yönetenler zalimlerdir, çünkü onlar, halkın sadece % 20'sini temsil ediyorlar ve onların aldığı kararları, imtiyazlı azınlık belirliyor.

Kendimizi, kilisenin zaman zaman gösterdiği zaaflara göre belirleyemeyiz. Kiliseyi yönetenlerde nihayetinde insandırlar. Önemli olan, bizim hayırseverliğin gereklerine uygun yaşayarak, kiliseyi bu yönde güçlendirmemizdir.

Ben ruhvan sınıfına ait olmanın imtiyazlarını kiliseye iade ettim, fakat rahip olmaktan vazgeçmedim. Devrimciliği, hayırseverlik ilkelerine göre yaşamak için seçtiğime inanıyorum. Sadece ayin yapmayı bıraktım ve hayırseverliği, dünyevi diye nitelendirilen ekonomik ve sosyal alanda gerçekleştirmek istiyorum. Şayet tanrı bana izin verirse ve biz devrimi gerçekleştirebilirsek, devrimden sonra yine ayinler yapacağım. Ben bu yolla İsa'nın emirlerine uyduğuma inanıyorum. O şöyle demişti: "Sen basamaklarda sadakanı verirken, bir kardeşinin seninle bir sorunu varsa, sadakanı basamaklarda bırakıp, önce kardeşine gidecek ve onunla anlaşacaksın, ancak ondan sonra gelip sadakanı verebilirsin.' (Matthus, 5,23, ve 24).

Devrimden sonra, hıristiyanlar olarak, gerçek anlamda hayırseverlik ilkelerini benimseyen bir sistem kurduğumuzu anlayacağız.

Kavga uzun sürecek, öyleyse hemen başlamalıyız..." *(Frente Unido, 26 Ağustos 1965)*

Camilo Torres her zaman, gerçek bir hıristiyana yaraşır davranışlar içinde oldu. Kendisiyle yaptığımız karşılıklı bir konuşma, bunun örneklerinden biridir. Kendisine önce şunları söyledim: "Hapishanede bir politik tutuklu var, açlıktan ve veremden ölmek üzere, onun için içeriye bir şey sokulmasına izin vermiyorlar. Bir şeyler yapmak zorundayız."

Aynı gün öğleden sonra Camilo Torres derhal hapishaneye gidiyor. Mahkumla uzun uzun sohbet ediyor, beraberinde götürdüklerini kendisine verdikten sonra sabır ve cesaret dileğinde bulunarak yanından ayrılıyor.

Bir süre sonra karşılaştığımızda bana şunları söyledi: "Şu cübbe Kolombiya'da her kapıyı açıyor. Beni derhal, büyük bir saygı gösterisiyle içeri aldılar. Bütün hapishaneyi inceledim. Bazı mahkumlar günah çıkardılar. Gördüğüm şey, mahkumların tamamen kendi kaderleriyle başbaşa bırakılmış olduklarıydı."

Camilo Torres, hıristiyanlığa uygun yaşaması ve davranmasına rağmen, "bozgunculukla" suçlandı. Kişiliğinin ve hayırseverliğinin onuru üzerine yemin ederek yola çıktığı halde, kendisine yanlış yola saptığı suçlamaları yöneltildi. Tanrının sevgisiyle yaşadığı halde, hovardalıkla suçlandı. Kendi içinde tutarlı ve esprili bir insandı. Bir komünistin oğlunu "Christophorus', inançlı bir ailenin çocuğunu ise 'Lenin de Jesus' olarak kutsamıştı.

Ona göre, 'Yoksulları anlayabilmek için, proleterleşmek gerekiyordu, çünkü günümüzde tarihin akışını onlar belirliyor'du. Kazandığı parayı, yoksul öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak, fakir ailelerin ilaç ve doktor masraflarını ödemek, kirasını ödeyemeyerek, evsiz kalma tehlikesiyle karşılaşanların, kira borçlarını ödeyebilmek için harcadığından, hep para sıkıntısı içinde yaşıyordu.

Bir taksiye biniyor, yolculuk esnasında taksi şoförü günah çıkarmak istiyor. Karşılığında ondan dikkatle araba kullanmasını rica ederek, insanların canının kendisine emanet olduğunu ekliyor. Yine bir defasında şöyle bağırmıştı: "Mutlu azınlığa dahil bir çok kadın, aslında çok kötü olan karakterleriyle böbürleniyorlar. Buna karşın, acıya mahkum edilmiş kadınlar cennete gidecekler.' Yine bir garibana 'senin durumun hıristiyanlıkla çelişiyor. Çok fazla malı mülkü olan hıristiyanlar var, onların zenginliklerinin bir kısmı yoksulların hakkıdır, fakat nedense zenginlik hep cimrilere ve tefecilere düşüyor' demişti. Yoksulluğa hep karşı oldu, ama şehrin yoksul semtlerinden birinde, yoksul bir evde yaşıyordu. Her pazartesi günü bir arkadaşının dolabından kullanmadığı işe yarar bir şeyler alır, sürgünda yaşayan bir aileye götürürdü. Ben aileyi tanıyordum ve gerçekten ihtiyaçları olup olmadığını kontrol ettim. Komşuları, 'bu yardımlar olmasa, anne ve iki kızı bedenlerini satmak zorunda kalacaklardı', dediler.

Dilencilere para vermezdi, ona göre bu yüzden devrim geciki-

yordu. Bazı rahiplerin lüks içindeki yaşamları, yoksul insanlara karşı bir meydan okuyuştu. Ama birçok yoksuldan daha yoksul yaşayan rahiplerin yanında, bir büyük toprak ağası kadar toprağı olan rahipler de vardı. Camilo Torres durumun yalnızca devrimle kökünden değişebileceğine inanıyordu. Devrimin ancak iktidara yapışan azınlığın, iktidarı halka devretmekte direnmesi ve şiddete başvurması halinde, şiddet kullanılarak gerçekleştirileceğini hep vurgulardı. Grevlerde yürüyüş yapanların yanında yer alırdı, onlarla beraber dayak yerdi ama, dayak da atardı.

O, bir örgüt kurma düşüncesine kapılmalı mıydı? Kolombiya'da cübbenin sağladığı avantajları sonuna kadar kullanmalı mıydı? Yasaların dışına çıkmalı mıydı? Silahlı eylemi kabul etmek yerine pasifizmi mi kabullenmeliydi? Gençliğini, zekasını, bilgeliğini bir yana bırakıp, kendisini ölümün beklediği yola mı girmeliydi?

Camilo Torres'ın yaptığını mantıksızlık olarak değerlendirenler, Kolombiya'nın ve Latin Amerika toplumlarının yaşadığı çok yönlü ve karmaşık süreci bir bütünlük içinde değerlendiremeyenler ve onu bu gerçeklerden soyutlayarak ele alanlardır.

Camilo Torres'in yaşadığı süreç öylesine hızlı ve yoğun gelişti ki, onun düşüncelerini, yaptıklarını ve etkilerini bir çırpıda toparlamak mümkün değil. Durumu incelediğimizde, birbirine zıt iki yolun varlığını görüyoruz: Onun gözünde nafile ve geriye dönük olan bizim yolumuz, bizim kaçınılmaz ...u gördüğümüz onun yolu. Bunlar birbirine karşıt iki pozisyondur. Çoğu kişi için Camilo Torres asla haklı çıkmayacaktır. Onlar, onun gittiği yolu ve sonunu asla doğru bulmayacaklardır. Fakat, kararlı yaşam çizgisi, düşüncelerine olan bağlılığı, sıradanlaşmasını engelliyor ve onu seçkin bir mertebeye ulaştırıyor. Sonuç olarak Torres, bir sembol olmuştur.

Gerçeği kabullenelim, tam da bir yaşamın kendi içindeki çelişkisi ona peygamberane bir önem kazandırmıyor mu? Camilo Torres Kolombiya'nın dağlarında ve tepelerinde, annelerin acılarında ve çocukların açlıklarında, yoksulların çaresizliğinde, zalimlerin zulmünde ve kendini beğenmişliklerinde, şehirlerin yoksul mahallelerinde ve hayırseverlerin sevgisiz acıma duygularında, kendisini putlaştıranların ve ona inanların yüreklerinde, özgürleştirilemeyen hal-

kın arasında ve yankesici oportünistlerin, ılımlı ve azgın anarşistlerin, yaşamın çağrısını saptıran hıristiyanların ve iyi niyetle yeminlerine helal getiren hıristiyanların, halkı ezen ve emirkulu haline getiren imtiyazlı azınlığın yanında, o her yerde yaşıyor.

Camilo Torres, artık Latin Amerika insanının tıkanmış umutlarında, güçlülerin ve zengin sofralarının değişmez duvar bekçileri, hıristiyanlığın mimberinden yükselen sevgiyi, nefretin kürsüsüne dönüştürenlerin yanında, politik, dini ve askeri sekterizmde, sınıfların ve partilerin sekterizminde, ülkemizde yaşamı dumura uğramış bir halde adım atamayan gençliğin içinde yaşıyor ve yaşayacak.

Camilo Torres, bütün ağırlığıyla, egoist gayretkeşliğimiz sonucu bozulmuş, çürümüş değerlerimizin üstünde yatıyor. Bütün yalanların, yapaylıkların ve sahtekarlıkların üstüne üstüne gidiyor. Hangi sınıftan, hangi saygıdeğer meslekten, ya da hangi kökenden olursa olsun her Kolombiyalının vicdanını sızlatıyor. O her türlü sövgünün ve her türlü övgü ağıtının, kalıcı olmayan sahte zaferlerin ve onur kırıcı yenilgilerin, orda burda öldüren süpermenlerin vicdanlarını ve onların, yoksulların acılarını uzatmak için kafa yoran manevi akıl hocalarının, ezilenlerin ve hainliklerini nakit karşılığı pazarlayan işbirlikçilerin, örgütsüzlerin kararsızlığının ve gevşekliğinin, af dileyen bir tutumla dizçökenlerin, hayatından memnun sefa sürenlerin vicdansızlığının ve satılmış oportünistlerin, üstüne üstüne gidiyor.

Camilo Torres, her türlü sahtekarlığın üstüne yürüyor: Sözde devrimcilerin ve sözde demokratların, sahte dostların ve sahte hıristiyanların, İsa'nın sahte havarilerinin, dayanağını II. Vatikan Meclisi'nden alan evrenin sahte yorumcularının, sözde mücadele edenlerin, tanrı adına yoksullara bağışlamak üzere toplanan milyonlarca Peso'yu hisse senetlerine yatıran, çınlayan, parlayan ve meydan okuyan hazinelerin korkak bekçilerinin, üstüne üstüne yürüyor.

Camilo Torres, ihanete kol geren sömürgecilerin yalta çıları ve ülkeyi onursuzca onlara sunan vatan hainlerinin üstüne yürüyor.

Camilo Torres, her türlü sekterizme, sahtekarlığa ve namussuzluğa karşı neden bu kadar kesin tavır koyuyordu?

O, insanı bütünü ile ele alıyordu: Zirvesinde ve düştüğü anında,

kararlılığıyla ve çaresizliğiyle, tedirginliği ve soğukkanlılığıyla, güveni ve kuşkusuyla, aydınlık ve karanlık yönleriyle, ayıpları ve erdemleriyle, korkusu ve cesaretsizliğiyle değerlendiriyordu. Asla peşin hükümlü olmadı. Asla, kendini her şeyin üstünde tutmadı: "Akla uygun olsun olmasın, yalnızca ben olursam olur" tavrını benimsemedi. Asla! O insanları anlamayı bildi. Bütün temizliği ve dürüstlüğü ile insanlara yöneldi.

İnsanları, kendi çok yönlülükleri içinde nasıl iseler, öyle kabul etti. "İnsan, yaşamın kendisidir. Yaşam nedir? İnsanlar arasındaki tanrısal sevgi ve bu sevginin aralarında yaşaması ve gelişmesidir. Sevgi yaşamın kendisidir ve insan ilişkileri içeresinde, çeşitli biçimlerde yaşanır. Bizim insana olan sevgimiz ise teknolojik gelişmenin aşamasına, içinde yaşadığımız toplumun tarihsel süreci ve yapısına göre değişime uğruyor." *(CNP-Repurter, Eylül 1965)*

Camilo Torres, çağdaş insana ve günümüz toplumuna, çağdaş bir konsept sundu. Bunu yaparken, günümüzün bütün gelişmelerini dikkate aldı. Tarihin dönüm noktasında olduğumuzu, bunun yeni bir ahenk ve tartım gerektirdiğini düşünüyor ve yeni bir çağa gireceğimize kesin gözüyle bakıyordu. Onun derdi modern dünyadaki gelişmelerin arkasından koşmak değildi.

Yaşamı, yaptıkları, tavrı ve düşünceleri zamanı yakalamak, güncel olanı kavramak için didinen önemli bir çağrıydı. Bu yüzden onun yeri önderliğin "İlerici konumların" olduğu yerdeydi. Onun dilinde "ilerici konum", "devam ettirme pozisyonu" değil, "değişim pozisyonu" anlamını taşıyordu.

Onu, umudun tohumu olarak görmek için bir neden daha var ki, o da evrensel yaklaşımdır. O, diyaloğun uzanabileceği hedefi anlamış ve hangi kaynaklardan anlamlı, kültürel, ekonomik, sosyal ve etkili bir hareketin çıkabileceğini araştırmaya başlamıştı. Bu nedenle onun tutumu, asla yıkıcı, hesaplı ve dışlayıcı olarak nitelendirilemez.

Sekter insan diyaloğa girmez, sadece yargılar. Başkalarının düşüncelerine değer vermez, dikkate almaz, sadece kamçılar. Diğerlerine güvenmez ve dürüstlüklerinden hep şüphe eder. Sürekli tetikte durur, güvensizliği ve şüpheciliği temel özelliğidir. Peşinen saptırıl-

mış ve aldatılmış insan tipinden yola çıkar. Tezleri tartışmasız, olimpik ve kibirlidir. Özünde hep hakaretvaridir. O mutlaka en iyi egoisttir. O yalnızca kendi grubundan olanlarla anlaşır, onların tekniklerini ve tezlerini anlar. O hep bir öncelikli dir. Düşüncelerine karşı çıkanlara hak tanımaz. çünkü "kendi mantığı" dediği şeyin, tek sahibi olduğunu düşünür. Bu tutumu, onun düşünce yapısını daraltır ve taraflı yapar. Bütün bunlar onu, manikeist (derleme, karışık, Mani tarafından eski Pers dinine ve hıristiyanlığa dayanan bir din) bir ahlaka götürür. Başkalarının mantığını kavrayamadığı için, yanlışlarını da anlamaz, bir öç tanrısı edasıyla acımasızca saldırır. İnsan kendi içindeki bütünlüğüne rağmen, eski ve artılarını da içinde taşıdığından, sekter anlayış insanın bu yönünü kavrayamaz.

Sekterlik bütün grupların neredeyse kanına işlemiştir. Herşeyi lanetleyen bu gruplar diyalog kuramaz ve geliştiremezler. Kendi içlerinde bütünlüklerini de kendileri dışındakilere karşı sürdürdükleri sekter tutumla korurlar. Bu nedenle sekter grup ve kişilerle bir hedefe yönelik, birlikle düşünmek ve hareket etmek çok zor ve hatta olanaksızdır.

Kolombiya'da veya Latin Amerika'nın diğer ülkelerinde, devrimci bir gelişme sürecinde, sekterizmden daha zararlı birşey olamaz. Solun birliği, sol grupların kendi ayaklarına dolanan sekterizmden arınmadıkları sürece bir hayaldır.

Bizim solcularımızın çoğu, devrimi önce kendi sekterliklerine karşı başlatmalıdırlar, yoksa, azgelişmiş ülkenin, basit ajitatörleri rolünden bir adım ileriye gidemeyecekler. Diğer yandan böylesi tutumlar haklı olmadıkları gibi, günün koşullarına da uygun değildir ve yine bu yüzden yenilgiye mahkumdur. Günün koşullarına aykırı bu tutum eskimiştir, devrimci ruhla karıştırılmaktadır ve mutlaka aşılmalıdır. Devrimci ruh, aklın mantıkı sürecinden doğarken, sekterizm daha çok duyguya dayanır. Devrimci ruh süreklidir, yükselir ve geçmişe değil, geleceğe dönüktür. Sekterizmin ise birikimi ve gücü yoktur. Birisi yaratıcı ve yapıcı iken diğeri hain ve yıkıcıdır. Eğer insanlığın ortak çıkarlarını temel alıyorsak, bugün yapılması gereken, pratiğe ve işe dönük çabaların birleştirilmesidir. Bu, bireylerin soyut bir ilkesi olmaktan çok, toplumsal bir yaşam biçimi olarak anlaşılmalıdır.

Camilo Torres, birliğin diyalogtan geçtiğine inanıyordu, çünkü içinde bulunduğu dönemin bunu zorunlu kıldığını anlamıştı. Güncel sorunların kapsamı hakkında doğru ve geçerli yaklaşımları vardı. Bu yüzden oluşturmaya çalıştığı platform içinde, solun birliğini sağlamak amacıyla, asgari temellerde ortak bir anlayışa varmak için çaba sarfetti.

Bizler, Camilo Torres'in düşüncelerinin, kimliğinden daha etkin ve yüce olduğunu kabul etmek durumundayız. Ona evrensel bir geçerlilik ve anlam kazandırmaya gerek yok, çünkü, o, artık bir sembol olmuştur. Bu abartılmış mıdır? Hayır! Bu yadsınamayacak bir gerçektir. Şunu da eklemekte yarar var sanıyorum: Camilo Torres, asla sekterizm veya tutuculukla suçlanamaz. Aynı zamanda her türlü "kutsallaştırma" anlayışı da reddedilmelidir. Birçokları onun ölüsüne sahiplenmek istiyorlar. Esas sorun da burada. Onlar cenazesine sahipleniyorlar ama düşüncelerine sahiplenmek istemiyorlar. Gericiler Camilo Torres'in ölüsünü istiyorlar çünkü amaçları onu daha da derinlere gömmektir. Kimi devrimciler onun ölüsünü istiyorlar çünkü ona sahiplenmek, dar grupçu çıkarları için onu bayraklaştırmak istiyorlar.

"Bütün büyük devrimciler yaşamları boyunca, düşünceleri ve öğretileri nedeniyle hakim sınıflar tarafından ezilmiş, sürülmüş ve sürekli takip altına alınmışlardır. Düşmanca saldırılara hedef olmuşlar, dayanaksız yalanlarla karalanmış, iğrenç iftiralara maruz bırakılmışlardır. Ölümlerinden sonra onları bir yandan zararsız putlara çevirmeye, sözüm ona kutsallaştırmaya, ezilen sınıfların gözünü bağlamak, onların gönlünü almak için adlarını yüceltmeye çalışırken, diğer yandan öğretilerinin devrimci özünü boşaltmaya, devrimci kimliklerini yok edip basitleştirmeye, sıradanlaştırmaya çalışırlar" *(W.I.Lenin, Bütün Eserleri, Cilt 25, Berlin 1960, Sayfa 397)*

Herkes şunu iyi anlamalıdır: Camilo Torres ne efsaneleştirilmeli, ne de herhangi bir devrimci grubun tekeline bırakılmalıdır. Onun ölüsü, oportünistlerin bayraklarını süsleyemez. Onu örtmeye layık olan tek bayrak, kendi büyüklüğüdür.

Halka ulaşamayanlar, Camilo Torres'i anlayabilecekler mi?

Sen hıristiyan, sen komünist, sen milliyetçi, sen demokrat sen

hıristiyan demokrat, sen tanrısız, sen öğrenci, sen nonkonformist, sen sosyalist, sen işçi , sen köylü ve sen aydın onu anlıyormusun?

Onun aradığı ve istediği, insandan insana giden diyalogtu. Diyaloga teori, teoloji ve mitoloji üzerine tartışarak değil, insanların somut sorunları üzerine tartışarak ulaşılır. Diyalog politik dogmalarla uğraşmaz, ama dürüstçe sosyal ve siyasal değişimleri gerçekleştirmek üzere yola çıkanların önderlikleri arasında birleştirici bir unsur işlevi görür. Acil sosyo-ekonomik değişimlerin gerçekleştirilmesi için, yapılması gereken -yol, yöntem ve hedef- üzerinde diyoloğun başlatılması ve geliştirilmesidir. Diyalog eylemle başlar ve gelişir.

Başka hangi nedenler, Camilo Torres'in bir umut tohumu olabileceğine işaret ediyor?

O bir komedyen değildi. O yapması gerekenin ne olduğunu biliyordu ve asla kendini beğenmiş kurtarıcı kuruntularına kapılmadı. O hüküm süren sefaleti kabullenemiyordu. Düşüncelerine bağlı kalmasını bildi. Son derece samimiydi ve ortamına göre devrimci değildi. Halkı ve ülkeyi sömürenlere karşı bütün dürüstlüğü ve cesaretiyle başkaldırmıştı. O, düşüncenin eyleme dönüşümüydü. Adalet ve eşitlik duygusuyla yanıp tutuşan bir insandı. Kendi arkadaşlarından hayal kırıklığına uğramış olsa bile, rizikoyu göze alabilme, özgür düşünme yeteneği ve cesareti vardı.

O tavrını belirledi. Yaptığı işten emindi. Soylu bir amaç, onun adında bayraklaştı.

Camilo Torres Latin Amerika'nın inleyen çığlıklarına verilmiş bir yanıttır.

★

Kolombiyalı, gerilla rahip Camilo Torres'in adı değişik kesimlerde farklı çağrışımlar uyandırıyor. O, kimi çevreler için Latin Amerika'nın sosyal adalet mücadelesi tarihinde önemli yeri olan bir kişilik, kimi çevreler için ise, Che Guevara gibi ağır bir ideolojik yanılgının kurbanıdır.

Mücadeleye barışçı yollardan devrim düşüncesiyle giren Camilo Torres'in daha sonra eline silah almasının nedeni "barışçı yollardan ya da silahlı mücadeleyle gerçekleştirilmesinin de tek başına devrimci güçlerin elinde olmadığı" kanısına varmasının sonucudur. (Daha sonra yaşanılan Şili örneği bunun açık kanıtıdır). Camilo Torres'in tutumunu anlamak ve doğru değerlendirebilmek ancak ve ancak Latin Amerika'nın özgün koşullarını anlamakla mümkündür. Bu gerçeği ve kıtadaki devrimci mücadeleyi iyi tanıyan German Guzman Campos'un kaleme aldığı bu biografi, eseri daha da önemli kılıyor.